

Sbírka parafínových modelů jablek

Vilém Křeček

Kamila Svobodová

Dominika Švédová

Národní
zemědělské
muzeum

Národní
zemědělské
muzeum

Sbírka
parafínových
modelů
jablek

Sbírka parafínových modelů jablek

Vilém Křeček

Kamila Svobodová

Dominika Švédová

Národní zemědělské muzeum, s. p. o.

2016

Recenzenti: Ing. Jiří Kaplan, Ing. Roman Chaloupka

*Publikace vznikla za podpory Ministerstva zemědělství ČR
na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.*

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Křeček, Vilém

Sbírka parafínových modelů jablek

/ autoři: Vilém Křeček, Kamila Svobodová, Dominika Švédová.

– Praha : Národní zemědělské muzeum, s. p. o., 2016

Anglické a české resumé

ISBN 978-80-86874-76-0 (brožováno)

069:63 * 069.5:5 * 634.11.076 * 001.818:371.69 * (437.322) * (083.82)

– Muzeum vinařství, zahradnictví a životního prostředí (Valtice, Česko)

– zemědělská muzea – Česko

– přírodovědné sbírky – Česko

– jablka

– názorné modely

– parafínové modely jablek

– Valtice (Česko)

– kolektivní monografie

634 – Ovocnářství [24]

© Národní zemědělské muzeum, s. p. o., 2016

© Ing. Vilém Křeček (VK), Mgr. Kamila Svobodová (KS), Ph.D., Mgr. Dominika Švédová (DŠ),
2016

ISBN 978-80-86874-76-0

Obsah

Úvod	8
Význam jablek ve výživě člověka	10
Historie pěstování jablek, vývoj pomologie a současný stav	12
Choroby a škůdci jabloní	17
Popis sbírky modelů jablek	22
Výroba modelů	24
Katalog	26
Krajové odrůdy	422
Odrůdy, o kterých se nepodařilo nalézt bližší informace	446
Závěr	460
Summary	461
Seznam použité literatury	462
Internetové zdroje	464
Rejstřík odrůd a jejich synonymních názvů	466

Úvod

Muzeum je definováno jako stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, vzdělání, výchovy a potěšení. Muzea jsou zdrojem poučení a místy, kde je uchovávaný materiál k dispozici rozmanitému vědeckému výzkumu.

Každé muzeum má výstavní část, ať už pro stálé expozice či krátkodobé výstavy, a depozitář, v němž se nachází většina sbírkových předmětů a který je využíván vědeckými pracovníky při jejich odborné práci. Pro badatele je ideální, pokud muzeum vydává katalogy svých sbírek, tedy soupis sbírkových předmětů, kterými muzeum disponuje, neboť na jejich základě si může efektivně naplánovat sběr dat.

Pobočka Národního zemědělského muzea ve Valticích má ve svých sbírkách unikátní sbírku modelů ovoce a zeleniny, která čítá na patnáct set kusů. Jde především o modely parafinové, menší část pak tvoří starší modely sádrové. Zastoupeny jsou jak nejznámější odrůdy jednotlivých druhů ovoce a zeleniny, tak odrůdy staré, krajové či novošlechtěné, jež nebyly nikdy uvedeny do pěstitelské praxe.

K této sbírce modelů dosud neexistuje katalog, který by s ní seznamoval odbornou veřejnost, sbírka je navíc tak rozsáhlá, že by ji jeden svazek s největší pravděpodobností nepojal. Proto jsme se rozhodli sbírku rozdělit na jednotlivé druhy ovoce a zeleniny, či jejich skupiny, a napsat k nim dílčí katalogy. Tento katalog sbírky modelů jablek je prvním z nich,¹ a jak už název napovídá, je věnován snad nejdůležitějšímu a v našich podmínkách v současnosti nejpěstovanějšímu ovoci, které provází lidstvo už od starověku.

Katalog jsme se snažili obohatit doplňujícími informacemi o významu jablek ve výživě člověka, historii pěstování jablek či o chorobách a škůdcích jabloní tak, aby mohl čtenářům představit tento druh ovoce v širším kontextu. Předkládaná publikace tedy není a ani nemá být učebnicí či encyklopedií odrůd jablek, pěstovaných na našem území, popisuje především sbírku modelů.

Po úvodních kapitolách, věnovaných již zmíněným doplňujícím informacím, následuje hlavní část katalogu, popisující jednotlivé odrůdy jablek, které se nacházejí ve valtické sbírce modelů. Pro lepší přehlednost jsou odrůdy řazeny podle abecedy a každá je doplněna fotografií modelu. Každé heslo obsahuje kromě základního pomologického popisu odrůdy také seznam inventárních čísel modelů jablek té které odrůdy či informace o synonymech názvu, neboť některé odrůdy jsou veřejnosti známy pod několika názvy současně (viz např. 'Nonnetit' a 'Matčino'). Na konci je pak ve zkratkách uveden seznam literatury, použité při tvoření hesla. Kompletní odkazy na použité zdroje jsou uvedeny v závěrečném seznamu literatury. Pro lepší orientaci v popisovaných odrůdách je za jejich popisy umístěn rejstřík.

Poděkování autorů náleží především Ing. Jiřímu Kaplanovi a Anně Papršteinové z Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského v Holovousích za pomoc při hledání podrobností o některých málo známých odrůdách.

Autoři pevně věří, že se publikace stane vítanou pomůckou pro badatele a usnadní jim orientaci při práci se sbírkou.

¹ Předkládaná publikace vznikla za podpory Ministerstva zemědělství na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

Význam jablek ve výživě člověka

Jablka, stejně jako další druhy ovoce a zeleniny, sehrávají nezastupitelnou roli ve výživě moderního člověka, se změnou životního stylu a s celkovou redukcí pohybu jsou vhodnou náhradou velmi kalorických potravin s vyšším obsahem tuků, cukrů a bílkovin. Jablka obsahují minerální látky a vitamíny potřebné pro životní pochody v organismu a pro jeho zdravý vývin. Jejich dostatečný a pravidelný přísun zvyšuje jeho odolnost vůči nejrozmanitějším onemocněním. Látky jsou v tomto druhu ovoce zastoupeny v biologicky ideální formě, a nelze je proto adekvátně nahradit syntetizovanými produkty.

V souvislosti se zdravotním významem je ovoce nejčastěji hodnoceno jako zdroj vitamínů, především vitamínu C (kyselina askorbová). Jablka jej sice mají ve srovnání např. s černým rybízem či jahodami poměrně málo, obsah tohoto vitamínu v nich ale nebývá snížen kuchyňskou úpravou, protože se konzumují především v syrovém stavu.

Jablka jsou také významným zdrojem pektinů a minerálních solí. Pektiny mají schopnost vázat v trávicím ústrojí toxické látky (především těžké kovy – např. olovo a kobalt), ty se potom z těla neškodně vyloučí. Příznivě ovlivňují i skladbu střevní mikroflóry, čímž zlepšují procesy trávení. Jejich nejdůležitější vlastností však je to, že rozpouštějí cholesterol, a tím působí preventivně proti kornatění tepen a infarktu. Odhaduje se, že k regulaci cholesterolu v krvi dospělého člověka postačují 2–3 jablka denně. Tuto vlastnost však má pouze surový pektin neznehodnocený vařením. Mimořádně významnou látkou zastoupenou v jablkách je také vláknina, která zlepšuje střevní peristaltiku. Plody rovněž působí jako odkyselující složka stravy a obsahují i látky, které mají antioxidační účinek.

Jablka se také úspěšně používají při redukčních dietách, protože jejich kalorická hodnota dosahuje pouze 125–210 kJ (30–50 kcal) na 100 g hmotnosti.²

Největší část dužniny plodu tvoří voda. V jablkách dosahuje 78–86 % a její kvantum rozhoduje o šťavnatosti plodu. Značné množství vody pevně vážou koloidní částice plodu, proto je při zpracování jablek výtěžnost šťávy vždy nižší, odpovídá totiž objemu vody v plodech. Na druhém místě co do obsahu v plodech stojí sacharidy (cukry), tvoří nejčastěji 10–15 %. Zpočátku zrání plodu má největší zastoupení škrob, který se při dozrávání plodů rozkládá na

sacharózu a dále na jednoduché cukry, především fruktózu a glukózu. Ve zralých jablkách tvoří téměř všechny cukr glukóza a fruktóza. Přezráváním plodů se obsah cukrů opět snižuje, což se týká zejména pektinů. Jablka jich mají asi 1 %. Z nestavitelných cukrů má v plodech významný podíl vláknina – asi 1,3 %.

Sladkost plodů však není podmíněna jen množstvím cukrů, ale poměrem kyselin k cukrům. Jablka s vysokým zastoupením cukrů a kyselin mají i dobrou chuť. Také kvantum kyselin je v průběhu zrání plodů rozdílné, zpravidla asi do poloviny vývinu jejich obsah stoupá, počátkem zralosti značně klesá, dosahuje hodnot 0,2–1,6 %. Rozhodující podíl v plodech má kyselina jablečná a v menší míře kyselina citronová.

Natrpklost nebo svíravou chuť způsobují třísloviny, jejichž množství nejčastěji kolísá mezi 0,2 % a 0,3 %. Při vyšším obsahu tříslovin, který je typický především pro plané jabloně, se projevuje nepříjemná svíravá chuť, při nižším je plod jen natrpklý. Třísloviny způsobují i hnědnutí dužniny po rozkrojení.

Jen malým podílem jsou v plodech zastoupeny dusíkaté a minerální látky a tuky. Plody obsahují obvykle do 0,8 % dusíkatých látek, z nichž přibližně polovinu tvoří bílkoviny, zbytek dusíkaté látky rozpustné ve vodě (dusičnany a dusitany). Tuky a jim příbuzné látky se vyskytují v jablkách jen v nepatrném množství (0,3 %), především jako složka ojínění a některých aromatických látek ve slupce. Minerální látky se na celkové hmotnosti čerstvých plodů podílejí 0,2–0,6 %, přesto jsou jablka významným zdrojem draslíku, fosforu, sodíku, vápníku, hořčíku a železa, obsahují totiž tyto prvky ve formách snadno vstřebatelných lidským organismem.

Velmi kolísavé je v plodech kvantum esterů kyselin, které dávají jablkům více či méně pronikavou vůni. Ta je způsobena zejména estery kyseliny octové, mravenčí, kapronové a dále pak aldehydy a různými silicemi, které ovlivňují i chuť plodů.³

2 BLAŽEK, Jan, *Pěstujeme jabloně*, Praha 2001, s. 5–6.

3 DVOŘÁK, Antonín, *Jablka*, Praha 1976, s. 24–27; TÝŽ, *Pěstování jabloní*, Praha 1980, s. 221–222; BLAŽEK, J., *Pěstujeme jabloně*, c. d., s. 7–8.

Historie pěstování jablek, vývoj pomologie a současný stav

Pravlastí kulturních jablek je s největší pravděpodobností oblast Zakavkazí, Íránu a západního Turkestánu. Odtud se šířily hlavně na jihozápad do Malé Asie a dále přes Řecko a Itálii do ostatních částí Evropy.

O pěstování jablek ve starém Řecku máme zprávy ze 3. století před naším letopočtem, kdy se již rozlišovala jablka planá a pěstovaná, mezi nimiž byla dále rozeznávána městská, raná i pozdní, sladká, epirská (podle kraje Epirus – dnešní Albánie) a Dionýsova, obětovaná každoročně bohu Bakchovi. Ve starém Římě se uvádí sedmnáct druhů jablek, pěstovaných v Itálii. Římané již znali roubování a dále šířili ušlechtilé odrůdy po Evropě.

Severně od Alp se začaly jablek pěstovat až po římské invazi, dříve pravděpodobně nebyly moc rozšířené, rozmnožovaly se jen ze semen a rostly planě. U nás se začaly jablek cíleně pěstovat patrně v 9. století. Někteří autoři však uvádějí, že zkušenosti se sadbou jablek byly Slovyany přejímány od Řeků, Římanů a Keltů již v předchozích staletích. Nejprve se kulturní jablek pěstovaly v klášterních zahradách a teprve ve druhé polovině 14. století, během vlády Karla IV., se začaly více šířit i na venkov do poddanských hospodářství. Další rozvoj jejich pěstování v Evropě nastal v 16. a 17. století, v roce 1670 se ve Francii uvádí dokonce 153 odrůd.

V našich zemích znamenala obrovský úpadek ovocnářství třicetiletá válka, po jejímž skončení trvalo velmi dlouho, než došlo k obrodě a dalšímu rozkvětu tohoto zemědělského oboru. Ve druhé polovině 18. století napomáhala k jeho rozvoji mimo jiné i Společnost pro orb a svobodná umění v Království českém (Gesellschaft des Ackerbaus und den freien Künste im Königreich Böhmen), v roce 1789 přejmenovaná na C. k. vlastenecko-hospodářskou společnost v Království českém (K. k. ökonomisch-patriotische Gesellschaft im Königreich Böhmen), která měla za úkol šířit znalosti nových metod v zemědělských oborech formou přednášek a vydavatelskou činností. Tato společnost věnovala rovněž hodně pozornosti a péči ovocnictví, včetně vydávání poučných spisů. V roce 1819 založila samostatnou štěpařskou jednotu.

Na přelomu 18. a 19. století také působil náš první významný pomolog, děkan v Jaroměři a v Poděbradech, Matěj Rössler. V Poděbradech založil na své náklady velkou ovocnou zahradu, zvanou „Sans pareil“ (francouzsky „Jedinečná“). Během svého života zde soustředil na 2000 odrůd ovocných stromů, nejen jablek, ale i hrušní, třešní a švestek. Rössler byl v kontaktu s mnoha evropskými pomology a rozesílal jim stromky, které se svými pomocníky vypěstoval. Zdarma rozdával dobré odrůdy v širokém okolí Poděbrad, a tak se zasloužil o povznesení ovocnářství v celém Polabí. Na jeho dílo pak během 19. století navázali další nadšení pomologové, jako např. Jan Křtitel Lexa z Aehrenthalu v Doksanech, který byl ve stálém písemném styku se slavným německým pomologem Augustem Friedrichem Dielem, z jehož sortimentu množil ve svých školkách četné odrůdy ovocných stromů.

Poslední třetina 19. století pak byla obdobím zakládání ovocnicko-vinařských škol v Tróji (1870), Mělníku (1885), Litoměřicích (1887) a v Bohunicích u Brna (1900). Na poli ovocnářství působili další vynikající odborníci, jako Josef Eduard Proche, který ve svém sadu ve Sloupně u Nového Bydžova soustředil velmi rozsáhlou sbírku asi 1000 odrůd jablek, Jan Říha, výborný český pomolog, či František Suchý, autor významné publikace Moravské ovoce.

Společnost si také stále více uvědomovala, že bez kvalitního výsadbového materiálu nelze v rozvoji ovocnářství dále pokračovat. Již během 19. století byly nadšenci zakládány ovocné školky, na počátku 20. století pak byly tehdejší Zemědělskou radou zakládány okresní ovocné školky.

K dalšímu rozkvětu pomologie došlo po vzniku samostatného Československa. V roce 1919 vyšla pomologie jablek od Jana Říhy jako třetí svazek jeho souborného díla s názvem České ovoce. V roce 1924, již po Říhově smrti, vydal jeho někdejší spolupracovník a učitel na Vysoké škole zemědělské v Praze Karel Kamenický další díl pod názvem České ovoce, díl VI., Jablka, část II. Studium odrůd mělo být odborníkům umožněno ve státním pomologickém arboretu v Újezdě u Průhonice (vzniklo v roce 1922 a Jan Říha sem nechal zařadit na 900 odrůd jablek) a ve Velkých Pavlovicích (vzniklo rovněž v roce 1922 na popud Jana Říhy). Bylo tak navázáno na tradici v minulosti často soukromých sbírek (např. Sloupno u Nového Bydžova J. E. Procheho a Chlumec nad Cidlinou J. Říhy). Současně byl Československou ovocnickou společností (vznikla v roce 1920, v roce 1925 byla přejmenována na Československou jednotu ovocnickou) sestavován první celostátní ovocný sortiment. Zásahu na popularizaci pomologie v nejšířších zahrádkářských kruzích měl ve třicátých a čtyřicátých letech zejména zahradní architekt Josef Vaněk a jeho desetisvazková Lidová

pomologie, popisující v I., VII. a X. svazku celkem tři sta domácích i zahraničních odrůd jablek.

V této době také pokračoval rozvoj školkařství, do čtyřicátých let 20. století bylo evidováno přes šedesát školkařských závodů. Je třeba také zmínit, že až do roku 1940 majitel nebo provozovatel školky rozhodoval o zřízení školky a sám garantoval kvalitu, odrůdovou pravost i zdravotní stav výpěstků. Teprve v roce 1940 vydal tehdejší Českomoravský svaz ovocnicko-zelinářský opatření, na jehož základě mohly být školky zakládány pouze po předchozím úředním souhlasu. Ve stejném roce byl vydán i výnos ministerstva zemědělství, podle kterého musely být školky podrobovány pravidelnému a povinnému zdravotnímu dozoru.

Po druhé světové válce nastalo v celém světě období progresivních a šlechtitelských úspěchů. I když náš výzkum a šlechtění měly v důsledku tehdejších politických struktur, především kvůli pouňorovým politickým čistkám, v některých směrech těžkosti, díky iniciativě a obětavému nadšení pomologů, kteří setrvali na svých místech, udržely krok s mezinárodním trendem. Mimořádně cenným přínosem pro rozvoj šlechtění i genetiku ovocných plodin byla v roce 1951 reorganizace Ovocnicko-vinařského ústavu v Praze a Ovocnického ústavu v Průhonících, při které byla jednotlivá zahradnická odvětví rozdělena do samostatných ústavů. Pro ovocnictví byl tehdy zřízen Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský v Holovousích u Hořic v Podkrkonoší ve východních Čechách, který se v následujících letech věnoval šlechtění ovocných druhů. Záslouhou jeho pracovníků vzniklo mnoho nových odrůd. Klíčovou postavou je zde Ing. Jan Blažek, CSc., který této činnosti věnoval až do současnosti celý svůj profesní život.

Další významnou institucí na poli šlechtění rostlin byl a dosud je Ústav experimentální botaniky Akademie věd ve Strážovicích, který funguje již od roku 1962 a v současnosti se zabývá klasickým křížením rostlin, zaměřeným na získávání nových odrůd jabloní odolných proti nejruznějším škodlivým patogenům. Nejvýznamnějšími jeho pracovníky byli Otto Louda st. a Ing. Jaroslav Tupý, DrSc.

Nepopiratelný význam měly také výzkumy v genetice a šlechtění rostlin, které prováděl mezinárodně uznávaný genetik a profesor na Univerzitě Karlově v Praze dr. Karel Hrubý, DrSc. (1910–1962), a to především jeho studium mezidruhového křížení a výzkum opylovacích schopností našeho ovoce.

Rovněž ve školkařství došlo k podstatným změnám. Školkařské podniky již nevlastnily soukromé osoby nebo společnosti, byly to podniky státní, družstevní či komunální, případně fungovaly pod hlavičkou státních zahradnických škol nebo resortních výzkumných ústavů. V rámci restrukturalizace byly některé školky včleněny do specializovaného zahradnického podniku Sempra. Školky však v celé řadě případů (i když pod novými jmény) navazovaly na známé školky z dřívějších dob (např. JZD Molitorov – Kouřim = bývalé školky Jaroslava Veselého; Šlechtitelský a semenářský podnik Želešice u Brna = bývalé školky Viktoria; JZD Vanovice = bývalý Vikův štěpařský závod atd.). V sedmdesátých letech 20. století fungovalo v Čechách a na Moravě na devadesát ovocných školek, na konci osmdesátých let pak kolem stovky. Garanci kvality tu zajišťoval oborový podnik Sempra Praha, pod jehož řízení spadaly od počátku sedmdesátých let 20. století ústavy v Holovousích a v Průhonících. K rozmnožování ovocných dřevin byly také vypracovány závazné československé státní normy.

Důležitou úlohu při rozvoji oboru ovocnářství sehrály též naše vysoké školy. Dlouholetou tradici má výuka studijních směrů problematiky zahradnictví na katedře zahradnictví Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů (dříve Agronomická fakulta) České zemědělské univerzity v Praze, kterou v současnosti vede doc. Ing. Martin Koudela, Ph.D.

Nezanedbatelný podíl na vzestupu československého ovocnářství ve druhé polovině 20. století mělo i nově budované vysoké zahradnické učení při tehdejší Vysoké škole zemědělské v Brně. Z didaktických, praktických i organizačních důvodů bylo detašováno do oblastí, kde se prolínají všechny zahradnické specializace (ovocnářství, vinohradnictví, zelinářství i okrasné zahradnictví v celé své šíři) – do Lednice na Moravě. Lednice se tak stala jediným vysokoškolským zahradnickým místem v celé tehdejší Československé republice. Jako samostatná (dříve byla součástí Agronomické fakulty) začala Zahradnická fakulta fungovat od 1. září 1985. V současné době je jejím děkanem prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D., a lze tu studovat čtyři studijní programy (Zahradnické inženýrství, Zahradnictví, Zahradní a krajinářskou architekturu, Floristickou tvorbu).

Také výzkumný ústav v Holovousích doznal po roce 1989 značných změn. Přestal působit jako státní instituce a k 1. červenci 1997 byla založena nová společnost pod názvem Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský (VŠÚO) Holovousy, s. r. o., která ve své práci navázala na činnost státního ústavu.

V důsledku politických změn a následných restitucí došlo také ve školkařství k podstatným transformacím. Ovocné školky jako státní instituce postupně zanikaly a měnily se v soukromé společnosti. Po počátečním poklesu produkce se cca od roku 1994 situace stabilizovala a došlo k trvalému každoročnímu nárůstu. Školkařskou činnost mohou v současnosti provozovat a zabezpečovat pouze ministerstvem pověřené organizace, které jsou povinny používat k produkci jen uznaný materiál a respektovat ČSN pro osivo a sadbu. Péči o zdravotní stav množitelských (tj. i školkařských) ploch převzala Státní rostlinolékařská správa se sídlem v Praze. V současnosti přispívá ke zvyšování kvality školkařského materiálu i Školkařský svaz Ovocnářské unie se sídlem v Holovousích. Vznikl v roce 1995 a je součástí Ovocnářské unie, na normách kvality školkařských výpěstků spolupracuje s obyčtovým družstvem školkařů, spolupracuje také s orgány státní správy na certifikačních schématech za účelem výroby kvalitního školkařského materiálu.⁴

Choroby a škůdci jableň

Jableň napadá mnoho chorob a škůdců, kteří v kalamitních letech značně snižují sklizeň plodů, nebo ji úplně znehodnocují. Může se jednat o fyziologické poruchy v období růstu nebo plodnosti, choroby zapříčiněné viry či houbami nebo o defekty stromů či plodů způsobené živočišnými škůdci.

Fyziologické choroby – nabýly na významu v souvislosti s intenzifikací pěstování jableň, jsou velmi časté zejména u některých odrůd a podnoží a svým rozsahem mohou být nebezpečné, mnohdy bývá poškozeno nebo zcela znehodnoceno až 80 % plodů. Hlavní příčinou těchto chorob bývá nevyrovnaná výživa a velký vliv na jejich rozvoj má také charakter odrůd (náchylnost či odolnost) a prostředí.

Žloutenka listů (chloróza) – listové čepele žloutnou, jen žilnatina je zelená. Je způsobena nevyváženým poměrem obsahů živin v půdě (nedostatkem železa a hořčíku, nadbytkem vápníku) nebo nedostatečným přístupem kyslíku ke kořenům v těžkých, zamokřených půdách. Vzniká také za období dlouhého chladného počasí a při poškození kořenové soustavy mrazy, suchem, hlodavci.

Křenčení – hnědá skvrnitost dužniny. Původcem této fyziologické choroby je nedostatek boru a celková nevyváženost výživy. Příznaky dosti silného nedostatku boru se projevují již v květnu na plůdcích, na nichž se nejprve vytvářejí sklovité skvrny, které zasychají a přecházejí ve skvrny korkové. Plody se deformují, brzy opadávají, nebo hnědnou a zůstávají na stromech. Při větším nedostatku boru začínají na jaře odumírat letorosty. Při menším deficitu boru se v dužnině plodů vytvářejí lokalizované skupiny značně velkých korkových pletiv, která jsou často obklopena několika vrstvami nazelenalých buněk pletiva. Vyskytují se uvnitř plodu kolem jádřince, na periférii dužniny se objevují jen zřídka. Nejčastěji se však setkáváme se třetí formou onemocnění, která se projevuje až během zrání nebo při sklizni. Navenek vypadají plody zcela zdravě, a proto onemocnění objevíme většinou až po uskladnění. V dužnině jsou rozesety drobné, neostře ohraničené skvrny korkovitého pletiva, uvnitř duté. Nejvíce bývají napadány části mezi cévními svazky a jádřincem (na rozdíl od fyziologické skvrnitosti, kde bývají nejvíce postižena místa pod slupkou).

Fyziologická skvrnitost jableň – projevuje se již během zrání plodů a zejména potom po jejich uskladnění. Na plodech jsou patrné slabě proláklé skvrny, zbarvené tmavěji než okolní

⁴ DVOŘÁK, A., *Jablka*, c. d., s. 28–31; NĚMEC, Bohumil, *Dějiny ovocnictví*, Praha 1955, s. 37–41; LUŽNÝ, Jan – SALAŠ, Petr, *Stručná historie zahradnictví II.*, Brno 2008, s. 5–54.

slupka. Pod nimi bývají malé nebo větší zkorkovatělé zóny. Poškození často proniká hlouběji, a tak se velmi snadno zaměňuje s křenčením. Poškozená místa mívají hořkou chuť, a proto se tato choroba často nazývá „hořkou skvrnitostí“. Mezi křenčením a fyziologickou skvrnitostí jablek nebývá vždy zřetelná hranice a mnohdy se mohou vyskytnout obě choroby společně. Jejich příčiny jsou ovšem vždy různé. Fyziologickou skvrnitost zavinují poruchy ve fyziologických pochodech, které jsou způsobeny nesprávným poměrem draslíku, hořčíku a vápníku v plodech. Ke zrodu choroby přispívá především přehnojení draslíkem a často také hořčíkem, které vytěsňují vápník, a tak vznikají první předpoklady choroby. Nebezpečí jejího propuknutí zvyšují rovněž vlhké, těžké a studené půdy.

Sklovitost plodů – v okolí cévních svazků je dužnina sklovitě průhledná. Při silném projevu je viditelná na venkovní straně slupky. Je způsobena náhlým nahromaděním cukrů v pletivech plodu po nadměrném slunečním osvětlení, které následovalo po delším období chladna. Často se projevuje během delšího období sucha, je-li zálivka nedostatečná. Výskyt umocňuje i jednostranná výživa dusíkem.

Virové choroby – řadíme k nim také choroby mykoplazmatického původu (proliferace jabloní). Infikované stromy nelze léčit, a proto je nutno chránit výsadby jabloní preventivně. Většina viróz je systemické povahy: nakažena je celá rostlina a často také celá rostlina projevuje příznaky onemocnění, existují však také virózy, které se zpočátku projevují jen na části koruny a teprve později se příznaky rozšíří. Některé z viróz se mohou vrátit do latentní formy nebo v příznacích ustávají. Onemocnění jsou infekční povahy, přenosná nejvíce roubou, očky, podnožemi a někdy je také pravděpodobně šíří savý hmyz.

Proliferace jabloní – fytoplazmatická choroba, jejíž příznaky se projevují zvětšenými palisty, které jsou navíc rozlišeny v řapík a čepel a mají zoubkovaný okraj na rozdíl od normálních malých celokrajných štětinkovitých palistů. Dalším příznakem je tzv. metlovitost letorostů, která vzniká prorůstáním pupenů. Proliferace má nepříznivý vliv na vývoj plodů, které jsou potom menší až malé, deformované, velmi dobře ulpívají na plodonoších, mají málo semen. Celková sklizeň je také nižší a plody jsou méně chutné. Velké nebezpečí této choroby spočívá v tom, že často přetrvává v několikaleté latentní formě.

Mozaika jabloně – na listech se objevují skvrny v barvě bílé, krémové, až žluté. Mohou být drobné, roztroušené, velké, nepravidelné, pokrývající i většinu čepel. V průběhu léta skvrny zhnědnou a nekrotizují. Choroba se přenáší mechanicky, roubováním nebo běžným řezem. Variabilita projevu je způsobena rozdílnou vnímavostí odrůd.

Gumovitost jabloně – fytoplazmóza, jednoleté výhony nerostou vzpřímeně, ale odklání se. Větve se pod tíhou plodů ohýbají, později se lámou. Napadené stromy vykazují celkové zbrzdění růstu a velkou citlivost k namrzání ve dřevě.

Zploštělost jabloně – u nás se tato choroba vyskytuje nejvíce u odrůdy 'Wagenerovo'. Jejimi příznaky jsou zpočátku podélné, dlouze oválné a tmavší skvrny, které se nejčastěji objevují na dvouletém dřevě. Zprvu se vytvářejí mělké propadliny, které se později prohlubují a utvářejí typické různé dlouhé rýhy. Při dalším průběhu nemoci odumírá kambium větví a kmenů a vytvářejí se hluboké otevřené rýhy, jež odkrývají dřevní válec (velmi podobné mrazovým deskám nebo rakovinovým ranám). Těžce napadené stromy špatně rostou, jejich koruny jsou nepravidelné a předčasně hynou. Vliv této choroby na plodnost je relativně menší, ale kvalita plodů je značně horší.

Houbové choroby – jabloně napadá také poměrně dost houbových chorob, které se podstatnou měrou podílejí na ztrátách a snížení jakosti plodů. Nejnebezpečnější jsou zejména některé z nich, jež se u nás pravidelně vyskytují.

Padlí jabloňové (*Podosphaera leucotricha*) – více se objevuje v teplejších a sušších oblastech. Mycelium přezimuje v listových a květních pupenech, tvoří bílé povlaky a při teplotách nad 20 °C a vyšší relativní vzdušné vlhkosti se tvoří plodnice s výtrusy. Větrm se uvolňují a napadají listy. Na nich se tvoří bílé povlaky, listy usychají, letorosty nevyzrávají. Ošetření se provádí v dubnu až květnu. Sekundární infekci lze odstranit i mechanicky (odstříhnutím napadeného letorostu).

Strupovitost jabloní (*Venturia inaequalis*) – zvýšený výskyt je v chladnějších a vlhčích oblastech. Přezimuje na spadlém listí ve formě mycelia. Začátkem vegetace se výtrusy rozšiřují z plodničků do porostu. Napadá mladé listy a plody, při silném výskytu listy mohou opadnout a plody se deformovat. Ošetření se provádí od poloviny dubna do konce července.

Moniliová hniloba (*Sclerotinia fructigena*) – známe ji ve dvou formách jako hnědou a černou hnilobu. Houba přezimuje na mumifikovaných plodech, spory se šíří na značnou vzdálenost větrem, vodou a hmyzem. Po infekci se mycelium rozrůstá pod pokožkou plodu, která hnědne, a dužnina se rozpadá (hnije). Na povrchu plodu se tvoří bílé polštáře plodnic v koncentrických kruzích. Ošetření během vegetace spočívá v prevenci – sběr nahnivajících plodů, boj proti savému a bodavému hmyzu. Ovoce pro skladování před sklizní ošetřujeme postřiky.

Mimo tyto skupiny onemocnění stojí **bakteriová spála růžovokvětých** – květy vodnatí, vadnou, sesychají a černají. Listy hnědnou, černají a svinují se. Letorosty vodnatí, usychají, svrašťují se a vrcholy se hákovitě ohýbají. Specifickým příznakem je tvorba bakteriálního hnědnoucího slizu. Jedná se o karanténní chorobu (výskyt je nutno hlásit Státní rostlinolékařské správě a napadené stromy likvidovat). Samozřejmě u této choroby, stejně jako u jiných, je patrný vliv odrůdové náchylnosti.

Škůdci jabloní – s postupující intenzifikací pěstování jabloní se změnila druhová skladba i nebezpečnost jednotlivých škůdců. Mnozí z těch, kteří byli dříve metlou extenzivních výsadeb, ztrácejí nyní v intenzivně ošetřovaných sadech nebezpečnost (květopas jabloňový, mera jabloňová, bourovec prstencivý aj.). Největší potíží při ochraně jsou škůdci, kteří se rychle přizpůsobují a vytvářejí odolné populace proti opakovaně používaným postřikům (sviluška ovocná), nebo jsou obtížně zasažitelní postřikem (obaleč jablečný).

Obaleč jablečný – šedý až šedohnědý motýlek s rozpětím křídel 14–18 mm, jehož housenky způsobují červivost plodů. Samičky kladou oválná bílá vajíčka převážně na plody a po týdnu se z vajíček líhnou housenky. Ty se zavrtávají do plodu po jeho obvodu směrem k jádřinci, často však housenka opustí plod dříve, než se prokouše k jádřinci, a napadá další plod. V plodu je vždy jen jedna housenka světle růžové barvy, později šedavá. Dorostlé housenky opouštějí plod nejkratší cestou, lezou po stromech a hledají vhodná místa k zakuklení. Z kukel se po dvou týdnech líhnou motýli a vzniká druhá generace. Ta se vyvíjí až do podzimu, ale v našich podmínkách vývoj zpravidla nedokončí. Let motýlů lze monitorovat feromonovými lapáky.

Sviluška ovocná – tmavě červeně zbarvený roztoc, asi 0,6 mm velký. Přezimuje na letorostech v podobě karmínově červeného 0,2 mm velkého kulatého vajíčka. Jedinci škodí sáním na listech, které postupně blednou, bronzovají a nakonec usychají. Kromě chemické ochrany je velmi účinné použití biologické ochrany (dravý roztoc – *Typhlodromus pyri*). V případě světle žlutě až zelenavě zbarveného roztoče se jedná o svilušku chmelovou.

Obaleč pupenový – na jabloních škodí především jeho housenky, které přezimují v zámotcích ve vyžraných pupenech. Koncem března opouštějí zimní úkryty a zavrtávají se do květních nebo listových pupenů, později přelézají i na rozvíjející se květy, které ožirají a sprádají do velmi hustých zámotků. Později působí škody i na povrchu plodu.

Obaleč ovocný – od předešlého druhu se liší zejména zbarvením housenky, která je olivově zelená s černou hlavou a tmavě zeleným pruhem na hřbetě. Dospělý motýl má šedou až še-

dohnědou barvu. Napadá rovněž plody, v jednom plodu může být i více housenek. Let motýlů lze monitorovat feromonovými lapáky.

Pilatka jablečná – blanokřídlá oranžová muška, klade vajíčka pod pokožku kališních plátků. Černé larvy vykusují charakteristické chodbičky pod povrchem celého plodu. Napadené plody neopadávají, tato poškození se sice částečně vyléčí, ale plody zůstávají zdeformovány. Starší larvy se stěhují na další plody, v nichž potom vyžirají chodbičky až k jádřinci. Jedna larva dokáže poškodit až pět plodů. Plody velikosti ořechu mají na povrchu kruhovitý otvor a uvnitř dutinu vyplněnou rezavě hnědými výkaly a dužinovou drť. Takto zničené plody hromadně opadávají. Dorostlé larvy opouštějí plody a zalézají do půdy, kde si sprádají hustý oválný zámotek, v němž přezimují.

Květopas jabloňový – hnědý brouk (nosatec) vyžirá květní orgány, podobně jako jeho larvy. Sledování brouka lze provést v dubnu v odpoledních hodinách při teplotě nad 16 °C. Tento škůdce se dříve hojně vyskytoval v extenzivních, málo ošetřovaných výsadbách.

Vlnatka krvavá – má zavalité tělo, žlutavé nebo načervenalé barvy, s tmavšími skvrnami na hřbetě, pokryté modrobílými voskovými vlákny, která připomínají vlnu. Pochází z Ameriky a odtud se rozšířila všude tam, kde se pěstují jabloně. Je teplomilná, proto se nejvíce přemnožuje v teplejších letech, nesnáší větší mrazy. Přezimují larvy 1. a 2. růstového stupně, a to v kořenech nebo ve štěrbinách borky. Na jaře se larvy rozlézají po kmenech a větvích, kde začínají sát. Vlnatka krvavá s oblibou saje zejména na poškozených kmenech nebo na mladších výhonech blízko větvních kroužků, popřípadě (při přemnožení) i okolo řepíků listů. Při sání vyklučují vlnatky látky, které přecházejí do pletiv, a tak v místech poškození vznikají houbovitě svalce, které vytvářejí typické nádory.

Štitenka zhoubná – na plodech jsou drobné, kruhové, šedohnědé štítky o průměru 1–2 mm, kolem nich jsou drobné červené skvrny. Tyto štítky mohou být i na kůře větví. Přezimuje samička krytá štítkem. V květnu se rodí larvy, které opouštějí mateřský štítek. U nás má dvě generace.

Mšice – přezimuje černé lesklé kulaté vajíčko, 0,5 mm velké, jedinci sají na listech a pupenech. Během vegetace se tvoří několik generací. Nejznámějším projevem je červené zabarvení zdurělých, zdeformovaných listů, které způsobuje mšice jitrocelová.⁵

5 DVOŘÁK, A., *Pěstování jabloní*, c. d., s. 233–249; RICHTER, Miloslav, *Velký atlas odrůd ovoce a révy*, Lanškroun 2002, s. 10–11.

Popis sbírky modelů jablek

Pobočka Národního zemědělského muzea ve Valticích má ve svých sbírkách rozsáhlý soubor sádrových a parafinových modelů ovoce a zeleniny, největší podíl z nich tvoří sbírka modelů jablek, která čítá téměř neuvěřitelných 744 kusů, zapsaných pod 505 inventárními čísly. Jedná se o modely starých i novějších, světově známých i krajových, dnes již zapomenutých odrůd. Celkem jich je ve sbírce shromážděno 223.

K 187 odrůdám se podařilo nalézt podrobnější informace, 22 odrůd je starých krajových, o nichž je známo pouze místo sběru původních plodů, a o dalších 14 odrůdách jsou zprávy velmi mizivé nebo vůbec žádné. K nalezení zmínek o těchto odrůdách byla prostudována rozsáhlá pomologická literatura, byli osloveni odborníci, ovšem bez výsledku.

Zvláštní místo ve sbírce modelů jablek zaujímá soubor osmnácti parafinových modelů jablek, které vyšlechtil žák I. V. Mičurina profesor Semjon Fjodorovič Černěnko. V roce 1958 věnoval plody svých nově vyšlechtěných odrůd akademikovi Antonínu Klečkoví, tehdejšímu předsedovi Československé akademie zemědělských věd, a ten je předal muzeu. Následně podle nich byly vyrobeny parafinové modely a zapsány do muzejních sbírek pod inventárními čísly 38960–38973, 38975, 38977–38979.

Profesor Semjon Fjodorovič Černěnko byl přímým žákem Ivana Vladimiroviče Mičurina. Narodil se v roce 1877 v obci Gremjačka v Černigovské gubernii na Ukrajině, jeho rodina vlastnila malý sad s jabloněmi a hrušněmi, ve kterém se Černěnko od dětství učil „řemeslu“. Ovocnářství mu učarovalo i na střední zemědělské škole pro chudé děti a sirotky, kterou dokončil v roce 1896. Poté začal pracovat jako sadař ve Vozdvižensku, kde sídlila škola, kterou právě ukončil. Postupně zde vysadil nový sad o rozloze 100 hektarů, v němž se začal věnovat svému koníčku, šlechtění jabloní a hrušní. Během 28 let své práce vyšlechtil šestnáct odrůd jabloní a jednu odrůdu hrušně.

V roce 1924 na Všeruské zemědělské výstavě v Moskvě se Černěnkovi podařilo seznámit se s výsledky práce Mičurina a okamžitě se vrhl na studium jeho spisů. V listopadu 1925 probíhala oslava padesátiletého jubilea práce I. V. Mičurina a Černěnko mu poslal blahopřání spolu s dopisem, v němž popsal výsledky své šlechtitelské práce a vyjádřil touhu pracovat v oblasti hybridizace pod přímým Mičurinovým vedením. Brzy, v prosinci 1925, obdržel odpověď spolu s pozváním do Mičurinova sídla, do Kozlova (od roku 1932 Mičurinsk).

Po příjezdu do Kozlova byl ihned přijat do zaměstnání. Pracoval v Kozlově přímo po boku Mičurina v jeho společnosti, která tehdy nesla název Pomologické středisko, potom Selektivně-genetická stanice a nakonec Centrální genetická laboratoř I. V. Mičurina.

Po Mičurinově smrti v roce 1935 Černěnko pokračoval ve své práci v Mičurinsku a současně také učil na zdejšímu Ústavu ovocných a bobulových plodin, kde se stal v roce 1946 profesorem. V roce 1958, kdy přijel do Československa a setkal se s předsedou Československé akademie zemědělských věd Antonínem Klečkou, mu bylo již 81 let a stále byl pracovně činný. Semjon Fjodorovič Černěnko zemřel 17. ledna 1974 v 96 letech.⁶

Svou celoživotní práci v oboru ovocnářství popsal profesor Černěnko v knize „Pol věka roboty v sadu“. Podle ní vyšlechtil 80 odrůd jabloní a 14 odrůd hrušní, všechny se vyznačují chutnými a na pohled atraktivními plody a vysokou mrazuvzdorností. Národní zemědělské muzeum vlastní, jak již bylo řečeno, parafinové modely 18 z nich.

6 ČERNĚNKO, Semjon Fjodorovič, *Polvěka roboty v sadu*, Moskva 1957, s. 5–12; Semjon Fjodorovič Černěnko, dostupné online: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D1%91%D0%BD_%D0%A4%D1%91%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87> [04. 10. 2016]; <<http://prihoz.ru/sad/full.php?aid=780>> [04. 10. 2016].

Výroba modelů

Základním posláním muzea je uchovávat a prezentovat historické doklady lidské činnosti, zemědělské muzeum tedy logicky shromažďuje a vystavuje památky, které nějakým způsobem souvisí se zemědělstvím; v případě muzea specializujícího se na vinařství a zahradnictví pak památky týkající se vinařství a zahradnictví. Vzhledem k tomu, že důležitým odvětvím zahradnictví je šlechtitelství, je vhodné prezentovat návštěvníkům také tento obor. Při řešení otázky, jak představit výsledky šlechtění zemědělských plodin, bylo již v první polovině 20. století rozhodnuto zřídit při restaurátorsko-konzervátorské dílně pracoviště, kde se budou vytvářet modely plodin, které budou poté zapisovány jako sbírkové předměty a vystavovány v expozicích i na krátkodobých výstavách. Toto pracoviště fungovalo nejprve v pražské pobočce, kde s výrobou modelů začala ve třicátých letech 20. století Alena Nedvěďová. Po druhé světové válce bylo přeneseno na Kačínu, tady se modelům věnovala nejprve v padesátých a šedesátých letech 20. století Eva Rybičková a po ní od sedmdesátých let Eva Benáčková. Nakonec se tato dílna přesunula na valtickou pobočku muzea, kde na práci paní Benáčkové navázal v devadesátých letech 20. století Dušan Kachyňa.

Nejstarší modely se vyráběly ze sádry, ovšem nedosahovaly požadované kvality, byly velmi křehké a jejich barva neměla již po několika letech správnou vypovídací hodnotu. Bylo tedy přistoupeno k tomu, že se sádra vyměnila za parafín a modely ovoce a zeleniny byly nadále vyráběny z něj. Vzhledem ke křehkosti plodů a k nebezpečí jejich znehodnocení bylo nutno postupovat při výrobě parafínového modelu velmi opatrně. Stačí malá otláčenina a jablko již k tvorbě modelu není vhodné. Plod se natřel jemným potravinářským olejem a odlitím do sádry se z něj zhotovila negativní forma. Dnes se již pochopitelně na výrobu formy používají místo sádry moderní materiály, nejčastěji silikonové kaučuky. Forma se skládala ze dvou částí, odlévala se tedy nejdříve jedna polovina plodu a pak teprve druhá – aby bylo možno formu rozebrat a plod z ní vyjmout. Do vyčištěné vyschlé formy, opět potřené olejem, se nalil roztavený parafín a nechal se ztuhnout. Poté se forma opatrně rozdělila a model se vyjmul. Následně se model vybarvil podle originálu a doplnil drobnými detaily, např. stopkou.

Také parafínové modely jsou poměrně křehké, jsou však stálobarevné a dokážou velmi dobře napodobit původní předlohu. Pobočka Národního zemědělského muzea ve Valticích tak

spravuje velmi cenný soubor modelů starých i nových odrůd ovoce a zeleniny, který dokumentuje vývoj šlechtění jednotlivých druhů zemědělských plodin.

(KS)

Katalog

ADAMSOVA PARMÉNA

Inventární číslo:
46851, 46861, 46888, 46889

Synonyma: Adamsovo.

Původ: pochází z Anglie, kde ji v Norfolku v roce 1826 vyšlechtil R. Adams.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 200 g, průměrná výška 86 mm, průměrná šířka 78 mm, tvar je tupě kuželovitý až vysoce kuželovitý, značně protáhlý, největší šířka je uprostřed.

Slupka: hladká, místy rzivá, základní barva je zlatožlutá s oranžově až cihlově červenou krycí barvou.

Dužnina: světle žlutá, křehká, šťavnatá, chuť je citronově kořeněná, sladce navinulá, výborná.

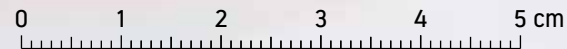
Habitus: stromy rostou středně bujně, později slabě a vytváří menší kulovité nebo jehlancovité koruny, později mírně převísle. Plodí raně a hojně, půdu žádá úrodnou, vlhko nesnáší, neprospívá také v příliš suché půdě. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, plody předčasně nepadají, konzumní zralosti dosahuje v prosinci. Vyrždí až do března, plody vyžadují vlhčí uskladnění, jinak vadnou.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je dlouhá konzumní zralost plodů, nedostatkem méně lákavý vzhled plodů a sklon k vadnutí. Při velké úrodnosti má mnoho odpadu. Odolnost proti strupovitosti je střední, padlím trpí silněji. Odolnost proti mrazu je střední. Trpívá mšicí vlnatkou krvavou.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 45; DVOŘÁK (1976), s. 487; BULTITUDE (1984), s. 69.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46861)

ADERSLEBENSKÝ KALVIL

Inventární číslo: 55053

Synonyma: –

Původ: v Německu, vypěstěno asi v sedmdesátých letech 19. století (patrně roku 1865) na klášterním panství Adersleben v Halberstadtu u Mnichova, odrůda vznikla křížením 'Kalvil zimní bílý' × 'Grávštýnské'.

Velikost a tvar: hmotnost 140–200 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 60 mm, tvar je mírně tupě žebernatý, k temeni kuželovitě sbíhavý.

Slupka: hladká, jemná, málo lesklá, základní barva je zelenavě až slámově žlutá, na sluneční straně s krásným červeným líčkem.

Dužnina: bílá, křehká, velice jemná a šťavnatá, chuť sladce navinulá, na vzduchu téměř nehnědne. Plod voní.

Habitus: stromy rostou středně bujně, vytváří středně velké, poněkud nesouměrné, později rozložitější koruny. Stromy se dožívají jen středního věku. Půdy vyžaduje středně těžké, hluboké, živné, ale musí se nacházet na chráněné, nikoli drsné poloze. Ze suchých stanovišť je ovoce drobné.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, plody jsou poněkud choulostivé, vyžadují obezřetnou sklizeň i balení, předčasně utržené nebo v teplejším a světlém sklepe uložené plody záhy vadnou a ztrácí kvalitu. Ovoce uzrává od prosince a při výborné jakosti se udrží do března až do dubna, načež rychle zmočnatí. Kvete středně raně až prostředně pozdě.

Celkové hodnocení: Předností této odrůdy je delší konzumní zralost plodů. Ovoce je na pohled krásné, lahodné, odrůda je vhodná i pro chladnější polohy. Stromy ve studené, uléhavé půdě trpí rakovinou, za nepříznivých vegetačních podmínek pak chorobami a škůdci. V suché půdě předčasně opadávají plody i listy. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí špatná, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 59; KOHOUT (1960), s. 48; KAMENICKÝ (1924), s. 190–192; DVOŘÁK (1976), s. 487.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55053)

Synonyma: Princ Albrecht Pruský.

Původ: Německo 1865, semenáč 'Cara Alexandra', tuto odrůdu vyšlechtil zahradník Braun v hornolužickém městě Kamenz (Kamenice).

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 170 g, průměrná výška 55 mm, průměrná šířka 70 mm, tvar je zploštěle kulovitý, menší plody jsou hladké bez žeber, velké mají široká žebra přes celý plod.

Slupka: hladká, lesklá, slabě mastná, mírně ožiněná, tenká, středně pevná, pružná. Základní barva je světle zelená, později bělavě žlutá, krycí barva je souvislá, ohnivě červená, na sluneční straně je výrazně, karmínově červené líčko s žiháním. Barva líčka silně kontrastuje od základní žluté až po tmavě červenou. Plody slabě voní.

Dužnina: základní barva je bílá až zelenavě bílá, pod slupkou málo narůžovělá. Konzistence křehká, šťavnatá, až velmi šťavnatá, středně zrnitá. Chuť je nakyslá, později sladce navinulá, mírně aromatická, ale pouze v ideální zralosti svěží, poměrně dobrá. Po rozkrojení hnědne až po delší době.

Habitus: stromy rostou slabě a vytváří široce kulovité, řidší, později převislé koruny. Vyžaduje půdy živné, pravidelně hnojené. Na stanoviště není odrůda nijak zvlášť náročná, daří se jí dobře všude, kde lze pěstovat jabloně, je velmi vhodná pro vyšší polohy, kde ovoce dobře vyzrává, a má delší konzumní zralost. Nesnáší půdy suché s teplým podzimem a s nízkou vlhkostí vzduchu, kde je nebezpečí zvýšeného opadu plodů před sklizní. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září a konzumně dozrává od poloviny října do konce listopadu. Plody z vyšších poloh vydrží do ledna, mnohdy i do února.

Celkové hodnocení: předností jsou malé nároky na prostředí a agrotechniku, vysoká úrodnost a lákavý vzhled plodů, nedostatkem je jen průměrná chuť plodů, menší odolnost proti otlacení, větší ztráty při skladování a nadměrná plodnost v některých letech, která má pak za následek nástup střídavé plodnosti a menší plody při velkých sklizních. Proti strupovitosti středně odolné, v normálních letech jí odolává, pouze v údobí chladných a vlhkých let je touto chorobou napadáno; padlím trpí slabě. Proti mrazům je ve dřevě velmi odolné, v květu středně odolné.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 52; DVOŘÁK (1980), s. 106; DVOŘÁK (1976), s. 175–179. (VK)

Synonyma: –

Původ: Německo, odrůda vznikla křížením odrůd 'Oldenburgovo' a 'Coxova reneta' v Münchbergu (Institut für Acker- und Pflanzenbau).

Velikost a tvar: velikost střední až menší, tvar je kulovitý až tupě kuželovitý, pravidelný, téměř hladký, bez žeber, příčný průřez pravidelně kruhovitý. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: je hladká, suchá, později slabě mastná, středně tlustá, křehká. Základní barva je zelenavě žlutá, později žlutá, krycí barva je žlutavě oranžová, žíhání a mramorování červenooranžové.

Dužnina: nažloutlá, středně zrnitá, křehká, středně šťavnatá, chuť sladká, jen málo navínlá, aromatická, velmi dobrá. Plody slabě voní.

Habitus: stromy rostou v mládí bujně, v plné plodnosti slabě, vytváří pravidelně kulovité koruny s větvemi v tupém úhlu. Odrůda začíná plodit velmi brzy, tvoří shluky plodů, plodí i na jednoletém dřevě. Vyžaduje polopropustné půdy v teplých a středních polohách s dostatkem živin a vláhy, je středně náročná na letní řez a chemickou ochranu.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině září, ovoce často při sušším počasí padá. Konzumně dozrává brzy po sklizni a vydrží v ideální zralosti do prosince, při přezrávání rychle ztrácí chuť. Při skladování v chladárnách při teplotě 2–3 °C se plody udrží až do ledna.

Celkové hodnocení: předností je velmi dobré obrůstání plodonosným dřevem, snadné tvarování, raná a poměrně vysoká úrodnost, vyhovující vybarvení a chuť plodů, vhodnost pro přeroubování. Nedostatkem je nutnost častějšího zmlazování pro udržení kvality plodů, sklon k příliš vysokým sklizním, a tím nebezpečí vytváření drobných plodů, krátká doba konzumní zralosti, sklon k popraskání plodů u kalichu. Odrůda je středně odolná proti napadení strupovitostí i proti napadení padlím jabloňovým. Proti mrazům je středně odolná, květní pupeny jsou citlivé na pozdní jarní mrazy. V některých vlhčích letech se na přehnojených půdách objevuje hořká skvrnitost plodů.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 84; DVOŘÁK (1976), s. 179–183; RICHTER (2002), s. 16; RICHTER (2004), s. 30. (VK)

ANANASOVÁ RENETA

Inventární číslo: 3145, 58950

Synonyma: Ananaska.

Původ: nejasný, patrně Nizozemí.

Velikost a tvar: hmotnost je 115–150 g, výška 60–70 mm, šířka 55–65 mm. Tvar je téměř kulovitý nebo válcovitý, ke kalichu zúžený.

Slupka: slabá, lesklá, poněkud zdrsňelá, základní barva je zlatožlutá, bývá pokryta četnými šedavými tečkami. Jen zřídka se objevuje malé zarůžovělé líčko.

Dužnina: pevná, později křehká, žlutobílá, šťavnatá, výrazně navinulá, jemně kořenitá. Mírně voní po ananasu.

Habitus: stromy jsou drobného vzrůstu, tvoří vysoké koruny, úrodnost je vysoká. Tato odrůda je náročná na pěstování, dává přednost půdám teplým, hlubokým, výživným a dostatečně vlhkým. Polohy žádá jen teplé, slunné a chráněné. Stromy dosahují pouze středního věku. Kvete středně raně a dosti dlouho (15 dní).

Doba sklizně a trvanlivost: zraje v listopadu, vydrží do února i déle.

Celkové hodnocení: předností je výborná chuť, plody nepadají ani nevadnou, dřevo odolává dobře mrazu. V nevhodných podmínkách je odrůda více napadána rakovinou, mšicí vlnatkou krvavou, v suchých poměrech padlím a červivostí.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 94; KOHOUT (1960), s. 54.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 3145)

ANIS APORTOVY

Inventární číslo: 38962

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1929, vznikla křížením odrůd 'Aport' × 'Anis'.

Velikost a tvar: plody jsou střední velikosti, hmotnost 100–150 g, výška 53–58 mm, šířka 72–75 mm, tvar je ploše kónický, největší rozměr plodu se nachází níže pod jeho středem.

Slupka: základní barva je zelenožlutá, na ní se objevuje „rozmytý“ višňový nebo světle malinový rumělec se silnou voskovou vrstvou.

Dužnina: zelenobílá, šťavnatá s aromatem, chuť je navinule sladká.

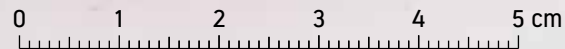
Habitus: strom má nevysoký vzrůst, koruna bývá většinou široká, ploše okrouhlá.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, konzumní zralost nastává v půlce října a trvá do ledna až února, plody nehnijí.

Celkové hodnocení: odrůda vyniká vysokou kvalitou a krásou plodů, má střední odolnost proti mrazům, výhodou je také její úrodnost a dobrá imunita vůči obvyklým chorobám.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 307–310; dostupné online: <http://florapedia.ru/sorts/leng_13/brood_22/class_27_1/sort_1828/> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38962)

ANTONOVKA

Inventární číslo: 39724, 55027

Synonyma: Antonovka žlutá.

Původ: prastará domácí ruská „národní“ odrůda, rozšířena v sadech severního, středního i západního Ruska.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 160–170 g, výjimečně až 200 g, šířka 75–85 mm, výška 74 mm i více. Některé plody mají tvar žebernatý, hranatý, jiné jsou nepravidelné, zhrbolené, šikmo sražené.

Slupka: hladká, lesklá, dosti tlustá, základní barva je slámově bílá až zelenavě žlutá a zvláště na sluneční straně poseta velmi jemnými rzivými, široce bíle vroubenými, na slunci růžovými tečkami; voní.

Dužnina: bělavá, jemná, vonná, šťavnatá, příjemně nakyslá, jinak zvláště nevynikající, bílá až zažloutle bělavá, jemná, měkčí, mírně vonná, hojně šťavnatá. Chuť je sladce navinulá, dobrá a příjemná, ač ničím nevyniká.

Habitus: stromy rostou středně bujně, vytváří menší kulovité koruny. Hodí se k výsadbě do chladných, drsných poloh. Nesnáší suché půdy. Kvete raně až středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni, vydrží do října až listopadu. Dá se uchovat až do Vánoc, avšak většina plodů jeví od počátku prosince sklon k moučnatosti.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří nenáročnost a vysoká plodnost, hlavním nedostatkem je nízká kvalita plodů, ovoce navíc zralosti spadá do období, kdy mají jablka nejmenší cenu, tvoří mnoho odpadu a nevydrží dlouho. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 93; KAMENICKÝ (1924), s. 142–144; DVOŘÁK (1976), s. 488–489.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 39724)

ANTONOVKA NOVAJA

Inventární číslo: 38969

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem roku 1905, vznikla křížením odrůd 'Antonovka' × 'Babuškino'.

Velikost a tvar: plody dosahují střední a vyšší střední velikosti, hmotnost 115–200 g, jejich tvar je ploše okrouhlý, největší šíře bývá v polovině plodu, všechny části jsou rovnoměrně rozvité.

Slupka: hladká, lesklá, voňavá, suchá, při uložení se objevuje nevelký výpotek. Základní barva je žlutobílá, slabě prozelenalá, v plné zralosti bílá s krémovým nebo zlatavým odstínem, na světle žlutém podkladu ještě více vystupují světlé podslupkové tečky s tmavším středem.

Dužnina: bílá, šťavnatá, něžná, chuť je navinule sladká, dobrá.

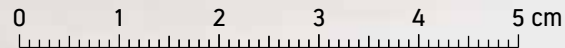
Habitus: koruna bývá kulovitá, úrodnost je vysoká a pravidelná, stromy začínají rodit šestý až osmý rok po naroubování.

Doba sklizně a trvanlivost: jedná se o zimní odrůdu, vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: předností je dobrá úrodnost a vysoká sladkost plodů, stejně jako vysoká imunita vůči houbovým chorobám; nedostatkem nerovnoměrné rozvržení plodů na stromě, více jich je na okrajových větvích.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 354–359; dostupné online: <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/zimnie-sorta-yabloni-antonovka-novaya>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38969)

Synonyma: –

Pod tímto názvem lze nalézt dvě odrůdy, starší původem z Kanady a mladší českou. Vzhledem k tomu, že parafínové modely byly do sbírek NZM zapsány v letech 1969 a 1972, předpokládáme, že se jedná o kanadskou variantu, uvádíme však popisy obou.

Původ: Kanada, odrůda objevena v roce 1947 u Ontaria. Snad jde o semenáč odrůdy 'Winter St. Lawrence'.

Velikost a tvar: velikost plodů je větší, tvar je poněkud hranatý.

Slupka: základní barva je smetanově žlutá, na ní se objevuje modravě červené pruhování.

Dužnina: bílá, jemná, svou konzistencí připomíná 'McIntosh', je šťavnatá, chuť jemně navinulá, velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou středně, vytváří užší, vznosné, málo rozvětvené koruny. Plodnost je raná a hojná, avšak střídavá. Kvete raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem září (krátce před odrůdou 'James Grieve'), konzumní zralosti dosahuje ihned po sklizni a vydrží do konce října.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je dobrá mrazuvzdornost a odolnost proti padlí jabloňovému, hlavním nedostatkem je střídavá plodnost. Odolnost proti strupovitosti je nízká, proti padlí dobrá. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 490.

Původ: Česká republika, vyšlechtěna ve šlechtitelské stanici Těchobuzice, vznikla křížením odrůd 'Red Melba' a 'James Grieve Red'. Registrována je od roku 2004.

Velikost a tvar: plody jsou velké, kulovitě kuželovité, s náznakem žebrování.

Slupka: hladká, bělavě žlutá, překrytá narůžovělou červení. Je středně silná až slabší.

Dužnina: žlutavá, středně pevná, mírně šťavnatá, má slabě navinulou chuť.

Habitus: stromy rostou středně až silně, vytváří hustší rozložitě koruny. Do plodnosti vstupuje středně pozdě, často tvoří shluky plodů, proto je vhodná jejich probírka.

Doba sklizně a trvanlivost: ke sklizni dozrává kolem poloviny července, konzumně dozrává po sklizni, na skladě vydrží do poloviny srpna.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je její ranost, je jí však nutno sklízet včas, při pozdější sklizni dochází k rychlejšímu moučnatění dužniny. Je také středně odolná proti houbovým chorobám.

Literatura: dostupné online: <<http://www.sempra.cz/odrudy/ovoce/popisy/jablone.htm>> [26. 1. 2016].

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46876)

Synonyma: Ranní červánek, Zorja, Záře.

Původ: USA, stará americká odrůda, pochází z Cayuga County, stát New York.

Velikost a tvar: hmotnost 150–250 g, výška kolem 70 mm, šířka 60–90 mm. Tvar je zploštělý, tupě, ale zřetelně žebnatý. Obě poloviny plodu jsou nestejně.

Slupka: mdle lesklá, později mastná. Základní barva je světle žlutá, na sluneční straně se souvislou mramorovanou oranžovou červení, s „rozmytými“, slabšími pruhy na okraji. Ze stromu je silně ojiňená, s víceméně zřetelnými bělavými tečkami.

Dužnina: pevná, tvrdá, později křehká, šťavnatá, žlutobílá, pod slupkou často zarůžovělá, sladce navinulá, často i nasládlá.

Habitus: stromy rostou bujně, vytváří široce rozložitou korunu, později mírně převislé. Plodnost je poněkud pozdnější, střídavá. Vyžaduje hluboké, živné půdy, dostatečně vlhké, nacházející se spíše v teplejších polohách. Na drsných stanovištích nedosahuje dobré chuti plodů. Kvete středně raně a krátce.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a nejlepší chuti v lednu. Vydrží do konce března, ale i déle.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je dlouhá skladovatelnost a lákavý vzhled plodů, k nedostatkům patří horší chuť plodů, nižší plodnost a menší odolnost proti chorobám. Odolnost proti strupovitosti je menší, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazům je uspokojivá. Ovoce někdy podléhá při uložení jádřincové hnilobě.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 62; KOHOUT (1960), s. 58; DVOŘÁK (1976), s. 491.

(VK)

Synonyma: Kalvil bádenský, Kalvil velkovévody Bedřicha Bádenského, Velkovévoda bádenský.

Původ: Německo, tuto odrůdu vypěstoval dvorní zahradník Fiesser v Baden-Badenu v roce 1894 z jádra 'Bismarkova jablka'.

Velikost a tvar: hmotnost až 400 g, průměrná výška asi 80 mm, průměrná šířka 98 mm. Tvar je poněkud zploštělý, výrazně kalvilovitě žebnatý, někdy bývá vyšší než širší. Významných pět žeber se táhne od kalichu přes celý plod.

Slupka: velmi jemná, základní barva je světle žlutá, později citronově žlutá, na sluneční straně jemně začervenalá nebo červeně tečkovaná, silně voní.

Dužnina: křehká, žlutavě bílá, jemně nakyslá, bez zvláštní příchuti.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří vznosné, málo převislé koruny, plodit začíná záhy po výsadbě a rodí pravidelně. Nejlépe se mu daří v těžších půdách, nehodí se k pěstování vysokých stromů. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, při velmi pečlivém uskladnění vydrží do ledna. Při nevhodném uskladnění ztrácí chuť a moučnatí.

Celkové hodnocení: předností odrůdy je lákavý vzhled a výborná chuť, nedostatkem pak červivost a náchylnost k monilióze.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 70–72; VANĚK (1945/1), s. 56.

(VK)

BANÁNOVÉ ZIMNÍ

Inventární číslo:
46789, 46833, 48229, 48231, 55265

Synonyma: Flory.

Původ: USA, v roce 1876 na farmě Davida Floryho u Adamsboro v okrese Cass, ve státě Indiana.

Velikost a tvar: velikost nadprůměrná, hmotnost 120–370 g, výška a šířka 60–90 mm, nebo u zploštělých plodů výška 75 mm, šířka 95 mm. Tvar je téměř kulovitý nebo protáhlý, jakoby válcovitý či soudkovitý, ale i v tom případě se šířka rovná délce. Povrch dosti pravidelný, někdy u kalichu sražený. Charakteristický bývá ostrý šev, procházející po celé délce plodu.

Slupka: hladká, lesklá, mírně mastná, základní barva je žlutozelená nebo slámově žlutá, na sluneční straně někdy růžově až červeně zardělá, s četnými, namnoze nápadnými tečkami. Příjemně voní.

Dužnina: vonná, velmi pevná, tuhá, nažloutlá, na vzduchu slabě hnědnoucí. Chuť je znamenitá, sladce navinulá, kořeněná, s banánovou příchutí.

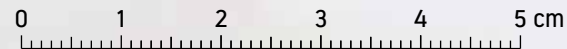
Habitus: stromy rostou bujně, tvoří kulovité, později až převisle kulovité koruny. Vyžaduje středně až lépe úrodné půdy, snáší občasné sucho. Plodnost je pravidelná, v plné plodnosti však někdy vynechává, odrůda je středně úrodná.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumně dozrává v prosinci a dobře uskladněné ovoce vydrží do dubna i déle.

Celkové hodnocení: předností je vhodný růst stromů, umožňující úspěšné pěstování téměř na všech tvarech, velikost a vyrovnanost plodů i při horších poměrech a vyšších sklizních, vhodná doba konzumní zralosti a dobrá skladovatelnost. Hlavními nedostatky jsou málo lákavý vzhled plodů a většinou jen průměrná chuť. Odolnost proti strupovitosti je značná, proti padlí střední. Odolnost proti mrazu je menší, nebezpečí namrznutí hrozí zejména po větších úrodách.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 97; KOHOUT (1960), s. 60; DVOŘÁK (1960), s. 84; DVOŘÁK (1976), s. 190–193.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 48229)

Původ: Kanada, pochází z křížení odrůd 'Forest' × 'McIntosh', provedeného v Ottawě na Centrální pokusné farmě. Selektce byla provedena v roce 1930.

Velikost a tvar: velikost střední, někdy i větší. Tvar je kulovitý až zdánlivě zploštěle kulovitý, nepravidelný, ve stopečné části je plod zaoblený, podélně souměrný, příčně téměř pravidelný nebo jen nepatrně hranatý.

Slupka: suchá, hladká, někdy i zdrsňelá, pevná, mdle lesklá, základní barva je žlutozelená, později žlutá, s jasně červeným krytím. Líčko je tmavší, červeně žíhané.

Dužnina: nažloutlá, křehká, dosti šťavnatá. Po rozkrojení slabě hnědne. Chuť je sladce nakyslá, méně aromatická, dobrá.

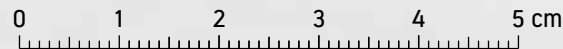
Habitus: tvoří zpočátku kulovité, později zploštěle kulovité až převislé, hustší koruny, s větviemi rostoucími ve velmi tupém úhlu, staré stromy mají větve téměř vodorovné. Odrůda vyžaduje úrodnou a hnojenou půdu, je nevhodná pro teplé a suché polohy, kde se v hojně míře vyskytuje padlí jabloňové. Plodnost začíná poměrně pozdě, zpočátku je pravidelná, v pozdějších letech částečně střídavá, celkově dosti vysoká.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, pokud možno co nejpozději, plody se nejlépe vybarvují na podzim, nepadají. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci až lednu, v dobrých skladovacích podmínkách vydrží až do dubna. Přepravu snáší velmi dobře, plody jsou odolné proti otláčení. Kvete středně pozdě.

Celkové hodnocení: největší předností odrůdy je skladovatelnost a delší doba konzumní zralosti, dobrá odolnost při přepravě a menší náročnost na stanoviště. Dobrou vlastností je i to, že plody dobře drží na stromě. Mezi hlavní nedostatky patří málo vhodný vzrůst, který má za následek zahušťování koruny, znesnadňuje pěstování na intenzivních tvarech, pozdější střídavá plodnost, průměrná chuť, která se liší podle typu stanoviště. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí malá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 107; DVOŘÁK (1976), s. 193–197.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55444)

BARCHATNOJE

Inventární číslo: 38963

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla zkřížením odrůd 'Pepinka litevská' × 'Anis'.

Velikost a tvar: plody bývají menší, výška 55–62 mm, šířka 61–65 mm, tvar bývá krásný, vejcovitý, se slabým zúžením nahoře, povrch je úplně hladký.

Slupka: tenká, elastická, pevná, se silným voskovým povrchem, základní barva je bílo-krémová, na ní se objevuje višňový rumělec, někdy silně kontrastní.

Dužnina: bílá nebo se slabě zeleným odstínem, něžná, šťavnatá, aromatická, jemnozrná.

Habitus: stromy rostou středně, tvoří vysoké, okrouhlé, rozložitě, nepravidelné koruny. Rodit začíná po roubování.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na konci srpna, spotřebitelská o deset dní později a trvá do listopadu nebo až do konce prosince.

Celkové hodnocení: odrůda patří mezi dezertní, má dobrou mrazuvzdornost a úrodnost, jen plody jsou malé.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 310–313; dostupné online: <http://yablok.ru/sorta_yabloni/osennie/31-barhatnoe.html> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38963)

Synonyma: Sedmihradské.

Původ: Rumunsko – Sedmihradsko, jedná se o velmi starou odrůdu.

Velikost a tvar: hmotnost 110 až 200 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 80 mm. Tvar je kulovitý až zdánlivě ploše kulovitý, nejširší ve středu plodu, povrch hladký, oblý, bez žeb, příčný průřez hladký, podélně souměrný.

Slupka: jemná, hladká a matně lesklá. Základní barva je světle zelená až slámově žlutá, s krásným červeným líčkem. Ojedinele se vyskytují jemné rzivé skvrny.

Dužnina: žlutavě bílá, polojemná, šťavnatá, chuti příjemně navinulé, druhořadé.

Habitus: stromy rostou středně bujně, koruny jsou velké, kulovité až vznosně kulovité. Velmi silně se rozvětňuje, koruny jsou pravidelné. Odrůda je málo náročná na půdu, polohu i agrotechniku. Stromy jsou vděčné za vyšší vzdušnou vlhkost, proto jim nejlépe vyhovuje podhůří. Příliš suché stanoviště špatně snáší a ovoce padá. Začíná plodit později až pozdě, plodnost je nevýrazně střídavá, avšak celkově bohatá. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu, vydrží do února, výjimečně do dubna.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi je nenáročnost na prostředí, vyhovující vzhled a dobrá skladovatelnost, nedostatkem pak drobné plody a podprůměrná chuť. Odolnost proti strupovitosti je ve vlhčích letech nízká, odolnost proti padlí je velká, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 67; KOHOUT (1960), s. 62; DVOŘÁK (1976), s. 198–200.

(VK)

BAUMANNOVA RENETA

Inventární číslo:
3137, 35363, 55059

Synonyma: Římské.

Původ: Belgie, objevila se kolem roku 1800 v Bollwiller v Alsasku, je pojmenovaná podle majitele školek Napoleona Baumanna.

Velikost a tvar: hmotnost 160–350 g, výška 60–70 mm, šířka 60–80 mm. Tvar je ploše kulovitý, tupě žebernatý, široká žebra se táhnou téměř přes celý plod. Ve tvaru jsou plody méně vyrovnané až nevyrovnané.

Slupka: hladká, lesklá, polomastná, tuhá, základní barva je zlatožlutá, většinou pokrytá „rozmytou“ červení, v níž jsou tmavé pruhy.

Dužnina: žlutavě bílá, hrubší, tuhá, málo šťavnatá, výrazně horší konzistence, na vzduchu téměř nehnědne. Chuť je příjemně navinule sladká, bez aromatu a kořenitosti.

Habitus: strom tvoří středně velké, široce ploše kulovité koruny, ty jsou nepravidelné, často v mládí vyšší. Odrůda vyžaduje chráněnou polohu a dobrou půdu, nesnáší těžké a mokré půdy, neboť v nich trpí rakovinou. Na suchém stanovišti jsou plody drobné a snadno opadávají. Plodí poměrně brzy, ale plodnost je dosti střídavá. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží až do dubna. Při uskladnění nevadne.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je dobrá skladovatelnost a dobrá odolnost při přepravě. Ostatní vlastnosti jsou již jen průměrné. Hlavním nedostatkem je pak nízká kvalita plodů. Odolnost proti strupovitosti je nízká, proti padlí velmi dobrá. Odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 198–200; VANĚK (1945/1), s. 16; KOHOUT (1960), s. 64; DVOŘÁK (1976), s. 201–205.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55059)

Synonyma: –

Původ: Kanada. Odtud byla tato odrůda v roce 1921 dovezena do Polska L. Bobinským.

Velikost a tvar: velikost střední až velká, závislá na množství násady na stromě. Tvar je zploštěle kulovitý, bez žebor nebo s žebry jen naznačenými. Příčný průřez pravidelný, podélně souměrný. Ve tvaru jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: suchá, často zdrsňená rží, líčko nevýrazné. Základní barva je slámově žlutá, na sluneční straně je překryta světle červeně mramorovaným líčkem.

Dužnina: nažloutlá, jemná, křehká a velmi šťavnatá, na vzduchu po rozkrojení hnědne. Chuť je sladce navinulá, aromatická, velmi dobrá až výborná.

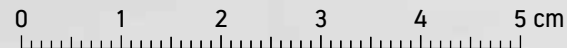
Habitus: stromy rostou v mládí bujně, později středně silně, tvoří široce kulovité až zploštěle kulovité, husté koruny, hlavní větve jsou nasazeny v tupém úhlu (nad 45 stupňů). Nástup plodnosti je středně pozdní, v období plné plodnosti má silný sklon ke střídavému plazení. Patří ke středně náročným odrůdám. Polohy mohou být vyšší, ale půdy alespoň úrodné, nikdy ne studené a vlhké. Na horších půdách se nedocílí požadované jakosti plodů.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do ledna, někdy i února. Nejlepší chuť je však v listopadu, popřípadě v prosinci. Vyžaduje vyšší vlhkost vzduchu ve skladu, jinak vadne. Kvete středně raně.

Celkové hodnocení: hlavní předností odrůdy je výborná chuť plodů, nedostatkem pak nižší libivost plodů vlivem jejich rzivosti, jejich kratší konzumní zralost, neurovaný růst stromů a pozdější vstup do plodnosti na silných podnožích. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí také, odolnost proti mrazům je také velmi dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 107; DVOŘÁK (1976), s. 205–209.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85353)

BERLEPŠOVA RENETA

Inventární číslo:
36327, 46834, 46841

Synonyma: Berlepschova reneta.

Původ: Porýní, vyšlechtil Diedrich Uhlhorn jun. v Brevenbroinu okolo roku 1880, odrůda vznikla křížením odrůd 'Ananasova reneta' × 'Ribstonský jadernáč'. Červenoplodá mutace 'Rote Berlepsch' vznikla v Prussendorfu v NDR po druhé světové válce.

Velikost a tvar: prům. hmotnost 160 g, výška 65 mm, šířka 70 mm. Tvar je ploše kulovitý, rovnoměrný, symetrický, pravidelně široce žebernatý, žebra se táhnou od kalichu do poloviny plodu.

Slupka: hladká, matná, středně tlustá, pevná, pružná. Základní barva je zelenožlutá, později žlutá, krycí barva je žlutavě červená, líčko je žíhané a mramorově červené. Červenoplodá mutace má krycí barvu rozšířenou téměř po celém plodu a je tmavě červená. Plody jemně voní.

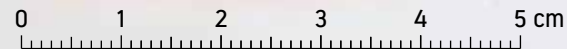
Dužnina: žlutavě bílá, středně zrnitá, křehká až chruplavá, středně šťavnatá. Chuť je sladce vinulá až nakyslá, harmonická, mírně aromatická, velmi dobrá. Na vzduchu jen málo hnědne, slabě voní.

Habitus: stromy rostou bujně, později mírněji, tvoří zpočátku vysoce kulovité, později široce kulovité, poměrně velké koruny. Úhel nasazení základních větví je velmi tupý a později se vytvářejí koruny téměř převislé. Stromy vyžadují dobré a úrodné, středně vlhké půdy a chráněné polohy proti větrům, neboť plody jinak před sklizní opadávají. V suchých půdách jsou plody drobné, ve vlhkých trpí stromy rakovinou. Nástup do plodnosti je pozdnější, kvete raně až středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, zraje v prosinci, vydrží do března i déle. Předčasně sklizené nebo špatně uchované ovoce vadne.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je velmi dobrá chuť a trvanlivost plodů, velmi dobrá odolnost při přepravě, u barevné mutace pěkně červeně vybarvené plody, dlouhá doba konzumní zralosti a dobrá skladovatelnost plodů při zachování šťavnaté chuti. Mezi hlavní nedostatky pak patří střední a střídavá plodnost, citlivost na nepříznivé povětrnostní podmínky v době květu a červnového opadu, sklon k tvoření malých plodů, opadávání plodů před sklizní a vadnutí plodů při horším skladování. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí větší, netrpí mšičí vlnatkou krvavou. Odolnost odrůdy proti mrazu je střední, v květu je citlivá na mrazíky. Je náchylná k rakovině.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 62; KOHOUT (1960), s. 66; DVOŘÁK (1980), s. 107; DVOŘÁK (1976), s. 209–213.
(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46834)

Synonyma: Bernské růžové.

Původ: Švýcarsko, kde bylo objeveno v osmdesátých letech 19. století F. Baumannem v Bernském kantonu jako lesní pláň. První plody byly sklizeny v roce 1888, rozšířeno bylo P. Daepem z Oppligenu.

Velikost a tvar: hmotnost 120–250 g, výška 60–65 mm, šířka 55–75 mm. Tvar je tupě kuželovitý, ale také kulovitý až vejčitý. Ke kalichu je plod sbíhavý, po celém povrchu nepravidelně žebnatý, někdy s náběhem k vytvoření švu, na příčném průřezu nepravidelně kruhovitý, nejširší pod polovinou plodu.

Slupka: hladká, lesklá, trochu mastná. Základní barva je málo zřetelná, zelenožlutá a později špinavě žlutá, překrytá souvislou „rozmytou“ zářivou červení s výrazným líčkem, které je intenzivně jasně červené.

Dužnina: žlutavě bílá, pod slupkou zarůžovělá, křehká, šťavnatá, lahodná, slabě kořeněná, sladce navinulé chuti. Silně voní. Na vzduchu jen málo hnědne.

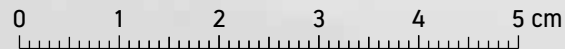
Habitus: stromy tvoří vzhledem kulovité až jehlancovité, malé až středně velké koruny. Zpočátku roste bujně, později růst zpomaluje. Plodit začíná brzy, zpočátku je plodnost pravidelná, později střídavá, celkově dosti dobrá. Roste téměř všude, kde jsou alespoň trochu úrodné půdy. Ukazuje se, že této odrůdě lépe vyhovují vyšší, vlhčí, ale slunné polohy, nejlépe podhůří v chráněných polohách proti silným větrům. Nesnáší extrémně suché či příliš vlhké půdy.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, maximálně koncem září, plody před sklizní snadno padají. Konzumní zralost začíná v říjnu a vydrží do prosince, nejlepší je v listopadu. Přezrálé plody moučnatí a praskají.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je možnost pěstování ve vyšších polohách, velmi lákavý vzhled plodů a dobrá chuť v ideální konzumní zralosti. Mezi hlavní nedostatky patří střídavá plodnost, často drobné plody, krátká konzumní zralost z teplých oblastí a špatná odolnost při přepravě. Odolnost proti chorobám je závislá na prostředí, ve vlhku je odrůda náchylná ke strupovitosti, v suchu k padlí. Odolnost proti mrazu je velmi dobrá. Ve vlhku je odrůda napadána rakovinou.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 106–108; VANĚK (1945/1), s. 12; KOHOUT (1960), s. 68; RICHTER (2002), s. 213–217.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 57509)

BISMARCKOVO

Inventurní číslo: 4173

Synonyma: Novozélandské.

Původ: Austrálie či Nový Zéland, semenáč 'Cara Alexandra' asi z roku 1870.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 210 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 80 mm. Tvar je ploše kulovitý, u kališní jamky jemně žebnatý, ve stopečné části kulatější, na příčném průřezu kruhovitý, nejširší v dolní třetině.

Slupka: jemná, hladká, pololesklá, poněkud mastná, základní barva je světle žlutá, z větší části červeně žíhaná až mramorovaná, jemně tečkovaná.

Dužnina: dosti pevná, později křehká, šťavnatá, žlutobílá, výrazně kyselá, slabě kořenitá, na vzduchu málo hnědne.

Habitus: stromy tvoří malé až střední, kulovité, širší, později převislé koruny. Plodnost je časná, ale ne vždy jistá, střídavá. Odrůda je vhodná do drsnějších, před větry chráněných poloh, daří se jí téměř všude, nejsou-li půdy příliš neúrodné a suché. Kvete raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do března.

Celkové hodnocení: tato odrůda nevyniká v plodových ani stromových znacích a vlastnostech, hlavním nedostatkem je podřadnější chuť plodů a náchylnost ke křenčení. Odolnost proti strupovitosti je menší, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: BULTITUDE (1984), s. 99; KOHOUT (1960), s. 70; DVOŘÁK (1976), s. 493.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 4173)

BLACK BEN

Inventární číslo: 46784, 46819, 46836, 55069

Synonyma: –

Původ: USA, odrůda vznikla na farmě M. Blacka v Arkansasu ve státě Washington kolem roku 1880.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 150 g, průměrné rozměry 70 × 70 mm. Tvar je zdánlivě vyšší až tupě kuželovitý, hladký, bez nápadné žebnatosti, na temeni rovný, nejšířší v dolní třetině.

Slupka: silná, hladká, lesklá, místy rzivě mramorovaná, mastná. Základní barva je špinavě zelenavě žlutá, později citronově žlutá, z větší části překrytá světle hnědě červeným líčkem.

Dužnina: bělavě nažloutlá, šťavnatá, navinule sladká, bez aromatu, podřadnější.

Habitus: stromy tvoří krásné, vznosné jehlancovité koruny. Plodnost je pozdnější, nižší až malá a méně pravidelná. Odrůda není příliš náročná na prostředí, daří se jí dobře i ve vyšších, vlhčích polohách. Kvalitní úrody však poskytuje jen z dobrých půd. Kvetě středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží do června, nehnije, nevadne.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou lákavý vzhled plodů, dobrá a dlouhá skladovatelnost. Nevadne, nehnije, otlačeníny snadno zasychají. K nedostatkům patří zejména pozdnější a malá plodnost a podřadnější chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je malá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 72; DVOŘÁK (1976), s. 493–494.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46819)

BLÁHOVO ORANŽOVÉ

Inventurní číslo:
4202, 22352, 58816, 85351, 85352

Synonyma: Bláhova oranžová reneta.

Původ: vyšlechtil Václav Bláha v Libovicích (někdejší okres Kladno) z křížení 'Coxovy renety' × 'Wagenerovo'. Původní semenáč přinesl první plody v roce 1954, od roku 1969 je předběžně povolena pro množení a je zapsána do listiny povolených odrůd.

Velikost a tvar: velikost je menší až střední, méně vyrovnaná. Tvar je kulovitý, plody jsou kulovité, hladké a oblé.

Slupka: hladká, suchá, matná, pevná, pružná, místy narezivělá. Základní barva je zelenožlutá, později žlutá, z větší části překrytá červení v podobě tečekování. Líčko světle červené s nazončeným pruhováním.

Dužnina: nažloutlá, pevná, později jemná, křehká, šťavnatá, po rozkrojení slabě hnědné. Chuť je navinule sladká, aromatická, velmi dobrá.

Habitus: stromy tvoří užší pyramidální, vzpřímené, husté koruny, nasazení větví je v ostrém úhlu. Plodit začíná středně pozdě, zpočátku pravidelně, často však střídavě, celkově je plodnost jen průměrná. Vyžaduje úrodné, hlinité, přiměřeně vlhké půdy a vyšší vlhkost vzduchu. Na suchých stanovištích trpí padlím, na studených a mokřích půdách nevyzrává a namrzá ve dřevě. Kvete později.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumně dozrává v prosinci, vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy jsou plodové znaky, zejména tvar, barva, velmi dobrá chuť a dobrá skladovatelnost; hlavním nedostatkem je nevhodný růst v prvních letech po výsadbě. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí malá, odolnost proti mrazům je menší.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 85; DVOŘÁK (1976), s. 217–221; RICHTER (2002), s. 19; RICHTER (2004), s. 48.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85352)

BLENHEIMSKÁ RENETA

Inventární číslo:
3171, 55038, 85568, 85569

Synonyma: Prince of Wales.

Původ: Anglie, odrůda byla objevena p. Kempsterem jako nahodilý semenáč ve Woodstocku u Blenheimu v hrabství Oxford kolem roku 1740, rozšiřována je cca od roku 1818.

Velikost a tvar: hmotnost 230 až 500 g, výška 75 mm, šířka 80–90 mm. Tvar je ploše kulovitý, pravidelný, na příčném průřezu pravidelně kruhovitý.

Slupka: hladká, mastná, citronově žlutá. Základní barva zelenavě žlutá, v konzumní zralosti pomerančově žlutá až zlatožlutá, na sluneční straně překrytá červeným „rozmytým“ líčkem, žháním a mramorováním.

Dužnina: velmi jemná, pevná, šťavnatá, barva je nažloutlá. Chuť je výborná, nasládlá, navinulá, kořeněná. Na vzduchu mírně hnědne.

Habitus: stromy tvoří mohutné, rozložitě, široké koruny deštníkovitého tvaru, středně husté. Plodnost je pozdní, dosti nepravidelná, středně úrodná, zvláště u mladých stromů je dosti nejistá. Vyžaduje hluboké, úrodné a vlhčí půdy a proti větrům chráněné polohy, příliš teplé a suché polohy nesnáší dobře. Nejlépe se odrůdě daří ve vyšších polohách, kde jsou plody trvanlivější. Stromy snášejí zatrávnění. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumně dozrává v prosinci, při dobrém uskladnění vydrží do března až dubna. Plody vadnou, vyžadují vlhké prostředí a nejlépe jim vyhovuje teplota 2–4 °C; při nízkých teplotách dužnina hnědne.

Celkové hodnocení: nejlepší vlastností je velikost plodů i v horších agrotechnických podmínkách, k nejzávažnějším nedostatkům patří pozdní, nejistá plodnost, nižší tržní kvalita plodů, především horší vzhled, skladovatelnost a nevhodnost pro nízké tvary. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je menší. Plody jsou náchylné k hořké skvrnitosti, stromy bývají napadány rakovinou a mšicí vlnatkou krvavou.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 182–184; VANĚK (1945/1), s. 39; DVORÁK (1976), s. 221–225; KOHOUT (1960), s. 74.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85569)

BOGATYR

Inventární číslo: 38970

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla zkřížením odrůd 'Antonovka' × 'Landsberská reneta'.

Velikost a tvar: plody velké a velmi velké, střední hmotnost 200–227 g, maximálně 340 g, výška 63–83 mm, šířka 77–96 mm. Tvar je ploše okrouhlý.

Slupka: základní barva je zelenavá, během zrání až světle žlutá, někdy se objevuje slabý světle karmínový ruměnek, jindy je ruměnek do oranžova.

Dužnina: bílá, mělce zrnitá, šťavnatá, chrupavá, aromatická, osvěžující, velmi vkusná.

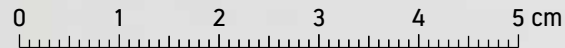
Habitus: strom tvoří obráceně konusovitou, silně sevřenou korunu. Plodnost nastupuje sedmý rok od zasetí semene.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se na začátku října, spotřebitelská zralost nastává v polovině prosince. Vydrží do konce května, některé roky do poloviny června.

Celkové hodnocení: přednostmi odrůdy jsou velikost a vysoká atraktivita plodů a také dlouhá doba jejich upotřebitelnosti. Imunita plodů a listů je vysoká, odolnost mrazu je uspokojivá.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 359–362; dostupné online: <<http://supersadovod.ru/sorta/sorta-yabloni/sort-yabloni-bogatyir-2/>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38970)

Synonyma: –

Původ: ČR, odrůda objevena v roce 1984 jako náhodná pupenová mutace odrůdy 'Rubín' ovocnářem Josefem Thořem, registrace 1994.

Velikost a tvar: plod střední až velký, hmotnost 160–220 g, tvar kulovitý.

Slupka: hladká, lesklá, tenká, základní barva je zelenožlutá, později žlutá, krycí barva je jasně červená, „rozmytá“ a pokrývá velkou část povrchu plodu.

Dužnina: krémová, jemná, chruplavá, velmi šťavnatá, barva žlutavá. Chuť je navinule sladká, aromatická, vynikající.

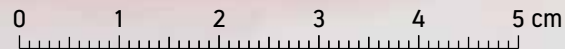
Habitus: stromy vytváří velkou kulovitou korunu, růst je bujný, později středně bujný. Plodnost je středně pozdní, střední, pravidelná, v pozdějších letech je plodnost vysoká. Plody dobře drží na stromech, nepadají před sklizní, neotlačují se a dobře snášejí manipulaci. Vyžaduje úrodné půdy s dostatkem živin a vláhy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, dozrává na přelomu října a listopadu, skladovat lze do února. Při skladování je odrůda náchylná na skládkovou hnilobu plodů.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy jsou velmi kvalitní a atraktivní plody, vhodné pro přímý konzum. Chuťově jde o jednu z nejkvalitnějších odrůd. Odolnost proti napadení strupovitostí je střední, proti napadení padlím jablonoňovým rovněž střední. Mrazová poškození se neobjevují.

Literatura: RICHTER (2002), s. 19; RICHTER (2004), s. 50; SUS (2000), s. 27.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 58803)

Synonyma: Bojčák, Bojkovské, Bojče, Bojkovo.

Původ: Německo, Brémy, stará odrůda.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 150–220 g, někdy až 300 g, výška asi 70–90 mm, šířka 60–96 mm. Plody jsou větší až velké, specificky velmi těžké. Tvar je široce, tupě kuželovitý, ke kalichu více sbíhavý, žebnatý s pěti výraznými žebry, nejširší ve spodní třetině plodu. Ve tvaru jsou plody málo vyrovnané, někdy mohou být jen málo žebnaté.

Slupka: hladká, lesklá, později slabě mastná, středně tuhá, pevná. Základní barva je zelenavě žlutá s bělavými skvrnami, později slámově žlutá s mírným zeleným nádechem, na sluneční straně s „rozmytým“ načervenalým líčkem.

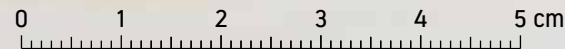
Dužnina: bílá, pevná, drobně zrnitá, méně šťavnatá, na vzduchu po rozkrojení nehnědne. Chuť je mírně kyselá, bez výrazného aromatu, prázdná, ale zvláště v pozdější době konzumní zralosti ještě dobrá.

Habitus: stromy v mládí rostou bujně, tvoří úzce rozvětvené, vysoké koruny, později se větve široce rozkládají. Odrůda poměrně velmi brzy plodí, celková plodnost je uspokojivá až dobrá. Neměla by se vysazovat do mokrých půd a na uzavřených polohách a také jí moc nevyhovují suchá a teplá stanoviště, kde příliš trpí padlím. Vysazuje se s úspěchem i do půd chudších, méně úrodných, ale přiměřeně vlhkých a v polohách otevřených. Snáší dobře i polohy větrné a zatrávnění. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, plody se nemají podtrhnout, neboť ztrácejí na chuti. Konzumně dozrává v lednu a vydrží až do května, středně veliké plody i déle. Velmi dobře se skladuje, nehnije a nepřežívá.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi odrůdy jsou dobrá plodnost, menší náročnost na prostředí a dobrá skladovatelnost. Mezi nedostatky pak patří špatné obrůstání výhonů a méně uspokojivá chuť plodů. Proti strupovitosti a padlí je málo až velmi málo odolné, proti mrazům jsou však stromy značně odolné a i po namrznutí dobře regenerují. Stupeň napadení je závislý na vhodné poloze.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 61; KOHOUT (1960), s. 78; KAMENICKÝ (1924), s. 222–224; DVOŘÁK (1976), s. 225–229; BULTITUDE (1984), s. 102. (VK)

BOSKOOPSKÉ

Inventární číslo: 8844, 39721, 55007

Synonyma: –

Původ: pochází ze školek K. J. W. Ottolander v Boskoopu u Goudy v Holandsku, kde bylo objeveno v polovině 19. století (1878) jako postranní výhon pláněte přešlechtěného jinou odrůdou.

Velikost a tvar: hmotnost 200–500 g, výška 70–80 mm, šířka 75–90 mm. Tvar ploše nebo válcovitě kulovitý, tvarově jsou plody velmi nevyrovnané, na příčném průřezu jsou nepravidelně kruhovitě, na podélném řezu jsou nesouměrné, k jedné straně zmáčknuté, povrch hladký nebo jen oble žebnatý.

Slupka: drsná, rzivá, kožovitá, málo lesklá, pružná, pevná. Základní barva je zelená, později zelenožlutá až žlutá. Krycí barva je u červených mutací karminově červená, „rozmytá“, líčko temně rudé, široce pruhované nebo i mramorované.

Dužnina: nazelenalá až světle žlutá, pevná, hrubší zrnitá. Chuť je navinulá až nakyslá, středně šťavnatá, bez výrazného aromatu; vůně jen průměrné kvality. Konzistence je středně křehká, chruplavá, obvykle silně zrnitá. Na vzduchu jen málo hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří široce kulovité, mohutné až převislé koruny. Plodnost je velmi pozdní, avšak pravidelná, ob rok vždy hojnější. Na podnebí odrůda není náročná, v suché půdě krmí a plodí malé ovoce. Preferuje hluboké hlinitopísčité, dostatečně vlhké, propustné půdy. Vyžaduje chráněné polohy, nesnáší mrazové kotliny, nevyhovují jí ani otevřené polohy, kde ovoce padá, v suchém prostředí se plody špatně vyvíjejí a jsou menší. Kvete středně raně až raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, v suchém podzimu plody padají. Předčasně ořezané plody více vadnou. Konzumně dozrává v prosinci nebo lednu a vydrží až do dubna. Podmínkou dobrého uskladnění je vysoká relativní vlhkost skladu nad 90 %.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří menší náročnost na agrotechniku, delší konzumní zralost (zvláště při vhodném uskladnění) a velké plody. Hlavními nedostatky jsou pozdní nástup plodnosti, střídavá plodnost, bujný růst a jen průměrná skladovatelnost s náchylností k vadnutí. Odolnost proti strupovitosti a padlí je dobrá, je však velmi citlivá na onemocnění proliferací – metlovitostí. Odolnost vůči mrazu je také malá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 202–204; VANĚK (1945/1), s. 77; KOHOUT (1960), s. 84; DVOŘÁK (1976), s. 229–234. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55007)

BOSKOOPSKÉ ČERVENÉ

Inventární číslo:
46786, 46820, 46827, 55013

Synonyma: Boskoopské rudé.

Původ: Německo, kde bylo objeveno v roce 1923 jako mutace na stromě 'Boskoopského' Schmitz-Hübschem v sadě O. Baumanna ve Wardmannshofu u Rees. V roce 1939 ji pod novým jménem jako novou odrůdu začal množit Schmidt-Hübsch.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 180 g, průměrná délka 75 mm, průměrná šířka 70 mm, tvar je ploše kuželovitý, nejširší uprostřed. Obě poloviny bývají nestejně.

Slupka: silnější, kožovitá, pololesklá, žlutohnědá, líčko je tmavě červeně prorezivělé, nestejně potažené jemnou rzí.

Dužnina: pevná, hrubší a zrnitá, později křehká, šťavnatá, světle žlutá, někdy nazelenalá, na vzduchu slabě hnědnoucí. Chuť je navinulá až nakyslá, bez výrazného aromatu, jen průměrné kvality.

Habitus: stromy rostou velmi bujně a tvoří kulovité, objemné, široce rozkladité koruny. Vyžaduje vlhčí půdu a chráněné polohy. Na suchých půdách a na otevřených, větrných místech, kde ovoce často padá, se této odrůdě nedaří. Plodnost se dostavuje později, je střídavá, ale poměrně hojná. Kvete raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října. Konzumně dozrává v prosinci až v lednu a vydrží do dubna.

Celkové hodnocení: předností je menší náročnost na agrotechniku, dobrá skladovatelnost a vzhled plodů. Nedostatkem je však pozdní nástup do plodnosti, střídavá plodnost, vadnutí plodů a jen průměrná chuť. Odolnost proti strupovitosti i padlí je dobrá, odolnost vůči mrazu je však malá.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 86; DVOŘÁK (1960), s. 85–86; DVOŘÁK (1976), s. 229–234.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46827)

BRAT POBĚDY

Inventární číslo: 38971

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna v roce 1927 S. F. Černěnkem, vznikla křížením odrůd 'Antonovka' × 'Londýnský jadernáč'.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 180–200 g a větší, střední výška 69 mm, střední šířka 80 mm. Tvar je ploše okrouhlý, nahoře má dobře viditelná žebra.

Slupka: základní barva je zelenkavá se slabou žlutí, při plné zralosti žlutá, rumělec „rozmytý“ červený, jindy s kontrastním okrajem.

Dužnina: bílá se slabým leskem na zlomu nebo bílo-krémová, mělce zrnitá, méně šťavnatá, chuť je navinule sladká, silné příjemné aroma.

Habitus: stromy tvoří široce okrouhlé koruny, plodnost je pozdní, po deseti letech.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v prvních dnech října, spotřebitelská zralost nastupuje na konci listopadu nebo na začátku prosince, vydrží do května.

Celkové hodnocení: hlavní předností odrůdy jsou líbivé plody a uspokojivá mrazuvzdornost.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 366–370.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38971)

BREUHAHNOVO

inventární číslo: 46791, 46883, 46884, 55002

Synonyma: –

Původ: Německo, tato odrůda vznikla ve Výzkumném ústavu v Geisenheimu v Německu v roce 1895 jako semenáč 'Halberstadtského panenského'. Pěstována byla od roku 1934.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 120 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 65 mm. Tvar je kuželovitý až vejčitý, nesouměrný, k jedné straně zmáčknutý, hladký, příčný průřez je kruhovitý, nejširší v dolní třetině plodu.

Slupka: hladká, lesklá, mírně mastná, v konzumní zralosti až lepkavá, středně tlustá a pevná. Základní barva je světle zelená, později světle žlutá, krycí barva je „rozmytá“ až mramorově červená, líčko výrazné, řídce žíhané.

Dužnina: zlatožlutá, téměř oranžově žlutá, jemná, křehká, středně šťavnatá. Chuť je sladká, jen málo navinulá, aromatická, dobrá až velmi dobrá. Na vzduchu částečně hnědne.

Habitus: stromy rostou zpočátku středně bujně, vzpřímeně, později je růst slabší až slabý, tvoří široce pyramidální, poměrně husté, teprve později poněkud rozložené koruny. Větve jsou nasazovány v příliš ostrém úhlu. Plodí velmi záhy, již ve školce, plodnost je hojná a pravidelná. Nejlépe se této odrůdě daří ve středních polohách s přiměřeně vlhkou půdou a klimatem. V suchých podmínkách jsou plody příliš drobné, ve vlhkých a studených půdách strom trpí rakovinou. Odrůda je vhodná i do vyšších poloh, avšak na chráněná místa. Ve studených podmínkách nikdy nedocílíme požadovaného aromatu. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se počátkem října, období sklizně musí být pečlivě sledováno. Při předčasném česání se vytrhávají stopky, při přezrávání, zvláště v suchém podzimu, velmi snadno opadáva. Konzumní zralosti dosahuje od prosince a vydrží až do dubna podle prostředí při skladování. Při normálním uskladnění plody vydrží do března.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří raný nástup do plodnosti, vysoká plodnost, dlouhá konzumní zralost, snadná skladovatelnost plodů a vyhovující jakost. Nedostatky jsou především menší až malá velikost plodů, sklon ke střídavé plodnosti, citlivost k otláčení při sklizni a transportu a nesnadné česání plodů. Odolnost ke strupovitosti je střední, padlím trpí v suchých letech velmi silně. Odolnost proti mrazům je střední, záleží na období, ve kterém mrazy přicházejí. Často namrzají nevyzrálé letorosty, zejména v letech po velkých úrodách.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 88; DVOŘÁK (1980), s. 86–87; DVOŘÁK (1976), s. 234–238. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55002)

CAR ALEXANDR

Inventární číslo: 3156, 36336, 58948

Synonyma: Aporta, Aport, Alexander, Kaiser Alexander.

Původ: Rusko, předpokládá se, že pochází z okolí Moskvy, kde bylo objeveno asi koncem 18. století, a bylo známo pod jménem 'Aporta'.

Velikost a tvar: hmotnost 200–600 g, průměrná výška 80 mm, průměrná šířka 98 mm. Tvar je tupě široce kuželovitý, zdánlivě vyšší, dost nepravidelný.

Slupka: lesklá, kluzká, jemná, slámově žlutá, jemně ojínená, na sluneční straně s červeným líčkem a žiháním.

Dužnina: měkká, šťavnatá, zelenavě bílá, pod slupkou zažloutlá, sladce navinulé chuti, bez zvláštní kořenité příchuti. Na vzduchu jen mírně hnědne.

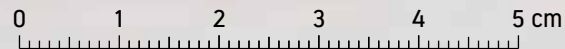
Habitus: stromy rostou bujně a tvoří zdravé, široce vznosné, kulovité koruny, později více rozložitě. Plodnost nastupuje dosti záhy, je hojná a téměř každoroční. Na prostředí je odrůda méně náročná, vhodná i do vyšších, před větry alespoň částečně chráněných a nepříliš drsných poloh. Nesnáší sucho, libuje si spíše v lehčích než těžkých půdách. Snáší zatravnění. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se koncem září a k jídlu dospívá v polovině října, při dobré chuti a úplně svěží vydrží do konce prosince, aniž by vadlo. Později ztrácí na chuti. Při úplné zralosti silně voní.

Celkové hodnocení: jedinými přednostmi této odrůdy jsou líbivost, výborná chuť plodů a mrazuodolnost. Nemohou však vyvážit její nedostatky. Tato odrůda je silně náchylná ke strupovitosti, rakovině, křenčení a v přezrálém stavu k moučnatění. Má sklon také k jádřincové hnilobě, která rychle zachvacuje celý plod. Ve vlhčích letech hnijí plody již na stromě.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 78–80; VANĚK (1945/1), s. 34; KOHOUT (1960), s. 90; DVOŘÁK (1976), s. 555; BULTITUDE (1984), s. 72.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 58948)

Synonyma: Kalco.

Původ: Německo, semenáč 'Coxovy renety' z výsevu v roce 1929 v Münchbergu, v ústavu založeném Erwinem Baurem. Od roku 1953 je rozšiřována v praxi.

Velikost a tvar: střední až větší, ve velikosti jsou plody nevyrovnané až velmi nevyrovnané. Tvar je ploše kulovitý až zploštělý, nejširší těsně pod polovinou plodu, povrch plodu je hladký, v kališní části mírně žebnatý, žebra jsou oblá, zřetelná do poloviny plodu, v kališní části vystupují oblé vrcholy, které jsou pro tuto odrůdu typické, stopečná část plodu je oblá.

Slupka: hladká, mírně mastná, v době sklizně značně ojiněná. Základní barva je žlutozelená, později žlutá, překrytá červeně až nařivověle červenou krycí barvou, která je „rozmytá“ anebo žíhaná, na sluneční straně s výraznějším líčkem.

Dužnina: bílá až nažloutlá, jemná, křehká, velmi šťavnatá, na vzduchu po rozkrojení slabě hnědne. Chuť je navinule sladká, aromatická, dobrá.

Habitus: stromy rostou středně bujně, později je růst slabý, tvoří v mládí širší kuželovité, později téměř kulovité, středně husté koruny. Nástup do plodnosti je velmi raný, plodí téměř pravidelně, celkově je odrůda dosti úrodná. Vysoká plodnost a celkově slabý růst určují výběr stanoviště. Vyžaduje úrodné a obdělávané půdy, nevhodné jsou polohy uzavřené a studené. Vcelku není odrůda nijak zvlášť náročná.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, špatně se čese, neboť se vytrhávají i stopky. Konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do konce listopadu i déle. Při skladování v chladírně při teplotě 0–1 °C lze skladovat až do března.

Celkové hodnocení: velkou předností této odrůdy je velmi raný nástup plodnosti, celková úrodnost, vhodnost pro nízké tvary, zejména pro ovocné stěny, dále vyhovující barva, tvar a chuť plodů. Hlavním nedostatkem je pak krátké období konzumní zralosti v době, kdy současně dozrává celá řada ostatních kvalitních odrůd. Odolnost proti chorobám, zejména proti strupovitosti, je nízká.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 108; DVOŘÁK (1976), s. 238–242.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46838)

CITRONOVÉ ZIMNÍ

Inventární číslo 55067

Synonyma: Zimní citrónek.

Původ: neznámý, pravděpodobně ze západní Evropy. Velmi stará odrůda.

Velikost a tvar: hmotnost 150–200 g, výška asi 57–65 mm, šířka 75 mm. Tvar je ploše kulovitý až tupě kuželovitý, ke kalichu zúžený, jedna strana bývá nižší. Nejširší bývá v dolní třetině.

Slupka: velmi jemná, hladká, lesklá, polomastná. Základní barva je citronově žlutá s mdlým až krvavým líčkem, charakteristické jsou výrazné žlutavě ohraničené červené tečky. Slabě voní.

Dužnina: žlutobílá, pod slupkou víc žlutá, mírně vonná, pevná, šťavnatá, hrubší, chuti proměnlivé – od nasládlé přes navinulou po kyselou.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří mohutné, vysoké a široké koruny, střední větve rostou do výše, spodní se rozkládají. Daří se jí všude, nejlépe prospívá v těžší, přiměřeně vlhké a propustné půdě, která se může nacházet i ve vyšší poloze. Plodí poněkud později, potom střídavě, avšak dosti hojně. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna i déle, nehnije, nevadne.

Celkové hodnocení: k přednostem této odrůdy patří velmi dobrá skladovatelnost, odolnost při dopravě a malá náročnost na prostředí a ošetření. Hlavním nedostatkem je příliš bujný růst, pozdní plodnost a podřadnější chuť plodů. Odolnost proti mrazu je vysoká, náchylnost ke strupovitosti i k padlí je střední.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 214–216; VANĚK (1945/2), s. 46; KOHOUT (1960), s. 94; DVOŘÁK (1976), s. 495.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55067)

Synonyma: –

Původ: Německo, odrůda vyšlechtěná z křížení 'Oldenburgovo' × 'Coxova reneta' v ústavu založeném Erwinem Baurem v Münchbergu. Do množení předána v roce 1962.

Velikost a tvar: velikost menší až střední, plody ze starších stromů jsou většinou malé, vyrovnanost ve velikosti je střední. Tvar je kulovitý až kuželovitý, nejširší je těsně pod polovinou plodu, souměrný, pravidelný, hladký nebo jen zčásti oble žebernatý v kališní části.

Slupka: hladká, žlutá, základní barva je oranžově červená, líčko je tmavěji červené.

Dužnina: nažloutlá, křehká a jemná, chuť je navinule sladká, aromatická, velmi dobrá. Po rozkrojení slabě hnědne.

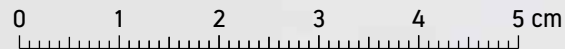
Habitus: stromy rostou již zpočátku jen středně silně, později růst ustává a velmi rychle stárnou. Koruny tvoří menší, kulovité s tupým nasazením základních větví i obrostu, středně husté. Odrůda začíná plodit velmi raně, je pravidelně plodná, celkově dosti úrodná. Plodnost se dostaví záhy téměř ve všech polohách a půdách, ale na málo úrodných suchých půdách jsou plody velmi drobné. Na vlhkých, přehnojených půdách trpí hořkou skvrnitostí a ve studených polohách rzivostí plodů.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu až v prosinci, vydrží do konce března i déle podle stanoviště a podmínek uskladnění, nevhodně. Při teplotě 0–1 °C vydrží i do června.

Celkové hodnocení: nejlepšími vlastnostmi jsou chuť, dlouhá konzumní zralost a trvanlivost plodů, dosti vysoká plodnost a slabý růst, který dovoluje docílovat relativně vysokých výnosů na malé ploše. K hlavním nedostatkům patří rychlé stárnutí stromů a vysoká náročnost na půdu a polohu, mnohdy ani zmlazením se nepodaří, aby starší stromy vytvářely přírůstky. Tyto nedostatky se pak projevují drobnými plody a často i padáním plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí malá. Trpí hořkou skvrnitostí plodů. Po postřicích a ve vlhkém prostředí se často vytváří rzivost. Odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 87; DVOŘÁK (1976), s. 242–246.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46831)

CORNWALLSKÉ

Inventární číslo: 23257, 55074

Synonyma: Cornwallské hřebíčkové.

Původ: pochází z Anglie, bylo nalezeno koncem 18. století nedaleko osady Truro v Cornwallu.

Velikost a tvar: velká, tvar nepravidelný, vysoce kulovitý.

Slupka: jemně rzivá, nevzhledná. Základní barva je zelenavě žlutá, na sluneční straně s hnědavým líčkem a oranžově červeným žiháním.

Dužnina: žlutavá, křehká, dosti šťavnatá, sladce navinulá, aromatická, velmi dobrá.

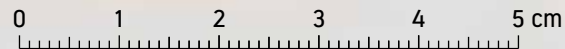
Habitus: stromy rostou bujně a vytváří velmi neuspořádané, rozložené koruny. Vyžaduje hluboké a velmi živné půdy, lépe těžší než lehké, musí však být propustné a dostatečně vlhké a v chráněných polohách. Plodnost je pozdnější, střední.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je velmi rané zrání plodů, hlavním nedostatkem pak je pozdnější plodnost, málo lákavý nepravidelný tvar a jen dobrá chuť plodů. Odolnost proti mrazu je dobrá, strupovitostí a padlím trpí středně.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 166–168; DVOŘÁK (1976), s. 497.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55074)

CORTLAND

Inventární číslo: 46840, 55018

Synonyma: –

Původ: USA, kříženec odrůd 'Ben Davis' × 'McIntosh', vyšlechtěn na pokusné stanici State Agricultural Experiment Station, Geneva (stát New York) v roce 1898.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 180 g, výška 80 mm, šířka 65 mm. Tvar je kulovitý, zdánlivě zploštěle kulovitý, nejširší pod polovinou plodu, souměrný, na příčném průřezu téměř pravidelný. Povrch plodu je v kališní části zaobleně mírně žebertatý, často také mírně hrbatý, ve stopečné části široce náhle zaoblený. Ve tvaru jsou plody méně vyrovnané.

Slupka: hladká, jemná, pololesklá, později polomastná, pružná, tenká. Základní barva je zelenožlutá, později slámově žlutá, krycí barva je tečkovaně oranžově červená, líčko výrazně pruhované. Plod je silně červenofialově ožiněný s voskovým náletem.

Dužnina: čistě bílá, velmi křehká, jemné konzistence, velmi šťavnatá. Chuť je sladká, mírně navinulá, silně kořenitá, aromatická, velmi dobrá až výborná. Na vzduchu téměř nehnědne.

Habitus: stromy tvoří husté, zpočátku kulovité, později ploše kulovité koruny s převýslými větvemi. Plodnost je středně raná, celkem pravidelná, ale menší až malá. Vyžaduje úrodné půdy, teplé a chráněné polohy, avšak nikoliv uzavřené, v nichž trpí strupovitostí. V teplejších oblastech snáší i vyšší polohy. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se do poloviny října, konzumní zralost nastupuje v listopadu a vydrží do února. Ztráty při skladování jsou značné, plody dosti hnijí.

Celkové hodnocení: největší předností této odrůdy je velmi dobrá chuť se zvláštním aromatem a křehkou, svěží dužninou a lákavý vzhled plodů způsobený jejich velikostí, tvarem i vybarvením. Mezi nedostatky patří nevhodný tvar koruny, malá plodnost, dosti velké nároky na půdu a polohy, zhoršená skladovatelnost a špatná odolnost při přepravě. Odolnost proti strupovitosti a proti padlí je jen velmi malá, odolnost proti mrazům je střední.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 96; DVOŘÁK (1980), s. 108; DVOŘÁK (1976), s. 246–249; BALTITUDE (1984), s. 131.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46840)

COXOVA RENETA

Inventární číslo: 55055

Synonyma: Coxova oranžová reneta.

Původ: Anglie, semenáč 'Ribstonského', v roce 1830 ji získal Richard Cox z Colnbrook – Lawn u Baksu, nedaleko Londýna.

Velikost a tvar: hmotnost 140–220 g, výška 60–65 mm, šířka 55–75 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, nejširší uprostřed plodu nebo málo pod polovinou, povrch je hladký bez zeber, v kališní části rovnější, ve stopečné části oblý, souměrný, tvarově velmi vyrovnaný.

Slupka: suchá, hladká, mastná, pololesklá, středně pevná. Základní barva je zelenavě žlutá, později až zlatožlutá, krycí barva je tmavě nahnědle červená, později oranžově červená, na sluneční straně jasně červená. Krycí barva tvoří mramorování nebo krátké proužkování.

Dužnina: nažloutlá až zlatožlutá, pevná, křehká, šťavnatá. Na vzduchu po rozkrojení jen slabě hnědne. Chuť je navinule sladká, typická renetová, velmi výrazně aromatická, výborná.

Habitus: stromy tvoří husté kulovité, později až ploše kulovité koruny, boční větve přerůstají prodlužující základní větve. Plodit začíná středně raně, zpočátku plodí téměř pravidelně, později poněkud střídavě. Celková úrodnost je menší až střední. Patří mezi nejnáročnější odrůdy, a to jak na půdu, tak i na prostředí. Nesnese studené a příliš vlhké půdy, ale také v suchých, písčitých půdách se jí nedaří a plody padají. V teplých oblastech příliš trpí padlím a zkracuje se konzumní zralost. Nejlépe se hodí do středních poloh, stromy dobře prospívají v půdě dostatečně hlinité, přiměřeně vlhké, s bohatým obsahem vápna, také i v půdě písčité, lehčí, je-li dostatečně hnojena a zavlažována. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, přezrálé plody v suchém podzimu často padají. Konzumní zralosti dosahuje počátkem listopadu a vydrží až do konce února. Velké a přezrálé plody se nedoporučuje dlouho skladovat, protože praskají, jsou málo šťavnaté a mají krátkou trvanlivost.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi jsou výborná chuť, tvar i vybarvení plodů a odolnost při přepravě, nedostatky pak velké nároky na agrotechniku a rychlé stárnutí stromů, a tím pokles velikosti plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí velmi malá, odolnost proti mrazu je malá. Plody této odrůdy jsou náchylné k praskání a hořké skvrnitosti. Velmi citlivá je rovněž i na chemické postřiky, které je nutno používat v přesných dávkách a za optimálních povětrnostních podmínek, jinak hrozí nebezpečí předčasného opadu listů. Stromy jsou také náchylné k rakovině, ovoce podléhá červivosti a křenčení.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 158–160; VANĚK (1945/1), s. 98; DVOŘÁK (1980), s. 88; DVOŘÁK (1976), s. 250–254; BULTITUDE (1984), s. 135. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55055)

Synonyma: –

Původ: Francie, pravděpodobně semenáč 'Antonovky', vyšlechtil E. Baltet v roce 1869 v Croncels u Troyes.

Velikost a tvar: hmotnost 170–450 g, výška 65–75 mm, šířka 70–90 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, téměř pravidelný, nejširší uprostřed plodu, tvarově dosti vyrovnaný, hladký, jen ojediněle mírně hranatý.

Slupka: hladká, středně lesklá, mírně mastná, bez rzivosti. Základní barva je světle zelená, později slámově žlutá, na sluneční straně překrytá zlatavě žlutým až oranžovým líčkem, mramorovaným až „rozmytým“. Celkově je líčko nenápadné a u většiny plodů chybí.

Dužnina: bělavě žlutá, jemně rozplývavá, křehká, velmi šťavnatá, na vzduchu slabě hnědne. Chuť je sladce navinulá, mírně kořenitá s muškátovou příchutí.

Habitus: stromy rostou zdravě, tvoří kulovité, později mírně rozložené koruny. Plodit začíná brzy, plodnost je málo pravidelná, později zcela střídavá, celkově je odrůda méně úrodná, plody před sklizní snadno padají. Na polohu a klima je odrůda méně náročná, pouze v suché půdě zůstanou plody drobné a padají, naopak na příliš vlhkých místech a ve studených půdách trpí velmi silně strupovitostí. Je velmi otužilá a vhodná i pro vyšší polohy. Kvete raně.

Doba sklízně a trvanlivost: v teplejších polohách se sklízí již koncem srpna a počátkem září, ale v některých oblastech také v polovině září. Ovoce z mladých stromů vyzrává dříve. Konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do konce října, ovoce z vyšších poloh mnohdy až do Vánoc. Při přezrávání moučnatí a ztrácí chuť.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je menší náročnost na stanoviště, mezi nedostatky patří střídavá plodnost, velmi malá odolnost při přepravě, padání plodů před sklizní a konzumní zralost v době, kdy je k dispozici celá řada odrůd kvalitnějších a hospodářsky významnějších. Odolnost proti strupovitosti je malá, padlím trpí středně silně, odolnost proti mrazu je dobrá. V současné době se tato odrůda již prakticky nepěstuje, ale pro svůj velmi stabilní rovný růst se prosadila jako zásadní kmenotvorná odrůda při množení vysokokmenů jabloní mezištěpováním.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 34–36; VANĚK (1945/1), s. 89; KOHOUT (1960), s. 100; DVOŘÁK (1980), s. 109; DVOŘÁK (1976), s. 255–259. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85564)

ČERVENÉ TVRDÉ

inventární číslo: 4184

Synonyma: Kardinálka zimní, Krvavé, Kohoutek.

Původ: neznámý, prastará odrůda.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 120 g, výška 55 mm, šířka 65 mm. Tvar je vysoce kuželovitý nebo vejčitý, na příčném průřezu většinou kruhovitý nebo jen nepatrně zhranatělý, nejširší v dolní třetině.

Slupka: tužší, hladká, lesklá, kluzká, základní barva je žlutá, která je z větší části překryta červeným líčkem a žiháním, voní.

Dužnina: žlutobílá, tuhá, pod slupkou často narůžovělá, chuť sladce navinulá, méně chutná.

Habitus: stromy rostou středně bujně a vytváří kuželovité koruny. Plodí velmi brzy, velice hojně a stále. Odrůda není náročná na půdu, špatně prospívá jen v nepropustných jílech, nesnáší pouze uzavřené polohy. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do května.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je zejména nenáročnost na podmínky, hlavním nedostatkem pak obzvláště nízká kvalita plodů (velikost, chuť). Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí slabá, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 222–224; VANĚK (1945/1), s. 19; KOHOUT (1960), s. 102; DVOŘÁK (1976), s. 499.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 4184)

ČESKÁ POCHOUTKA

Inventární číslo: 22389, 23259, 55072

Synonyma: Česká koruna, České výborné.

Původ: vyšlechtil Josef Eduard Proche, na hospodářské výstavě v květnu 1923 v Praze byly plody vystaveny trojským výzkumným ústavem.

Velikost a tvar: šířka 48–65 mm, výška zpravidla nepřesahuje 65 mm, hmotnost kolísá kolem 50–60 g. Tvar baňatý, ke kalíšku náhle se zužující.

Slupka: jemná, hladká, pevná a dosti lesklá, základní barva je žlutozelená až bělavá, na slunci bývá sytější až zlatavě zažloutlá s nádechem rozptýlené červeně, žíhané někdy přerušovanými tlumeně karmínovými proužky. Celý plod je poset bělavými, bledě vroubenými průduchy.

Dužnina: zažloutle bělavá, jemná, hebká, dosti šťavnatá, chuť nasládlá s kořenitou příchutí hořkých mandlí.

Habitus: stromy rostou velmi pravidelně, úzce pohárovitě až topolovitě vzhůru, tvoří vztyčené a světlé koruny. Plodí velmi hojně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se s pozdními odrůdami ve druhé polovině října, dozrává kolem Vánoc, vydrží bez úhony do konce února, pak počne vadnout, ale nekazí se ani v červnu.

Celkové hodnocení: vysoká plodnost, dlouhá doba skladovatelnosti.

Literatura: KAMENICKÝ (1924), s. 34–36.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 23259)

Synonyma: –

Původ: Československo, odrůdu vyšlechtil Václav Bláha křížením 'Strýmka' × 'Baumannova reneta'.

Velikost a tvar: střední až větší, tvar kulovitý až vejčité kulovitý, oblý.

Slupka: hladká, pololesklá. Základní barva je zelená, později žlutozelená, líčko tmavěji hnědočervené.

Dužnina: hrubší, nakyslá, bělavě žlutá. Chuť je navinulá, méně sladká, dobrá.

Habitus: stromy rostou dosti bujně, tvoří pyramidální koruny. Plodnost je hojná, střídavá.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží do května.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou vyšší odolnost proti chorobám, menší požadavky na prostředí a ošetření a dlouhá skladovatelnost plodů. Hlavním nedostatkem je podřadnější chuť dužniny. Odolnost proti strupovitosti i padlí je vyšší, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 109; DVOŘÁK (1976), s. 499–500.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 58967)

ČISTECKÉ LAHŮDKOVÉ

Inventární číslo:
22350, 55022, 55058

Synonyma: –

Původ: Československo, údajně pupenová mutace 'Princezny Louisy Kanadské', objevil dr. Herles, Čistá u Rakovníka.

Velikost a tvar: hmotnost 150 g, šířka 70 mm, výška 60 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, nejširší uprostřed plodu, hladký, oblý v kališní i stopečné části, příčný řez kruhovitý, podélně nesouměrný. Tvarově jsou plody dosti vyrovnané.

Slupka: jemná, hladká až velmi lesklá, jakoby ojířená, později slabě mastná, tenká, pevná. Základní barva je zelenavě žlutá, později žlutá, avšak místy světle zeleně žilkovaná. Na sluneční straně překrývá základní barvu narůžovělé nebo hnědavě začervenalé líčko s výrazným mramorováním.

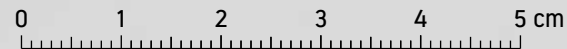
Dužnina: bílá, jemná, křehká, šťavnatá, na vzduchu téměř nehnědne. Chuť je sladká až velmi sladká, ale není fádni, aromatická, se zvláštní typickou příchutí, velmi dobrá až výborná. Plody mírně voní.

Habitus: stromy rostou středně bujně, koruny tvoří kulovité, později mírně převislé, poměrně husté, větve jsou nasazovány v tupém úhlu. Plodnost je středně raná, dosti pravidelná, celkově je odrůda středně úrodná. Na prostředí není příliš náročná, nejlepší výsledky však dává v úrodných, hlinitých, přiměřeně vlhkých půdách ve středních i vyšších polohách. Suché stanoviště a větrné polohy jsou nevhodné. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, nemá se ponechávat na stromě, neboť toto zkracuje skladovatelnost plodů. Konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do ledna, z vyšších poloh a vyšších tvarů až do března. Ve sklepě nevadne.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou výborná, harmonická, vyrovnaná chuť plodů, jejich vyhovující vzhled a poměrně menší náročnost na stanoviště. Mezi nedostatky patří velmi malá odolnost proti otlacení, plody se téměř nedají transportovat, pokud se nezabalí. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je vysoká. Plody jsou náchylné k hořké skvrnitosti, často také nadměrně hnijí ve skladech i na stromě.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 106; DVOŘÁK (1980), s. 89; DVOŘÁK (1976), s. 259–263. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55022)

DIANA

Inventární číslo: 38972

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1904, vznikla zkřížením odrůd 'Landsberská reneta' s 'Limonnoje'.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 144 g, maximum 200–250 g, výška 58 mm, šířka 71 mm. Tvar je ploše okrouhlý nebo okrouhlý, tupě zaostřený k hornímu konci, žebernatost dobře znatelná.

Slupka: tenká, hladká, nazlátlá, základní barva je zelená, na ní se objevuje „rozmytý“ višňový rumělec.

Dužnina: jemná, bílá se slabým žlutozeleným odstínem, velmi šťavnatá, chuť navinulá.

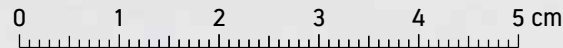
Habitus: stromy tvoří krásné kompaktní vysoce okrouhlé koruny. Plodnost nastupuje brzy, už na čtyř až pětiletých stromech.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se co nejpozději ve druhé polovině října, spotřebitelská zralost nastupuje na konci listopadu, vydrží do dubna až května.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou dlouhá spotřební zralost a výborná chuť.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 374–379; dostupné online: <<http://gardenweb.ru/diana-sort-yabloni>> [10. 10. 2016].

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 38972)

Dr. KAREL KRAMÁŘ

Inventární číslo: 22362

Synonyma: –

Původ: Československo, pěstitel: bratři Kaučtí, Praha-Záběhlice, vznikla křížením odrůd 'Peasgood' × 'Parména zlatá'.

Velikost a tvar: hmotnost 250–360 g, průměrná výška 86 mm, průměrná šířka 110 mm. Tvar je téměř kulovitý, v půdoryse mírně zhranatělý.

Slupka: hladká, lesklá, základní barva jasně žlutá, větší část plodu pokryta mramorovanou červení, jednotlivě s delšími souvislými karmínovými pruhy. Příjemně voní.

Dužnina: mírně žlutavě bílá, tuhá, hutná, jemnozrná, šťavnatá, chuti velmi příjemné, sladce navinulé, aromatické. Příjemně voní.

Habitus: stromy rostou prostředně bujně, vytváří mnoho krátkých plodonošů. Odrůda nesnáší přehnojené půdy, je v nich náchylná k rakovině.

Doba sklizně a trvanlivost: zraje koncem září, při dobrém uskladnění vydrží do ledna.

Celkové hodnocení: hlavní předností odrůdy je výborná jakost dužniny, nedostatkem pak snadné padání plodů. Odolnost proti mrazu je značná.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 69.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 22362)

Synonyma: –

Původ: Československo, odrůda byla v roce 1956 vyšlechtěna Ing. Antonínem Dvořákem ve Výzkumné a šlechtitelské stanici v Těchobuzicích. Kříženec z kombinace odrůd 'Golden Delicious' × 'Coxova reneta', do listiny povolených odrůd zapsána v roce 1969.

Velikost a tvar: střední až velká, ve velikosti je odrůda poměrně vyrovnaná. Tvar je kulovitý až zploštěle kulovitý, dosti variabilní, na příčném průřezu kruhovitý, podélný řez souměrný.

Slupka: hladká, suchá, středně tuhá, středně pevná. Základní barva je v době sklizňové zralosti zelená, později se mění na žlutozelenou až žlutou, krycí barva je oranžově červená, na sluneční straně svítivě červená, líčko výrazně živě červené.

Dužnina: středně zrnitá, křehká, velmi šťavnatá, tmavě žlutá až téměř oranžově žlutá. Chuť je sladká, málo navinulá, silně až výrazně aromatická, velmi dobrá až výborná.

Habitus: strom roste zpočátku velmi silně, později středně silně, tvoří kulovité až široce kulovité, později rozložité koruny s větvemi v tupém úhlu. Plodnost je raná, zpočátku pravidelná, později při velkých násadách, jestliže tuto odrůdu neregulujeme řezem, je nebezpečí částečné střídavé plodnosti. Plodnost je velmi dobrá, patří k neplodnějším odrůdám. Polohy vyžaduje spíše teplejší až středně teplé s úrodnou půdou, ve vyšších polohách je nebezpečí, že nezískáme odpovídající aroma plodů. Odrůdě se daří dobře ve středních polohách. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině až koncem října, nepadá, dobře drží na stromě. Konzumní zralost začíná v listopadu, ale také brzy po sklizni a vydrží do dubna.

Celkové hodnocení: mezi hlavní přednosti patří časná a vysoká plodnost, odolnost proti opadu plodů před sklizní, vysoká kvalita plodů (zejména chuť), její delší konzumní zralost a dobrá odolnost při přepravě. Hlavní nedostatky pak jsou sklon k fyziologické skvrnitosti plodů a jejich menší velikost. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je dobrá. Odrůda je náchylná k fyziologické skvrnitosti plodů, touto chorobou trpí obzvláště na půdách bohatých na dusík anebo na půdách přehnojených draslíkem. Fyziologickou skvrnitost plodů se podařilo odstranit postříkem některých vápenatých solí (dusičnanem vápenatým – CaNO_3 , chloridem vápenatým – CaCl_2). Při dlouhodobém skladování trpí fyziologickou hořkou skvrnitostí dužniny.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 89; DVOŘÁK (1976), s. 263–267; RICHTER (2002), s. 21; RICHTER (2004), s. 62. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 57403)

EARLY RED MARGARET

Inventární číslo: 85309, 85310

Synonyma: Markétka červená.

Původ: Německo.

Velikost a tvar: výška i šířka cca 65 mm. Tvar plodů bývá buď kulovitý, nebo tupě kuželovitý a zcela mírně žebnatý.

Slupka: hladká, mírně lesklá, základní barva zelenavě žlutá, z větší části červeně zastřená, někdy pouze trhaně pruhovaná a žíhaná. Příjemně voní, nevadne.

Dužnina: bělavá, pod slupkou růžová, křehká, šťavnatá, sladká, mírně navinulá, zcela nepatrně kořeněná.

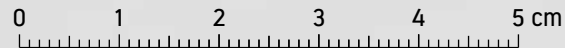
Habitus: stromy rostou prostředně bujně, tvoří kulovité koruny. Na podmínky není náročné, hodí se i pro sušší polohy, plodnost je vysoká. Kvetě raně.

Doba sklizně a trvanlivost: zraje koncem července a počátkem srpna, sklízí se postupně, v nedozrálém stavu.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je brzké dozrávání plodů a atraktivní vzhled plodů, nedostatkem pak značná červivost plodů a nebezpečí přezrání, kdy plody moučnatí, ztrácí šťávu i chuť.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 34.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85310)

Synonyma: –

Původ: Kanada, odrůda vznikla v roce 1929, kříženec odrůd 'McIntosh' × 'Forest'.

Velikost a tvar: velikost střední, plody ve velikosti dosti vyrovnané. Tvar je ploše kulovitý, ke kalichu sbíhavý, nenápadně široce žebertatý, žebra se táhnou do poloviny plodu, ve stopečné části jsou plody oblé, příčný řez kruhovitý, podélně mírně nesouměrný. Také tvarově jsou plody vyrovnané.

Slupka: hladká, pololesklá, pevná, tuhá, pružná, mírně ojiňená. Základní barva je tmavě zelená až žlutozelená, krycí barva je matně temně červená, „rozmytá“ téměř po celém plodu, líčko na sluneční straně nařiašovité, tmavě hnědočervené, místy široce pruhované.

Dužnina: bílá, mírně nazelenalá, od slupky výrazně načervenalá, jemná, křehká, šťavnatá s vůní a aromatem částečně připomínajícím 'McIntosh'. Po rozkrojení delší dobu nehnědne. Chuť je navinule sladká, aromatická, v ideální zralosti se řadí k chuťově vynikajícím jablkům.

Habitus: stromy rostou zpočátku středně silně a velmi špatně obrůstají výhony. Tvoří široce pyramidální koruny, základní a obrostové větve jsou nasazovány ve značně ostrém úhlu. Plodit začíná poměrně brzy, zpočátku je plodnost menší, ale pravidelná, později je tato odrůda středně plodná a sklízne kolísají. Plody na stromě dobře drží a padají teprve po přezrání. Na prostředí je odrůda poměrně náročná, žádá teplejší polohy, hlubší a úrodné půdy. Stanoviště příliš vlhké a uzavřené nesnáší, neboť zde trpí strupovitostí, na příliš suchých půdách se jí rovněž nedaří, plody jsou drobné a padají. Kvete středně pozdě.

Doba sklízne a trvanlivost: sklízne se počátkem až v polovině října, konzumní zralosti dosahuje koncem listopadu a vydrží do konce února až března. Při přezrání je dužnina sušší.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou atraktivní barva plodu a výborná chuť dužniny, delší doba konzumní zralosti, dobrá skladovatelnost. Mezi nedostatky patří vyholování výhonů, špatně obrůstání málo kvalitním obrostem a celkově nižší plodnost. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední až malá, odolnost proti mrazům je průměrná.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 110; DVOŘÁK (1976), s. 267–271.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55440)

ERWIN BAUR

Inventární číslo: 46832, 55045

Synonyma: –

Původ: Německo, semenáč 'Oldenburgova', z volného opylení provedeného v ústavu Erwina Baura v Münchebergu. Pěstovat se odrůda začala v roce 1955.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 190 g, průměrná šířka 75 mm, průměrná výška 65 mm. Plody jsou ve velikosti velmi nevyrovnané, především v pozdějších letech často tvoří mnoho drobných nestandardních plodů, což je jednou z příčin, proč se upouští od pěstování této odrůdy. Tvar je kulovitý, široce kuželovitý, nejširší těsně pod polovinou plodu, ke kalichu mírně sbíhavý, ve stopečné části pravidelně zaoblený, podélně souměrný, na příčném řezu pravidelný, zaoblený.

Slupka: hladká, pololesklá, mastná, později silně voskově a nepříjemně lepkavá, pevná, tuhá. Základní barva je zelenožlutá, později zlatožlutá, z větší části překrytá tmavě červeným tečkováním s výraznějším, intenzivnějším červeným a pruhovaným líčkem.

Dužnina: nažloutlá, tuhá, hrubší, téměř zrnitá, málo šťavnatá, po rozkrojení hnědne. Chuť je sladce nakyslá, bez aromatu, takřka podprůměrná.

Habitus: stromy rostou zpočátku bujněji, později jen středně. Tvoří vzpřímeně rostoucí vysoko kulovité koruny. Plodí velmi brzy, mnohdy již ve školce, v prvních letech pravidelně, v plné plodnosti je střídavě plodná. Celkově je odrůda středně až vysoce úrodná. Na podmínky je méně náročná. Při velkých úrodách vyžaduje hnojení, úrodnou a přiměřeně vlhkou půdu. Lépe se jí daří ve vlhčím klimatu, suché půdy jí nesvědčí. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se koncem září až začátkem října, ovoce dosti dobře drží na stromech. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do února, někdy do března. Při zrání plodů se vylučuje vosková vrstvička na slupce, která je lepkavá a snadno se špiní (lepí se na ni ve skladu nečistoty a prach), čímž vzhled plodů velmi trpí.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou plodnost, vhodnost pro intenzivní tvary a formy ovočnaření, vyhovující vzhled plodů (tvar, velikost, vybarvení), jejich hmotnost a dobrá odolnost při přepravě. Mezi nedostatky pak patří jen průměrné, často až podprůměrné chuťové vlastnosti plodů, v roce velké sklízně nevyrovnané plody a v době zrání špinavé plody vlivem lepkavé slupky. Odolnost proti strupovitosti a padlí je poměrně dobrá, proti mrazům je podle dosavadních zkušeností také odolná. Na přehnojených půdách trpí často hořkou skvrnitostí plodů.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 114; DVOŘÁK (1980), s. 111; DVOŘÁK (1976), s. 271–275.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46832)

Synonyma: Mankovo.

Původ: Irsko, pěstovalo se tam už v 19. století.

Velikost a tvar: hmotnost až 180 g, průměrná výška i šířka asi 75 mm, tvar je nestálý, kulovitý, válcovitý i kuželovitý, ke kalichu vejčité zúžený.

Slupka: lesklá, mastná, voskově žlutá, na sluneční straně s načervenalým líčkem. Po plodu se rozptylují jemné rzivé tečky.

Dužnina: bílá, pod slupkou nažloutlá, jemná, hojně šťavnatá, chuti dosti dobré, mírně sladce navinulé. Voni.

Habitus: stromy rostou velmi slabě a vytváří malé koruny. Odrůda není náročná na podmínky, pouze vyžaduje dost vláhy, jinak krní. Vyniká zvláště velikou a brzkou úrodností. Jedná se o ideální typ nenáročná a velice úrodné odrůdy. Hodí se také k pěstování v nádobách. Kvetě středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem září, konzumní zralosti dosahuje ihned po sklizni a vydrží do konce října až do listopadu.

Celkové hodnocení: k přednostem patří nenáročnost na prostředí, bohatá plodnost a slabý růst, odrůda je vhodná pro malé tvary. Hlavním nedostatkem je horší kvalita plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je malá, odolnost proti mrazu je dobrá. Je také náchylná k rakovině.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 46–48; VANĚK (1945/1), s. 106; DVORÁK (1976), s. 503.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 4254)

Synonyma: –

Původ: Nový Zéland, šlechtitel J. H. Kidd, Greytown, Wairarapa, vyšlechtěno v roce 1934 křížením odrůd 'Coxova reneta' × 'Golden Delicious'.

Velikost a tvar: střední až menší, nevytváří velké plody ani u prvních sklizní, ve velikosti jsou plody dosti nevyrovnané. Tvar je kulovitý až zdánlivě zploštělé kulovitý, mírně nesouměrný, nepravidelně žebnatý, některá žebra jsou znatelná na celém plodu, jiná jen do poloviny a jsou oblá. Nejširší jsou uprostřed plodu.

Slupka: hladká, při sklizni polešklá, později s náznakem voskové vrstvičky, v suchém prostředí vadne a pod slupkou se vytváří po delším skladování světle hnědé nepravidelné skvrny. Základní barva je zpočátku zelenožlutá, v plné zralosti světle žlutobílá, místy nazeleňalá, plody jsou téměř bez líčka nebo jen s tmavším, bronzově zbarveným líčkem.

Dužnina: žlutá až smetanově žlutá, částečně zrnitá, dosti příjemně křuplavá, jen středně nebo méně šťavnatá. Chuť je sladká až velmi sladká, jen nepatrně navinulá, sladkou chuť vyrovnává zvláštní plně banánové aroma. Chuť je dobrá až velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou pouze středně silně, tvoří užší, téměř pyramidální koruny. Úhel nasazení větví je velmi ostrý, koruny jsou poměrně husté. Plodnost začíná středně pozdě až pozdě, u mladých stromů je pravidelná, každoroční, ale jen průměrná až malá. Odrůde nejlépe svědčí nižší a střední polohy, teplé s úrodnou půdou. Vyšší polohy nesnáší, protože potřebuje delší vegetační dobu pro vyzrání a vyšší teplotu pro vývin plodů v době maximálního růstu, což je v červnu. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se až v polovině října, plody na dlouhých stopkách nepadají, musí dobře vyzrát na stromě. Konzumní zralosti dosahuje při normálním uskladnění v prosinci a vydrží do března až dubna. Ke konci skladování dužnina ztrácí na šťavnatosti i konzistenci. Někdy trpí při přezrání hnědnutím slupky.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je chuť plodů a přijatelné žluté vybarvení. Mezi nedostatky pak patří pozdější nástup do plodnosti a celková střední nebo nižší plodnost, průměrná odolnost vůči chorobám a málo vhodný růst stromků. Plody se dobře přepravují a sklízí, neboť jsou velmi tuhé (specificky těžké), a proto se jen málo otláčejí. Důsledkem neopatrného zacházení vzniká ve žluté barvě velmi znatelné otláčení, které již

nezmizí a způsobuje špatný vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední až malá, odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 111; DVOŘÁK (1976), s. 275–279; BULTITUDE (1984), s. 166.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 48224)

FROGMORSKÉ

Inventární číslo: 36328

Synonyma: Frogmorské úrodné.

Původ: Anglie, vypěstoval ho pan Ingram, ředitel královských zahrad ve Frogmore u Windsoru.

Velikost a tvar: váha 200–250 g, výška 68 mm, šířka 90 mm. Tvar je ploše kulovitý, ke kalichu více zúžený, zpravidla nesouměrný.

Slupka: mdle lesklá, na omak mastná, hladká, základní barva je žlutavě zelená, na sluneční straně lehce hnědočerveně ožehlá, někdy i se znatelnějšími, mírně červenými pruhy. Příjemně voní.

Dužnina: čistě bílá, šťavnatá, velmi jemná, kyprá, chuť nasládlá, lahodně navinulá a dobrá. Chybí jí však našim jablkům vlastní kořenitá chuť.

Habitus: stromy rostou spoře, koruny tvoří rozložené s nízkými větvemi. Plodí téměř za všech podmínek pravidelně a hojně. Odrůda prospívá i ve vyšších polohách, musí však mít dostatek vláhy, v suchých půdách jsou plody drobné, nechutné. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od poloviny září, postupně se protrhává. Konzumní zralosti dosahuje 10–14 dnů po očištění, vydrží do prosince i déle. Nevadne.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou vysoká plodnost a odolnost vůči chorobám a škůdcům.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 86; KAMENICKÝ (1924), s. 118–120; BULTITUDE (1984), s. 167.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 36328)

GASCOIGNEHO ŠARLATOVÉ

Inventární číslo:
22354, 57660

Synonyma: Gascoyneho šarlatové, Gaskoňské, Gascoigneský semenáč.

Původ: Anglie, vyšlechtil pan Gascoyne v Bapchild Court, Sittingbourne, Kent v roce 1871.

Velikost a tvar: hmotnost 170–400 g, výška asi 65–80 mm, šířka 75–95 mm. Tvar je kulovitý, zdánlivě ploše kulovitý, nejširší uprostřed plodu, povrch je hladký. Podélný průřez je souměrný, příčný pravidelně kruhovitý. V kališní části je plod jakoby uťatý, oble žebernatý, s žebrý do poloviny plodu, ve stopečné části oblý. Ve tvaru jsou plody dosti vyrovnané.

Slupka: suchá, později polomastná až mastná, jemná, hladká, pevná. Základní barva je světle zelená, později žlutozelená, krycí barva jemně červená s přechodem do výrazného červeného líčka. Ve stínu jsou plody jen mramorovaně červené, ojiněné, někdy i slabě narezavělé.

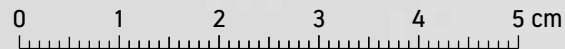
Dužnina: bílá, mírně nazelenalá, pod slupkou někdy narůžovělá, pevná, křehká, rozplývavá, plná, v optimální zralosti dosti šťavnatá, později sušší. Chuť sladká, navinulá, velmi aromatická, kořenitá, v ideální zralosti velmi dobrá. Na vzduchu nepatrně hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně a tvoří široce rozložitě, plošší až převislé, středně husté koruny. Zprvu roste bujně, později slaběji, ale udržuje si stále trvalý růst. Plodit začíná později, zpočátku je plodnost malá, později větší, téměř pravidelná. Celkově je to odrůda méně úrodná. Vyžaduje přiměřeně vlhké a úrodné půdy, dobře snáší i vyšší podhorské, avšak slunné polohy s úrodnější půdou. V uzavřených polohách se jí nedaří a je napadána strupovitostí. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, dosti dobře drží na stromech. Konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do prosince i déle. Skladuje se dosti špatně, neboť snadno hnilje. Dá se dobře uchovat v chladničce při teplotě 2–4 °C. Při nízké skladovací teplotě má sklon k vadnutí i hnědnutí dužniny.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou překrásné vybarvení plodů, atraktivní tvar a velikost plodů a dobrá chuť se zvláštním aromatem dužniny v optimální konzumní zralosti. Mezi nedostatky pak patří malá plodnost, vytváření velkých korun, nevhodnost pro intenzivní výsadby a náchylnost k otláčení a přezrávání plodů. Odolnost proti strupovitosti a monilióze je malá, především ve vlhkém prostředí, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 25; KOHOUT (1960), s. 116; DVOŘÁK (1980), s. 116; KAMENICKÝ (1924), s. 198–200; DVOŘÁK (1976), s. 279–283; BULTITUDE (1984), s. 170. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 57660)

GLOSTER

Inventární číslo: 58801

Synonyma: –

Původ: Německo, registrace v Československu v roce 1986, kříženec 'Zvonkové' × 'Richared Delicious'.

Velikost a tvar: dosahuje velké až nadprůměrné velikosti, průměrná hmotnost je 150–230 g. Tvar je vysoce kuželovitý nebo válcovitý, slabě tupě žebernatý.

Slupka: hladká, matně lesklá, středně tlustá až tlustá, základní barva je zelenavě žlutá, krytá téměř na celém povrchu plodu tmavě karmínově červenou ve formě líčka.

Dužnina: zelenobílá až bílá, středně pevná, křuplavá, jemná, šťavnatá. Chuť je příjemně navinulá s jemným aromatem, velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou silně, tvoří vysoce pyramidální koruny, které se teprve později rozkládají. Plodnost je středně pozdní, střední, pravidelná. Odrůda je středně náročná na polohu, půdy vyžaduje polopropustné, záhřevné, dobře zásobené živinami a vláhou, pro pravidelnou plodnost vyžaduje probírku plodů. Kvete pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralost začíná v lednu, skladovat lze do března.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou atraktivní plody a chutná dužnina. Mezi nedostatky patří zvýšené nároky na chemickou ochranu a řez. Odolnost proti strupovitosti je nízká, proti padlí střední. Plody mají sklon ke sklovitosti. Odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: RICHTER (2002), s. 22; RICHTER (2004), s. 68; SUS (2000), s. 38.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 58801)

GOLDEN DELICIOUS

Inventární číslo: 39718, 55032, 85038

Synonyma: Delicious zlatý.

Původ: USA, nahodilý semenáč ze zahrady A. H. Mullinse v okrese Clay, v Západní Virginii. Nalezen v roce 1890, v roce 1914 zaslal majitel stromu plody firmě Stark Bros, Louisiana, která tuto odrůdu od roku 1916 začala rozmnožovat.

Velikost a tvar: hmotnost 150–320 g, výška 70–90 mm, šířka 65–90 mm. Tvar je značně kulovitý až kulovitý, ke kalichu mírně zúžený, oble žebernatý, zejména v kališní části jsou žebra znatelná, podélně souměrná, na příčném průřezu mírně hranatá. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, tenká, suchá, matně lesklá. Základní barva je zelenožlutá, později zlatožlutá, někdy s narůžovělým až slabě oranžovým líčkem. Slupka je často rzivá, zejména kolem kalicha, což bývá důsledkem postřiků nebo vlivem drsnějšího klimatu.

Dužnina: nažloutlá, pevná, ale jemná, dobré konzistence, šťavnatá. Chuť je sladká, mírně navinulá, výrazně aromatická, plná, s banánovou příchutí, velmi dobrá. Nehnije, pomačkaná místa zaschnou. Na vzduchu téměř nehnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, vytváří vznosně kulovité, později mírně rozložitě, středně velké, málo houstnoucí koruny. Plodit začíná středně raně, plodnost je pravidelná jen při správné agrotechnice, jinak částečně střídavá, spojená s nízkou kvalitou plodů v roce nadúrody. Odrůda je velmi náročná na prostředí, v lehčích půdách a v teplejších oblastech se osvědčilo zavlažování. Dobré jsou polohy nižší až střední, teplé, s teplejším podzimem, zcela nevhodné jsou vlhké, studené půdy, vlhké a uzavřené polohy, kde trpí hodně strupovitostí. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se pozdě, obvykle v druhé polovině října, neopadáva. Plody dobře drží na stromě, nesmí se podtrhnout, neboť ztrácejí chuť, zůstávají zelené a vadnou. Konzumní zralost dosahuje v listopadu až v prosinci a vydrží do března až dubna, výjimečně do června. Při skladování plody vyžadují vlhčí prostředí, aby nevadly. Dobře se skladují při teplotách okolo 4 °C, kdy si ponechávají lepší aroma, v chladárnách je lze udržovat i při nižších teplotách (okolo 0 °C).

(NZM Valtice, inv. č. 55032)

GOLDEN DELICIOUS

Celkové hodnocení: mezi hlavní přednosti této odrůdy patří vynikající konzumní kvalita plodů, dobrá skladovatelnost, vysoká plodnost, dobrá odolnost při přepravě a vyhovující barva slupky. Mezi nedostatky pak velké nároky na agrotechniku a stanoviště, sklon k tvorbě drobných plodů a vadnutí plodů při nevhodném skladování. Odrůda je velmi náchylná k virové mozaice listů a citlivá k chemickým postřikům a vlhkému prostředí, které zanechávají na slupce rzivost. Ve vegetaci často trpí opadem listů. Ve vyloženě špatných podmínkách někdy plody vůbec nevyzrávají, zůstávají stále zelené, a jsou tedy nestandardní jakosti. Další nepříznivou vlastností je zkorkovatění pletiva slupky, projevující se rzivostí, jež značně poškozuje vzhled plodů. Toto onemocnění je připisováno vyšší vzdušné vlhkosti, chladnějšímu prostředí a ovlivňují je také chemické postřiky, jež jsou aplikovány v nevhodném složení a v nevhodnou dobu. Na výskytu rzivosti se také podílejí vyšší dávky dusíku v nerovnováze s ostatními živinami, příliš husté koruny a nevhodný způsob závlahy. Řezem, udržováním celkově řidších korun a probírkou plodů lze tuto vlastnost omezit nebo i odstranit. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 99; KOHOUT (1960), s. 110; DVOŘÁK (1976), s. 283–287; RICHTER (2002), s. 23; RICHTER (2004), s. 70; SUS (2000), s. 40; BULTITUDE (1984), s. 177.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85038)

Synonyma: –

Původ: USA, růstová mutace odrůdy 'Golden Delicious', objevil ji v roce 1960 v Sundale u Rooseweltu (Washington, USA) Grady Auvil. U nás byla pokusně poprvé na větších plochách vysázena v roce 1967.

Velikost a tvar: plod je střední až menší, tvar je kuželovitý. Plod se prakticky neliší od původní odrůdy 'Golden Delicious'. Někteří pěstitelé však připisují této mutaci odlišné vlastnosti, jako např. horší chuť, podlouhlejší tvar a větší náchylnost ke rzivosti plodů.

Slupka: hladká, lesklá, středně tlustá, základní barva je zelenožlutá až žlutá.

Dužnina: nažloutlá, jemná, středně šťavnatá. Chuť je nasládlá, aromatická, velmi dobrá.

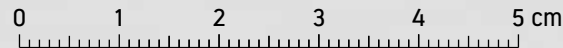
Habitus: stromy rostou již zpočátku slabě, později až velmi slabě a tvoří malé kompaktní korunky se všemi charakteristickými vlastnostmi spur typu. Je typickým zástupcem kompaktně rostoucích odrůd. Plodnost je brzká, velká a pravidelná. Odrůda je středně náročná na polohu, půdy vyžaduje náročné, s dostatkem vláhy. Pravidelnou plodnost zajistíme prořízkou plodů.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se koncem října, konzumní zralost nastupuje v listopadu, skladovat lze do února.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je to, že nemá zvláštní nároky na pěstování. Vyžaduje však dobrou chemickou ochranu. Odolnost proti napadení strupovitostí je nízká, proti napadení padlím jablonořným vysoká.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 289; DVOŘÁK (1980), s. 91; RICHTER (2002), s. 23; RICHTER (2004), s. 71.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 48225)

Synonyma: Královské jubilejní.

Původ: Anglie, pěstitel John Graham v Hounslow, objeveno v roce 1888.

Velikost a tvar: hmotnost 200–600 g, výška asi 70–80 mm, šířka 80–90 mm, tvar je kuželovitý, mírně žebnatý, ke kalichu zúžený, nejširší v dolní třetině.

Slupka: hladká, mdle lesklá, základní barva je žlutá, jen zřídka na sluneční straně slabě narůžovělá. Ojediněle se vyskytují rzivé bradavky.

Dužnina: žlutobílá, kyprá, polojemná, sladce navinulá, bez zvláštní příchuti, slabě voní. Kvete pozdě.

Habitus: stromy rostou dosti silně, vytváří široce kulovité koruny. Polohu snáší každou, i značně vysokou, hlavně proti větrům chráněnou, nejlépe prospívá na stanovištích s vlhkým ovzduším. Jen ve špatné, suché půdě se odrůdě nedaří. Plodnost je dosti raná, nižší a pravidelnější.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do listopadu.

Celkové hodnocení: přednostmi jsou zejména velká odolnost proti mrazu a silnější odolnost proti strupovitosti i padlí. Hlavními nedostatky jsou podřadnější chuť plodů a nižší plodnost.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 102–104; VANĚK (1945/1), s. 87; KOHOUT (1960), s. 120; DVOŘÁK (1976), s. 506.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55016)

GRANÁTKA

Inventární číslo: 57718, 85280

Synonyma: –

Původ: lokální odrůda pěstovaná na Klatovsku.

Velikost a tvar: hmotnost 145–210 g, výška asi 60 mm, šířka 80 mm, tvar je mírně zploštělý, pravidelný, oble vykroužený.

Slupka: dosti tuhá, hladká, mírně lesklá, základní barva je světle zelená, s červeným líčkem. V plné zralosti je slupka citronově žlutá, takže plod nabývá velmi lákavého vzhledu. Řidce rozptýlené rzivé tečky jsou jemné.

Dužnina: dužnina je bělavá, zcela lehounce zažloutlá, šťavnatá, chuť je navinule sladká, podřadnější. Po rozkrojení voní a hnědne.

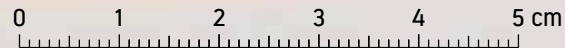
Habitus: stromy rostou středně, vytváří kulovité koruny. Na půdu a polohu tato odrůda není náročná. Plodnost je raná, hojná, pravidelná. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje až na počátku března, vydrží do června.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá skladovatelnost plodů, bohatá plodnost a malá náročnost na stanoviště. Nedostatkem je především podřadnější chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí silnější, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 54; KAMENICKÝ (1924), s. 92; DVOŘÁK (1976), s. 506–507.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 85280)

GRÁVŠTÝNSKÉ

Inventární číslo: 8937, 57656

Synonyma: má mnoho semenáčů a variací.

Původ: Dánsko, pravděpodobně Gravenstein v Šlesvicku-Holštýnsku, kde bylo známo již v 17. století.

Velikost a tvar: hmotnost 150–200 g, výška 60–70 mm, šířka 65–85 mm. Tvar je velmi variabilní, kulovitý, zploštěle kulovitý nebo vysoce kulovitý, největší šířka je obvyčejně těsně pod polovinou plodů. Povrch plodu je oble a nepravidelně žebernatý, v kališní části silně hranatý, s žebry znatelnými po celém plodu. Ve tvaru jsou plody značně nevyrovnané, na příčném průřezu nepravidelně hranaté, podélně nesouměrné.

Slupka: hladká, lesklá, středně mastná až mastná, bez ojínění, jemná, pevná, někdy jen málo narezivělá. Základní barva je žlutozelená, později žlutá, krycí barva je žlhaně nebo pruhovaně purpurově červená. Charakteristická je intenzivní vůně plodu.

Dužnina: světle žlutá, kyprá, velice šťavnatá, jemná, sladce navinulá, silně aromatická, velmi vonná a výborné delikátní chuti. Po rozkrojení hnědne.

Habitus: stromy rostou mohutně, tvoří velké až velmi velké, široké, rozložené, později až převislé, řídké koruny. Plodnost je pozdní až velmi pozdní, výrazně střídavá, celkově menší. Plody velmi snadno před sklizní padají. Vyžaduje hlubší, vlhčí a úrodné půdy, vyšší vzdušnou vlhkost, střední až vyšší chráněné polohy v podhorských oblastech anebo poblíž vodních ploch. Nesnáší suché půdy a větrné polohy, kde hodně opadává. Do teplých poloh se nedoporučuje. Kvete raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od začátku září až do poloviny září, a to podle stanoviště. Předčasně sklizené ovoce nemá optimální chuť, a poněvadž před plnou zralostí padá, je nutné sklizňovou zralost pečlivě určovat. Konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do konce října i déle. Později pak ztrácí chuť a moučnatí.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je výborná chuť s velmi kořenitým výrazným aromatem. Je jednou z nejchutnějších odrůd vůbec. Mezi nedostatky pak patří pozdní nástup plodnosti, nižší úrodnost, střídavá plodnost, padání plodů před sklizní a dosti velká náročnost na stanoviště. Odolnost proti strupovitosti je velká, padlím trpí méně, odolnost proti mrazu je jen střední. Nadměrně velké plody z přehnojených půd trpí někdy hořkou skvrnitostí plodů. Je velmi citlivé na virové onemocnění – „zploštělost větví“ – a je používáno jako velmi dobrý indikátor při testování této choroby.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 50–53; VANĚK (1945/1), s. 74; KOHOUT (1960), s. 122; DVOŘÁK (1976), 290–293. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 8937)

GRIMESOVO ZLATOŽLUTÉ

Inventární číslo:
47282, 47295

Synonyma: –

Původ: USA, vypěstoval Thomas Grimes, Brook County, Západní Virginie, poprvé se objevilo v roce 1804.

Velikost a tvar: hmotnost 170–220 g, výška 62 mm, šířka 67 mm. Tvar je soudkovitý až kulovitý, nejširší uprostřed plodu, široce žebnatý, po celém plodu se objevují žebra, která teprve ve stopečné části zanikají. Na příčném průřezu je plod mírně hranatý, pravidelný, na podélném řezu souměrný. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, suchá, matně lesklá, tužší, pevná, pružná, středně silná, ve vlhkých letech mírně narezivělá. Základní barva je zpočátku zelenavě žlutá, později žlutá až zlatožlutá, obvykle bez líčka.

Dužnina: bělavě žlutá, šťavnatá, tužší, ale ještě křehká. Chuť je sladká, jemně navinulá, aromatická, velmi dobrá až výborná.

Habitus: stromy rostou středně bujně. Tvoří husté, kulovité, později rozložené až ploše kulovité koruny s velmi tupým úhlem nasazení větví. Plodnost je brzká, velmi dobrá a pravidelná. Odrůda vyžaduje úrodné půdy, poněkud vlhčí a teplé, chráněné polohy. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: zraje v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do února i déle.

Celkové hodnocení: mezi hlavní přednosti odrůdy patří raná, pravidelná a hojná plodnost, vhodná skladovatelnost a velmi dobré chuťové vlastnosti plodů. Hlavním nedostatkem je vyšší náročnost na stanoviště. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí malá, odolnost proti mrazu je malá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 104; DVOŘÁK (1980), s. 113; DVOŘÁK (1976), s. 294–297; BULTITUDE (1984), s. 184.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 47282)

HÁJKOVA MUŠKÁTOVÁ RENETA

Inventární číslo: 22385, 46868, 46875, 46880, 47290, 58943.

Synonyma: Hájkova reneta, Hájkovo.

Původ: náhodný semenáč, pěstitel Karel Hájek, řídící učitel a pomolog v Kostelci u Heřmanova Městce, objeveno kolem roku 1885.

Velikost a tvar: hmotnost 100–260 g, výška 55–65 mm, šířka 65–85 mm. Tvar je ploše kulovitý, nejširší uprostřed nebo jen málo pod polovinou plodu, pravidelně s pěti žebry. Žebernatost je jen naznačená v kalíšní části, ve stopečné části je plod oblý. Příčný řez je pravidelný, kruhovitý nebo málo hranatý, podélně mírně nesouměrný. Tvarově jsou plody vyrovnané až velmi vyrovnané.

Slupka: mírně drsná, suchá, jemná, křehká. Základní barva je v době zralosti slámově žlutá, krycí barva je světle bronzově narezavělá, na sluneční straně je sytější žlutavě oranžové líčko, vyznačené úzkými přetřhanými proužky. Načervenalé líčko kryje jen velmi malou část plodu.

Dužnina: bílá až jemně nažloutlá, křehká, zpočátku poněkud hrubší, ale ještě dobré konzistence. V optimální zralosti dosti šťavnatá, později sušší, po rozkrojení slabě hnědne. Chuť je sladce navinulá, s muškátovou příchutí, velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou zdravě, přiměřeně bujně. Koruny vytváří kulovité, později až široce kulovité a mírně převislé, celkově dosti husté. Plodnost je velmi raná, téměř pravidelná, velmi úrodná. Odrůda vyžaduje dobře hnojené, úrodné a středně vlhké půdy, ve středních, ale chráněných polohách. Nedaří se jí v suchých půdách, kde špatně roste a plody jsou drobné. Kvete středně pozdě, poměrně dlouhou dobu a postupně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje na konci listopadu, vydrží do února až března i déle. Vyžaduje vyšší relativní vlhkost při skladování, jinak vadne.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou bohatá a pravidelná plodnost, raný nástup plodnosti, dobrá odolnost při přepravě, delší doba konzumní zralosti, vhodný růst pro nejintenzivnější tvary a vyhovující chuťové vlastnosti. Mezi nedostatky patří sklon k tvoření drobných plodů, které pak nedocilují typické chuti, vadnutí plodů ve skladech a rychlé stárnutí stromů, zejména na slabších podnožích. Odolnost proti strupovitosti je

dobrá a téměř touto chorobou netrpí, proti padlí je odolnost střední. Odolnost proti mrazům je střední. Na příliš vlhkých místech trpí rakovinou jablek.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 72; KOHOUT (1960), s. 130; DVOŘÁK (1980), s. 113; DVOŘÁK (1976), s. 297–301. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 46880)

HARBERTOVA RENETA

Inventární číslo: 58177

Synonyma: –

Původ: Německo, Soest, Vestfálsko, objeveno roku 1828.

Velikost a tvar: hmotnost 200–280 g, výška 75–85 mm, šířka 80–90 mm. Tvar je široce tupě kuželovitý, celkem pravidelný, nejširší v dolní třetině, temeno zkosené.

Slupka: hladká, pololesklá, poněkud mastná, citronově žlutá, tečkovaná, na sluneční straně mramorovaně a nezřetelně pruhovitě zardělá.

Dužnina: jemná, křehká, nažloutlá, pod slupkou nazelenalá, hojně šťavnatá, sladce navinulá, velmi příjemné chuti. Na vzduchu hnědne.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, vytváří veliké, vysoké a široké koruny. Plodnost je pozdější, střední, méně pravidelná. Vyžaduje těžší, na živiny velmi bohaté půdy. Této odrůdě nejlépe svědčí vápenaté hlinité a jílovité půdy. V suché půdě se jí nedaří, ovoce padá, v dusíkem přehnojené půdě křene. Na polohu není náročná, je-li chráněna proti drsným větrům, hodí se i do vyšších poloh. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do ledna až února.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou zdravý růst a odolnost při přepravě. Mezi nedostatky pak patří pozdní, nižší plodnost, jen průměrná kvalita plodů (chuť i vzhled) a náchylnost k praskání plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 162–164; VANĚK (1945/1), s. 38; KOHOUT (1960), s. 128; DVOŘÁK (1976), s. 509.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 58177)

HAUPTMANNOVO

Inventární číslo: 57524

Synonyma: Hauptmannova reneta.

Původ: Německo.

Velikost a tvar: velikost střední, tvar kulovitý, mírně žebernatý.

Slupka: nažloutlá s červeným pruhováním.

Dužnina: žlutobílá, sladce navinulá, dobrá.

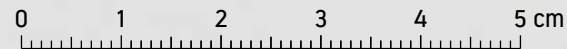
Habitus: stromy rostou středně bujně, plodnost je raná a hojná. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do prosince.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je lákavý vzhled plodů, nedostatkem je jen nevalná chuť dužniny a kratší skladovatelnost plodů. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 509–510.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 57524)

HONŤANSKÉ – ENTZOVO

Inventární číslo: 22391

Synonyma: Maďarské rozmarýnové, Entzovo rozmarýnové, Slovenské, Hontianské, Entzův rozmarýn.

Původ: stará odrůda maďarského původu.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 250 g, průměrná výška 85 mm, průměrná šířka asi 80 mm. Tvar je kuželovitý až válcovitý, velmi sympatický, největší šířka v dolní třetině.

Slupka: mírně lesklá, hladká, mastná, jasně slámově žlutá, na sluneční straně krásně karmínově zardělá, s temnějšími souvislými nebo trhanými pruhy a četnými, nápadnými tečkami.

Dužnina: bílá, pod slupkou zelenavá, šťavnatá, sladká, mírně aromatická, dobrá.

Habitus: stromy rostou bujně, zdravě, koruny tvoří široce jehlancovité. Půdy vyžaduje hluboké, přiměřeně vlhké, dobře prospívá ve vyšších, nepříliš teplých polohách. Plody drží pevně, větru dobře vzdorují. Plodnost je pravidelná, uspokojivá.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do dubna, dobře vyztřelé plody až do července.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je především dlouhá skladovatelnost plodů a také otužilost a nenáročnost stromů, ostatní vlastnosti jsou však pouze průměrné. Odolnost proti chorobám je dobrá, proti mrazu také.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 23; DVOŘÁK (1976), s. 513.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 22391)

HVĚZDIČKOVÁ RENETA

Inventární číslo: 3144, 55056

Synonyma: Hvězdnatá reneta, Červená hvězdicovitá reneta, Hvězdná reneta.

Původ: stará odrůda, pravděpodobně belgického původu.

Velikost a tvar: hmotnost 130–220 g, výška 55–60 mm, šířka 65–80 mm, tvar je pravidelný, ploše kulovitý, bez zhranatění.

Slupka: lesklá, hladká, jemná, hojně ojněná, základní barva je zelenavě žlutá, plod je celý překrytý sytou tmavě karmínovou červení. Lenticely jsou výrazné, hvězdičkovitého tvaru.

Dužnina: jemná, šťavnatá, žlutavě bílá s narůžovělými žilkami, chuť sladce navinulá až nakyslá, nepatrně hnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří pravidelné, kulovité řídké koruny. Plodnost je pozdní, střední až menší, nepravidelná. Vyžaduje polohy živné, hlubší, vlhčí, střední až těžší půdy s vápnem, mohou být i vyšší, ale chráněné proti větrům, jinak ovoce padá. Kvete velmi pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září (před sklizní silně opadáva), konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do března. Mírně vadne (plody vyžadují uskladnění při vysoké relativní vlhkosti).

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je odolnost proti mrazu i chorobám a líbivost plodů, nedostatkem je průměrná chuť plodů, jejich sklon k vadnutí a nižší plodnost. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí výborná, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 14; KOHOUT (1960), s. 136; DVOŘÁK (1976), s. 514.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 3144)

Synonyma: Borovinka, Šarlamovské.

Původ: Rusko, pravděpodobně jižní oblast, odrůda byla známa již před rokem 1800.

Velikost a tvar: hmotnost 130–250 g, váha 55–65 mm, šířka 60–75 mm. Tvar je kulovitý, mírně zploštělý, pravidelný, v průřezu kruhovitý.

Slupka: základní barva je běložlutavá, krycí barvou je výrazně žíhaná jasná červen. Na stromech jsou plody lehce ožíněné, silně voní.

Dužnina: pevná, tužší, šťavnatá, bílá až žlutavě bílá. Chuť je nakyslá až kyselá, jen průměrná. Slabě voní, na vzduchu téměř nehnědne.

Habitus: stromy rostou zpočátku středně bujně, vytváří menší, široce pyramidální koruny. Plodí záhy, značně a pravidelně, později střídavě. Odrůda není náročná na půdu, ale v těžké a ulehle půdě neprospívá, nejlépe jí svědčí lehčí písčité půdy. Hodí se pro vyšší, chráněné polohy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině srpna a vydrží do září.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je lákavý vzhled plodů, nedostatkem je jen průměrná chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je velká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 22–24; VANĚK (1945/1), s. 105; KOHOUT (1960), s. 82; DVOŘÁK (1976), s. 514–515.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55024)

CHERRY COX'S

Inventární číslo: 46787, 46828, 46837, 55076, 59030

Mutace 'Coxovy renety'.

Liší se od původní odrůdy tmavě fialově červeným zbarvením plodů, jejich lepší skladovatelností a vyšší plodností. Plody se vybarvují i uvnitř koruny, jsou až příliš tmavě červené a menší.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 254.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 59030)

Synonyma: Chodská reneta.

Původ: na Domažlicku, Havlovice u Domažlic, asi kolem roku 1800.

Velikost a tvar: hmotnost 100–150 g, výška 53–60 mm, šířka 60–74 mm. Tvar je kulovitý, nejširší těsně pod středem plodu, povrch oblý nebo jen nepatrně zvrásněný, ke kalichu sbíhavý, ve stopečné části oblý, příčný průřez pravidelný, jen nepatrně hranatý, podélně souměrný. Tvarově jsou plody středně vyrovnané.

Slupka: hladká, místy mírně rzivě mramorovaná, tuhá. Základní barva je zelenožlutá, později citronově žlutá, krycí barva je červená (světle hnědavě červená), „rozmytá“, na sluneční straně naznačené načervenalé líčko. Nevoní.

Dužnina: bělavě nažloutlá, tuhá, později jemnější, chruplavá, šťavnatá. Po rozkrojení hnědne. Chuť je sladce navinulá s nepatrným aromatem, průměrná.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří velké, vzosně kulovité, později kulovitě rozložené, přiměřeně husté až řídké koruny, mírně vyholují. Větve nasazuje v mírně tupém úhlu. Plodnost je středně raná, hojná, téměř pravidelná, jen zřídka střídavá. Odrůda není náročná na prostředí, dosti dobře prosperuje i v suchých, chudších půdách ve středních a vyšších polohách, snáší i drsnější stanoviště. V příliš teplých pozicích se značně mění doba konzumní zralosti. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, nemá být předčasně sklizeno. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna i déle. Velmi dobře se skladuje, plody nevadnou a málo hnijí.

Celkové hodnocení: mezi hlavní přednosti této odrůdy patří malá náročnost na prostředí, přiměřená plodnost na kmenných tvarech a skladovatelnost. Nedostatky pak jsou nízká tržní hodnota plodů, nevyhovující chuť, která je jen průměrná, a méně lákavý vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je dobrá, odolnost proti mrazům je výborná.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 53; KOHOUT (1960), s. 138; DVOŘÁK (1980), s. 115; KAMENICKÝ (1924), s. 72–74; DVOŘÁK (1976), s. 301–304.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 57719)

Synonyma: –

Původ: USA, kříženec 'Jonathan' × 'Wagenerovo', vyšlechtěno Leifem Vernerem v Idaho Agricultural Experiment Station, ve městě Moscow v Idahu v roce 1935, registrace u nás v roce 1970.

Velikost a tvar: velikost středně velká až velká, tvar je ploše kulovitý, nejširší uprostřed plodu, povrch poměrně pravidelně tupě žebnatý, s žebry do poloviny plodu. Příčný obrys je pravidelný, mírně hranatý, podélně souměrný. Tvarově jsou plody středně až dosti vyrovnané.

Slupka: hladká, sušší, lesklá, pevná, při jídle tuhá. Základní barva je zpočátku žlutozelená, později nazelenale žlutá, krycí barva je drobně tečkovaně jasně červená, na sluneční straně pak krátce tmavěji červeně pruhovaná.

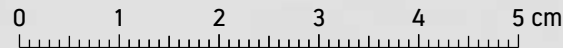
Dužnina: jemná, velmi šťavnatá, křehká, křuplavá, bílá až nažloutlá. Chuť je navinule sladká, málo aromatická, dobrá až velmi dobrá. Po rozkrojení dosti rychle hnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří zpočátku vznosně kulovité, později téměř kulovité koruny, obrostové větve jsou převislé. Plodnost je raná, téměř pravidelná, celkem bohatá. Odrůda je středně náročná na polohu, nedaří se jí v suchých půdách a teplých oblastech, kde silně trpí padlím a ovoce je drobné. Nejvhodnější jsou půdy přiměřeně vlhké, úrodné, ve středních i vyšších polohách.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, plody velmi dobře drží na stromě, konzumní zralosti dosahuje v prosinci, vydrží do dubna, při dobrém skladování i do května, nevadne a nehnije. Nejvhodnější teplota pro skladování v chladírnách je okolo 4 °C, při nižších skladovacích teplotách (0–3 °C) však plody trpí tvorbou nevzhledných skvrn na povrchu slupky.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá doba konzumní zralosti, velmi dobrá skladovatelnost, raná a vysoká plodnost, vhodnost pro intenzivní tvary a tržní hodnota plodů. Nedostatky pak jsou sklon k drobnoplodnosti v údobí plné plodnosti a chuťově jen průměrná kvalita plodů. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí malá. 'Idared' je citlivý na virové onemocnění „plochovětlost“ (zploštělost větví).

Literatura: BULTITUDE (1984), s. 199; DVOŘÁK (1980), s. 92; DVOŘÁK (1976), s. 305–308; RICHTER (2002), s. 24; RICHTER (2002), s. 74; SUS (2000), s. 42. (VK)

(NZM Valtice, inv. č. 48358)

Synonyma: –

Původ: byl vyšlechtěn J. E. Prochem ve Sloupně křížením 'Blenheimské renety' s 'Orleánskou renetou' v druhé polovině 19. století.

Velikost a tvar: hmotnost 150–225 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 85 mm. Tvar je pravidelný, souměrný.

Slupka: hladká, pevná, nepatrně lesklá, základní barva je zlatavě žlutá, z větší části, zvláště na sluneční straně, světle červeně stříkaná, řidce a drobně pruhovaná světle rudou červení. Po celém plodu jsou místy roztroušeny hnědé tečky, úzce, žlutavě vroubené, čím řidší, tím bývají hrubší. Slupka mírně voní.

Dužnina: bílá, lehce nažloutlá, jemná, méně tuhá, šťavnatá, sladce navinulá, lehce aromatická, velmi dobré chuti. Příjemně voní.

Habitus: strom roste velmi bujně, tvoří široké, pravidelné, téměř kulovité koruny, nejlépe se mu daří v půdách hlubokých, přiměřeně vlhkých. Plodí poněkud později, úrodnost je uspokojivá.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se co nejpozději, dozrává v prosinci, vydrží až do března.

Celkové hodnocení: odolnost proti strupovitosti i padlí je střední.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 76; KAMENICKÝ (1924), s. 26–28; DVOŘÁK (1976), s. 558.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 22396)

INGRID MARIA

Inventární číslo: 46824, 55063

Synonyma: Ingrid Marie.

Původ: Dánsko, tuto odrůdu objevil K. Madsen kolem roku 1910 jako náhodného semenáče (snad 'Coxovy renety') na ostrově Fyn. Množit začala tuto odrůdu firma Mathiesen v Korsørn v roce 1936.

Velikost a tvar: střední až větší, ojediněle až velká, v tomto případě však plody v kališní části pukají, velikost je málo až velmi málo vyrovnaná. Tvar je ploše kulovitý až kulovitý, menší plody více kulovité, větší ploše kulovité, nejširší uprostřed. Plody jsou oblé, bez žeber, v kališní i stopečné části pravidelně zaoblené. Příčný obrys je pravidelný, kruhovitý, podélný řez je souměrný, tvarově bývají plody téměř zcela vyrovnané.

Slupka: hladká, matně lesklá, málo mastná, tužší, pevná. Základní barva je zelenožlutá, později zlatožlutá, krycí barva je sytě červená, tečkovaná nebo jemně žíhaná, na sluneční straně je výrazně pruhované, tmněji červené líčko. Červená barva kryje téměř celý plod, základní je zřetelná jen okolo stopečné jamky.

Dužnina: bělavě žlutá, křehká nebo jemná, šťavnatá. Po rozkrojení jen málo hnědne. Chuť je sladce navinulá, aromatická, velmi dobrá. Na chuťové vlastnosti však velmi působí prostředí. V některých letech jsou plody pouze průměrně chutné, zatímco jindy mohou být až velmi dobré.

Habitus: stromy rostou bujně, později středně bujně. Koruny tvoří zpočátku široce pyramidální, později široce kulovité s převislým obrostem. Snadno houstnou, neboť se velmi dobře rozvětvuji. Větve jsou nasazovány v tupém úhlu. Plodit začíná dosti záhy, plodí pravidelně jen v několika prvních letech, později je plodnost střídavá, i když stromy nemusejí vynechávat úplně. Odrůda vyžaduje vlhčí prostředí. Ve střídavě suchém a teplém i vlhkém počasí trpí nadměrně praskáním plodů. Snáší střední i vyšší polohy, avšak chráněné a s úrodnější půdou. Na suchých stanovištích se jí nedaří.

Doba sklizně a trvanlivost: sklizeň se při malé násadě plodů doporučuje koncem září, aby plody nedosáhly konzumní zralosti ještě na stromě, podtržené ovoce není chutné. Při velké násadě a u starších stromů sklízíme až v říjnu. Plody drží dosti dobře na stromech a nepadají. Konzumní zralosti dosahují v listopadu a vydrží do konce prosince i déle. Jsou choulostivé na vadnutí a vyžadují vyšší relativní vzdušnou vlhkost nad 90 %. V chladničce při 4 °C vydrží až do února, někdy i března.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou brzký nástup do plodnosti, velmi lákavý vzhled plodů, zejména velikost, tvar a barva, chuťové vlastnosti, které ale bývají někdy rozdílné, a úrodnost. Hlavním nedostatkem je nadměrné praskání plodů ve střídavě suchém a teplém i vlhkém počasí. Plody praskají v soustředných kruzích okolo kalichu. Odolnost proti strupovitosti a padlí je malá, odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 115; DVOŘÁK (1976), s. 308–312; BULTITUDE (1984), s. 200.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55063)

JADERNIČKA MORAVSKÁ

Inventární číslo: 57659

Synonyma: Jadernička valašská.

Původ: stará odrůda z Valašska, která byla hojně rozšířena zejména na východní Moravě.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost kolem 100 g, výška 60–72 mm, šířka 55–66 mm. Tvar je zpravidla vysoce kuželovitý, nejširší v dolní třetině plodu, ke kalichu žebnatý, příčný obrys nepravidelně hranatý, podélně nesouměrný. Většina plodů má ostřeji vyznačený šev přes celý plod. Tvarově jsou plody nevyrovnané.

Slupka: hladká, pololesklá, jemná, v době zralosti mírně lepkavá. Základní barva je při sklizni světle bělavě zelená, v době konzumní zralosti citronově žlutá, na sluneční straně intenzivněji žlutá s „rozmytým“ světle růžovým líčkem.

Dužnina: bělavá, měkká, křehká, sušší. Chuť je sladce nakyslá, bez výrazné kořenitosti, méně dobrá, podprůměrná.

Habitus: stromy rostou středně bujně až bujně, tvoří velké, vzcně kulovité, později rozložitě, mírně převislé, husté koruny. Plodit začíná tato odrůda velmi pozdě, plodnost je výrazně střídavá, celkově je v plné plodnosti úrodná. Na prostředí je málo náročná, nejlépe se jí daří ve vlhčích půdách v polohách s vyšší vlhkostí vzduchu. Nehodí se do suchých písčitých půd. Kvetě středně pozdě a dosti dlouho.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se počátkem září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do února až března. Ideální konzumní zralost je krátká. Dužnina je velmi brzy suchá až moučnatá a zcela ztrácí chuť.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou zdravý růst stromů a malé nároky na stanoviště. Mezi nedostatky pak patří podprůměrná chuť, pozdní nástup do plodnosti, střídavá plodnost a drobné, málo líbivé plody. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazům je velmi dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 90; KOHOUT (1960), s. 140; DVOŘÁK (1980), s. 115; DVOŘÁK (1976), s. 312–316.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57659)

JAMES GRIEVE

Inventární číslo: 46896, 55001

Synonyma: –

Původ: názory na původ této odrůdy se v literatuře liší. Část badatelů ji považuje za semenáč 'Coxovy renety' a část za semenáč 'Pottova jadernáče'. Shodují se však v místě vzniku, byla vyšlechtěna Jamesem Grieveem, ředitelem závodu firmy Dickson et Co., v Edinburgu ve Skotsku kolem roku 1890.

Velikost a tvar: hmotnost 130–250 g, výška asi 65 mm, šířka 70 mm. Tvar je vyšší, kulovitý až široce tupě kuželovitý, nejširší těsně pod polovinou, oblý nebo jen nepravidelně náznakově žebernatý. Příčný průřez je nepravidelně kruhovitý, podélně málo souměrný. Tvarově jsou plody poměrně dosti vyrovnané.

Slupka: hladká, lesklá, pevná, pružná, mastná, v době zralosti velmi mastná. Základní barva je žlutozelená, později žlutá, oranžově až světle červeně žíhaná, na sluneční straně se objevuje zvláště živě červené líčko, nejčastěji „rozmyté“. Velmi voní.

Dužnina: žlutobílá, křehká, velmi šťavnatá, dosti jemná. Chuť je sladce navinulá až mírně nakyslá, aromatická, velmi dobrá. Po rozkrojení na vzduchu nepatrně hnědne, plody mírně voní.

Habitus: stromy rostou zvolna, růst je středně silný, v době plodnosti ustává, až se zcela zastaví. Koruny tvoří zpočátku pyramidální, později široce pyramidální, značně nepravidelné, větve nasazené v tupém úhlu, středně až silně husté. Plodit začíná velmi záhy, často již ve školce, a plodí pravidelně. Patří k nejúrodnějším odrůdám pěstovaným u nás. Za normálních okolností nepadá. Odrůda je značně přizpůsobivá, nejlépe se jí daří na půdách úrodných, hlinitých, přiměřeně vlhkých, středně těžkých, v polohách nižších až středních, chráněných. Snáší přechodné i půdy sušší, lépe než stanoviště zamokřené, kde namrzá. Nehodí se do drsných poloh, kde namrzá, a ve vlhkých a studených půdách navíc trpí rakovinou. Kvete středně raně a značně dlouho.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem srpna až do poloviny září, nejčastěji v prvním týdnu září. Sklízňová zralost se liší podle oblastí. Konzumní zralosti dosahuje asi 14 dní po sklizni a vydrží do poloviny října, z vyšších poloh i déle. Velmi dobře se udrží v chladárnách při teplotách kolem 4 °C, a to často i do ledna. Při přezrávání na stromě moučnatí, stejně tak i při delším nevhodném skladování.

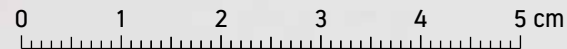
(NZM Valtice, inv. č. 55001)

JAMES GRIEVE

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou vysoká a pravidelná každoroční plodnost, jen střední náročnost na agrotechniku, vhodnost pro všechny intenzivní typy výsadby, vzhled a dobrá chuť plodů. K nedostatkům patří špatná odolnost při přepravě, dosti krátká doba konzumní zralosti a v plné zralosti poněkud více mastné plody, které se špiní a jsou pak nevzhledné. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá. V přehnojených půdách a ve vlhkých letech trpí hořkou skvrnitostí a někdy sklovatí, dusíkem přehnojené půdy dávají plody, které při skladování hnědnou. Odolnost proti mrazům je střední, v místech, kde nevyzrává, se někdy tvoří mrazové desky. V mokrých a studených půdách stromy trpí rakovinou.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 86; KOHOUT (1960), s. 142; DVOŘÁK (1980), s. 93; DVOŘÁK (1976), s. 316–321; BULTITUDE (1984), s. 203.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 46896)

JAMES GRIEVE RED

Inventární číslo: 57654, 57658

Synonyma: –

Původ: Anglie, mutant odrůdy 'James Grieve', registrace v roce 1970.

Velikost a tvar: středně velká, tvar kuželovitý.

Slupka: hladká, lesklá, tenká, základní barvu má zelenožlutou, překrytou červeným žiháním.

Dužnina: velmi jemná, měkká, šťavnatá, krémové barvy. Chuť je navinule sladká, aromatická, výborná.

Habitus: růst středně bujný, vytváří širší kulovité koruny, zahuštěné krátkými plodonoši. Plodnost je brzká, velká a pravidelná. Na polohu je tato odrůda méně náročná, půdy vyžaduje polopropustné, s dostatkem živin a vláhy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od poloviny srpna, zraje ihned po sklizni, skladovat lze asi týden. Zraje asi o deset dní později než mateřská odrůda 'James Grieve'.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je atraktivní vzhled a velmi dobrá chuť plodů, mezi nedostatky patří především tenká slupka, kvůli které odrůda špatně snáší přepravu. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí nižší. Stromy trpívají rakovinou.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 94; RICHTER (2002), s. 13; RICHTER (2004), s. 17.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57658)

JAROSLAV NĚMEC

Inventární číslo: 22388

Synonyma: –

Původ: vypěstoval Josef Eduard Proche, pojmenováno k počtě Jaroslava Němce (pomolog, syn Boženy Němcové).

Velikost a tvar: hmotnost 160–200 g, výška až 60 mm, šířka kolem 90 mm, tvar je zploštělý, většina plodů je nesouměrná, jedna polovina znatelně vyšší. Žebra přestupují okraj kališní jamky, běží přes celý plod, jehož oblost porušují.

Slupka: pevná, tenká, hladká, mdle lesklá, základní barva je slámově žlutá, většinou červeně mramorovaná, s tmavšími pruhy. Na celém plodu jsou znatelné nepravidelné dosti velké tečky, ve žlutí tmavé, v červení světlé. Místy se objevují rezovité skvrny. Slupka voní.

Dužnina: žlutavá, tuhá, jemná, velmi šťavnatá, výborné, kořenité chuti s mandlovou příchutí. Při rozkrojení mírně voní.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří velké, široce jehlancovité koruny, plodnost je střídavá. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: konzumní zralosti dosahuje v únoru, vydrží do března, při správném uložení do května.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je výborná chuť plodů, nedostatkem pak střídavá plodnost. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 42; DVOŘÁK (1976), s. 558.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 22388)

JEPTIŠKA

Inventární číslo: 3157, 22358, 55026, 58952

Synonyma: Cikán, Kominík, Železné.

Původ: velmi stará odrůda neznámého původu, pěstovaná v Německu již v 16. století.

Velikost a tvar: hmotnost 130–180 g, výška 60–75 mm, šířka 65–78 mm. Tvar je tupě kuželovitý, mírně žebertatý, méně pravidelný, nejširší v dolní třetině. Jedna polovina plodu je vždy menší.

Slupka: dosti silná, hladká, lesklá, polomastná, základní barva je zelenavě žlutá, z větší části krytá špinavou červení, tmavě červeně žíhaná, fialově ojíněná, s prosvítajícími nápadnými světlými tečkami. Vybarvuje se až velmi pozdě.

Dužnina: pevná, tuhá, zelenavě bílá, chuti dobré, sladce navinulé, mírně kořenité, bez vůně. Na vzduchu téměř nehnědne.

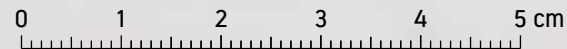
Habitus: stromy rostou bujně, tvoří veliké, široké, ploše kulovité koruny. Plodnost je pozdní, střední až hojná, dosti pravidelná. Na prostředí je odrůda méně náročná, roste všude – i ve vyšších a drsných polohách. Žádá spíše vlhčí, středně těžké půdy, suché půdy jí nesvědčí. Kvete středně pozdně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží do května, nehnije, nevadne. V suchých sklepích moučnatí, ztrácí na chuť a uzrává mnohem dříve.

Celkové hodnocení: přednostmi jsou dlouhá konzumní zralost, snadná skladovatelnost a malá náročnost na stanoviště. Nedostatkem je podprůměrná chuť a pozdní plodnost. Odolnost proti strupovitosti i padlí je střední, odolnost proti mrazu je značná.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 20; KOHOUT (1960), s. 144; DVOŘÁK (1976), s. 515.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55026)

Původ: USA, Agricultural Experiment Station, Iowa. Odrůda vznikla z křížení 'Jonathan' × 'Red Delicious'. Pěstována je od roku 1955.

Velikost a tvar: velikost střední, tvar je kulovitý až vysoce kulovitý, mírně oble žebernatý, žebra jsou znatelná zejména okolo kalichu.

Slupka: hladká, pololesklá, ojíňená. Základní barva je světle zelená, později žlutá, krytá zastřenou červení, líčko je temně žíhané.

Dužnina: pevnější, křehká, nažloutlá. Chuť je sladce navinulá, mírně aromatická, dobrá.

Habitus: stromy rostou středně bujně až bujně, tvoří kulovité, husté, převislé koruny. Plodnost začíná středně záhy, je dosti pravidelná.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do ledna i déle.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou raná a bohatá plodnost a dobrá skladovatelnost, nedostatkem je pak horší kvalita plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí lepší, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 116; DVOŘÁK (1976), s. 515.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57521)

Synonyma: –

Původ: USA, New York State Agricultural Experiment Station, Geneva, New York, kříženec 'Golden Delicious' × 'Jonathan', do pěstování zavedeno v roce 1968, u nás registrace v roce 1991.

Velikost a tvar: velikost střední až velká, tvar kulovitě kuželovitý, zdánlivě vyšší, plody jsou pravidelné a souměrné.

Slupka: hladká, sušší, středně tlustá. Základní barva je zelenožlutá, později žlutá s tmavším červeným žiháním, líčko je intenzivně červené.

Dužnina: nažloutlá, jemná, chruplavá, šťavnatá. Chuť je slabě navinulá, aromatická, vynikající.

Habitus: stromy rostou bujně, vytváří kulovité, později převislé koruny. Plodnost je brzká, velká, středně pravidelná. Odrůda je středně náročná na polohy, půdy vyžaduje záhřevné, dobře zásobené živinami a vláhou. Pro zajištění pravidelné plodnosti je nutná probírka plodů.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, dozrává v listopadu až v prosinci. Skladovat lze do března.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je atraktivita a výborná chuť plodů, nedostatkem pak vysoké nároky na chemickou ochranu a silná mastnost slupky v pozdějším stadiu uskladnění. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí nízká. Tato odrůda má vysoký výnosový potenciál a pravidelnou sklizeň a díky těmto skutečnostem patří mezi hlavní evropské tržní odrůdy.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 116; DVOŘÁK (1976), s. 558; RICHTER (2002), s. 25; RICHTER (2004), s. 78; SUS (2000), s. 45; BULTITUDE (1984), s. 205.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 58300)

JONARED

Inventární číslo: 55266

Je to nejnámější a nejrozšířenější barevná mutace odrůdy 'Jonathan'. Je mnohem vybarvenější než výchozí odrůda, ale ostatní vlastnosti jsou podle dosavadních zkušeností prakticky stejné.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 326.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55266)

JONATHAN

Inventární číslo: 4250, 55011

Synonyma: –

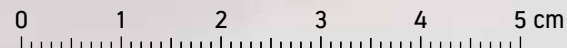
Původ: USA, objeven na farmě Philipa Ricka ve Woodstocku, Ulster County, ve státě New York Jonathanem Hasbrouckem, první popis z roku 1826 pochází od soudce Buela (J. Buel, Albany), který byl objevitelem na tuto odrůdu upozorněn a pojmenoval ji po něm. Údajně je to semenáč odrůdy 'Esopus Spitzenburg'.

Velikost a tvar: hmotnost 110–330 g, výška i šířka 60–70 mm. Tvar je vyšší kulovitý až tupě kuželovitý, nejširší uprostřed plodu anebo málo pod polovinou, jen nenápadně žebernatý, žebra jsou znatelná v kalíšní části. Plod je na obou koncích mírně zploštělý, příčný řez plodu je pravidelný, kruhovitý, podélně téměř souměrný, tvarově jsou plody středně vyrovnané.

Slupka: hladká, voskově lesklá, suchá nebo jen málo mastná, pevná. Základní barva je žlutozelená, v době konzumní zralosti světle žlutá, z větší části překrytá nachovou červení s výrazným líčkem, červená barva je „rozmytá“ nebo i mramorovaná, líčko je nevýrazně široce pruhované. Červená barva je namodrale ojněná, nezřídka se vytvářejí ostré přechody od základní žluté barvy do sytější červené. Na mnoha plodech často prosvítají tmavé až černé skvrny, typické pro tuto odrůdu.

Dužnina: nažloutlá, někdy pod slupkou narůžovělá, pevná, křehká, později jemná, velmi dobré konzistence, velmi šťavnatá, u přezrálých plodů sušší. Po rozkrojení jen málo hnědne. Chuť je vyrovnaně sladce navinulá, výrazně jemně kořenitá, aromatická, velmi dobrá až výborná.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří kulovité koruny, které se mírně zahušťují a později bývají až převislé. Plodnost je středně raná, téměř pravidelná. Na prostředí je tato odrůda velmi náročná. Nejvhodnější polohy jsou v blízkosti vodních ploch, pokud však nejde o inverzní stanoviště. Žádá hluboké a úrodné půdy, pokud jsou lehké a písčité, osvědčuje se závlaha. S úspěchem se dá pěstovat v polohách teplejších, ale s vyšší vzdušnou vlhkostí. V suchém prostředí trpí silně padlím, a proto se jí v těchto podmínkách vůbec nedaří. Ovoce z vyšších poloh bývá drobné, nevyvinuté a nevybarvené. Snáší i otevřená místa, neboť ovoce snadno nepadá. Vyžaduje delší vegetační období a slunná stanoviště.

(NZM Valtice, inv. č. 55011)

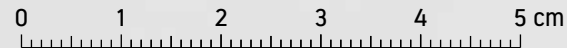
JONATHAN

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, ale také dříve. Pro uchovatelnost plodů je velmi důležité správné určení sklizňové zralosti. Plody na stromě nesmějí přezrát a je nutné částečné podtržení. Konzumní zralosti dosahuje podle podmínek skladování v provincii a vydrží do dubna. V méně vhodných podmínkách naopak musíme plody ponechat až do druhé poloviny října, jinak vadnou a ztrácejí chuť. 'Jonathan' trpí při skladování tzv. „jonathanovou skvrnitostí“, která se projevuje na plodech nevzhlednými černými tečkami různé velikosti, často pospojovanými v tmavé mapování.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou atraktivní chuť a barva plodů a zejména pravidelnější plodnost, raný nástup plodnosti a celková úrodnost stromů. Mezi nedostatky pak patří velká náročnost na stanoviště a vysoké požadavky na agrotechniku. Odolnost proti strupovitosti je střední až menší, proti padlí je malá, odolnost proti mrazům je střední. Odrůda trpí „jonathanovou skvrnitostí“, kterou způsobuje houba *Leptothyrium pommi* SACC, a to jak na stromě před sklizní, tak zejména později ve skládce. Je zasažen sice jen povrch plodů, ale tím se naruší jinak velmi dobrý vzhled.

Existují také různé barevné mutace. Nejznámější je 'Jonared', jež je barevnější než výchozí odrůda. Ostatní vlastnosti jsou prakticky stejné. Z dalších mutací se do pěstování uvádějí 'Jonathan Jong Blaring', 'Rode Jonathan', 'Jonathan Watson' a 'Blackjon'.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 10; KOHOUT (1960), s. 146; DVOŘÁK (1980), s. 94; DVOŘÁK (1976), s. 321–326; RICHTER (2004), s. 82. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 4250)

Synonyma: –

Původ: USA, vyšlechtil R. S. Rogers, Bloomfield, Indiana. Rodičovské odrůdy nejsou známy. Do praxe byla zavedena v roce 1920.

Velikost a tvar: větší, tvar je kulovitý až vysoce kulovitý, dosti pravidelný.

Slupka: hladká, pololesklá. Základní barva je zelenožlutá, krycí barva jasně červená, výrazně žíhaná, líčko je tmavěji červené.

Dužnina: bílá, málo nažloutlá, hrubší. Chuť je navinulá až nakyslá, méně sladká, jen průměrná.

Habitus: stromy rostou středně bujně až bujně, tvoří husté, kulovité koruny. Plodnost je střední, dosti pravidelná.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině září a vydrží do října až začátku listopadu.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dosti dobrá kvalita plodů i plodnost, nedostatkem pak je krátká doba konzumní zralosti. Odolnost proti strupovitosti i padlí je střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 116; DVOŘÁK (1976), s. 516.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57516)

KALVIL ČERVENÝ PODZIMNÍ

Inventární číslo:
22356, 36233

Synonyma: Malinové červené podzimní, Kalvarůže, Malinové, Jahodové.

Původ: pochází z francouzského Auvergne, první zmínka je z roku 1670.

Velikost a tvar: hmotnost 130–150 g, výška 70–80 mm, šířka 80–85 mm. Tvar je kuželovitý, žebernatý.

Slupka: lesklá, hladká, velmi mastná, základní barva je zelenavě žlutavá, krytá sytě fialovou červení, ojněná.

Dužnina: jemná, měkká, šťavnatá, bílá, růžově mramorovaná, chuť je sladce navinulá, dobrá.

Habitus: stromy rostou středně bujně. Plodnost je dosti raná, hojná, méně pravidelná. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do listopadu i déle.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je krásný vzhled plodů, nedostatkem jen průměrná chuť. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je velká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 58–60; DVOŘÁK (1976), s. 517.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 22356)

KALVIL ZIMNÍ BÍLÝ

Inventární číslo: 57507

Synonyma: Gdoulové pravé, Žebernáč bílý zimní, Bílá vlašská zimní gdoule.

Původ: neznámý, pěstovalo se již v 16. století ve Francii a v Německu.

Velikost a tvar: hmotnost 200–400 g i více, výška kolem 82 mm, šířka 70–80 mm. Tvar je tupě kuželovitý, pravidelně žebnatý, mírně zploštělý. Obě poloviny jsou nestejně, plod je nejširší v dolní třetině.

Slupka: jemná, hladká, poněkud mastná, základní barva je světle žlutá, někdy s jemným červenavým líčkem, slabě ojíněná. Bývá poseta zahnědlými, někdy červeně vroubenými tečkami.

Dužnina: žlutavě bílá, jemná, šťavnatá, chuti navinule sladké, výborné.

Habitus: stromy rostou středně bujně, vytváří širší jehlancovité koruny. Plodnost je středně raná, uspokojivá. Vyžaduje úrodné, hluboké, dostatečně vlhké půdy, teplé a chráněné polohy. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do března i déle.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou výborná chuť plodů a dlouhá konzumní zralost, hlavními nedostatky pak potřeba značné péče při pěstování, ztráta chuti při pěstování v drsnějších podmínkách a křenčení plodů při pěstování na nevhodném stanovišti. Odolnost proti strupovitosti a padlí je velmi malá, odolnost proti mrazu je dobrá. Odrůda je také náchylná k rakovině a trpí mšicí krvavou.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 190–192; VANĚK (1945/1), s. 58; KOHOUT (1960), s. 148; DVOŘÁK (1976), s. 517; KAMENICKÝ (1924), s. 158–160.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57507)

Synonyma: Kamejče.

Původ: v Čechách, v Kamýku u Švihova (Klatovsko).

Velikost a tvar: váha 85–110 g, výška 48–55 mm, šířka 55–65 mm. Tvar je ploše kulovitý, někdy jednostranně mírně zkosený, s nápadně nestejnými polovinami.

Slupka: hladká, téměř suchá, mírně lesklá, základní barva je citronově žlutá, na sluneční straně zardělá buď souvislou mramorovanou červení, nebo odstupňovaná více či méně výraznými pruhy. V červení jsou četné bělavé tečky.

Dužnina: pevná, tuhá, polojemná až jemná, šťavnatá, zelenavě bílá, později zažloutlá, někdy s jemným růžovým nádechem. Chuť je lahodně sladká, zcela nepatrně navinulá, po rozkrojení povolna, slabě hnědne.

Habitus: stromy tvoří vznosné, široké a později střešovité rozkleslé koruny s jemnými, šlahounovitými větvemi. Plodnost je střídavá, ale úroda bývá hojná. Odrůda není v půdě ani poloze vybírává.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině října, konzumní zralosti dosahuje koncem prosince, vydrží do počátku března, zpravidla v únoru však plod zmoučnatí.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je atraktivní vzhled plodů, nedostatkem pak nedostatečná chuť dužniny.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 64; KAMENICKÝ (1924), s. 52–54.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 22333)

KANDIL SINAP

Inventární číslo: 36242

Synonyma: –

Původ: objeveno kolem roku 1800 na Krymu.

Velikost a tvar: velikost je střední, tvar je válcovitý nebo soudkovitý.

Slupka: základní barva je žlutá, na sluneční straně s karmínovým líčkem, pruhovaná.

Dužnina: bílá, sladce navinulá, dobrá.

Habitus: stromy rostou slabě a vytváří úzké, jehlancovité koruny. Plodnost je pozdnější, u nás malá, střídavá. Kvetě středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna.

Celkové hodnocení: tato odrůda se vyznačuje velmi atypickým tvarem, plody jsou výrazně vyšší než širší, k hlavním nedostatkům patří pozdnější a malá plodnost a jen průměrná kvalita plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední a odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 518; dostupné online: <<http://www.saltspringapplecompany.com/Kandil-Sinap.htm>> [07. 03. 2016].

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 36242)

KARDINÁL ŽÍHANÝ

Inventární číslo:
3132, 22376, 35362, 55019, 55054

Synonyma: Šálové, Funtové, Štrúdlové, Hranáč, Kardinál plamenitý, Plžinský hrboláč.

Původ: velmi stará odrůda neznámého původu.

Velikost a tvar: hmotnost 170–500 g, výška 70–90 mm, šířka 65–80 mm. Tvar je hranatý, žebnatý, proměnlivý, žebra jsou značně vyvinutá. Plody jsou většinou trojboké. Obě poloviny nejsou stejné.

Slupka: hladká, lesklá, jemná, mastná, základní barva je slámově žlutá, krásně žíhaná.

Dužnina: měkká, kyprá, šťavnatá, bělavá, chuť je sladce nakyslá, bez zvláštní kořenitosti. Slabě voní, mírně hnědne.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, tvoří mohutné, převislé, rozložené koruny. Plodnost je pozdnější, hojná, dosti pravidelná. Na půdu a polohu je odrůda méně náročná, takřka všem půdám i polohám dobře přizpůsobivá. Daří se jí dobře i ve vyšších a drsnějších místech, chráněných před větry. Snáší i zatravnění. Kvetě středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině září, konzumní zralosti dosahuje koncem září a vydrží do listopadu, dobře uložené i do prosince.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je malá náročnost na stanoviště, mezi nedostatky patří podřadnější chuť plodů a snadné opadávání plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je střední až dobrá, odolnost proti mrazu je velmi dobrá.

Varlety odrůdy: liší se od původní odrůdy v podstatě jen intenzivnějším vybarvením slupky a poněkud větší trvanlivostí.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 63; KOHOUT (1960), s. 152; DVOŘÁK (1976), s. 518.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55019)

KIDD'S ORANGE

Inventární číslo: 46788, 46825, 46853, 46859,
47285, 55044, 55267, 85522

Synonyma: –

Původ: Nový Zéland, tuto odrůdu v roce 1924 vyšlechtil J. H. Kidd v Greytownu, Wairarapa, kříženec odrůd 'Golden Delicious' × 'Coxova reneta'.

Velikost a tvar: střední až nadprůměrní velikost, tvar je kuželovitý až úzce kuželovitý, nejširší je pod polovinou plodu, nepravidelně tupě žebnatý, některá žebra jsou zřetelná po celém plodu. Příčný obrys je nepravidelně hranatý, podélný průřez je souměrný, k jedné straně je plod zmáčknutý. Tvarová vyrovnanost je střední až vyrovnaná.

Slupka: hladká, matná, suchá, tužší, ale ještě dosti křehká. Základní barva je při sklizni žlutozelená s bělavým ojněním, později slámově žlutá až zlatožlutá, krycí barva je oranžově červená, tečkovaná, na sluneční straně jasně červená, líčko je pruhované, proužky jsou nepravidelné, krátké, ale dosti výrazné.

Dužnina: pevná, tužší, při ideální konzumní zralosti ještě dostatečně šťavnatá, později poněkud sušší, žlutobílá, částečně pod slupkou nazelenalá. Chuť je sladce navinulá, aromatická, velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou bujně, a to dlouho do období plné plodnosti, tvoří široce kuželovité koruny. Plodit začíná tato odrůda pozdě a plodnost je malá až střední. Vyžaduje úrodné a hlubší půdy, nehodí se do suchých stanovišť a otevřených poloh. V teplých lokalitách se zkracuje skladovatelnost. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září až začátkem října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu, vydrží do konce února, při dobrém uskladnění i mnohem déle. Dobře se skladuje bez ztrát, jen plody ztrácejí na šťavnatosti.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou velmi dobrá chuť, vybarvení a velikost plodů, odolnost při přepravě i manipulaci, brzký nástup do plodnosti a celková úrodnost, dobrá skladovatelnost. Přijatelné jsou i agrotechnické požadavky, umožňující její pěstování na nejintenzivnějších tvarech a typech výsadeb. Mezi nedostatky patří náchylnost ke křmení plodů, které se ale dá odstranit postřikem vápenatých solí, a zkrácená konzumní zralost v teplém a suchém podzimu, projevující se předčasným moučnatěním plodů. Odolnost proti strupovitosti je poměrně dobrá, proti padlí střední, v suchých letech až malá, odolnost proti mrazu je dobrá. Často trpí hořkou skvrnitostí plodů. Odrůda je také velmi citlivá na virovou mozaiku jabloní.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 95; DVOŘÁK (1976), s. 330–334; RICHTER (2002), s. 26; RICHTER (2004), s. 84; BULTITUDE (1984), s. 212. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 46825)

KMÍNOVÁ RENETA

Inventární číslo:
3168, 4176, 39720, 55008, 58947

Synonyma: Reneta hranatá, Reneta kanadská, Reneta pařížská.

Původ: velmi stará odrůda původně pravděpodobně z Normandie, uváděná v cenících již v roce 1771.

Velikost a tvar: hmotnost 150–450 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 93 mm. Tvar je zploštěle kulovitý, nejširší málo pod středem plodu, pravidelně žebernatý, žebra probíhají přes celý plod, ke kalichu jsou sbíhavá. Příčný obrys je pravidelně hranatý, pětiúhelníkový, podélný řez je souměrný. Tvarová vyrovnanost plodů je střední.

Slupka: hladká, matná, pevná, v nepříznivých podmínkách suchá, drsná a rzivá. Základní barva je zpočátku špinavě hnědavě zelená, později bronzově žlutá, pouze na sluneční straně je oranžově červené líčko na zlatavě ožehlém podkladě, a to buď mramorované, nebo krátce páskované. Červené vybarvení je nepatrné.

Dužnina: křehká, později jemná, někdy mírně zrnitá, dosti šťavnatá, bělavě žlutá, po rozkrojení brzy hnědne. Chuť je sladce navinulá, renetovitá, s příjemným aromatem, dobrá až velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, tvoří ploše kulovité, později široce rozložitě, poměrně řídké, později převislé koruny. Plodí pozdě až velmi pozdě, v plné plodnosti je odrůda výrazně střídavá, celková úrodnost je střední nebo jen nižší. V suchém prostředí plody padají. Je to velmi náročná odrůda, vyžaduje půdu hlubokou, živnou, polohy teplejší, s vlhkým ovzduším. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, pokud možno co nejpozději, jinak hodně vadne. Konzumní zralosti dosahuje koncem prosince a vydrží do března až dubna. Vyžaduje vyšší vzdušnou vlhkost, jinak vadne, dužnina je suchá a konzumní zralost se zkracuje. V chladírně se nejlépe udržuje při teplotách okolo 4 °C.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou dobrá skladovatelnost plodů, i když je podmíněna vlhkým skladem, dosti dobrá chuť a odolnost při přepravě. Mezi nedostatky patří pozdní nástup do plodnosti, malá vhodnost pro nižší tvary, střídavá plodnost, menší úrodnost, malá líbivost plodů (suchá, drsná a hrubá slupka) a poměrně vysoké nároky na stanoviště. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí lepší. Na vlhkých stanovištích trpí rakovinou. Odolnost proti mrazům je nízká. Tato odrůda se dodnes v některých

zemích (např. Francie) pěstuje ve větším měřítku pro kuchyňské užití, důvodem je vyšší kyselost dužniny.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 218–220; VANĚK (1945/1), s. 82; KOHOUT (1960), s. 150; DVOŘÁK (1980), s. 117; DVOŘÁK (1976), s. 326–330; BULTITUDE (1984), s. 274. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 39720)

KNÍŽECÍ ZELENÉ

Inventurní číslo: 3165, 36234

Synonyma: –

Původ: velmi stará odrůda, pravděpodobně z Balkánu.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 150 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 60 mm. Tvar je ploše kulovitý až kulovitý, zdánlivě vyšší, k temeni více sbíhavý, bez výraznějšího zhranatění, největší šířka uprostřed, obě poloviny bývají nestejně.

Slupka: slabá, velmi jemná, avšak pevná, hladká, lesklá, polomastná, dlouho žlutozelená, na sluneční straně špinavě červené líčko s bělavými rzivými tečkami a bělavými pihami.

Dužnina: hrubá, navinule sladká, bez výrazné kořenitosti i vůně, na vzduchu nehnědne.

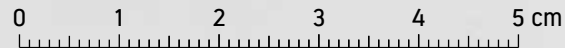
Habitus: stromy rostou velmi bujně, zdravě, tvoří vysoce kulovité, později plošší a slabě převislé koruny. Plodnost je pozdnější, hojná, dosti pravidelná. Daří se v každé, jen poněkud jabloňové půdě. Velmi vhodné je i pro vyšší a drsnější polohy. Snáší zatravňené pozemky. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, plody dozrávají v lednu a vydrží do května.

Celkové hodnocení: Přednostmi této odrůdy jsou malá náročnost na stanovištní podmínky a úrodnost, nedostatkem je především podřadná chuť a nelákavý vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí velmi dobrá, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 156; DVOŘÁK (1976), s. 520.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 36234)

KOŮŘIMSKÉ

Inventární číslo: 85570, 85571

Odrůda je patrně totožná s odrůdou 'Kouřimský kropenáč', která existuje v genofondu ve VŠÚO Holovousy.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost plodu je 162 g.

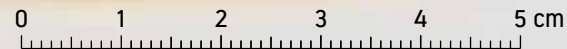
Slupka: středně masná, základní barva je zelenožlutá s jasně oranžovou krycí barvou, bez rozmytého líčka či žíhání, občas se objevuje slabé mramorování.

Dužnina: jemná, křehká, bílá, chuť navinule sladká, šťavnatá, aroma průměrné.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině září.

Literatura: osobní sdělení Ing. Jiřího Kaplana, VŠÚO Holovousy, s. r. o.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 85571)

KOŽENÁ RENETA PODZIMNÍ

Inventární číslo: 39722

Synonyma: –

Původ: stará francouzská odrůda.

Velikost a tvar: hmotnost až 220 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 85 mm. Tvar je kulovitý nebo zploštělý, pětihranný.

Slupka: tlustá, žlutě zelená, nestejně pokrytá rezovitostí. Ve světlešedé rzi jsou četné bělavé tečky.

Dužnina: velice jemná, kyprá, šťavnatá, zelenavě bílá, chuti znamenité, sladce navinulé, s kořeněnou příchutí.

Habitus: stromy rostou bujně a zdravě, tvoří mohutné, široce rozložené koruny. Odrůda vyžaduje hlubokou, vazkou a vlhčí půdu, otevřenou, vlhčí a chladnější polohu. Plodí dosti brzo, úrodnost je dobrá. Kvete prostředně záhy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, uzrává v říjnu, a je-li dobře uložené, vydrží až do prosince.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je odolnost při přepravě, mezi nedostatky pak patří především nebezpečí opadu plodů v suché půdě. Odolnost proti strupovitosti je nízká, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je nízká.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 80; DVOŘÁK (1976), s. 559.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 39722)

KOŽENÁ RENETA ZIMNÍ

Inventární číslo: 55068, 58945

Synonyma: Kožené jablko, Kožoušky, Koženky, Kožené francouzské, Francouzská šedá reneta, Renetka kožená.

Původ: stará odrůda pravděpodobně francouzského původu, zde se pěstovala již kolem roku 1650.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 160 g, průměrná výška 64 mm, průměrná šířka 78 mm. Tvar je mírně zploštělý nebo kulovitý, ke kalichu zúžený.

Slupka: tlustá, základní barva je zelená, se slabým hnědočerveným líčkem. Na celém plodu je rez.

Dužnina: bělavě žlutá až nazelenalá, chuť je sladce navinulá, dobrá. Po rozkrojení voní a rychle hnědne.

Habitus: stromy rostou poměrně bujně, tvoří rozkleslé koruny, se středem rostoucím bujně do výše. Plodnost je pozdnější, hojná, střídavá. Odrůda vyžaduje výhřevnou a hlubokou půdu s dostatkem vláhy, na suchých místech se jí nedaří, v půdě mokré a nepropustné se objevuje rakovina. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se co nejpozději, v polovině října i později, konzumní zralosti dosahuje koncem prosince a vydrží do března, dobře uskladněné do května. Plody silně vadnou, a proto vyžadují uskladnění při vysoké relativní vlhkosti.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost a malá náročnost na stanoviště, nedostatkem je pak zejména málo vyhovující (nelákavý) vzhled plodů a jejich silný sklon k vadnutí. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je velmi dobrá. V těžké, studené půdě stromy podléhají rakovině.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 194–196; VANĚK (1945/1), s. 81; DVOŘÁK (1976), s. 520; KAMENICKÝ (1924), s. 240.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55068)

KRÁLICKÉ

Inventární číslo: 22334, 57506

Synonyma: –

Původ: neznámý, pěstuje se v Orlických horách a na severní Moravě.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 250 g, průměrná výška 80 mm, průměrná šířka 60 mm. Tvar je proměnlivý, žebernatý. Obě poloviny bývají nestejně.

Slupka: slabší, hladká, pololesklá, poněkud mastná, citronově žlutá, krytá souvislým hnědavě červeným, jen málo výrazně pruhovaným líčkem. Po celém plodu jsou drobné rzivé tečky, mramorování i bradavice.

Dužnina: tuhá, později kyprá, základní barva je žlutavě bílá, v nezralém stavu prozelenalá, velmi šťavnatá, chuť sladce navinulá, bez kořenitosti. Po rozkrojení na vzduchu mírně hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří veliké, kulovité, poněkud prořídle koruny, s větvemi v pozdějším věku mírně se sklánějícími. Plodnost je celkem hojná a pravidelná, začíná záhy po výsadbě. Na půdu ani polohu odrůda nemívá zvláštní nároky, daří se jí dobře i v chráněných místech nad 600 m nad mořem. Kvete středně brzy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se počátkem října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března i déle.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je malá náročnost na stanoviště, daří se jí dobře i ve vyšších polohách, nedostatkem je především podřadnější chuť a nelákavý vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí lepší. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 160; DVOŘÁK (1976), s. 520.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57506)

KRÁLOVNINO

Inventární číslo: 4187, 55048, 58815

Synonyma: –

Původ: Anglie, vypěstováno W. Bullem na farmě v Billericay v Essexu v roce 1858.

Velikost a tvar: hmotnost 230–500 g, výška 70–75 mm, šířka 85–110 mm. Tvar je pravidelný, zploštěle kulovitý, hladký. Nejšířší uprostřed, obě poloviny plodu bývají nestejně.

Slupka: jemná, lesklá, mastná, základní barva je slámově žlutá, ve zralosti žluti přibývá. Velká část povrchu je červeně pruhovaná nebo jakoby postříkaná.

Dužnina: měkká, křehká, velmi šťavnatá, bílá až žlutavě bílá, chuť je navinulá, bez výrazné kořenitosti.

Habitus: stromy rostou středně bujně a vytváří kulovité koruny. Plodnost je pozdnější, hojná, méně pravidelná. Odrůda není příliš náročná na prostředí, žádá však úrodnější půdy a chráněnější polohy. Do drsných podmínek se nehodí. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, dříve je jen zdánlivě zralé a předčasně sklizené plody vadnou, konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do listopadu.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou hojná plodnost a odolnost při přepravě, nedostatkem je průměrná chuť plodů (hodí se však ke zpracování) a silná náchylnost k monilióze. Odolnost proti strupovitosti je střední a proti padlí velmi dobrá, odolnost proti mrazu je výborná.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 109; KOHOUT (1960), s. 162; KAMENICKÝ (1924), s. 144–148; DVOŘÁK (1976), s. 521; BULTITUDE (1984), s. 272.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55048)

KRASOKVĚT ŽLUTÝ

Inventární číslo: 4252, 55003, 58954

Synonyma: Krasokvět americký, Bellefleur žlutý.

Původ: USA, osada Westfield, stát Connecticut, do Evropy převezeno roku 1834.

Velikost a tvar: hmotnost 140–250 g, výška 60–85 mm, šířka 75–82 mm. Tvar je nepravidelně kuželovitý, nejširší v dolní třetině plodu, k jedné straně zmáčknutý, v kališní části s ostrým a prudce ke kalichu sbíhajícím žebrováním, ve stopečné části se žebra ztrácejí a plody jsou zaoblené. Příčný průřez plodu je pravidelně mírně hranatý, podélný řez je mírně nesouměrný. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: sušší, mírně drsná, pololesklá, tlustší, avšak křehká. Základní barva je zelenavě bílá, později žlutá, na sluneční straně zlatožlutá, jen ojediněle s „rozmytým“ červeným, bronzově načervenalým líčkem. Vybarvení je zanedbatelné, neboť plody jsou líbivé svou žlutou barvou.

Dužnina: žlutobílá až smetanově žlutá, mírně žilkovitě nazelenalá, křehká, dosti šťavnatá, později sušší. Chuť je sladká, mírně navinulá, kořenitá, z dobrých poloh silně aromatická, velmi dobrá. Voní a na vzduchu jen málo hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, později jen středně bujně, tvoří v mládí vysoce kulovité, později široce kulovité až převislé, husté, nepravidelně uspořádané koruny. Plodnost je raná až středně raná, ve vhodných podmínkách dosti pravidelná, později střídavá. Větší úrody se střídají s malými, celkově je odrůda jen středně úrodná. Vyžaduje půdu vlhčí, hlubokou, hlinitou a polohy chráněné, teplejší a sušší. Nejlépe se jí daří ve vinařských oblastech jižní Moravy. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, dobře drží na stromě, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží při dobrém uskladnění do března a někdy až do dubna. Při nízkých teplotách (kolem 0 °C) plody při skladování hnědnou.

Celkové hodnocení: hlavní přednosti této odrůdy spočívají zejména v plodových znacích, v lákavém vzhledu, v chuti a v poměrně dobré skladovatelnosti. Odrůda je také svými nadprůměrně velkými okvětními plátků velice pohledově efektní v době květu. Mezi nedostatky pak patří malá, často střídavá plodnost, nevyrovnanost plodů, nevyhovující růst, poměrně vysoké nároky na stanoviště, malá odolnost proti chorobám v nevhodných podmínkách a nevhodnost pro intenzivní tvaru. Odolnost proti strupovitosti i padlí je menší. Plody jsou náchylné k hořké skvrnitosti. Odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 178–180; VANĚK (1945/1), s. 84; KOHOUT (1960), s. 158; DVOŘÁK (1980), s. 117; DVOŘÁK (1976), s. 334–338. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 4252)

KRÁTKOSTOPKA KRÁLOVSKÁ

Inventární číslo:
22336, 55034

Synonyma: –

Původ: zřejmě Nizozemí, velmi stará odrůda, byla známa již v roce 1613.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 130 g, průměrná výška 50 mm, průměrná šířka 75 mm. Tvar je nápadně plochý, nejširší uprostřed, na příčném průřezu pravidelně kruhovitý.

Slupka: hrubší, základní barva je žlutá, na sluneční straně s tmavě hnědě červeným pruhovaným líčkem, mramorováním i tečkováním, se zřetelnými bělavými rzivými tečkami. Jemná rez se vyskytuje často v blízkosti stopečné i kališní jamky.

Dužnina: pevná, tuhá, méně šťavnatá, bělavě žlutá, kolem jádřince často prozelenalá, velmi dobré kořenité, navinule sladké chuti s renetovitou příchutí, jež se delším skladováním ztrácí.

Habitus: stromy rostou středně bujně, později slabě a vytváří menší kulovité koruny. Plodnost je raná, hojná, dosti pravidelná. Vyžaduje dobré, živné a dostatečně vlhké půdy a teplé polohy. Odrůda je nevhodná do sucha a do drsných poloh, v nichž nedozrává. Kvete velmi pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října (před sklizní plody silně opadávají), konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března až dubna. Plody vyžadují uskladnění při vysoké relativní vlhkosti, jinak silně vadnou.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou velmi dobrá chuť a pozdní doba květu, proto je odrůda vhodná tam, kde se objevují pozdní jarní mrazíky. Nedostatkem je menší velikost plodů a jejich silný sklon k vadnutí. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 164; DVOŘÁK (1976), s. 521.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55034)

KUTSCHEROVO

Inventární číslo: 22364, 22378, 55020

Synonyma: Kučerovo.

Původ: Česká republika, původně z dolního Polabí nebo severních Čech.

Velikost a tvar: hmotnost až 250 g, výška až 70 mm, šířka až 90 mm. Tvar je ploše kulovitý, žebernatý, pravidelný, u kalichu vystupuje pět hlavních žeber, táhnoucích se ploše přes celý plod. Největší šířka je uprostřed. Obě poloviny jsou stejné.

Slupka: hladká, lesklá, mastná, základní barva je žlutá, na sluneční straně řídce růžově mramorovaná, s tmavšími, drobnými, trhanými proužky. Četné rezovité tečky se rozprostírají po celém plodu.

Dužnina: křehká, měkká, jemná, šťavnatá, nažloutlá, chuť je velice dobrá, aromatická, sladce navinulá.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří vysoké, kulovité, řídké koruny. Nejlépe rodí v půdě dobré, přiměřeně vlhké a v poloze chráněné.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: tato odrůda nevyniká v žádných plodových ani stromových znacích a vlastnostech, k hlavním nedostatkům patří pozdnější plodnost a bujný růst stromů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je malá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 88; DVOŘÁK (1976), s. 521–522.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 22364)

LANDSBERSKÁ RENETA

Inventární číslo: 3152, 46856,
46858, 46860, 46878, 55081

Synonyma: –

Původ: Německo, byla vypěstována jako semenáč neznámého původu v zahradě rady Th. Burchardta v Landsbergu nad Wartou kolem roku 1840.

Velikost a tvar: hmotnost 180–300 g, výška 65–70 mm, šířka cca 75 mm. Tvar je kulovitý, zdánlivě ploše kulovitý, ale také vysoce kulovitý, nejširší uprostřed nebo málo pod polovinou plodu, pravidelně mírně žebernatý, příčný obrys kruhovitý, pravidelný. Tvarově nevyrovnaný, pravděpodobně existuje několik vzhledově rozdílných klonů.

Slupka: hladká, lesklá, mírně mastná, velmi jemná, tenká. Základní barva je žlutavě zelená, později slámově žlutá, na sluneční straně je „rozmyté“ zlatožluté až skořicově načervenalé líčko. Vybarvení je často zcela zanedbatelné. Po celém plodu jsou roztroušené hnědé tečky ohraničené světlými dvorci.

Dužnina: jemná, kyprá, šťavnatá, žlutobílá, někdy se zelenavým odstínem. Chuť je sladce navinulá, slabě aromatická, dobrá až velmi dobrá. Malé plody bývají nechutné. Po rozkrojení na vzduchu jen slabě hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří mohutné, kulovité až široce kulovité, hustší koruny, větve jsou nasazeny v tupém úhlu, obrys koruny bývá nepravidelný, větve jsou v pozdějším věku převislé. Plodit začíná brzy, plodnost je zpočátku pravidelná, později střídavá. Celkově se jedná o velmi úrodnou odrůdu. Na prostředí není nijak zvlášť náročná, nejvhodnější jsou propustné, mírně vlhké půdy a otevřená místa ve středních a vyšších polohách, v nichž velmi dobře snáší drsné podnebí a částečně i větrná stanoviště. Na suchých a teplých místech předčasně uzrává a opadáva, v uzavřených, vlhkých, obyčejně jílovitých půdách trpí hodně strupovitostí a rakovinou. Nejlepší jsou půdy v podhůří s chladnějším podnebím. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se koncem září, plody nesmějí na stromě uzrát, aby se nezkrátila jejich konzumní zralost. K jídlu dozrává v listopadu a vydrží do ledna až února, ke konci ztrácí na chuti a šťavnatosti. Odrůda je vhodná ke skladování v chladárnách, plody ve skladech odolávají vadnutí.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou především brzký nástup do plodnosti, možnost pěstování i v drsnějších polohách, vhodný růst a nasazování plodného dře-

va a odolnost proti padání plodů i ve větrných polohách. K nejzávažnějším nedostatkům patří náchylnost plodů k otlacení, průměrná chuť i vzhled a střídavá plodnost. Odolnost proti strupovitosti i padlí je malá až velmi malá, odolnost proti mrazům je střední. Na přemokřených stanovištích trpí rakovinou jabloní a je náchylná i na hořkou hnilobu plodů.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 126–128; VANĚK (1945/1), s. 88; KOHOUT (1960), s. 166; DVOŘÁK (1976), s. 338–342; BULTITUDE (1984), s. 219. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 46878)

LAXTON'S SUPERB

Inventární číslo: 57508

Synonyma: –

Původ: Anglie, vypěstován firmou Laxton – Brother – Nurserymen v Bedfordu jako kříženec 'Coxovy renety' × 'Wyken Pepping' v roce 1897. Na trh byl uveden v roce 1922.

Velikost a tvar: hmotnost 150–200 g, výška 60–67 mm, šířka 70–75 mm. Tvar je pravidelně kulovitý, nejširší uprostřed, povrch plodu je hladký, bez žeber, v kališní i stopečné části zaoblený, podélně souměrný, na příčném průřezu kruhovitý. Vyrovnanost plodů ve velikosti je malá a je velice závislá na násadě plodů.

Slupka: hladká, suchá, tenká, pevná, pružná, slabě lesklá. Základní barva je žlutozelená, v době zrání nazelenale žlutá, krycí barva mlhavě temněji červená, pokrývá velkou část plodu. Je tečkovaná nebo až krátce pruhovaná, líčko na sluneční straně červeně proužkované, dosti výrazné. Mírně voní.

Dužnina: nažloutlá, někdy mírně nazelenalá, křehká, šťavnatá. Chuť je navinule sladká, mírně aromatická. Na vzduchu jen nepatrně hnědne.

Habitus: stromy rostou zpočátku velmi silně, zdravě, vzpřímeně, později jen středně, tvoří vysoké, nahoře se rozšiřující, později převislé koruny, má sklon k velkému zahuštění. Plodit začíná středně brzy až pozdě, zpočátku je plodnost dlouho nízká, později se zvyšuje, ale je střídavá. Patří k nejnáročnějším odrůdám, vyžaduje úrodné, přiměřeně vlhké půdy a sušší a teplejší klima. V uzavřených a vlhkých polohách trpí strupovitostí. Vyžaduje pečlivou agrotechniku. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se počátkem října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci, ale někdy již v listopadu a vydrží i do března. Skladovat se mají jen zdravé, nepoškozené plody. Poškozené plody hnijí, a to často již na stromě.

Celkové hodnocení: má jen málo předností a všechny spočívají v plodových znacích: chuť, barva a tvar plodů, jejich dosti dobrá uchovatelnost, i když skladováním se hodně plodů zkaží hnitím. Mezi hlavní nedostatky patří střídavá plodnost, velká náročnost na stanoviště a obdělávání a vhodnost pouze pro volně rostoucí tvary, pro ostatní tvary nevhodný růst. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je také střední. Velké plody jsou při malé násadě náchylné na hořkou skvrnitost plodů.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 74; DVOŘÁK (1980), s. 118; DVOŘÁK (1976), s. 342–346; BULTITUDE (1984), s. 222. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57508)

LEBELOVO

Inventární číslo: 8838

Synonyma: –

Původ: Francie, vyšlechtěno Jacquesem Lebelem v Amiensu v roce 1825.

Velikost a tvar: hmotnost 180–365 g, výška asi 65–80 mm, šířka 80–105 mm. Tvar je plochý, ploše žebernatý, často dosti nesouměrný.

Slupka: hladká, lesklá, jemná, hodně mastná, základní barva je žlutozelená, po sklizni záhy přechází ve světle žlutou se zlatistým nádechem, na ozářené straně je lehounce zardělá, drobně, řídko a přerušovaně proužkovaná v tečkovitě rozptýlené červení. Plod jemně voní.

Dužnina: křehká, měkká, jemná, velmi šťavnatá, žlutobílá, chuť je příjemně navinule nasládlá, ale kořenitá.

Habitus: stromy rostou velmi bujně a tvoří velké, široce rozložené koruny, vyžadující v mládí dobrý výchovný řez. Plodnost je pozdní, hojná, ale střídavá. Odrůda nejlépe plodí v půdách lehčích, živných a přiměřeně vlhkých. V neúrodné půdě je ovoce drobné, snadno padá, strom se předčasně vysiluje. Polohy snáší vysoké, chráněné před větry. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do prosince.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou menší nároky na ošetřování, odolnost vůči dešti v době květu a poměrně velká plodnost. Nevýhodou je především podřadnější chuť a méně lákavý vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí velmi dobrá, odolnost proti mrazu je menší.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 71; KOHOUT (1960), s. 170; KAMENICKÝ (1924), s. 166–168.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 8838)

LIBINSKÉ

Inventární číslo: 22370

Odrůda je patrně totožná s odrůdou 'Libinské panenské', která existuje v genofondu ve VŠÚO Holovousy.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost plodu je 146 g.

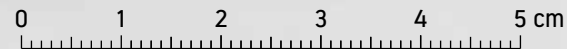
Slupka: mastná, základní barva je sytě žlutá, krycí barva tmavě purpurová, na plodu se většinou objevuje rozmyté líčko.

Dužnina: křehká, zelenavě nebo krémově bílá, chuť navinule sladká, mírně nadprůměrně šťavnatá.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od počátku září do půlky října.

Literatura: osobní sdělení Ing. Jiřího Kaplana, VŠÚO Holovousy, s. r. o.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 22370)

LIMBURSKÉ

Inventární číslo: 3162

Synonyma: –

Původ: Nizozemí, semenáč, vyšlechtil A. Loisel ve Fauquemontu kolem roku 1850.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 140 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 65 mm. Tvar je zdánlivě vysoký, tupě válcovitý, ale i téměř kulovitý, oblý, nejvýše jen mírně zhranatělý, nejširší pod středem, jedna strana nižší.

Slupka: hladká, lesklá, základní barva je zlatožlutá, jen zřídka s lehkým načervenalým líčkem, po celém plodu jsou někdy rozesety nenápadné tmavé tečky, v kališní části bělavé pihy.

Dužnina: tuhá, později kyprá, šťavnatá, bělavě žlutá. Chuť je výborná, navinule sladká, voní.

Habitus: stromy rostou bujně a tvoří vysoké, později rozložené koruny. Na podmínky je odrůda velmi náročná, hodí se jen pro nejlepší jabloňové půdy, polohy otevřené, byť i vyšší, avšak chráněné před větrem. Nesnáší sucho.

Doba sklizně a trvanlivost: konzumní zralost nastupuje v prosinci, vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou odolnost květů proti mrazu a vynikající chuť plodů, hlavním nedostatkem je velká náročnost na podmínky pěstování. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 170–172; KOHOUT (1960), s. 172; DVORÁK (1976), s. 560.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 3162)

Synonyma: –

Původ: Kanada, semenáč odrůdy 'Langford Beauty', opyleno snad odrůdou 'McIntosh', objeveno ve dvacátých letech 20. století.

Velikost a tvar: střední až větší, ve velikosti jsou plody málo vyrovnané. Tvar je kulovitý, někdy mírně zploštěle kulovitý, nejširší většinou uprostřed, bez znatelných žeber, na obou koncích ploše nepravidelně zaoblený. Příčný průřez je nepravidelně kruhovitě zaoblený, podélný průřez je značně nesouměrný, tvarová vyrovnanost je velmi malá.

Slupka: slupka hladká, lesklá, jemná, pružná, ve zralosti mastná. Základní barva je zelenožlutá, později žlutá, krycí barva je jasně červená, mramorovaně nebo drobně tečkovaná, na slunci svítivě rudě červená, u vybarvených plodů je namodrale fialová, silně ojiněná, zastíněné plody jsou málo vybarvené a často mají líčko jen slabě červeně pruhované.

Dužnina: křehká, jemná, velmi šťavnatá, bílá, pod slupkou mírně narůžovělá, křehká. Chuť je sladce navinulá, aromatická, velmi dobrá až výborná. Po rozkrojení na vzduchu dosti hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří husté, kulovité až ploše kulovité, značně nepravidelné koruny. Odrůda začíná plodit středně pozdě, zpočátku pravidelně, později mají stromy silný sklon ke střídavé plodnosti. Vyžaduje půdy dobré, hlubší a úrodné, ale nesnáší vlhké a uzavřené polohy. V těchto lokalitách nadměrně trpí strupovitostí, na vyložené suchých půdách plody hodně opadávají. Kvete středně pozdě a velmi dlouho.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září až začátkem října. Plody dozrávají na stromě nestejně, před sklizní často padají, a proto je vhodné prothrávání. Konzumní zralosti dosahují v listopadu a vydrží do ledna i déle. Při skladování jsou velké ztráty, neboť plody hnijí.

Celkové hodnocení: nejlepší vlastností této odrůdy je velmi svěží, jakostní, aromatická chuť dužniny a u plodů pěstovaných na dobře osvětlených tvarech i vybarvenost. Mezi nedostatky patří především malá nebo jen střední plodnost, tvorba příliš hustých korun, nestejněměrné vybarvování ovoce a citlivost k otláčení plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá až velmi dobrá. Plody snadno podléhají monilióze (*Monilia fruticosa*). Ztráty plodů hnitím na stromě jsou velké a ještě dále pokračují ve skládce.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 118; DVOŘÁK (1976), s. 346–350.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 46844)

Synonyma: –

Původ: Kanada, Central Experimental Farm, Ottawa, semenáč odrůdy 'McIntosh' z roku 1906.

Velikost a tvar: velikost střední až větší, velikostně jsou plody málo až středně vyrovnané. Tvar je zploštěle kulovitý, nejširší málo pod polovinou plodu, žebernatost je jen v kališní části plodu a jen naznačená a brzy se vytrácí. Plod je pravidelně zaoblen, příčný průřez je mírně nepravidelně kruhovitý, podélný řez mírně nesouměrný, plod je zmáčknutý k jedné straně. Tvarová vyrovnanost plodů je střední, velké plody jsou více žebernaté.

Slupka: hladká, lesklá, pevná, pružná, při jídle dosti nepřijemná. Základní barva je zpočátku zelenožlutá, později slámově žlutá, krycí barva je souvisle „rozmytá“ purpurově červená, zastřeně matná, na sluneční straně je tmavší „rozmytá“ červeně. Červená barva často kryje celý plod a je navíc znatelně modrofialově ožiněná.

Dužnina: bílá, křehká až jemná, šťavnatá, příjemně vonící, podobně jako 'McIntosh'. Chuť je navinule sladká, aromatická, velmi dobrá, připomínající 'McIntosh'.

Habitus: stromy rostou středně silně, tvoří široce pyramidální, nepravidelné koruny, přiměřeně husté s dosti ostrým úhlem nasazení bočních větví. Plodit začíná brzy, je téměř pravidelně plodná, jen po nadměrné úrodě stromy vynechávají. Dobře se jí daří v půdách hlinitých, úrodných, přiměřeně vlhkých, v polohách částečně chráněných. Nehodí se do poloh chladných a uzavřených, kde trpí strupovitostí a rakovinou jabloní. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se již v druhé polovině září, neboť plody dosti brzy a často opadávají. Konzumně dozrávají v říjnu a vydrží do ledna i déle.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou velká plodnost a líbivý vzhled plodů, nedostatky jsou kratší konzumní zralost v teplejších polohách a nutnost opatrné sklizně, protože plody se snadno otláčují. Odolnost proti strupovitosti i padlí je malá, odolnost proti mrazu je dobrá až velmi dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 118; DVOŘÁK (1976), s. 350–354; BULTITUDE (1984), s. 225.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 85365)

Synonyma: –

Původ: Česká republika, na Novobydžovsku a Kopidlensku, odrůda je pravděpodobně totožná s odrůdou 'Grosser oberösterreichischer Brünnerling', která pochází z Rakouska, kde byla pěstována již v 19. století.

Velikost a tvar: hmotnost 250–350 g, výška kolem 70 mm, šířka kolem 85 mm. Tvar je větší ploše kulovitý, mírně žebernatý, méně pravidelný.

Slupka: hladká, velmi lesklá, mastná, základní barva je žlutavě zelená, později slámově žlutá, na sluneční straně karmínově zardělá. V této červeni jsou tmavší, trhané, karmínové pruhy, které přecházejí na žlutou plochu. Některé plody jsou z větší části zardělé. Silně voní.

Dužnina: tuhá, hrubší, šťavnatá, bílá až bělavě žlutá, pod slupkou a kolem jádřince nazelenalá, kolem svazků cévních úplně zelená, chuť je výrazná, příjemně kyselá.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, později středně, tvoří vysoce kulovité, mohutné, převislé koruny. Plodnost je pozdnější, hojná a střídavá. Odrůda není náročná na podmínky, kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží do května, plody nevadnou. Nejlepší chuť má na jaře, téměř až do ledna je tvrdé, nakyslé, skoro nepoživatelné.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost a velmi dobrá chuť plodů. Nedostatkem je méně atraktivní vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je menší, proti padlí slabší, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 73; DVORÁK (1976), s. 523.

(DŠ)

LONDÝNSKÝ JADERNÁČ

Inventární číslo:
3169, 4193, 55070

Synonyma: Pepinka londýnská, Londýnské, Chroupě londýnské.

Původ: Anglie, Norfolk, kde bylo známo již v roce 1580 pod jménem 'Lounden Peppen'.

Velikost a tvar: hmotnost 150–300 g, výška 55–70 mm, šířka 75–90 mm. Tvar je ploše kulovitý, po celé délce zhranatělý, s pěti vystouplými žebry.

Slupka: hladká, lesklá, polomastná, základní barva je zelenožlutá až žlutá s červeným líčkem. Jemné, bělavě vroubené rzivé tečky se mění u kalichu v bělavé pihy.

Dužnina: jemná, měkká, šťavnatá, základní barva je žlutavá, chuť je výborná, sladce navinulá, kořenitá. Na vzduchu nehnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně, později slabě, vytváří ploše kulovité koruny. Plodnost je raná, hojná a pravidelnější. Na podmínky je odrůda náročná. Daří se jí v teplé, úrodné, vápenité, dostatečně vlhké půdě. Polohy vyžaduje teplé a chráněné. V suchých podmínkách jsou plody drobné. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost a velmi dobrá chuť, nedostatkem je méně lákavý vzhled plodů a náročnost na podmínky pěstování. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí malá, odolnost proti mrazu je menší.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 226–228; VANĚK (1945/1), s. 60; KOHOUT (1960), s. 174; DVOŘÁK (1976), s. 524.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 4193)

LORD LAMBOURNE

Inventární číslo: 46781, 46815, 46846,
46847, 48362, 55039

Synonyma: –

Původ: Anglie, vyšlechtila firma Laxton's Brothers v Bedfordu v roce 1921, semenáč z křížení 'James Grieve' × 'Worchesterská parména'.

Velikost a tvar: hmotnost 150–200 g, šířka až 80 mm, výška kolem 72 mm. Tvar je převážně kulovitý nebo zdánlivě ploše kulovitý, nejširší je uprostřed plodu anebo jen velmi málo pod středem. Plod je oblý, bez žeber, příčný průřez je pravidelný, kruhovitý, podélný průřez souměrný nebo nepatrně nesouměrný. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, pololesklá, mastná, tenká, pevná. Základní barva je světle zelenavě žlutá, z větší části překrytá nepravidelným červeným pruhováním, na sluneční straně je dosti výrazné, živěji červené líčko. Červená barva kryje $\frac{3}{4}$ plodu.

Dužnina: žlutavě bílá, jen někdy zelenavě žilkovaná, křehká, později jemná, šťavnatá. Po rozkrojení téměř nehnědne. Chuť je navinule sladká, mírně aromatická, velmi dobrá. Plody slabě voní.

Habitus: stromy rostou zpočátku středně bujně, později pomaleji, tvoří vznosně kulovité, později kulovité koruny, s mírně převýslými větvemi, úhel nasazení větví je tupý. Stromy jsou velmi náchylné k onemocnění gumovitostí. Plodit začíná brzy, často již ve školce, a plodnost je téměř pravidelná. Odrůda vyžaduje úrodnou půdu, aby při velké sklizni byly plody kvalitní. V suchých oblastech se jí nedaří. Kvete raně a odkvétá poměrně brzy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, snadno padá, konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do konce listopadu i déle, z vyšších poloh až do ledna. Dobře se skladuje v chladírnách při teplotě kolem 0 °C. Uchovatelnost je velmi kolísavá vlivem stanoviště a také podle zdravotního stavu. Stromy postižené gumovitostí rodí hůře skladovatelné a méně chutné plody.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří vysoká, téměř pravidelná plodnost, líbivý vzhled, velmi dobrá chuť dužniny a takřka ideální tvar plodů. Hlavní nedostatky pak jsou náchylnost ke gumovitosti, náročnost na úrodnou půdu, kratší doba konzumní zralosti a vyholování, zejména u bujněji rostoucích mladých stromů. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí výborná, odolnost proti mrazu je střední, stromy postižené gumovitostí jsou velmi málo odolné. Zdravých stromů se používá jako indikátoru při testování na tuto chorobu.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 20; KOHOUT (1960), s. 176; DVOŘÁK (1980), s. 96; DVOŘÁK (1976), s. 354–359; BULTITUDE (1984), s. 232. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 48362)

Synonyma: –

Původ: krajová odrůda z Ostravska, matečný strom se nacházel v bývalé zámecké zahradě v Kyjovicích, odkud byla odrůda rozšiřována zahradníkem J. Kupkou.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 160 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 60 mm. Tvar je ploše kulovitý, pravidelně kroužený, jen málo zhranatělý.

Slupka: pevná, tuhá, hladká, pololesklá, základní barva je citronově žlutá s hnědě červenavým líčkem, často mramorovaným. Po celém plodu jsou řídky roztroušené rzivé i bělavé tečky. Slupka se vybarvuje pozdě na jaře.

Dužnina: pevná, šťavnatá, bílá až slabě žlutavě bílá, chuti sladce navinulé, dobré. Slabě voní, nepatrně hnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně a vytváří široké a méně pravidelné koruny s převislými větvemi. Plodnost je dosti raná, uspokojivá a méně pravidelná. Odrůda není náročná na půdu ani polohu, preferuje normální jabloňové půdy a polohy nepříliš vlhké. Daří se jí dobře i ve vyšších polohách.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října, konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží do dubna.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost a nenáročnost na půdu a prostředí, hlavním nedostatkem je jen průměrná chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 182; DVOŘÁK (1976), s. 526.

(DŠ)

MALINÁČ HOLOVOUSKÝ

Inventární číslo:
22373, 46885, 55035, 57895

Synonyma: Malina, Malináč holovouský, Holovouské malinové, Malinové holovouské.

Původ: Holovousy u Hořic, semenáč objevený začátkem 19. století.

Velikost a tvar: hmotnost 130–170 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 70 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, nejširší uprostřed, na povrchu oblý nebo jen slabě tupě a oble žebernatý, příčný průřez pravidelně kruhovitý, zaoblený, podélný řez mírně nesouměrný. U některých plodů je vyznačen ostrý šev. Stopečná část plodů je nepravidelná, u většiny plodů se vyskytuje menší až velký zdužnatělý svalec, který porušuje zaoblení ve stopečné části. Tvarově jsou plody dosti vyrovnané.

Slupka: hladká, lesklá, mastná, tuhá, velmi pevná, při jídle nepříjemná. Základní barva je citronově žlutá, krycí barva se objevuje na větší části plodu a je červená, proužkovaná, líčko na sluneční straně karmínově červené, výrazně žíhané.

Dužnina: křehká, jemná, velmi šťavnatá, smetanově bílá, pod slupkou narůžovělá, příjemně voní. Po rozkrojení slabě hnědne. Chuť je sladce navinulá s výraznou malinovou příchutí, ve správné konzumní zralosti výborná.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří velké, vysoce kulovité, později převislé koruny, které jsou neuspořádané, celkově řidší. Plodnost je pozdní, nepravidelná, nejistá. Na prostředí je to odrůda středně náročná, nejlépe se jí daří ve středních až vyšších polohách, které jsou chráněny proti větrům, na půdách hlinitých až těžkých, ale propustných. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září až začátkem října, konzumní zralosti dosahuje koncem října a vydrží až do Vánoc. Nejlepší chuť mívá v říjnu a v listopadu. Nevadne a při skladování plodům nejlépe vyhovují teploty kolem 4 °C.

Celkové hodnocení: k nejlepším vlastnostem této odrůdy patří především výborná chuť s velmi výrazným a příjemným malinovým aromatem a atraktivní vzhled plodů, hlavní nedostatky jsou pozdní a nejistá plodnost, způsobená často předčasným opadem listů v létě, nevhodnost pro nízké tvary, nevyhovující růst, zejména to, že špatně obrůstá plodonosným dřevem, a nesnášenlivost k řezu. Odolnost proti strupovitosti je větší, proti padlí velká, odolnost proti mrazu je velmi dobrá. Odrůda je značně odolná proti mšiči vlnatce krvavé. Velmi nebezpečné je předčasné opadávání listů již během léta, což má za následek i opad plodů. Kvalita plodů, které zůstanou na stromě, a plodnost v příštím roce bývají tímto jevem pod-

statně sníženy. Charakteristickou vlastností u plodů je uvolnění semen v jádřinci ve zralém stavu, které při zatřepání plodem slyšitelně chrastí.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 114–116; VANĚK (1945/1), s. 26; KOHOUT (1960), s. 184; DVOŘÁK (1980), s. 119; DVOŘÁK (1976), s. 363–365. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57895)

MALINOVÉ HORNOKRAJSKÉ

Inventurní číslo:
3158, 46894, 55014

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 27; KOHOUT (1960), s. 186; DVOŘÁK (1980), s. 119–120; KAMENICKÝ (1924), s. 182–184; DVOŘÁK (1976), s. 366–369. (DŠ)

Synonyma: Jahodové, Malinové, Hornokrajský malináč.

Původ: neznámý, údajně z Nizozemí, bylo známo již na konci 18. století.

Velikost a tvar: hmotnost 140–250 g, výška 65–75 mm, šířka 70–75 mm. Tvar je vysoce kulovitý až tupě kuželovitý, variabilní, nepravidelně ploše žebernatý, některá žebra se ztrácejí až ve stopečné části, ke kalichu se žebra nápadně sbíhají, příčný obrys plodu je nápadně hranatý, podélný řez je nesouměrný. Tvarová vyrovnanost je větší až velká.

Slupka: hladká, málo lesklá, pevná, tenká. Základní barva je zelenožlutá, později slámově žlutá, z velké části je krytá tmavou červení, která je „rozmytá“ anebo jen málo nevýrazně pruhovaná. Celý plod je nápadně modrofialově ožiněný. Plody příjemně voní.

Dužnina: jemná, řídká, méně šťavnatá, později měkká, v přezrálém stavu vatovitá, bílá, pod slupkou narůžovělá. Chuť je navinule sladká se slabou malinovou příchutí, dobrá, v optimální konzumní zralosti i velmi dobrá. Po rozkrojení slabě hnědne, mírně voní.

Habitus: stromy rostou zdravě, tvoří kulovité až široce kulovité koruny, rozložené až převislé, husté, úhel nasazení větví je velmi tupý. Plodnost je středně raná, pravidelná i na semenáčích, celkově patří mezi odrůdy úrodné. Plody jsou rozmístěny téměř pravidelně po celé koruně, nikdy se nepřeplodí a udržuje si optimální násadu plodů, což napomáhá k pravidelné a každoroční plodnosti. Odrůda je méně náročná na prostředí, vyhovují jí půdy středně úrodné a je vhodná i pro vyšší podhorské polohy, jsou-li slunné a vlhčí. Studené a mokré půdy v uzavřeném místě jsou nevhodné. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září až začátkem října, z mladších stromů se sklízí ovoce dříve, ze starších později. Plody je třeba podtrhnout. Příliš raná sklizeň má však za následek vadnutí a horší chuť plodů. Konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do konce prosince i déle, pokud je plod uložen v chladu. Snadno přezrává, moučnatí a není pak chutné.

Celkové hodnocení: největší přednosti této odrůdy jsou krásné vybarvení a možnost docílit až 90 % plodů nejlepší jakosti, pravidelná a poměrně vysoká plodnost a vhodnost pro vyšší polohy. Mezi nedostatky patří nevhodný růst stromů pro intenzivnější typy výsadeb, nižší tvary, krátká, málo vhodná doba konzumní zralosti, moučnatění plodů a ztráta na chuť, malá specifická váha plodů a jen průměrná chuť. Odolnost proti strupovitosti je větší, proti padlí velká, odolnost proti mrazům je značná.

(NZM Valtice, inv. č. 3158)

MCINTOSH

Inventární číslo: 46793, 46814, 46829, 46850, 55012

Synonyma: –

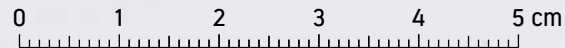
Původ: Kanada, získán jako semenáč odrůdy 'Fameuse' G. McIntoshem ve státě Ontario kolem roku 1870.

Velikost a tvar: hmotnost 150–220 g, výška 60–70 mm, šířka 75–80 mm. Tvar je velmi variabilní, kulovitý, ploše kulovitý, vysoce kulovitý, někdy i vejčitý, povrch hladký, oblý, nejširší obvykle uprostřed plodu, bez žebor, v kališní i stopečné části ploše zaoblený, příčný průřez nepravidelně kruhovitý, podélný průřez zcela nesouměrný, tvarová vyrovnanost velmi malá. Obě poloviny plodu bývají nestejně.

Slupka: hladká, po otření velmi lesklá, polomastná až později mastná, jemná, tenká, při jídle nepřijemná. Základní barva je zelenožlutá, krycí barva purpurově červená, „rozmytá“, s tmněji červeným líčkem, někdy široce pruhovaným. Původní odrůda 'McIntosh' je téměř bez krycí barvy, jen žíhaná, zatímco barevné mutace 'McIntosh Red' a 'McIntosh Double Red' jsou téměř celé „rozmytá“ červené a silně modrofialově ožíněné. Plody pronikavě voní.

Dužnina: jemná, rozplývavá nebo i křehká, bílá, někdy žilkovitě nazelenalá, pod slupkou narůžovělá, pronikavě voňavá. Chuť je sladká, navinulá, silně aromatická, výborná.

Habitus: stromy rostou středně silně až slaběji, obrůstají středně dobře krátkým plodonosným dřevem, koruny tvoří zpočátku široce kuželovité, později až ploše kulovité, snadno houstne, větve jsou nasazeny v tupém úhlu. Odrůda začíná plodit raně až středně raně, plodnost je pravidelná, celkově je to odrůda dosti plodná. Plody jsou rovnoměrně rozloženy po celé ploše koruny. Odrůda vyžaduje polopropustné, úrodné půdy s dostatkem vláhy, polohy slunné a před větrem chráněné. Je náročná na pravidelný řez.

(NZM Valtice, inv. č. 46850)

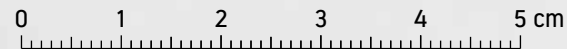
MCINTOSH

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v teplých polohách od konce srpna, v ostatních místech pak koncem září až začátkem října. Ovoce nestejněmálně vyžívá, v zahrádkách se vyplatí probírka plodů. Pro lepší skladovatelnost je třeba plody mírně podtrhnout, neponechávat je vyžívát na stromě. Plody velmi snadno padají, a to zejména v období suchého podzimu. Konzumní zralost nastupuje brzy po sklizni a vydrží podle stanoviště výsadby a skladovacích poměrů do ledna až února.

Celkové hodnocení: mezi hlavní přednosti této odrůdy patří zejména chuť s typickým pronikavým aromatem, vybarvenost plodů, konzistence dužniny a téměř všechny ostatní plodové znaky a tendence k pravidelné a dosti hojné plodnosti. Hlavními nedostatky jsou padání plodů, přezívání na nízkých tvarech, takže se tato odrůda stává podzimní až pozdně podzimní, malá odolnost při přepravě a vysoké nároky na chemickou ochranu proti chorobám. Odolnost proti strupovitosti je malá až velmi malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 10; KOHOUT (1960), s. 180; DVOŘÁK (1980), s. 97; DVOŘÁK (1976), s. 374–378; RICHTER (2002), s. 27; RICHTER (2004), s. 90.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 46793)

Synonyma: –

Původ: USA, vypěstováno F. S. Howlitem v Ohio Agricultural Experiment Station ve Woosteru, stát Ohio, kříženec odrůd 'Jonathan' × 'Red Delicious'. Odrůda byla vyselektována v roce 1937 a do praxe zavedena v roce 1944.

Velikost a tvar: střední až velká, tvar je kulovitý až široce kulovitý, okolo kalicha nápadně vysoce oble žebnatý, spodní polovina plodu je zcela oblá.

Slupka: suchá, pevná, tlustá, základní barva je zelenožlutá, překrytá tmavě červenou barvou téměř na celém povrchu plodu, místy často jemně prorezivělá.

Dužnina: křehká, pevná, mírně zrnitá, krémová až žlutá, chuť je sladce navinulá, dosti aromatická, velmi dobrá.

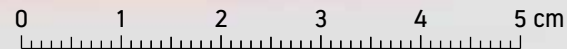
Habitus: stromy rostou středně bujně, vzpřímeně, středně se rozvětvují, tvoří vysoce kulovité, později rozložitě koruny. Plodnost je středně raná, hojná a pravidelná. Odrůda je poměrně náročná na polohu, půdy vyžaduje úrodné, polopropustné, dostatečně hnojené, s dostatkem vláhy. Je náročná na pravidelný řez. Kvete pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v lednu až únoru a vydrží do května i déle.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost, lákavý vzhled a velmi dobrá chuť plodů. Nedostatkem je jen střední plodnost. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odrůda je náchylnější k rakovině. Odolnost proti mrazu je dobrá. Při skladování plodů se často vyskytuje nežádoucí fyziologické hnědnutí povrchu slupky, tzv. spála slupky jablek.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 121; DVOŘÁK (1976), s. 529; RICHTER (2002), s. 28; RICHTER (2004), s. 93; BULTITUDE (1984), s. 242; SUS (2000), s. 51.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 85039)

MIČURINEC

Inventární číslo: 38964

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1929, vznikla křížením odrůd 'Anis' × 'Borovinka'.

Velikost a tvar: hmotnost 110–130 g, maximum 152 g, výška 58–62 mm, šířka 69–75 mm. Tvar je ploše okrouhlý, největší rozměr je v polovině plodu.

Slupka: základní barva je zelenavá, při zrání žlutne, pokryta „rozmytým“ višňovo-malínovým ruměncem se silným voskovým povrchem.

Dužnina: zelenavo-bílá, šťavnatá, křupavá, chuť navinule sladká, se slabým aromatem, na vzduchu dlouho nehnědne.

Habitus: stromy tvoří vysoce okrouhlé koruny, plodnost je pozdní, až po deseti letech.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na začátku září, spotřebitelská od druhé poloviny září, vydrží do prosince, některé roky do ledna.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou krásný tvar a dobrá chuť plodů. Odolnost vůči chorobám je dobrá, odolnost vůči mrazu je vysoká.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 320–322.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38964)

MIKULÁŠOVO

Inventurní číslo: 23271

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna J. E. Prochem ve Sloupně v roce 1891, vznikla křížením odrůd 'Old Nonpareil' × 'Ribstonský jadernáč'.

Velikost a tvar: hmotnost 90–115 g, šířka 60–66 mm, výška o něco menší. Tvar je kulovitý, nepatrně zploštělý.

Slupka: dosti lesklá, hladká, základní barva je zlatožlutá, téměř po celém plodu je „rozmytá“ nevýrazná červeň a žihána sytějšími, celkem nezřetelnými proužky, ve stínu je červeň poněkud bledší. Četné, místy velmi husté, výrazné průduchové tečky, šedě rziivé a nepravidelného tvaru, jsou nestejně rozsety a vroubeny zřetelnými bělavými dvorci, jež jinak drobné tečky zdánlivě zvětšují a činí zvláště nápadnými.

Dužnina: nažloutlá, zcela jemná, hustá, dosti šťavnatá, renetově kořenitě libé chuti s delikátní citronovou příchutí.

Habitus: stromy rostou mírně bujně, plodnost je častá a hojná.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se pozdě, dozrává o Vánocích a vydrží až do května.

Celkové hodnocení: odolnost proti strupovitosti i padlí je malá, někdy se při velké úrodě objevují na plodech temné skvrny.

Literatura: KAMENICKÝ (1924), s. 38–40; DVOŘÁK (1976), s. 561.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 23271)

MINISTR HAMMERSTEIN

Inventární číslo: 39715

Synonyma: Hammersteinovo.

Odrůda nesmí být zaměněna s odrůdou 'Generál Hammerstein', jež vznikla křížením 'Ministr Hammerstein' × 'Kalvil zimní bílý'.

Původ: Německo, vypěstoval R. Goethe v Geisenheimu nad Rýnem roku 1872, semenáč 'Landsberské renety'.

Velikost a tvar: hmotnost 150–340 g, výška 54–60 mm, šířka 65–75 mm. Tvar je poněkud zploštělý, tupě žebertatý, k oběma pólům stejnoměrně zaoblený.

Slupka: hladká, lesklá, základní barva žlutavě zelená, na sluneční straně slabě hnědočervená. Zvláště vybarvené plody mívají lehce zardělé, tlumeně červené líčko. Četné průduchové tečky v zastíněných částech plodu se jeví jako podélné, bělavé nebo i šedé pihy světle vroubené, na slunci řídkší a červenavě vroubené.

Dužnina: jemná, měkká a křehká, velmi šťavnatá, žlutavá s lososově narůžovělým nádechem, chuť je nasládle navinulá, kořenitá, aromatická, celkem velmi dobrá.

Habitus: strom roste bujně, později mírně, je nadmíru úrodný. Půdu vyžaduje živnou, úrodnou, nepříliš vlhkou, polohu slunnou. Na nevhodném stanovišti má ovoce podřadnou chuť, také zastíněné, uvnitř koruny umístěné plody jsou nevzhledné a kyselé. Vyžaduje proto náležitý průklest. Kvete záhy a květenství trvá dlouho.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna až května při neporušené zralosti, k jaru získává na chuť. Dobře uložené nevadne.

Celkové hodnocení: největší předností této odrůdy je výborná chuť plodů, mezi nedostatky pak patří ztráta chuti plodů a křenčení v přehnojené půdě a velké množství odpadového ovoce při velké úrodě. V uzavřených polohách trpí padlím.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 96; KAMENICKÝ (1924), s. 194–196.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 39715)

MÍŠEŇ JAROMĚŘSKÁ

Inventurní číslo: 57717, 85278, 85279

Synonyma: –

Původ: krajová odrůda od Jaroměře.

Velikost a tvar: hmotnost 120–136 g, průměrná výška 55 mm, šířka i přes 70 mm. Tvar je ploše kulovitý.

Slupka: lesklá, hladká až téměř kluzká, základní barva je jasně citronově, později zlatavě žlutá, z větší části na slunci více méně temně červeně nastříkaná a nenápadně, měkce, spíše jen náznakově proužkovaná. Průduchové tečky jsou drobné, nezřetelné, rzivé a řídké roztroušené. Rzivá bradavice není vzácností.

Dužnina: zcela jemná, renetově hustá, křupavá, hojně šťavnatá, bělavá až žlutavě lososová, chuť je velmi dobrá, sladce navinulá, příjemně kořeněná.

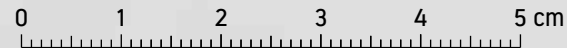
Habitus: stromy rostou středně, tvoří vznosné koruny, jejichž nejspodnější větve rostou téměř vodorovně. Vyžaduje vlhčí půdy, nejlépe hlinitopísčité.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září a počátkem října, konzumní zralosti dosahuje kolem Vánoc a vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je výborná chuť plodů, nedostatkem pak náchylnost k chorobám. Odolnost proti strupovitosti je nízká, proti padlí střední. Plody trpívají fusikladiem.

Literatura: KAMENICKÝ (1924), s. 68–70; DVOŘÁK (1976), s. 562.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 57717)

Synonyma: –

Původ: velmi stará odrůda neznámého původu.

Velikost a tvar: hmotnost 50–80 g, průměrná výška 50 mm, průměrná šířka 60 mm, tvar je kulovitý až zploštěle kulovitý, jedna strana bývá většinou o něco nižší.

Slupka: jemná, hladká, suchá, lesklá, základní barva je žlutá se slabým, růžově červeným líčkem a jemným žíháním. Na plodech jsou časté bradavky.

Dužnina: velmi jemná, hustá, méně šťavnatá, žlutavě bílá, chuť je navinule sladká, dobrá.

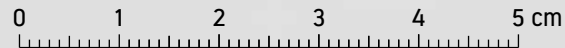
Habitus: stromy rostou slabě a velice zvolna, vytváří mohutné, kulovité, husté koruny. Plodnost je velmi pozdní, většinou malá. Odrůda vyžaduje těžší, jílovité půdy, chladné, s dostatečnou vláhou. Nesnáší uzavřené zahrady. Kvete pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října, konzumní zralosti dosahuje koncem listopadu a vydrží až do dubna.

Celkové hodnocení: z hlediska dnešních požadavků nevyzniká tato odrůda v žádném plodovém a stromovém znaku a vlastnosti. Nevýhodou je zejména nevyhovující vzhled, průměrná (jen dobrá) chuť plodů a velmi pozdní a malá plodnost. Podstatným negativem je také malá hmotnost a velikost plodu. Odolnost proti strupovitosti a padlí je střední, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 142–144; DVOŘÁK (1976), s. 530–531.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55030)

MUSCHOVO

Inventární číslo: 3166

Synonyma: Joseph Musch.

Původ: není přesně znám, první zmínky pocházejí z Lutychu v Belgii.

Velikost a tvar: hmotnost 250–350 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 90 mm. Tvar je poněkud zploštělý, mírně tupě zhranatělý, mohutná plochá žebra se táhnou po celém plodu a mizí v okolí stopečné jamky. Největší šířka je uprostřed plodu, v půdorysu je to téměř pravidelný kruh.

Slupka: hladká, mdle lesklá, základní barva je žlutavě zelená, později žlutá, z větší části pokrytá mramorovanou světlou červení s nestejně dlouhými, trhanými pruhy. Celý plod je pokryt velkými, nápadnými tečkami.

Dužnina: bělavě zažloutlá, hrubozrná, šťavnatá, aromatická, chuť je navinule nasládlá, dosti dobrá.

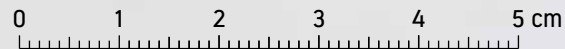
Habitus: stromy rostou bujně, plodnost je vysoká. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: konzumní zralost nastupuje v listopadu, vydrží do konce ledna.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou velikost plodů a velká plodnost, mezi nedostatky patří náchylnost plodů ke křenčení a při delším skladování k moučnatění. Odolnost vůči mrazu je malá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 63.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 3166)

Synonyma: –

Původ: ČR, vyšlechtěno ve VŠÚO v Holovousích, registrace 1994, kříženec 'Matčino' × 'Star-king Delicious'.

Velikost a tvar: hmotnost nejčastěji 140–180 g, tvar vysoce kulovitý až soudkovitý s žebry.

Slupka: polodrsná, středně tlustá, mírně mastná, základní barva je světle žlutá, překrytá karminovou červení ve formě mramorování téměř na celém povrchu plodu.

Dužnina: jemná, chrupavá, šťavnatá, krémově žlutá. Chuť je navinule sladká, aromatická, velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou středně bujně, spurtově, v plodnosti slaběji, koruny vytváří vysoce kulovité, středně husté. Plodnost je pozdnější, velká, pravidelná. Odrůda je středně náročná na polohu, půdy vyžaduje polopropustné s dostatkem vláhy a vápníku, lze pěstovat ve všech oblastech. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v září, zraje v listopadu, skladovat lze do ledna.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou vynikající chuť a libivý vzhled plodů a malá náročnost na prostředí a chemickou ochranu. Hlavním nedostatkem je sklon k vadnutí slupky při uskladnění. Odolnost proti strupovitosti i padlí je vysoká.

Literatura: RICHTER (2002), s. 29; RICHTER (2004), s. 95.

(DŠ)

Synonyma: Nathusiovo holubí.

Původ: Německo, semenáč, vyšlechtěno zahradníkem Dieskauem, správcem tehdy největších německých školek velkopřemyslníka Johanna Gottloba Nathusia v Althaldenslebenu kolem roku 1824.

Velikost a tvar: hmotnost 150–260 g, výška 70–85 mm, šířka 70–75 mm. Tvar je proměnlivý, většinou tupě kuželovitý, soudkovitý. Pravidelných plodů bývá málo, nejčastěji je jedna strana vypouklá.

Slupka: velmi jemná, hladká, lesklá až kluzká, základní barva je žlutavá, větší část je růžová, od slunce červeně zarudlá, se sytějšími proužky. Plody rostoucí ve stínu jsou jen slabě zarůžovělé. Voní téměř neznatelně.

Dužnina: jemná, zprvu tuhá, později měkčí, šťavnatá, bílá. Chuť je sladce navinulá, s příjemnou kořenitostí po hořkých mandlích. Na vzduchu brzy hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, vytváří vysoce kulovité koruny, později úrodou mírně rozkleslé. Plodnost je raná, hojná a dosti pravidelná. Odrůda není příliš náročná na prostředí, vhodné jsou středně těžké, dostatečně vlhké půdy a zejména také slunné polohy. Nesnáší suché půdy, větrná a drsná stanoviště. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje v říjnu, nejlepší chuť má v listopadu. Vydrží do ledna i déle.

Celkové hodnocení: výrazné přednosti tato odrůda nemá, nedostatkem je jen průměrná kvalita plodů (vzhled i chuť). Odolnost proti strupovitosti i padlí je dobrá, odolnost proti mrazu je průměrná.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 50; KOHOUT (1960), s. 196; KAMENICKÝ (1924), s. 138–140; DVOŘÁK (1976), s. 531.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55049)

NELSON CODLIN

inventární číslo: 3172

Synonyma: Nelsonovo.

Původ: Anglie, pojmenování podle kazatele Nelsona.

Velikost a tvar: hmotnost 145–200 g, průměrná výška 80 mm, průměrná šířka 90 mm. Tvar je polokulovitý, ke kalichu zúžený, pravidelný, bez žeber. Největší šířka bývá ve spodní třetině.

Slupka: základní barva je zelenavě žlutá, později slámově žlutá, s velmi znatelnými tečkami. Příjemně voní.

Dužnina: kyprá, řídká, poněkud hrubozrná, šťavnatá, čistě bílá. Chuť je lahodná, mírně navinulá.

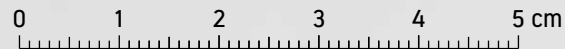
Habitus: strom je prostředního vzrůstu a velmi úrodný. Koruny tvoří řídké, dosti sevřené. Kvetete prostředně záhy.

Doba sklizně a trvanlivost: zraje v prosinci, vydrží do února i déle.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je výborná, mírně navinulá chuť, nedostatkem pak křenčení velkých plodů. Odolnost proti padlí je nízká, zejména na mladých stromech.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 107.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 3172)

NĚŽNOJE

Inventární číslo: 38965

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla křížením odrůd 'Pepinka litevská' × 'Rozmarýn bílý'.

Velikost a tvar: hmotnost 110–160 g, výška 56–62 mm, šířka 63–68 mm. Při vysoké úrodě má část plodů méně než 100 g. Tvar je válcovitý, nahoru zkosený. Největší příčný průměr prochází středem plodu.

Slupka: tenká, něžná, někdy slabě máslová, základní barva je krémová, ve zralosti zelenavá. Rumělec nemá, někdy se objevuje slabý růžový nádech. Charakteristické pro tuto odrůdu jsou časté podkožní tečky, rozseté po celém plodu. Slupka je silně aromatická.

Dužnina: velmi něžná, mělce zrnitá, šťavnatá, bílá, u slupky na sluneční straně naoranžovělá, na zlomu jiskřivá jako sníh, aromatická. Chuť je navinule sladká, velmi aromatická, vysoce dezertní.

Habitus: stromy rostou středně, tvoří vysoce okrouhlé koruny. Plodnost nastupuje šest až sedm let po vysazení, úrodnost je vysoká.

Doba sklízně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na konci srpna nebo začátkem září, spotřebitelská zralost na konci září, vydrží do prosince až ledna.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou výborná chuť a vysoká úrodnost. Odolnost vůči strupovitosti i padlí je dobrá.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 326–329.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38965)

Synonyma: Matčino, Nalezenče, Nalezenče z Roztok, Skvostné z Roztok.

Původ: USA, Boston, Worcester County, Massachusetts. Náhodný semenáč, první registrace v roce 1844.

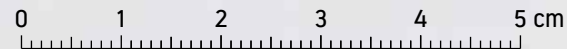
Velikost a tvar: hmotnost 140–220 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 72 mm. Tvar je tupě kuželovitý, vyšší, nejširší obvykle v dolní třetině plodu, povrch nepravidelně žebernatý (některá žebra jsou po celém plodu) nebo jen hranatý. V kališní části je plod kuželovité stažený, ve stopečné části zaoblený, příčný obrys plodů mírně hranatý, podélný řez obvykle nesouměrný. Tvarově jsou plody vyrovnané, pouze jejich výška je proměnlivá.

Slupka: téměř hladká, polomastná až mastná, tužší, ale křehká, bez ojínění a rzivosti, středně tlustá. Základní barva je zpočátku špinavě zelená, později tmavě žlutá až zlatožlutá s oranžovým nádechem, z velké části je překryta tmavě červeným tečkováním. Na sluneční straně proráží tmavší, sytější červené širší pruhování, typické je zvláště tečkování až mramorování v kališní části. Červená barva obvykle kryje dvě třetiny až tři čtvrtiny plodu.

Dužnina: velice jemná, měkká, křehká, chruplavá, šťavnatá, žlutá, příjemně voní. Po rozkrojení slaběji hnědne. Chuť je sladká, silně aromatická, velmi dobrá až výborná. Moučnatí.

Habitus: stromy rostou dosti spoře, tvoří kulovité, později mírně rozložené, přiměřeně husté až řidší koruny s ostřejším úhlem nasazení větví a s menší tvorbou krátkého plodonosného obrostu. Plodit začíná později, plodnost je nepravidelná, ale nikoliv zcela střídavá, celkově je jen střední až menší. Na podzim při suchém počasí ovoce opadá. Nejlépe této odrůdě vyhovují střední a vyšší polohy, které jsou částečně chráněné, s dobrou, úrodnou, nejlépe hlinitou půdou s vyšší relativní vlhkostí vzduchu v době zrání. Nehodí se do zamokřených půd, kde dřevo často nevyzrává a namrzá a ve zvýšené míře trpí rakovinou jabloní. Naopak v suchých teplých podmínkách plody rychle přezrávají a padají. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, plody je třeba zvláště v teplejších oblastech a na nízkokmenech mírně podtrhnout, jinak uzrávají na stromě a zkracuje se jejich skladovatelnost. Konzumní zralosti dosahuje již v říjnu a vydrží do prosince i déle, což je závislé na poloze stanoviště. Plody dosti rychle přezrávají a pak jsou sušší až moučnaté. Často dozrávají nestejně i z jednoho stromu.

NONNETIT

Celkové hodnocení: největšími přednostmi této odrůdy jsou chuť plodů, která je velmi typicky sladce aromatická, dále vzhled (velikost a barva) plodů a odolnost při přepravě. Mezi nedostatky pak patří špatné rozvětvení a s tím související i nižší plodnost, náročnost na specifické prostředí, malá odolnost proti mrazům, nestejněměrné dozrávání plodů a rychlé přezrávání. Odolnost proti strupovitosti je velká, proti padlí je střední. Odolnost proti mrazům je velmi malá, snadno se vytvářejí mrazové desky na kmenech. Stromy jsou hodně vyhledávány i škůdci (mšice listová a pilatka ovocná).

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 110–112; VANĚK (1945/1), s. 51; DVOŘÁK (1980), s. 98; KOHOUT (1960), s. 198; RICHTER (2002), s. 28; RICHTER (2004), s. 91; BULTITUDE (1984), s. 253.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 39719)

NORTHERN SPY

Inventární číslo: 39723

Synonyma: –

Původ: USA, vypěstováno jako nahodilý semenáč v sadu Hemana Chapina v East Bloomfieldu, ve státě New York. Semínko bylo zakoupeno v Salisbury, stát Connecticut.

Velikost a tvar: průměrná výška 82 mm, průměrná šířka 72 mm. Tvar je široce kuželovitý až kulovitý, žebnatý, ke kalichu mírně stažený.

Slupka: hladká, lesklá, mírně ojiněná, základní barva je bělavě světle zelená, později žlutá (v některých letech místy prorezivělá) s nenápadným narůžovělým líčkem.

Dužnina: křehká, šťavnatá, žlutavě bílá, chuť sladce navinulá, dosti dobrá.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, později středně, koruny tvoří široké, kulovité. Plodnost je středně raná, střední až nižší, střídavá. Kvete později.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v říjnu, konzumní zralosti dosahuje ve druhé polovině prosince a vydrží do března i déle.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá skladovatelnost plodů a odolnost proti vlnatce krvavé, nedostatkem je horší kvalita plodů (především vzhled a chuť) a menší plodnost. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je dobrá. Odrůda je odolná proti napadání mšicí vlnatkou krvavou, a proto se využívá pro šlechtění.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 123; DVOŘÁK (1976), s. 533; BULTITUDE (1984), s. 261.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 39723)

OBERDIECKOVO

Inventární číslo: 22393, 55078

Synonyma: Památka na Oberdiecka, Parména Oberdieckova.

Původ: vypěstováno Josefem Eduardem Prochem, nesmí být zaměňováno s 'Oberdieckovou renetou', náhodně objevenou německým pomologem Lucasem ve Württembersku. Není známo, z jakých rodičů pochází.

Velikost a tvar: hmotnost 120–140 g, šířka 66–70 mm, výška 56–60 mm, při hojnější úrodě menší. Tvar je kulovitý.

Slupka: poněkud lesklá, hladká, základní barva je světle zelenavě žlutá s odstínem citronovým, na slunci zlatavě lehce zardělá. Nápadné rzivé průduchové tečky jsou bělavě vroubeny, slabě voní.

Dužnina: renetové vonná, hustá, šťavnatá, bělavě žlutá, jemná a křehká. Chuť je delikátní, cukernatě navinulá, s jemnou aromatickou citronovou příchutí.

Habitus: strom tvoří kulovité koruny a až šlahounovité letorosty. Tuto odrůdu je nezbytné sázet do poloh chráněných před větrem, protože ovoce nedrží na stromě příliš pevně.

Doba sklizně a trvanlivost: zraje v listopadu, vydrží do ledna.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je atraktivní vzhled plodů a jejich velmi dobrá chuť, nedostatkem slabý růst stromů a padání plodů v důsledku větrného počasí.

Literatura: KAMENICKÝ (1924), s. 18–20.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 55078)

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1928, vznikla křížením odrůd 'Diana' × 'Štrejfling'.

Velikost a tvar: velikost střední, hmotnost 160–230 g, tvar je kulatý, s kónickým zúžením v horní části, výrazná žebra.

Slupka: tenká, něžná, základní barva je zelenavá, v době spotřebitelské zralosti krémově žlutá, na polovině plodu se objevuje „rozmytý“ víšňový ruměnc, plody vzhledem velmi připomínají odrůdu 'Diana', dozrávají však mnohem dříve.

Dužnina: něžná, voňavá, silně zrnitá, šťavnatá, světle zelená. Chuť je navinule sladká, dobrá.

Habitus: stromy tvoří vysoce rozložitě okrouhlé koruny, rodit začínají devátý rok života. Úrodnost je hojná.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje ve druhé polovině září, spotřebitelská zralost nastupuje na konci září a trvá dva až dva a půl měsíce, tedy do 15. listopadu až 1. prosince.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou vysoká atraktivita plodů, velká úrodnost a imunita proti chorobám. Hlavním nedostatkem je malá odolnost plodů vůči otlaku. Odolnost proti mrazům je vysoká.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 329–331; dostupné online: <http://www.folvarok.ru/sad/yablonya_so2.htm> [10. 10. 2016].

(KS)

Synonyma: Dr. Oldenburg, Tajný rada Dr. Oldenburg, Oldenburgova reneta.

Původ: Německo, objevilo se v roce 1897 v Geisenheimu nad Rýnem jako kříženec odrůdy 'Hammersteinovo' s 'Baumannovou renetou'.

Velikost a tvar: hmotnost 150–280 g, výška 60–65 mm, šířka 60–68 mm. Tvar je kulovitý, zdánlivě vysoce kulovitý až tupě kuželovitý, hladký. Největší šířka bývá uprostřed plodu nebo v dolní třetině, tvarově jsou plody velmi vyrovnané. Příčný průřez je kruhovitý, podélný souměrný, někdy málo nesouměrný. Plody bývají v obou částech oblé.

Slupka: hladká, pololesklá, v době zralosti mastná až velmi mastná, středně silná, křehká. Základní barva je světle zelená, později zlatožlutá, krycí barva je červená, tečkovaná, líčko na sluneční straně živě červené, krátce proužkované. Slabě voní.

Dužnina: bělavě nažloutlá, někdy středně zrnitá, křehká, mírně nazelenalá, středně šťavnatá. Chuť je sladce nakyslá bez výrazného aromatu, jen velmi málo kořenitá. Při přezrání ztrácí chuť a je poněkud nahořklá. V ideální konzumní zralosti je průměrné chuti.

Habitus: stromy rostou zpočátku středně silně, později slabě, zvláště při nástupu plodnosti. Rozvětvení je střední, většinou vytváří krátký až středně dlouhý plodonosný obrost. Nástup plodnosti je velmi raný, plodí téměř po výsadbě a plodnost se rok od roku úměrně zvyšuje. Plodí pravidelně, každoročně. Odrůda není nijak zvláště náročná na prostředí. Je lépe volit půdy úrodné, intenzivně hnojené. Nejvhodnější je půda přiměřeně vlhká, propustná, ve středních i vyšších polohách, avšak chráněných. Odrůda nesnáší extrémní půdní podmínky, zejména v sušším prostředí se jí nedaří, plody jsou velmi málo tržně hodnotné a mají krátkou dobu konzumní zralosti. Kvetě raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, v teplých oblastech i o něco dříve, v době zralosti jablka padají. Nevyzrálé plody se špatně češou, a proto je nutné zrání pečlivě sledovat. Konzumní zralost nastupuje asi čtrnáct dní po sklizni a plody vydrží v průměru do konce listopadu i déle, zvláště z vyšších poloh.

OLDENBURG

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou brzká, pravidelná a velmi vysoká plodnost, malá náročnost na pěstitelskou péči, vyrovnanost plodů ve tvaru, vhodnost do vyšších, ale chráněných poloh, kde se prodlouží skladovatelnost (získáme tím „vánoční jablko“) pro období, kdy je nejvyšší odbyt ovoce. Nedostatky jsou průměrná chuť, padání plodů před sklizní, malá trvanlivost a mastná slupka v době konzumní zralosti. Odolnost vůči strupovitosti je malá, proti padlí naopak velká. První plody, které jsou často nadměrně velikosti, nebo plody z bujně rostoucích stromů trpí fyziologickou hořkou skvrnitostí. Na mokrých půdách trpí rakovinou. Odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 17; KOHOUT (1960), s. 200; DVOŘÁK (1980), s. 99; DVOŘÁK (1976), s. 383–387. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 46785)

Synonyma: –

Původ: Kanada, vyšlechtěno v roce 1820 šlechtitelem Charlesem Arnoldem v obci Paris ve státě Ontario, kříženec 'Wagenerovo' × 'Northern Spy'. Do praxe uvedla odrůdu firma bratří Transonů v Orleansu v roce 1882.

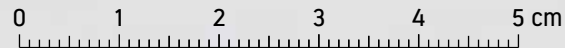
Velikost a tvar: hmotnost 250–500 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 80 mm. Tvar je zploštělý, největší šířka uprostřed plodu, středně tupě žebertatý, s pěti oblými středně vyvinutými žebry po celém plodu, příčný obrys hranatý, pravidelný, podélný průřez mírně nesouměrný. V kališní části jsou žebra stažená, stopečná část je pouze zvlhěná. Tvarová vyrovnanost je značně velká.

Slupka: hladká, lesklá, v době zralosti nepatrně mastná, tuhá, pevná až kožovitá. Základní barva je zpočátku zelená, později slámově, někdy až špinavě žlutá, na sluneční straně překrytá karmínově červenou barvou, která je „rozmytá“, málo nápadná, někdy i široce žíhaná. Plody jsou na stromě namodrale ožíněné.

Dužnina: měkká, velmi šťavnatá, nažloutlá, na vzduchu po rozkrojení slabě hnědne. Má vyšší obsah vitamínu C. Chuť je navinulá, bez kořenitosti, se specifickým zemitým aromatem, méně dobrá.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří zpočátku téměř jehlancovité koruny, málo husté, s ostrým úhlem nasazení bočních větví, později se mírně rozkládají, jsou řídké a menší. Plodnost je velmi raná, často stromky plodí již ve školce, výrazně střídavá. Celkově je to úrodná odrůda. Je poměrně náročná na úrodnost půdy. Nejlépe se jí daří ve slunných a chráněných polohách, snadno se přizpůsobuje půdním poměrům i stanovišti. Na těžkých půdách v chladnějších místech však dobře nevyzrává a namrzá. Zdá se, že jí lépe vyhovují lehčí půdy. Kvete středně pozdě.

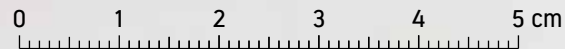
Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině října (co nejpozději), nesmí se sklízet předčasně, neboť plody se nejlépe vybarvují teprve před sklizňovou zralostí. Konzumní zralost začíná v lednu a při dobrých skladovacích podmínkách vydrží do května.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří raný nástup plodnosti, celkově dobrá úrodnost a v první řadě dlouhá doba konzumní zralosti s dobrou skladovatelností. Velikost plodů je předností, i ve špatných podmínkách mají plody ještě dostatečnou velikost. Největšími nedostatky jsou podprůměrná chuť, nedostatečné vybarvení plodů, malá odolnost proti otlačení a střídavá plodnost. Plody nevadnou, někdy však hníjí a z přehnojených výsadeb křenci a trpí hnědnutím. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí menší, odolnost proti mrazům je menší. Jedná se o jednu z nevhodnějších odrůd pro diabetiky, plody mají velmi nízký obsah cukru.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 230–232; VANĚK (1945/1), s. 65; KOHOUT (1960), s. 202; DVOŘÁK (1980), s. 99–100; RICHTER (2002), s. 29; RICHTER (2004), s. 96; BULTITUDE (1984), s. 263.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 47296)

ORANŽEVOJE

Inventurní číslo: 38975

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla křížením odrůd 'Borovinka' × 'Simirenkova reneta'.

Velikost a tvar: hmotnost 130–150 g, největší plody až 200 g. Tvar je ploše okrouhlý, pravidelný.

Slupka: něžná, dosti tenká, slabě mastná, základní barva je zelenkavě žlutá, u napůl zralých plodů bílo-krémová.

Dužnina: něžná, šťavnatá, mělce zrnitá, bíle nažloutlá, chuť je navinule sladká, osvěžující, dezertní.

Habitus: stromy tvoří vysoce okrouhlé, kompaktní koruny s širokým vrchem. Úrodnost je vysoká.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na konci září, spotřebitelská zralost v listopadu. Vydrží do února.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou raná a hojná úrodnost, vysoká tržní hodnota plodů, dobrá velikost plodů a jejich krása, dezertní chuť a vysoká imunita vůči chorobám. Odolnost vůči mrazu je nižší.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 395–399; dostupné online: <http://yablok.ru/sorta_yabloni/zimnie/70-sort-yabloni-oranzhevoe.html> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38975)

ORLEANS

Inventární číslo: 57551, 85035

Synonyma: –

Původ: USA (Geneva, stát New York), kříženec odrůd 'Deacon Jones' × 'Red Delicious'. Odrůda byla uvedena na trh v roce 1924.

Velikost a tvar: průměrná výška 74 mm, průměrná šířka 62 mm. Tvar je kuželovitý, pravidelně žebnatý (okolo kalichu s ostřejšími žebry).

Slupka: hladká, pololesklá, mírně mastná, základní barva je žlutá a její krytí je tečkovaně oranžově červené, líčko je řídce světle červeně žíhané.

Dužnina: křehká, žlutá. Chuť je sladká, navinulá, aromatická, dobrá.

Habitus: stromy rostou středně bujně, vytváří protáhle kulovité až pyramidální koruny. Plodnost je jen střední.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v druhé polovině října, konzumně dozrává v prosinci a vydrží do dubna, avšak ve skladech vadne.

Celkové hodnocení: odrůda nevyniká žádnou vlastností.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 123; DVORÁK (1976), s. 562–563; BULTITUDE (1984), s. 264.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 85035)

Synonyma: –**Původ:** semenáč, vypěstoval Václav Bláha.**Velikost a tvar:** průměrná hmotnost 190 g, průměrná šířka 85 mm, průměrná výška 75 mm. Tvar plodu je na pohled vyšší, půdorys je pravidelný, jindy málo zhranatělý, plod je nejširší uprostřed.**Slupka:** hladká, na omak masná a jemná. Základní barva je světle žlutá, většinou však sytě oranžová. Většina plodů je souvisle tmavě červeně pruhovaná a mramorovaná. Plody silně voní a některé jsou jemně ojiňené.**Dužnina:** jemná, kyprá, zcela rozplývavá, bílá, velice šťavnatá. Chuť dužniny je velmi dobrá, sladká, lahodně kořeněná, malinové příchuti.**Habitus:** stromy rostou velice zdravě a nikdy netvoří velké koruny. Plodnost je pravidelná. Na podmínky odrůda není náročná, vzhledem ke své veliké plodnosti však žádá hlubší a nikoli suchou půdu.**Doba sklizně a trvanlivost:** vydrží jen do Vánoc.**Celkové hodnocení:** hlavní předností této odrůdy je výborná chuť plodů a odolnost vůči mrazu. Také odolnost proti strupovitosti je poměrně dobrá.**Literatura:** BLÁHA (1951), s. 165–166.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 59805)

PAMJAŤ ŠEVČENKO

Inventární číslo: 38960

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1929, vznikla zkřížením odrůd 'Borovinka' × 'Papírovka'.

Velikost a tvar: hmotnost 100–150 g, průměrná výška 66 mm, průměrná šířka 63 mm. Tvar je okrouhle kónický se zúžením nahoře, největší rozměr má trochu níže pod středem.

Slupka: tenká, něžná, základní barva je krémová, při semenné zralosti bledě nebo zelenavě krémová, při spotřebitelské zralosti bílá, vosková, někdy se objevuje velmi lehký růžový nádech.

Dužnina: bledě krémová, mělce zrnitá, něžná, šťavnatá, chuť dobrá, osvěžující.

Habitus: stromy tvoří ploše okrouhlé, nezahuštěné, dobře olistěné koruny. Plodnost nastupuje desátý rok růstu, je každoroční, ale ne hojná.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje první dny v srpnu, jindy už na konci července, spotřebitelská zralost nastupuje stejně a trvá ne více než měsíc.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je raně letní dozrávání a atraktivní vzhled plodů. Výhodou je také dobrá odolnost proti mrazu.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 291–294; dostupné online: <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/letnie-sorta-yabloni-pamyat-shevchenko>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38960)

PANENSKÉ

Inventární číslo: 55006, 85574

Synonyma: Panenské české, Křehče, Křehouče, Plizírkové, Kardinálice, Kardinálka, Kohoutky.

Původ: velmi stará odrůda, pěstovaná v Čechách od nepaměti.

Velikost a tvar: hmotnost 70–90 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 57 mm. Tvar je tupě kuželovitý, vyšší i kulovitý, někdy až vejčitý, nejširší uprostřed nebo málo pod polovinou, oblý, bez žeber, sblíhavý ke kalichu, příčný obrys kruhovitý, pravidelný, podélně souměrný. Tvarově vyrovnaný, ale variabilní podle stanoviště.

Slupka: hladká, lesklá, velmi pevná, tuhá, mírně ojíňená. Základní barva je světle zelená, později světle žlutá, překrytá karmínově červenou barvou s červeně pruhovaným líčkem. Některé plody mají rzivé vyvýšené bradavky.

Dužnina: jemná, křehká, středně šťavnatá, při přezrávání sušší, bělavá, mírně nazelenalá, pod slupkou málo narůžovělá. Chuť je navinule sladká s typickou příchutí, dobrá. Na vzduchu trochu hnědne.

Habitus: stromy bývají obrovské, s kmeny v průměru až 60 cm, koruny tvoří vzosně kulovité až vysoce kulovité, později se vrcholové části sklánějí. Větve jsou nasazeny poněkud v ostrém úhlu, koruny jsou dosti pravidelné. Plodit začíná pozdě, na semenáčích přináší větší sklizně až v desátém roce po výsadbě, plodnost je téměř pravidelná, jednou za 3–4 roky je velká. Půdy vyžaduje hluboké, živné, dostatečně vlhké, polohy otevřené, proti větrům chráněné. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se do poloviny září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do března i déle, nehnije a nevadne. Plody velmi často padají již počátkem září, ale i mírně poškozené se mohou skladovat. Začátek opadávání ovoce určí nejspolehlivěji sklizňovou zralost.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou odolnost při přepravě, nenáročnost na skladování a zejména typická chuť plodů. Mezi nedostatky pak patří padání ovoce těsně před sklizní, pozdnější nástup do plodnosti a malá velikost plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá. Odrůda je nadměrně napadána mšicí vlnatkou krvavou a na nevhodných stanovištích trpí stromy rakovinou. Odolnost proti mrazu je velmi dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 134–136; VANĚK (1945/1), s. 18; KOHOUT (1960), s. 204; DVOŘÁK (1980), s. 124; DVOŘÁK (1976), s. 391–365. (DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 85574)

PAPELLŮV LIBERNÁČ

Inventární číslo: 58953

Synonyma: –

Původ: Krym, vyšlechtil pan Hartwiss v Nikitě kolem roku 1850.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 160 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 65 mm. Tvar je válcovitý, k temeni sbíhavý, v příčném průřezu téměř kruhovitý, nejširší pod středem. Obě poloviny bývají často nestejně.

Slupka: poněkud silnější, trochu mastná, lesklá, základní barva je citronově žlutá, z části kryta souvislým karmínovým líčkem, s prorážejícími krátkými tmavšími proužky a mramorováním.

Dužnina: chruplavá, velmi šťavnatá, bílá, prozelenalá, příjemně navinule sladká, jen slabého aromatu. Po rozkrojení rychle hnědne.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, tvoří husté, ploše kulovité koruny, později rozkleslé, vyžadující častější průklest. Plodnost je časná, výnosově uspokojivá. Na podmínky odrůda není náročná, roste kromě suchých písků v každé půdě a hodí se dobře i do vyšších, drsnějších poloh. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v říjnu, vydrží do ledna.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří velmi dobrá uchovatelnost a výborná chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti je ve vlhkém prostředí nízká, trpí také sklovitostí, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 206.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 58953)

Synonyma: Parkerův jadernáč, Hradecké, Kožené, Koženáč, Šedá reneta.

Původ: Anglie, stará anglická odrůda, pěstovala se již v 18. století.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 150 g, průměrná výška asi 58 mm, průměrná šířka 70 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, pravidelný, nejširší uprostřed.

Slupka: jemná, tenká, drsná, základní barva je žlutozelená, později žlutá, téměř celý plod je překryt bronzově hnědou rzí. Často je již na stromě zjizvená popraskáním drobnými trhlinami.

Dužnina: kyprá, pevná, nazelenalá, později nažloutlá. Chuť je sladce navinulá s renetově kořenitou příchutí, výborná.

Habitus: strom roste středně, později slabě, vytváří menší, kulovité nebo rozložitější koruny. Plodnost je raná, velmi hojná a pravidelná. Na podmínky je odrůda poměrně náročná, vyžaduje úrodné, hlubší, vlhčí půdy, polohy snáší i vyšší, otevřené, s vlhčím ovzduším. V suchém prostředí plodí drobné ovoce. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března až dubna, výjimečně do května. Vyžaduje uskladnění při vysoké relativní vlhkosti, neboť plody mají silný sklon k vadnutí.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost plodů, dále raná a bohatá plodnost. Nedostatkem je málo vyhovující vzhled plodů (rzivost) a silný sklon k vadnutí. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je také střední. V suchých podmínkách jsou plody napadány larvami obaleče jablečného.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 52; KOHOUT (1960), s. 208; KAMENICKÝ (1924), s. 238–240; DVOŘÁK (1976), s. 534.

(DŠ)

PARMÉNA LETNÍ

inventární číslo: 3146

Synonyma: Parmice letní.

Původ: pochází z Anglie, kde byla známa již ve druhé polovině 16. století.

Velikost a tvar: hmotnost 130–150 g, výška 66–72 mm, šířka 72–74 mm. Tvar je tupě kuželovitý, pravidelný, bývá poněkud širší než vyšší, pravidelný, vyznačuje se stejnoměrností a vyrovnaností.

Slupka: hladká až kluzká, dosti lesklá a tuhá, mastná, základní barva je žlutavě zelenavá, na slunci mdle, nejasně, drobně a řídkce skořicově hnědě proužkovaná a mezi proužky drobnounce nastříkaná, tu a tam se objevuje karminový proužek nebo rzivá skvrna. Plod slabě voní.

Dužnina: jemná, hustá, kyprá, šťavnatá. Chuť je příjemně navinule sladká, ani v pokročilé zralosti neztrácí na chuti, ale dužnina úbytkem vody houbovatí, až posléze moučnatí.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří vysoké, dobře rozvětvené koruny. Plodnost je raná, dosti hojná a střídavá. Odrůda je značně otužilá, daří se jí i ve vyšších polohách, vyžaduje živné, hlubší půdy. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině září, konzumní zralosti dosahuje ihned po sklizni a vydrží do listopadu až prosince.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou velmi dobrá chuť a lákavý vzhled plodů, k nedostatkům patří méně uspokojivá plodnost a krátká konzumní zralost. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 33; KAMENICKÝ (1924), s. 114–116; DVOŘÁK (1976), s. 534–535; BULTITUDE (1984), s. 81.

(DŠ)

(NZM Valtice, inv. č. 3146)

PARMÉNA ZLATÁ

Inventurní číslo:
46895, 46897, 46898, 46899, 55448

Synonyma: Zlatá reneta, Anglická zimní parména, Královna reneta, Parména zlatá zimní.

Původ: Anglie, velmi stará odrůda, je zmiňována již na konci 18. století.

Velikost a tvar: hmotnost 145–250 g i více, výška 60–65 mm, šířka 65–75 mm. Tvar je tupě kuželovitý až vysoce kuželovitý, ke kalichu sbíhavý nebo náhle utatý, ve stopečné části zaoblený, nejširší pod středem plodu, bez žeber anebo s žebry jen málo naznačenými. Příčný řez je téměř kruhovitý anebo jen málo hranatý, podélný řez je souměrný. Tvarově jsou plody značně vyrovnané.

Slupka: hladká, suchá, pololesklá, středně silná. Základní barva je žlutozelená, později zlatožlutá, krycí barva červenavě oranžová, tečkovaná až mramorovaná, na sluneční straně je pak líčko žíhané, přerušovaně proužkované, ale i souvisle žíhané s ostrými přechody ze základní barvy. U některých plodů se vyskytuje i rzivost.

Dužnina: pevná, později křehká, chruplavá, méně šťavnatá, bělavě žlutá, po rozkrojení hnědé, slabě voní. Chuť je sladce navinulá až nakyslá, typicky renetovitá se zvláštním aroma, v optimální zralosti velmi dobrá, jinak jen průměrná.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří úzce kuželovité, později jen mírně rozložené, přiměřeně husté koruny. Plodit začíná poměrně brzy, plodnost je střídavá, ale dobrou agrotechnikou a redukcí květů lze částečně střídavou plodnost odstranit. Celkově je odrůda úrodná. Při přeplození se vytváří mnoho drobných, nevybarvených plodů. Plody se vyvíjejí nestejně a starší stromy přinášejí vysoké procento nestandardního ovoce. Na podmínky je odrůda poměrně dost náročná. Je třeba vybírat chráněná stanoviště ve středních polohách s úrodnou, hlinitou půdou. Nesnáší mrazové a uzavřené polohy a vlhké půdy, kde trpí rakovinou, nevhodné jsou také písčité, suché půdy, neboť ovoce je pak drobné a opadá. Kvete středně pozdě, dosti dlouho.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině září, později v sušším podzimu plody hodně padají a u mladých stromů přezrávají již na stromě. Přezrálé plody brzy moučnatí. Plody dosti nestejně vyzrávají, konzumní zralosti dosahují již v říjnu a listopadu a podle podmínek vydrží do ledna i déle. Skladována v chladárnách často hnědne. Je nutno udržovat teplotu nad 4 °C a plody vyskladnit nejpozději do února.

(NZM Valtice, inv. č. 46897)

PARMÉNA ZLATÁ

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou typicky „parménovitá“ chuť ovoce, ale jen u plodů dobře vyztřálých, dobrá odolnost při přepravě, líbivý tvar a barva plodů. Mezi nedostatky pak patří tendence ke střídavé plodnosti a s tím související značné nároky na agrotechniku, snadné opadávání plodů těsně před sklizní a kratší skladovatelnost. Strom i ovoce značně trpí chorobami a škůdci: květopasem, mšicí vlnatkou krvavou, obalečem, podléhá snadno rakovině. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí vysoká, odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 122–124; VANĚK (1945/1), s. 43; KOHOUT (1960), s. 210; DVOŘÁK (1980), s. 124; DVOŘÁK (1976), s. 396–400.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46899)

Synonyma: Peasgodovo.

Původ: Anglie, semenáč vypěstovaný panem Peasgoodem ve Stamfordu, Lincolnshire, ze semene odrůdy Catshead cross, odrůda se začala rozšiřovat od roku 1872.

Velikost a tvar: plod bývá obrovský, hmotnost 230 g i více (Vaněk dokonce uvádí váhu až 800 g), výška 85–90 mm, šířka 110–115 mm. Tvar je ploše kulovitý, pravidelný, ke kalichu poněkud zúžený, bez nápadného zhranatění, průřez většinou pravidelně kruhovitý.

Slupka: jemná, hladká, lesklá, základní barva je žlutá, s živě červeným krátkým pruhováním, mramorováním i tečkováním. Roztroušeně se objevují četné bělavé tečky, jemná rez i bradavky.

Dužnina: jemná, křehká až měkká, šťavnatá, žlutobílá. Chuť je příjemně sladce navinulá, kořenitá, dobrá.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, vytváří vysoké, později široké, převislé koruny. Plodnost je raná, dosti hojná, střídavá. Na podmínky odrůda není příliš náročná, ale nevhodné jsou suché a chudé půdy. Daří se jí i ve vyšších, před větry chráněných polohách. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do listopadu i déle.

Celkové hodnocení: výrazné přednosti tato odrůda nemá, většina znaků a vlastností dosahuje jen průměrných hodnot. Hlavním nedostatkem je střídavá plodnost. Odrůda je také náchylná k monilióze, v mokru trpí rakovinou, v uzavřených polohách mšicí vlnatkou krvavou i listovou. Plody jsou snadno napadány larvami obalače jablečného, při dlouhém uskladnění moučnatí a praskají. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí velmi dobrá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 86–88; VANĚK (1945/1), s. 108; KOHOUT (1960), s. 212; DVOŘÁK (1976), s. 536; BULTITUDE (1984), s. 267.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 58178)

PERVENĚC

Inventární číslo: 38967

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla křížením odrůd 'Papirovká' × 'Belfler-kitajka'.

Velikost a tvar: velikost je menší až střední, hmotnost 90–120 g, maximálně 140–160 g, tvar je okrouhle vejčitý, velké plody jsou vyšší, menší více okrouhlé.

Slupka: základní barva je světle slámová, plody mívají na sluneční straně krásný světle červený „rozmytý“ rumělec.

Dužnina: něžná, šťavnatá, velmi příjemná, bílá se slabým krémovým odstínem. Chuť je sladká se slabou příjemnou kyselostí.

Habitus: stromy tvoří esteticky dobře zformované vysoce okrouhlé koruny. Plodnost je raná. Na semenné podnoži plodí pátým rokem po roubování. Plodnost je hojná, pravidelná.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na konci září, konzumní zralost je dlouhá, nastupuje ještě na stromě a trvá až do ledna.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi odrůdy jsou zdravý růst stromů, hojná úrodnost a krása plodů. Odolnost proti mrazu je střední, odolnost proti houbovým chorobám je vysoká.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 336–340; dostupné online: <<http://katalogsortov.ru/yablonya/sort-yabloni-pervenec.html>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38967)

PLESNÍK

Inventární číslo: 22372, 55021

Synonyma: Plesnivé.

Původ: odrůda byla objevena v sedmdesátých letech 20. století v okolí Uherského Hradiště a Uherského Brodu, v současné době odrůda již nalezena nebyla.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 150 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 70 mm. V nepříznivých letech se vyskytují i plody menší. Tvar je mírně zploštělý, ke kalichu zúžený, na stranu sražený, některé plody jsou nepravidelné, na jednu stranu vypouklé.

Slupka: hladká, lesklá, mírně mastná, základní barva je žlutá, někdy žlutozelená. Velké, mdle červené líčko je „rozmyté“ do třetiny až poloviny plodu s typickými výraznými karmínově ohraničenými lenticelami.

Dužnina: bílá až nažloutlá, tuhá, nerozpadavá, středně šťavnatá, na vzduchu hnědne. Chuť je nasládlá až navinulá, dobrá.

Habitus: stromy vytváří velké koruny.

Doba sklizně a trvanlivost: podzimní až raně zimní odrůda, plody vydrží do konce ledna.

Celkové hodnocení: plody se snadno otláčují, při velké úrodě jsou plody drobné. Odolnost proti strupovitosti i padlí je vysoká, také odolnost proti mrazu je velmi vysoká. Plody se používají k přímému konzumu, k výrobě ovocného vína a menší do kvašeného zelí.

Literatura: TETERA (1996), s. 138.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55021)

POBĚDA

Inventární číslo: 38977

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem roku 1927, vznikla křížením odrůd 'Antonovka obyčejná' × 'Londýnský jadernáč'.

Velikost a tvar: hmotnost 170–300 g, průměrná výška 80 mm, průměrná šířka 99 mm. Tvar je ploše okrouhlý se slabou tupou žebernatostí.

Slupka: tenká, hladká, slabě lesklá, základní barva je zelenavá, při zrání žloutne. Ruměnek chybí, na sluneční straně se někdy objevuje slabý nádech. Slupka má něžné a příjemné aroma.

Dužnina: něžná, velmi šťavnatá, mělce zrnitá, sladká s příjemnou kyselostí, žluto-bílá, aromatická.

Habitus: stromy tvoří vysoce okrouhlé koruny, matečný strom je vysoký 6,35 m. Na semeně podnoží plodí šestým rokem po naroubování. Plodnost je každoroční, dostatečně hojná.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na konci září až začátku října, spotřebitelská v listopadu až prosinci a trvá do dubna, při dobrém skladování až do půlky května.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi odrůdy jsou překrásná decentní chuť, velmi velké, krásné plody pozdně zimního zrání a dobrá plodnost. Nedostatkem je velký opad plodů při zrání. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 408–412; dostupné online: <http://yablok.ru/sorta_yablони/zimnie/76-sort-yablони-pobeda.html> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38977)

POMPHELIA RENETA

Inventární číslo 4188

Synonyma: Reneta Pompheliova.

Původ: Anglie, vypěstoval J. Kerke v Bromptonu u Londýna na počátku 19. století.

Velikost a tvar: hmotnost 180–230 g, průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 80 mm. Tvar je ploše kulovitý až kulovitý, často nestálý.

Slupka: suchá, hladká, základní barva je zelenavá, později žlutá až zlatá. Větší část plodu pokrývá nahnědlá, tmavě červená barva, mívá nenápadné pruhování či žíhání.

Dužnina: jemná, měkká, šťavnatá, žlutavě bílá, chuť je dosti jemná, příjemně sladce navinulá, avšak bez kořenitosti.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří mohutné kulovité koruny. Plodnost je hojná, střídavá. Odrůda není náročná na podmínky. Vadí jí jen suchá půda, zato dobře roste v půdě jílovité s propustnou spodní částí. Nehodí se pro vysoké a drsné polohy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října, konzumní zralosti dosahuje v polovině listopadu a vydrží do ledna až února.

Celkové hodnocení: mezi přednosti patří stejnoměrná velikost, plodnost stromů a lákavý vzhled plodů, hlavním nedostatkem je náchylnost ke křenčení. Odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 138–140.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 4188)

POPELNOJE

Inventární číslo: 38978

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem roku 1927, semenáč ze semene po volném opylení odrůdy 'Skrýžapel velký'.

Velikost a tvar: 180–217 g, výška 67–74 mm, šířka 79–85 mm, tvar je vysoce okrouhlý s největším zúžením nahoře.

Slupka: hladká, základní barva je žlutozelená, s cihlově červeným „rozmytým“ ruměncem na menší části plodu, některé plody jsou bez ruměnce.

Dužnina: něžná, mělce zrnitá, šťavnatá, bílá, u slupky s lehkým zelenavým nebo oranžovým odstínem. Chuť je příjemná, sladce navinulá, se silným aromatem.

Habitus: stromy rostou středně, tvoří široce pyramidální koruny. Plodnost nastupuje šestý rok po roubování.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje na začátku října, spotřebitelská na konci listopadu, plody vydrží do dubna.

Celkové hodnocení: odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 400–402.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38978)

POTTŮV JADERNÁČ

Inventární číslo: 8839

Synonyma: Pottovo.

Původ: Anglie, vyšlechtěno Samuelem Pottem v Ashton-under-Lyme, Cheshire, kolem roku 1849.

Velikost a tvar: hmotnost až 300 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 100 mm. Tvar je zploštělý, mírně žebernatý, ke kalichu zúžený.

Slupka: velmi jemná, lesklá, základní barva je bělavě žlutá, na sluneční straně s nepatrně načervenalým líčkem. Jemné tečky jsou rozptýleny po celém povrchu.

Dužnina: jemná a šťavnatá, bílá, chuti sladce navinulé, dobré, bez kořenité příchuti.

Habitus: stromy rostou slabě, vytváří malé souměrné koruny. Plodnost je velmi raná, hojná a pravidelná. Na podmínky je odrůda nenáročná, vyžaduje jen polohy chráněné před větry. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině září, konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do listopadu.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou raná, pravidelná a velmi hojná plodnost a malá náročnost na stanoviště, nedostatkem je především horší chuť i vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je slabá až střední. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 74–76; VANĚK (1945/1), s. 100; DVOŘÁK (1976), s. 538; BULTITUDE (1984), s. 271.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 8839)

PRINC ALBERT

Inventární číslo: 55041

Synonyma: –

Původ: Anglie, pěstuje se zde od poloviny 19. století.

Velikost a tvar: hmotnost až 400 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 90 mm. Tvar je nejčastěji ploše kulovitý, jedna strana bývá vždy nižší. Žebra se táhnou nezřetelně přes plod.

Slupka: jemná, základní barva je zelenavě žlutá, někdy ojíněná, na sluneční straně červeně žíhaná. Po celém plodu jsou řídkce roztroušeny hnědé tečky.

Dužnina: hrubší, hojně šťavnatá, bělavá, chuť je příjemně nakyslá, osvěžující. Má velmi dobrou konzistenci a chuť.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří středně velké převislé koruny. Plodnost je raná, hojná a dosti pravidelná. Odrůda není náročná na půdu ani polohu, nevádí jí ani větrná stanoviště. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je dlouhá konzumní zralost plodů, nedostatkem především podřadnější chuť dužniny. Odolnost proti strupovitosti a padlí je střední, proti mrazu také střední.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 146–148; VANĚK (1945/1), s. 70; DVOŘÁK (1976), s. 538–539.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55041)

PRINCEZNA LOUISA

Inventární číslo 47291, 55446

Synonyma: Princezna Luisa Kanadská.

Původ: Kanada, pěstitel L. Woolverton v Grimsby, stát Ontario, kolem roku 1860.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 150 g, výška 50–55 mm, šířka 65–70 mm. Tvar je ploše kulovitý, pravidelný, největší šířka je uprostřed.

Slupka: hladká, velmi lesklá, základní barva je zelenavě žlutá, na sluneční straně pokrytá světle karmínovou červení, s krátkými, tmavšími proužky. Ve žluté barvě jsou zelenavé, v červení světlejší nebo tmavě hnědé tečky. Nepatrně voní.

Dužnina: sladká, kyprá, šťavnatá, bílá. Chuť je příjemně nasládlá, aromatická, slabě ananasová.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří souměrné, užší a menší koruny. Za příznivých podmínek je odrůda velmi úrodná. Nejlepších výsledků docílí v teplé a živné půdě, v poloze třeba i vyšší, ale výhřevné. Těžká a studená půda je na úkor plodnosti a jakosti ovoce, v suché půdě jsou plody drobné. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: zraje v prosinci, vydrží do března.

Celkové hodnocení: odrůda nevyniká žádnou vlastností kromě odolnosti vůči chorobám, má však několik nedostatků. Slupka je příliš jemná, snadno se otlučí a hnědne, ve vlhkém prostředí je odrůda napadána rakovinou.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 50.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55446)

PRŮSVITNÉ LETNÍ

Inventární číslo:
4181, 36235, 57714, 58951, 85523

Synonyma: Skleněné žluté, Bílé průhledné letní, Průsvitné bílé, Papírové, Charlottentálské.

Původ: stará odrůda, původem z Pobaltí, registrace u nás 1954.

Velikost a tvar: hmotnost 120–250 g, výška 60–70 mm, šířka 65–80 mm. Tvar je tupě kuželovitý, ke kalichu sbíhavý, ve stopečné části zaoblený, nejširší v dolní třetině plodu, nepravidelně žebnatý. Na příčném obrysu jsou plody nepravidelně hranaté. U některých je od kalichu až po stopečnou jamku zřetelný šev. Plody jsou ve tvaru značně nevyrovnané.

Slupka: hladká, lesklá, středně tlustá, jemně ožiněná, po otření lesklá s voskovým nádechem, pevná, středně tuhá. Základní barva je voskové zelenobílá, později výrazně žlutá, většinou bez líčka, ojediněle se zlatožlutým nádechem.

Dužnina: měkká, jemná, šťavnatá, bílá až slabě nazelenalá, po rozkrojení jen málo hnědé, voní. Chuť je sladce navinulá, zpočátku nakyslá, osvěžující, dobrá, závislá na stanovišti a velikosti plodů.

Habitus: stromy rostou středně bujně, dosti špatně obrůstají, tvoří krátký obrost. Růst později ustává a stromy rychle stárnou. Koruny tvoří zpočátku vzpřímeně široce kuželovité, mírně husté. Později s ubývajícím růstem se koruna rozkládá a větve se na koncích sklánějí. Koruny dorůstají jen do středních až malých rozměrů. Plodnost je poměrně raná, zpočátku pravidelná, u starších stromů velmi výrazně střídavá. Celkově je odrůda úrodná, plody však před sklizní hodně padají. Na prostředí není zvláště náročná, vyžaduje spíše lehčí půdu, chráněnou polohu proti silným větrům a lepší výsledky dává v úrodnějších půdách. Nesnáší suchá stanoviště, kde hodně padá a stromy rychle stárnou. Kveté raně a krátce.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od půlky července do začátku srpna, sklízet se má před úplným vyzráním, plody se doporučují prothrávat ještě před hlavní sklizní. Sklízňovou zralost určujeme podle světlejší barvy plodů, konzumní zralosti dosahuje postupně hned po sklizni a vydrží maximálně týden až čtrnáct dní. Plody rychle přezrávají a moučnatí. Velké plody často úplně praskají.

Celkové hodnocení: hlavní přednosti této odrůdy jsou široký rozsah možností pěstování, vyhovující ranost, kterou překonává dosud jen málo odrůd, často ještě s většími nedostatky, než má tato odrůda, a dosti dobrá chuť v ideální zralosti. Nedostatky jsou špatná odolnost při přepravě, nevyrovnané plody jak ve velikosti, tak i ve vývinu a dozrávání, přílišný opad

plodů a poměrně rychlé stárnutí stromů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí velmi malá, odolnost proti mrazu je výborná. Na mokrých stanovištích se vyskytuje rakovina. Trpí také červivostí.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 2–4; VANĚK (1945/1), s. 107; KOHOUT (1960), s. 216; DVOŘÁK (1976), s. 400–404; RICHTER (2002), s. 14; RICHTER (2004), s. 25. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 57714)

PUNČOVÉ

Inventární číslo: 55051

Synonyma: Richardovo.

Původ: stará odrůda neznámého původu.

Velikost a tvar: plody jsou středně velké, tvar je ploše kulovitý, souměrný, mírně žebernatý.

Slupka: hladká, lesklá, základní barva je žlutozelená, později žlutá, mírně narezavělá, většínou bez líčka.

Dužnina: bílá až mírně nažloutlá, tužší, hrubší, méně šťavnatá, chuť sladce nakyslá, jen dobrá, bez výrazného aromatu.

Habitus: strom roste zpočátku bujně, vytváří vznosné, později rozložené koruny. Plodnost je středně raná, střední, téměř pravidelná. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do února.

Celkové hodnocení: odrůda nevykazuje v žádném znaku ani vlastnosti, hlavními nedostatky jsou především jen průměrná chuť dužniny a málo lákavý vzhled. Odolnost proti strupovitosti a padlí je malá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 539.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55051)

RED DELICIOUS

Inventurní číslo: 55009

Synonyma: Delicious červený.

Původ: USA, pěstitel C. Stark v Louisianě.

Velikost a tvar: hmotnost 170–380 g, výška 70–82 mm, šířka 70–86 mm. Tvar je pravidelný, kalvílovitě žebnatý. Nejširší je v dolní třetině, obě poloviny nestejně.

Slupka: lesklá, hladká a mastná, základní barva je slámově žlutá, krytá červení, přerušovanou pěkným žháním černými tečkami.

Dužnina: jemná, křehká, šťavnatá a rozplývavá, základní barva je žlutavě bílá, chuť příjemně sladká, mírně navinulá. Voni, na vzduchu téměř nehnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, strom tvoří vzpřímené, později rozložené koruny. Plodnost je brzká, střední a dosti pravidelná. Vyžaduje úrodné půdy, vlhčí, pravidelně hnojené, polohy chráněné před větry. V suchých stanovištích špatně roste i plodí. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v říjnu, zraje v prosinci, je-li dobře uskladněné, vydrží do dubna. Nevadne.

Celkové hodnocení: tvar, barva i chuť plodů jej řadí mezi nejlepší a nejcennější stolní a tržní ovoce, hlavním nedostatkem odrůdy bývá malá velikost plodů. Odolnost proti strupovitosti je menší, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 11; KOHOUT (1960), s. 108.

(VK)

(NZM Valtice, inv. č. 55009)

RED SPUR DELICIOUS

Inventární číslo: 48388, 48389,
48390, 55262, 85033

Původ: mutace odrůdy 'Starking Delicious', objevená v roce 1954 na celém stromě odrůdy 'Starking Delicious' ve státě Washington. Množí se od roku 1959.

Velikost a tvar: tato mutace má shodné plodové vlastnosti s odrůdou 'Starkrimson'.

Slupka: plody se vybarvují velmi záhy, několik týdnů před sklizní. Mají souvislou, tmavě červenou barvu, tmavší než odrůda 'Starkrimson Delicious'.

Dužnina: nazelenalá, pevná, křehká, jemná, středně šťavnatá, navinule sladká, kořenitá, velmi dobrá až výborná.

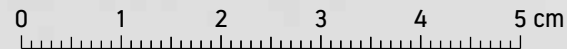
Habitus: stromy rostou již zpočátku slaběji a odrůda vyžaduje silnější podnože.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od poloviny října do začátku listopadu, vydrží do března.

Celkové hodnocení: chuťově se prakticky neliší od celé skupiny 'Red Delicious'.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 104.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 48388)

REDGOLD

Inventární číslo: 46780, 46823, 55065, 85037

Synonyma: Stark Redgold.

Původ: USA, kříženec odrůd 'Golden Delicious' × 'Richared Delicious', Washington, rok 1947.

Velikost a tvar: velikost menší až střední, ve velikosti jsou plody málo vyrovnané. Tvar je soudkovitý až kulovitě protáhlý, nejširší uprostřed plodu, oble žebernatý, zvláště v kališní části, příčný obrys je jen mírně pravidelně hranatý, podélný řez je souměrný. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, mastná, suchá, tuhá, pevná, pružná, ale křehká. Základní barva je žlutá až zlatožlutá, krycí barva téměř po celém plodu oranžově červená, „rozmytá“. Líčko je na sluneční straně výrazněji karmínově červené. Červená barva kryje téměř celý povrch ovoce, a to i u zastíněných plodů.

Dužnina: křehká, méně šťavnatá, smetanově nažloutlá. Chuť je mírně navinule sladká, později velmi sladká, aromatická, velmi dobrá.

Habitus: stromy tvoří široce pyramidální koruny, později se rozšiřují. Větve jsou nasazeny v mírně ostrém úhlu. Začátek plodnosti je raný až středně raný. V počáteční fázi je pravidelná, celkově je odrůda dosti plodná. Střídavá plodnost se objevuje u špatně ošetřovaných stromů, u nichž je i v plodném roce kvalita plodů nízká a z tržního hlediska méněcenná. Vyžaduje optimální, teplé, chráněné polohy, půdy úrodné, hluboké, hlinité, dobře obdělávané. Ve vlhkých místech silně trpí strupovitostí. Ideální jsou teplá a slunná stanoviště, kde se dá chybějící voda nahradit závlahou. Kvete středně pozdě až pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se co nejpozději, a to až koncem října. Ovoce vůbec nepadá, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března. Při skladování potřebuje vyšší relativní vlhkost nad 90 %, jinak vadne.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou velmi dobrá plodnost, vzhled plodů, chuť a skladovatelnost. Mezi nedostatky pak patří velká náročnost na prostředí a agrotechniku a nebezpečí drobných, bezcenných plodů v nepříznivějších letech. Odolnost proti strupovitosti je velmi malá, proti padlí dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 417–421.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46823)

RIBSTONSKÝ JADERNÁČ

Inventární číslo:
3151, 55050, 58942

Synonyma: Ribstonské, Zlatá reneta, Červené kožoušky, Pepinka z Ribston, Travers.

Původ: Anglie, odrůda vznikla jako semenáč ze semen dovezených z Rouenu (Francie) v roce 1686 nebo 1688 na zahradě zámku Ribston u Knaresboroughu v hrabství York.

Velikost a tvar: hmotnost 150–170 g, výška 60–65 mm, šířka 70–75 mm. Tvar je široce kuželovitý, značně nesouměrný, k jedné straně zmáčknutý, nejširší mírně pod středem plodu, příčný průřez je nepravidelně hranatý. Ve tvaru jsou plody méně vyrovnané.

Slupka: polodrsná, zčásti hladká a pololesklá, pevná, silná. Základní barva je žlutavě zelená, později zlatožlutá, na sluneční straně překrytá hnědočervenou krycí barvou s tmavším pruhováním a mramorováním. Slupka je nepravidelně rzivá.

Dužnina: středně zrnitá, později dosti křehká, méně šťavnatá, žlutavá. Chuť je sladce navinulá, renetovitá, velmi dobrá. Po rozkrojení hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří mohutné, široce rozložené, později převislé, nepravidelné středně husté koruny. Plodit začíná později až pozdě, celková plodnost je podprůměrná, dosti nejistá a nepravidelná. Stromy však dosahují vysokého věku. Často, i když stromy bohatě kvetou, po odkvětu většina plůdků opadne. Odrůda je náročná na prostředí – na vzdušnou vlhkost i na půdu. Nejlépe se jí daří v podhůří na místech chráněných před větry, neboť plody snadno padají. Vyžaduje úrodné, vlhčí půdy. Suché a příliš teplé polohy a trvalé zatrvnění jsou nevhodné. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu, vydrží do konce února, později však ztrácí chuť, snadno vadne, vyžaduje vlhčí skladování.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou především velikost a chuť plodů, k hlavním nedostatkům patří pozdní, podprůměrná a nejistá plodnost, příliš bujný růst a horší skladovatelnost plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí menší, odolnost proti mrazu je dobrá. Odrůda je náchylná k rakovině a k hořké skvrnitosti.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 210–212; VANĚK (1945/1), s. 41; KOHOUT (1960), s. 222; DVOŘÁK (1980), s. 126; DVOŘÁK (1976), s. 421–424; BULTITUDE (1984), s. 278.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55050)

ROME BEAUTY

Inventární číslo: 46855, 46862

Synonyma: Římská kráska, Římské krásné, Římské.

Původ: USA, vyšlechtil H. N. Gillett v Lawrence County, stát Ohio, v roce 1848.

Velikost a tvar: hmotnost 180–320 g, výška 60–75 mm, šířka 70–90 mm, tvar je kulovitý až ploše kulovitý, v kališní části mírně žebernatý, největší šířka je uprostřed.

Slupka: lesklá, hladká, mírně mastná, tuhá. Základní barva je žlutá, zčásti překrytá karmínovou červení a výrazným červeným pruhováním.

Dužnina: hrubozrná, málo šťavnatá, bělavě žlutá, chuť je navinulá, nevýrazná a průměrná, méně dobrá. V USA se pěstuje jako hospodářská odrůda.

Habitus: stromy rostou středně bujně a vytváří kulovité, řídké koruny. Špatně se rozvětňuje, silně vyholuje. Plodnost je středně raná, střední až nižší, pravidelná. Vysokou úrodnost podmiňují dobré půdy, byť i ve vyšších polohách. Kvetě středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna i déle, nevadne.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost, dobrá skladovatelnost a odolnost proti otláčení. Nedostatkem je podřadnější chuť a nižší plodnost. Odolnost proti strupovitosti i padlí je velmi nízká, odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 13; KOHOUT (1960), s. 230; DVOŘÁK (1980), s. 126; DVOŘÁK (1976), s. 541–542; BULTITUDE (1984), s. 280.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46855)

ROZMARÝNOVÉ

Inventární číslo: 4191

Synonyma: –

Původ: stará anglická odrůda, první zmínky pocházejí z roku 1831.

Velikost a tvar: průměrná výška 70 mm, průměrná šířka 60 mm. Tvar je kuželovitý, často nepravidelný, výrazně žebrovaný.

Slupka: suchá, základní barva je zelenavě žlutá, později žlutá. Na sluneční straně je plod pokryt červenohnědým líčkem s několika pruhy.

Dužnina: pevná, jemně zrnitá, šťavnatá, smetanově bílá, chuť nakyslá, dobrá.

Habitus: stromy rostou energicky, tvoří vzpřímené, rozložitě koruny.

Doba sklízňe a trvanlivost: sklízí se na přelomu září a října, konzumní zralost nastupuje v listopadu a vydrží do března.

Celkové hodnocení: plody jsou bohužel velmi malé pro komerční využití.

Literatura: BULTITUDE (1984), s. 281.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 4191)

Synonyma: –

Původ: tato odrůda byla vyšlechtěna Otto Loudou ve Střížkovicích, vznikla křížením odrůd podle Dvořáka 'Lord Lambourne' × 'Coxova reneta', podle Richtera a Suse 'Golden Delicious' × 'Lord Lambourne', registrace v roce 1983.

Velikost a tvar: velká až velmi velká, tvar je kulovitý až široce kuželovitý.

Slupka: hladká, lesklá, mírně mastná, středně tlustá, základní barva je zelenožlutá, později žlutá, z větší části překrytá jasnou a svítivě zářivou červení ve formě „rozmytého“ líčka, proužků a žíhání.

Dužnina: chruplavá, středně pevná, velmi šťavnatá, nažloutlá. Chuť je navinulá až sladce navinulá, aromatická, vynikající.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, později bujně, koruny tvoří široce kulovité, částečně zahuštěné. Plodnost je středně pozdní, dobrá a pravidelná. Odrůda je méně náročná na polohu, půdy vyžaduje polopropustné, vápenité s dostatkem živin a vláhy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje v říjnu, skladovat lze do února až března.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou atraktivita a výborná chuť plodů, nedostatky pak méně vhodný růst, způsobený častou plodností na koncích nových dlouhých přírůstků, a z toho vyplývající požadavek na větší spon stromu a zkušenost v technice řezu. Velmi často jsou také plody v době zrání masivněji napadány ptactvem a bodavým hmyzem. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí vysoká.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 127; RICHTER (2002), s. 31; RICHTER (2004), s. 105; DVOŘÁK (1976), s. 564; SUS (2000), s. 58.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 58302)

ŘEHTÁČ SOUDKOVITÝ

Inventární číslo: 22349, 22374,
22381, 55079, 57525, 58944

Synonyma: Drkáč, Soudek, Drkavka, Hrkáč, Hrkavka, Jelení nos, Kozary, Kozí nos, Zaječí hlava, Princ.

Původ: severní Německo, stará odrůda, doklady o ní pocházejí již z roku 1788.

Velikost a tvar: hmotnost 150–300 g, výška 65–80 mm, šířka 60–70 mm. Tvar je válcovitý až soudkovitý, mírně žebnatý, nejširší uprostřed, obě poloviny nebývají stejné.

Slupka: hladká, jemná, pololesklá, na stromě jemně ožíněná, základní barva je slámově žlutá, později hnědožlutá, červeně mramorovaně pruhovaná. Příjemně voní.

Dužnina: jemná, kyprá, hojně šťavnatá, běložlutá. Chuť je výborná, sladce navinulá, kořenitá, mírně voní.

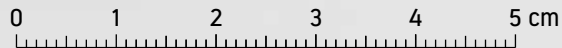
Habitus: stromy rostou středně silně a vytváří vysoce kulovité koruny, v pozdějším věku převislé. Kmeny rostou poněkud křivě, stromy dosahují vysokého stáří. Plodnost je středně raná, střední, méně pravidelná. Odrůda nejlépe prospívá ve vlhčím, mírně chladném prostředí, snáší i polohy drsnější. Daří se jí hlavně v půdě hluboké, úrodné a vlhčí, v písčité a suché plodí také, plody se však nevyvinou a před uzráním padají. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, konzumní zralosti dosahuje brzy po sklizni a vydrží do listopadu i déle, ale typickou příjemnou chuť ztrácí brzy po nástupu konzumní zralosti. Plody před sklizní hodně opadávají.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou vhodnost pro vyšší polohy, odolnost proti opadu ve větrném počasí a dobrá chuť plodů. Nedostatky jsou krátká doba konzumní zralosti, menší plodnost, náchylnost ke mšičí vlnatce krvavé a k rakovině a malá odolnost proti suchu. Odolnost proti strupovitosti i padlí je dobrá, odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 62–64; VANĚK (1945/1), s. 49; KOHOUT (1960), s. 228; DVOŘÁK (1976), s. 543.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 22374)

SCARLET STAYMARED

Inventární číslo: 55442

Synonyma: –

Původ: USA, mutace odrůdy 'Stayman Winesap'.

Velikost a tvar: větší až velká, plody jsou velmi těžké, ve velikosti značně vyrovnané. Tvar je široce kuželovitý nebo vyšší, kulovitý, nejširší pod polovinou plodu až v dolní třetině, příčný řez je nepravidelně kruhovitě zaoblený, podélný řez mírně nesouměrný. Tvarová vyrovnanost plodů je větší až velká.

Slupka: hladká, pololesklá, tužší, suchá, pevná, při jídle nepřijemná. Základní barva je zelená, později zelenožlutá, krycí barva souvisle „rozmytá“, tmavě modravě červená, na sluneční straně je tmavěji červené líčko s pruhováním a nařaflovělým ožiněním. Červená barva kryje téměř celý plod. Po celém jeho povrchu jsou rozestety světle rživé lenticely, výrazně bíle ohraničené.

Dužnina: křehká, šťavnatá, zelenavě žlutá, pod slupkou nazelenalá. Po rozkrojení dosti rychle hnědne. Chuť je sladká, jen slabě navinulá, málo aromatická, celkem dobrá.

Habitus: stromy rostou zpočátku bujně až velmi bujně a zůstávají silné i později, koruny tvoří kulovité až široce kulovité, nepravidelné, často jednostranně vyběhající, řídké. Plodí později, u mladších stromků zpočátku téměř pravidelně, ale později střídavě. Celkově se jedná o úrodnou odrůdu. Na podmínky je méně náročná a dobře se přizpůsobuje. Je vhodná do středních až vyšších poloh na chráněná stanoviště a do úrodnějších půd, v chladnějších podmínkách částečně poklesne chuť dužniny. Nehodí se do suchých stanovišť a větrných poloh, kde ovoce opadá. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině října, a to co nejpozději. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci, vydrží do dubna, nevadne, jen poněkud ztrácí na šťavnatosti. Velmi dobře se skladuje, lépe se udrží ve skladech s vyšší relativní vlhkostí.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou velikost a značně líbivý vzhled plodů, velmi dobrá skladovatelnost, odolnost proti otlačení a menší nároky na stanoviště. Mezi nedostatky patří především průměrná chuť ovoce, pěstitelsky nejintenzivnějším typům nevyhovuje bujný růst, nasazování plodného obrostu a větší velikost korun. Odolnost proti strupovitosti a padlí je střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 127–128; DVOŘÁK (1976), s. 425–428.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55442)

SLÁDĚ LETNÍ

Inventurní číslo: 36236, 55033

Synonyma: –

Původ: krajová odrůda.

Velikost a tvar: velikost plodů je střední, průměrná hmotnost 120 g. Tvar plodů je kulatý.

Slupka: základní barva plodů je žlutočervená, doplňková barva je zelená, plody mají pruhy a tečky.

Dužnina: jemná, středně tuhá, středně šťavnatá. Chuť plodů je dobrá, sladká, jemná.

Habitus: stromy rostou v mládí bujně, v době plodnosti růst ochabuje. Střední výška stromů bývá 5–8 m. Koruny tvoří polokulovité až kulovité. Plodnost je raná, záhy po výsadbě (asi do pěti let), hojná. Kvete pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v půlce července, konzumní zralosti dosahuje ihned po sklizni, pak plody moučnatí. Nejlepší je přímý konzum bez skladování.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je brzké zrání plodů, jako jedné z nejranějších letních odrůd, nedostatky jsou pak padání plodů a rychlé moučnatění. Plody bývají napadány červivostí.

Literatura: dostupné online: <<http://www.plantsdata.com/OvoceVyslVyb.aspx>> [14. 01. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55033)

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1928, odrůda vznikla náhodným opylením ze semene 'Bezsemjanky Mičurinovy'.

Velikost a tvar: velikost střední, hmotnost 105–165 g, tvar je okrouhlý s useknutým vrcholem, povrch bez žebor, některé plody bývají asymetrické.

Slupka: hladká, bez ojínění, tenká, elastická, aromatická, elegantní. Základní barva je bílozelená, při zrání téměř bílá, ruměncem různé intenzity červený (pruhovaný) nebo růžový (tečkovaný).

Dužnina: šťavnatá, něžná, mělké struktury, aromatická, sladká.

Habitus: stromy jsou středního vzrůstu, vytváří široce pyramidální koruny. Plodnost nastává na semenné podnoži tři až čtyři roky po naroubování, úrodnost je dobrá.

Doba sklizně a trvanlivost: spotřebitelská zralost nastupuje v polovině srpna, svěží vzhled si plody udržují do poloviny září.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou atraktivní vzhled a výborná chuť plodů. Odrůda je velmi odolná proti houbovým chorobám.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 305–307; dostupné online: <<http://dachanadonu.ru/sad/ya-blonya-sad/letnie-sorta-yabloni-smena>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38961)

SMIŘICKÉ VZÁCNÉ

Inventurní číslo:
23253, 57919, 85566, 85567

Synonyma: –

Původ: nejasný, odrůda snad vznikla jako semenáč asi v roce 1870 v bývalé zámecké zahradě ve Smiřicích u Hradce Králové, odkud se dále rozšiřovala. Je však geneticky totožná s britskou odrůdou 'Gallowayské', takže skutečný původ odrůdy je sporný.

Velikost a tvar: hmotnost 120–325 g, průměrně kolem 220 g, výška 60–78 mm, šířka 55–65 mm. Tvar je ploše kulovitý až kulovitý, nejširší mírně pod středem, oblý až náznakově tupě žebernatý s třemi až pěti nenápadnými plochými žebry. Ve stopečné části je plod oblý, v kališni je plošší s oblými žebry. Příčný obrys plodu je nepravidelný, podélně je nesouměrný, k jedné straně zkosený. Tvarově jsou plody značně vyrovnané.

Slupka: mírně zdrsňelá, v době zralosti málo mastná, tužší, pevná, ale požitelná. Základní barva je zpočátku světle zelenavě žlutá, ve zralosti světle citronově žlutá, na sluneční straně je u některých plodů skořicově zlatožluté líčko. Plod slabě voní.

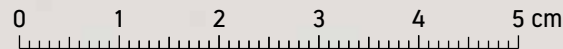
Dužnina: bělavá, jen slabě nažloutlá, konzistence hrubší, mírně zrnitá, méně šťavnatá, zejména ke konci konzumní zralosti. Chuť je sladce nakyslá, bez výraznější kořenitosti a aromatu, dosti dobrá, průměrná, v dobrých podmínkách málo nadprůměrná. Po rozkrojení na vzduchu jen mírně hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně a zdravě, později jen středně silně, tvoří v mládí vznosně kulovité, později ploše kulovité, rozložitě, přiměřeně řídké koruny. Plodnost je pozdější, střídavá, odrůda je celkově jen průměrně úrodná. Odrůda vyžaduje vlhčí a těžší půdy a chráněné polohy ve středních nadmořských výškách. Kvalita plodů je silně závislá na dobrém stanovišti. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, na stromě nemá přezrávat, aby se nezkracovala doba skladovatelnosti. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do března i déle, při skladování bývají dosti velké ztráty. Plody hníjí a křenčí.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi odrůdy jsou velikost, přijatelný tvar a pěkné vybarvení plodu a menší náročnost na prostředí. Mezi nedostatky patří průměrná chuť, střídavá plodnost a náchylnost plodů k hořké skvrnitosti a k hnití při skladování. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí malá. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 105; KOHOUT (1960), s. 236; DVOŘÁK (1980), s. 128; KAMENICKÝ (1924), s. 80–82; DVOŘÁK (1976), s. 428–431. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 57919)

SOLIVARSKÉ UŠLECHTILÉ

Inventurní číslo: 22337, 46852, 46854, 46890, 55443

Synonyma: Štěpovka, Štěpové, Daru Sovary, Solnohradské.

Původ: Slovensko, semenáč, pravděpodobně z obce Solnohrad u Prešova.

Velikost a tvar: hmotnost 160–320 g, výška 65–85 mm, šířka 75–90 mm. Tvar je široce kuželovitý, někdy téměř válcovitý, největší šířka je ve spodní třetině. Obě poloviny plodu bývají nestejně.

Slupka: hladká, lesklá, mastná, silnější. Základní barva je zelenožlutá, později slámově žlutá, překrytá načervenalým líčkem a pruhováním.

Dužnina: hrubší, tuhá, křuplavá, bílá, někdy narůžovělá, chuť sladce nakyslá, málo aromatická, jen dobrá. Na vzduchu jen málo hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, později středně, tvoří střední, zahuštěnější, rozložené koruny. Stromy dosahují vysokého věku. Plodnost je středně raná, dosti hojná, střídavá. Odrůda není náročná na podmínky, nejlepších výsledků dosahuje v hlubší a vlhčí půdě, prospívá však i v polohách méně příznivých. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se začátkem října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je menší náročnost na stanovištní podmínky a vhodnost pro vyšší polohy. Nedostatkem je především průměrná chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 35; KOHOUT (1960), s. 238; DVOŘÁK (1976), s. 545.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46854)

Synonyma: –

Původ: Kanada, vyšlechtil R. C. Palmer v Dominion Experiment Station, Summerland, British Columbia v roce 1926, vznikla křížením odrůd 'McIntosh' × 'Newton', registrace u nás 1970.

Velikost a tvar: střední až menší, ve velikosti jsou plody méně vyrovnané. Při bohatých násadách, zvláště v pozdějších letech a v suchém období, jsou plody malé. Tvar je kulovitý až zploštěle kulovitý, souměrný, příčný průřez je jen nepatrně nepravidelně kruhovitý, mírně tupě žebnatý.

Slupka: hladká, lesklá, slabě masná, fialově ožiněná, zvláště u plodů, které jsou ještě na stromě nebo u čerstvě načesaných, středně tlustá, pevná, pružná. Základní barva je zeleno-žlutá, později až slámově žlutá, téměř zcela překryta „rozmytou“ tmavě hnědočervenou barvou, na sluneční straně tmavší hnědofialové líčko v nenápadných proužcích.

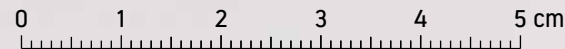
Dužnina: jemná, křehká, velmi šťavnatá, bílá, místy mírně nazelenalá. Chuť je příjemně navinule sladká, ovoce je velmi dobré až výborné chuti, pokud nejsou plody přežralé.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří kulovité koruny, zahuštěné krátkými plodonoši. Plodnost je střední až velmi dobrá, s mírným sklonem ke střídavé plodnosti, začíná záhy až středně brzy. Plody jsou jen středně odolné proti otlacení, a proto vyžadují opatrnou sklizeň. Odrůda je středně náročná na polohu, vyžaduje výživné půdy s dostatkem vláhy. Suché půdy nesnáší, neboť ovoce brzy dozrává a nedospěje do normální velikosti. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září až počátkem října. Při pozdějších sklizních dochází ke ztrátám jednak opadem plodů, jednak snížením doby skladovatelnosti. Konzumní zralosti dosahuje počátkem listopadu až v prosinci a vydrží do února až března.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou vzhled plodů, zvláště její barva, tvar, velmi dobrá až výborná chuť, vyhovující skladovatelnost, plodnost a dobré růstové vlastnosti. Mezi nedostatky patří rychlé dozrávání plodů, zvláště v suchém podzimním období, a z toho plynoucí předčasný opad a menší velikost plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 101; DVOŘÁK (1976), s. 431–435; RICHTER (2002), s. 32; RICHTER (2004), s. 111; BULTITUDE (1984), s. 291. (KS)

Synonyma: –

Původ: Kanada, vyšlechtěno R. C. Palmerem v Dominion Experimental Station, Summerland, British Columbia, v roce 1926 zkřížením odrůd 'McIntosh' × 'Golden Delicious'.

Velikost a tvar: plody jsou středně velké, ve velikosti vyrovnané. Tvar je vysoce kulovitý až vejčitý, k jedné straně mírně zmáčkнутý, na příčném průřezu kruhovitý, na podélném souměrný. Oblá, plochá žebra jsou znatelná po celém povrchu ovoce. Plod je nejširší pod polovinou.

Slupka: hladká, lesklá, mírně mastná, v době sklizně ožíněná, pevná, základní barva je žlutozelená, později žlutá, krycí barva je oranžová, na sluneční straně žlutozelená, „rozmytá“ se zvýrazněným líčkem.

Dužnina: jemná, křehká, velmi šťavnatá, slabě nažloutlá, zvláště pod slupkou. Chuť je sladce navinulá, harmonicky vyrovnaná s příjemnou vůní, jemně aromatická, velmi dobrá až výborná.

Habitus: stromy rostou středně silně až silně, tvoří kulovité až protáhle kulovité koruny. Plodit začíná středně brzy, na silnějších podnožích později, v dalších letech plodí téměř pravidelně a jen někdy částečně vynechá, úrodnost je dobrá. Vyžaduje dobré a teplejší polohy. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině října. Plody se dlouho nevybarvují, podtržené ovoce nedocílí typické chuti a aromatu. Plody velmi dobře drží na stromě a nepadají. Konzumní zralosti dosahuje v polovině prosince a vydrží do dubna, dobře se skladuje, nevadne, nehnije, pouze někdy má sklon k hnědnutí dužniny.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou dlouhá doba skladovatelnosti při velmi dobré kvalitě plodů, celkově líbivý tvar a zbarvení plodů a dosti dobrá úrodnost. Mezi nedostatky patří náročnost na teplejší podzimní období pro dozrávání plodů a menší vybarvenost plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí jabloňovému střední, odolnost proti mrazu je dobrá. Plody mají sklon k hnědnutí dužniny okolo jádřince, zvláště v nevhodných a teplých skladech.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 128; DVOŘÁK (1976), s. 436–439; BULTITUDE (1984), s. 292.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 57519)

SPIGOLD

Inventární číslo: 57520

Synonyma: –

Původ: USA, N. Y. State Agricultural Experiment Station, Geneva, New York, vznikla křížením odrůd 'Red Spy' × 'Golden Delicious'.

Velikost a tvar: velká, tvar je kulovitý až vysoce kulovitý, nepravidelně zhranatělý, žebnatý.

Slupka: suchá, matná, tuhá. Základní zelenožlutá barva je na sluneční straně slabě mramoraně nebo žíhaně tmavěji červená.

Dužnina: hrubší, zrnitá, zelenavě bílá, chuť je navinule sladká, dobrá.

Habitus: stromy rostou bujně, odrůda je špatným opylovačem (triploidní). Vytváří velké a rozložitě koruny, plodí později a jen průměrně. Kvete středně raně.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině října, konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží do konce března i déle.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je především dlouhá konzumní zralost plodů. Nedostatkem je pozdnější nástup do plodnosti, bujný růst a málo lákavý vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je slabá, proti padlí střední.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 129–130; DVOŘÁK (1976), s. 545–546; BULTITUDE (1984), s. 293.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 57520)

STARK EARLIEST

Inventární číslo: 57713

Synonyma: –

Původ: USA, objevil ji Douglas Bonner v Orofinu, stát Idaho, výchozí rodičovské odrůdy nejsou známy. Množí se od roku 1944.

Velikost a tvar: velikost značně variabilní, převážně menší až střední. Tvar je ploše kulovitý, k jedné straně mírně zkosený, nejširší uprostřed, oble žebernatý jen u největších plodů, jinak převážně bez žeber. Příčný obrys je nepravidelně kruhovitý, tvarová vyrovnanost je menší až střední.

Slupka: hladká, lesklá, suchá a jemná. Základní barva je bělavě zelená, později slámově žlutá, krycí barvou je světlá a zřetelně tečkovaná až mramorovaná červeň. Líčko je jen karmínově červené, krátce pruhované, některé plody mají krycí barvu „rozmytou“.

Dužnina: bělavá, křehká až jemná, šťavnatá, slabě vonící. Chuť je sladce navinulá, slaběji aromatická, osvěžující, dobrá až velmi dobrá. Po rozkrojení hnědne.

Habitus: strom roste středně silně, v plné plodnosti však slabě, tvoří široce pyramidální, poměrně hodně husté koruny. Plodit začíná brzy, plodí každoročně, teprve při přeplození se objeví poněkud střídavá plodnost, odrůda je středně plodná. Na prostředí není příliš náročná. Doporučuje se do teplejších a slunných poloh, kde se nejlépe využije její ranost, nejlépe se jí daří na dobře hnojených a ošetřovaných půdách. Kvete raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem července až počátkem srpna. Doporučuje se sklízet nadvakrát, neboť zrání a vybarvování je nestejněmorné. Během několika dní plody uzrávají a pak moučnatí. Často přezrávají již na stromě a ve svěžesti zůstávají maximálně čtrnáct dní.

Celkové hodnocení: hlavní předností odrůdy je ranost a v optimální zralosti i chuť plodů, ve srovnání s ostatními letními odrůdami také málo opadáva. Mezi nedostatky patří drobnější plody, nutnost rozdělení sklizně, rychlé moučnatění přezrálých plodů a nestejněmorné vybarvení plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je malá, odolnost proti mrazům je dobrá. Květy jsou ale choulostivé na jarní mrazíky.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 102; DVOŘÁK (1976), s. 440–444.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 57713)

STARKING

Inventární číslo: 45709, 46306, 55010

Synonyma: Starking Delicious.

Původ: USA, údajně pupenová mutace odrůdy 'Delicious ordinaire', objeveno v roce 1881.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 180 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 65 mm. Tvar je kalvilovitý, vyšší, u kalichu zúžený, nejširší v dolní polovině plodu. Obě poloviny jsou nestejně.

Slupka: silnější, hladká, lesklá, polomastná, základní barva je slámově žlutá, téměř zcela překrytá tmavě červenou s málo prorážejícím pruhováním. Po celém plodu jsou nepravidelně roztroušené bělavé tečky.

Dužnina: pevná, později křehká, šťavnatá, žlutavě bílá, sladká, slabě aromatická, na vzduchu jen málo hnědne.

Habitus: stromy rostou zdravě a bujně, zpočátku vzpřímeně, tvoří kulovité koruny s dolními převislými větvemi. Plodnost nastává v záhy, je středně hojná a každoroční. Na podmínky odrůda není náročná, snáší i vyšší polohy, dává však přednost teplejším stanovištím. Kvete poloraně.

Doba sklizně a trvanlivost: konzumní zralost nastává v listopadu, vydrží do března i déle.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou dobrý růst a fakt, že plody nevadnou. Odolnost proti strupovitosti je malá, odolnost proti mrazu je střední. Ve vlhku trpí stromy rakovinou.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 240.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55010)

STARKRIMSON

Inventární číslo: 46783, 46810, 46845, 47286,
47288, 47293, 55066, 55261, 85363, 85364

Synonyma: –

Původ: USA, mutace odrůdy 'Starking Delicious', objevena v roce 1952 R. Bisbeem v Hood River, Oregon.

Velikost a tvar: střední až velká, tvar je kuželovitý, s výraznými a poměrně ostrými pěti žebry v kališní části. Největší šířka je uprostřed nebo pod polovinou plodu. Tvarově jsou plody velmi vyrovnané.

Slupka: tuhá, pevná, pololesklá, mírně mastná, hladká, ojířená. Základní barva je zelená až zelenožlutá a je téměř celá kryta souvislou tmavou červení. Nařalověle ojířené líčko je zvýrazněně tmnější krycí barvou.

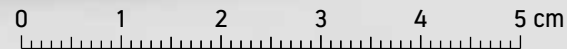
Dužnina: nazelenalá, v době sklizňové zralosti žlutavě bílá, středně zrnitá až jemná, křehká, později měkká, šťavnatá, příjemně vonící. Po rozkrojení hnědne. Chuť je sladká až velmi sladká, typicky silně aromatická, jen dobrá. Ostatní plodové znaky (stopka, stopečná jamka, kalich, kališní jamka, jádřinec) jsou těžko odlišitelné od původní odrůdy 'Starking Delicious'.

Habitus: stromy rostou zprvu dosti silně, později středně. Tvoří zpočátku kuželovité až vejčité, posléze vzosně kulovité, středně husté koruny. Plodnost nastupuje později, je střední a značně pravidelná. Plody drží velmi dobře na stromě. Odrůda vyžaduje nižší teplé polohy nebo chráněná místa ve středních lokalitách, preferuje polopropustné půdy s dostatkem živin a vláhy. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině října, konzumní zralosti dosahuje v listopadu až v prosinci, vydrží do března až dubna, a to podle stanoviště a podmínek uskladnění, nevadne, později však hořkne a někdy hnije od stopky.

Celkové hodnocení: k nejlepším vlastnostem této odrůdy patří tržní kvalita plodů, jejich vzhled, dlouhá konzumní zralost, dobrá skladovatelnost a odolnost při přepravě. K hlavním nedostatkům patří pouze středně velká plodnost, velká náročnost na teplo a průměrná chuť plodů, která se nevyrovná nejjakostnějším odrůdám. Odolnost proti strupovitosti je nízká, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 102–104; DVOŘÁK (1976), s. 409–413; RICHTER (2002), s. 32; RICHTER (2004), s. 112. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 47293)

STRÝMKA

Inventární číslo: 55057

Synonyma: Kyseláč, Válník, Štrýmka.

Původ: Porýní, původ je neznámý, odrůda byla rozšířena již v 18. století.

Velikost a tvar: hmotnost 120–140 g, výška 60–65 mm, šířka 60–65 mm. Tvar je vysoce kulovitý až kuželovitě vejčitý, nejširší uprostřed plodu, v kališní i stopečné části zaoblený, příčný průřez pravidelný, kruhovitý, podélný řez dosti souměrný, tvarově je plod vyrovnaný.

Slupka: hladká, matně lesklá, suchá, tuhá, silná. Základní barva je trávově zelená, později žlutavě zelená až zelenožlutá, na sluneční straně jasně červená, mramorovaná až pruhovaná, líčko je střídavě široce a přetrhávaně dosti výrazně pruhované.

Dužnina: bělavě zelená, později nažloutlá, tuhá, hrubší, později křehká, dosti šťavnatá. Chuť je nakyslá, bez vůně a aromatu, podřadnější. Na vzduchu hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně, dosahují značného stáří, tvoří velké, vysoce kulovité, později rozložitě, přiměřeně husté koruny. Plodit začíná tato odrůda pozdě, plodnost je střídavá. Celkově je však po nástupu do plodnosti již velmi úrodná. Na podmínky odrůda není náročná, na suchých a méně úrodných půdách ale bývají plody drobné a velmi špatné chuti. Lze pěstovat i v drsnějších polohách, ovšem je nebezpečí, že plody v některých letech nevyzrávají. Lepší jakosti se docílují v hlubších hlinitých půdách. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od poloviny října, sklízet se má co nejpozději. Konzumní zralost začíná v únoru, vydrží do května i déle. Velmi dobře se skladuje, nevadne a nehnilé, dříve se dokonce uchovávala v kretech. V suchých poměrech někdy začínají plody před sklizní padat.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou výborná, nenáročná skladovatelnost, dlouhá doba konzumní zralosti a odolnost při přepravě. Mezi nedostatky pak patří pozdní nástup plodnosti, sklon ke střídavé plodnosti a k velkým násadám, které mají za následek drobnější plody, a podprůměrná chuť plodů. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je velká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 238–240; VANĚK (1945/1), s. 42; KOHOUT (1960), s. 242; DVOŘÁK (1980), s. 128–129; DVOŘÁK (1976), s. 444–448.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55057)

STUDNIČNÉ

Inventární číslo: 22371, 22397

Synonyma: Velišské, Velišátko, Vinné, nesprávně Farliové.

Původ: stará krajová odrůda ze severovýchodních Čech, pochází asi z obce Studnice u Náchoda.

Velikost a tvar: hmotnost 100–140 g, průměrná výška 60 mm, šířka 65–70 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, pravidelný, hladký, jen v kališní části nepatrně žebnatý, na průřezu téměř pravidelně kruhovitý, nejširší uprostřed.

Slupka: hladká, mdlé lesklá, velmi tuhá, základní barva je zelenavě žlutá, na sluneční straně s mírně hnědou červení. V zeleni jsou černé, v červení hnědavé tečky, vytvářející často rezovité skvrny, u některých plodů jsou velmi husté, ale drobné, tvořící téměř souvislou rezovitost. Vůně je jen nepatrná.

Dužnina: bílá, šťavnatá, jemná, hustá, pevná, příjemně a výrazně navinulé chuti. Voní. Na vzduchu jen málo hnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně a vytváří mohutné, vysoce kulovité, husté koruny. Plodnost je pozdní, pak hojná, dosti pravidelná. Na polohu ani půdu odrůda není náročná, snáší i značně vlhké půdy. Nejlépe se jí daří ve středně těžké půdě. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna i déle.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je nenáročnost na podmínky pěstování, mezi nedostatky patří jen dobrá chuť, málo vyhovující vzhled plodů a pozdní plodnost. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je vysoká. Odrůda je také odolná vůči rakovině.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 80; KOHOUT (1960), s. 244; DVOŘÁK (1980), s. 84–86; DVOŘÁK (1976), s. 546.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 22397)

SUDETSKÁ RENETA

Inventární číslo: 35364, 46305, 55073

Synonyma: Jesenická reneta.

Původ: severní Morava, odrůda byla vypěstována koncem 19. století vrchním zahradníkem Janem Markem v Bludově, vznikla prý z křížení semenáče ('Ananasová reneta' × 'Kanadská reneta') s 'Gdánským hranáčem'.

Velikost a tvar: hmotnost 150–300 g, průměrná výška při váze 150 g je 65 mm, šířka 75 mm. Tvar je kulovitý, zdánlivě vysoce kulovitý až tupě kuželovitý, největší šířka uprostřed plodu. Povrch je ploše žebnatý s pěti nepravidelnými plochými žebry, zřetelnými až do stopečné části plodu (jsou nepravidelně zaoblená). Příčný obrys je výrazně nepravidelně hranatý, podélný řez je nesouměrný. Tvarově jsou plody dosti vyrovnané.

Slupka: polodrsná, suchá, později mastná až velmi mastná, často nepříjemně voskově lepkavá, dosti křehká. Základní barva je v době sklizně nažloutle zelená, krycí oranžově červená, tečkovaná až mramorovaná. Na sluneční straně je výrazné cihlově červené líčko, které je nepravidelně pruhované. Vybarvuje se většinou až při uložení.

Dužnina: žlutozelená, zrnitá, hrubší, šťavnatá. Chuť je sladce nakyslá, bez výrazného aromatu, jen dobrá. Větší plody bývají zpravidla méně chutné. Po rozkrojení jen slabě hnědne.

Habitus: stromy rostou velmi mírně a tvoří ploše kulovité, v půdorysu značně nepravidelné, poměrně husté koruny. Plodí velmi raně, nasazuje po dvou až třech plodech a vytváří velké shluky, v nichž se plody nestejně vyvíjejí. První sklizně jsou obvykle velmi kvalitní, později podíl špatně vyvinutých plodů stoupá. Často kvete již na jednoletém dřevě a plodí už ve školkách. Celkově je tato odrůda velmi úrodná, plodí téměř pravidelně, pokud je správně ošetřována. Je poměrně málo náročná na půdu, vyžaduje však vhodné klima. Daří se jí nejlépe ve vlhčích podhorských polohách s dostatkem slunečního svitu, na půdách hlinitých a úrodných. V teplých a sušších nížinách je vyšší podíl plodů s nižší jakostí a plody více opadávají. Kvete středně raně a středně dlouho.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se od počátku až do poloviny října podle počasí a místa pěstování, avšak nemá se ponechávat na stromě vyzrát a plně vybarvit, neboť ztrácí na skladovatelnosti. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do února až března. Přezralé plody ztrácejí chuť a pěkné vybarvení, vytváří mastné až lepkavé vrstvy, které se ve skladu snadno špiní.

(NZM Valtice, inv. č. 55073)

SUDETSKÁ RENETA

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou raný nástup do plodnosti, velká a téměř pravidelná plodnost, ideální tvorba obrostu a kompaktní růst s vhodnou reakcí na zmlazení a z toho vyplývající téměř univerzální vhodnost pro všechny tvary a typy výsadeb. Mezi nedostatky patří především nižší kvalita plodů, vyšší procento horších a málo kvalitních plodů u starších stromů a mastná slupka. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí střední, odolnost proti mrazům je dobrá.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 66; KOHOUT (1960), s. 246; DVOŘÁK (1980), s. 129; DVOŘÁK (1976), s. 448–452.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46305)

SUVOROVEC

Inventární číslo: 38979

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla křížením odrůd 'Antonovka' × 'Simirenkova reneta'.

Velikost a tvar: velikost střední až vyšší střední, hmotnost 130–220 g, nejvíce 250 g, výška 52–55 mm, šířka 70–80 mm, tvar je ploše okrouhlý.

Slupka: základní barva je zelenavě žlutá, při spotřebitelské zralosti žloutne. V době zralosti se někdy objevují kulaté tečky pod slupkou s tmavým středem, nezasahují do slupky, častěji se objevují na horním konci plodu. Plod je bez ruměnce, zřídka s ohnivě červenavým nádechem.

Dužnina: bílá s bledě žluto-zelenavým odleskem, jemná, šťavnatá, chuť navinule sladká, jemně voní.

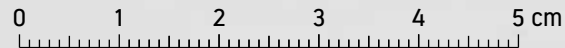
Habitus: stromy tvoří široce okrouhlé koruny, výška stromu bývá kolem čtyř metrů. Plodnost nastupuje čtvrtý až šestý rok po naroubování, úrodnost je hojná.

Doba sklizně a trvanlivost: sběr plodů se provádí na konci září nebo začátku října, spotřebitelská zralost začíná v polovině prosince. Vydrží do počátku května, některé roky do konce května.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi odrůdy jsou vysoká úrodnost, velikost plodů, jejich pravidelný tvar a pozdní dozrávání. Nedostatkem je horší vzhled plodů ve studeném a mokřém létě. Odolnost proti houbovým chorobám je dobrá, odolnost proti mrazu je také dobrá.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 423–428; dostupné online: <<http://www.sadproekt.ru/yablonya-suvorovec>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38979)

ŠAMPAŇSKÁ RENETA

Inventární číslo:
36232, 46816, 46817, 46818, 55047

Synonyma: Syreček, Šampaňské.

Původ: stará odrůda neznámého, pravděpodobně francouzského původu.

Velikost a tvar: hmotnost 110–180 g, výška 47–50 mm, šířka 65–67 mm. Tvar je zploštělý, nápadně zhranatělý, nejširší uprostřed. Obě poloviny bývají nestejně.

Slupka: jemná, lesklá, hladká, polomastná, základní barva je citronově žlutá, na sluneční straně někdy s nevýrazným narůžovělým líčkem.

Dužnina: jemná, křehká, šťavnatá, žlutavě bílá. Chuť je zpočátku kyselá, později příjemně navinulá, s příjemnou kořenitostí, jen slabě voní.

Habitus: stromy rostou středně bujně, vytváří středně velké, kulovité koruny. Plodnost je raná, hojná a střídavá. Půdu vyžaduje hlubokou, vápenitou, propustnou, polohu jakoukoliv – i větrnou. V mokřících půdách omrzá, suché půdy nesnáší. Kvete později.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna i déle.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou dlouhá konzumní zralost plodů a značná odolnost proti mrazu a padlí, nedostatkem je jen průměrná chuť a málo lákavý vzhled plodů. Odolnost proti strupovitosti je malá, proti padlí velmi dobrá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 234–236; VANĚK (1945/1), s. 92; KOHOUT (1960), s. 248; DVOŘÁK (1976), s. 547.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55047)

ŠAMPION

Inventární číslo: 57522, 57655

Synonyma: –

Původ: odrůdu vyšlechtil O. Louda ve Střížovicích v roce 1970, kříženec odrůd 'Golden Delicious' × 'Coxova reneta'. Pro pěstování byla povolena v roce 1977.

Velikost a tvar: velikost střední až větší, tvar je vyšší, kulovitý, oble žebernatý. Tvarově je plod značně vyrovnaný.

Slupka: tenká, hladká, suchá, pololesklá, pevná, pružná, základní barva je zelená, krycí barva „rozmytá“, oranžově červená, líčko široce pruhované.

Dužnina: nažloutlá, velmi křehká, šťavnatá, chuť je sladce navinulá, zpočátku mírně aromatická, dobrá. V optimální zralosti má odrůda svěží chuť, ale později ji rychle ztrácí.

Habitus: stromy rostou v mládí velmi bujně, později jen středně, vytváří kulovité až mírně rozložené koruny. Plodnost je brzká, velmi velká, pravidelná. Odrůda je málo náročná na polohu, vyžaduje úrodné, polopropustné půdy s dostatkem živin, vláhy a vápníku.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září až počátkem října, konzumně dozrává v listopadu a vydrží do ledna. Konec konzumní zralosti se projevuje nápadným snížením jakosti dužniny, a proto je třeba plody brzy zkonzumovat.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří atraktivní vzhled plodů a výborná chuť, hlavním nedostatkem je silná náchylnost ke gumovitosti. Odolnost proti strupovitosti i padlí je střední.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 104; RICHTER (2002), s. 33; RICHTER (2004), s. 114; DVOŘÁK (1976), s. 565.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 57655)

ŠVÝCARSKÉ ORANŽOVÉ

Inventární číslo: 46796, 46797,
46835, 46846, 55043, 85348

Synonyma: –

Původ: Švýcarsko, kde bylo vyšlechtěno v roce 1935 ve Výzkumném ústavu ovocnářském ve Wädenswilu jako hybrid 'Ontaria' × 'Coxovy renety'. Do pěstování bylo zavedeno v roce 1955.

Velikost a tvar: střední až větší, ve velikosti jsou plody málo až velmi málo vyrovnané. Tvar je ploše kulovitý, nejširší uprostřed nebo málo pod středem, pravidelně žebernatý, ve stopečné části zaoblený. Příčný obrys je pravidelně hranatý, podélně souměrný. Tvarově jsou plody vyrovnané až velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, zpočátku pololesklá, po setření ojinění lesklá, později částečně mastná až nepříjemně voskově lepkavá. Základní barva na stromě je bělavě zelená, později světle zelenožlutá až slámově žlutá při přezrávání, na sluneční straně je oranžově či červeně tečkovaná až mramorovaná. Líčko je málo výrazné, u zastíněných plodů téměř chybí.

Dužnina: křehká, poněkud hrubozrnější, žlutá, v okolí jádřince nazelenalá. Chuť je navinule sladká, mírně aromatická, dobrá až velmi dobrá. Po rozkrojení na vzduchu jen málo hnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří široce kuželovité až kulovité, později převislé koruny. Plodnost je zpočátku pravidelná, později často střídavá, úrodnost je dosti vysoká. Na podmínky a půdu je odrůda dosti náročná. Vyžaduje úrodné půdy, chráněné polohy nebo teplejší stanoviště. Nedaří se jí v suchých podmínkách a v chladných polohách, kde plody nevyzrávají. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, nepadá, nesmí se sklízet předčasně, jinak ztrácí aroma. Konzumní zralosti dosahuje v listopadu a vydrží do března až dubna. Ztráty při skladování bývají malé.

Celkové hodnocení: hlavní předností odrůdy je trvanlivost a skladovatelnost, vyhovující úrodnost, vhodný růst a nasazování plodného obrostu, který vyhovuje nejintenzivnějším typům výsadeb. Vyhovující je i velikost plodů. Mezi nedostatky patří citlivost k otlačení a z toho plynoucí nevhodnost pro přepravu a také jen průměrná, neatraktivní barva a tvar. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí malá, odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: DVOŘÁK (180), s. 129; DVOŘÁK (1976), s. 452–456; RICHTER (2002), s. 33; RICHTER (2004), s. 115. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55043)

TAMBOVSKOJE

Inventární číslo: 38968

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1928, vznikla křížením odrůd 'Skljan-ka' × 'Bílý naliv'.

Velikost a tvar: hmotnost 136–160 g, průměrná výška 65 mm, šířka 68–72 mm, tvar je válcovitě okrouhlý.

Slupka: velmi jemná, tenká, průzračná, základní barva je světle krémová, „rozmytý“ ruměnc pokrývá polovinu nebo skoro celý plod. Na celém plodu se ve velkém množství objevují mělké, světlé tečky.

Dužnina: sněžně bílá, mělce zrnitá, něžná, šťavnatá, s lehkým aromatem. Chuť je sladce navinulá, dezertní.

Habitus: stromy rostou středně silně, zdravě, tvoří dosti rozložitě koruny. Plodnost nastupuje sedmý rok po naroubování na semennou podnož, úrodnost je zpočátku slabá, s postupným růstem periodicky hojná.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje v polovině září, spotřebitelská v říjnu, vydrží do ledna.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou vysoce atraktivní plody a vysoká úrodnost. Odolnost proti nemocem a mrazu je vysoká.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 345–348; dostupné online: <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/osennie-sorta-yabloni-tambovskoe>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38968)

UŠLECHTILÉ ŽLTÉ

Inventární číslo: 3159, 46871, 46886

Synonyma: –

Původ: Anglie, semenáč, vypěstovaný kolem roku 1800 v Downhamu v Norfolku.

Velikost a tvar: hmotnost 170–220 g, výška 60–68 mm, šířka 70–82 mm. Tvar je pravidelný, zploštěle kulovitý, pěkně pravidelně kroužený, u kalichu jemně žebnatý.

Slupka: hladká, lesklá, vosková, základní barva je zlatožlutá bez krycího zbarvení a líčka. Jemné, málo znatelné tečky se rozptylují řídce, ke kalichu hustěji, kde se mění v bělavé pihy. Slabě voní.

Dužnina: jemná, pevná, ale kyprá, velmi šťavnatá, bělavě žlutavá, mírně nakyslá, příjemně osvěžující. Téměř nehnědne, nevoní.

Habitus: stromy rostou středně bujně, vytváří ploše kulovité, husté koruny. Plodnost je pozdější, střední, střídavá. Na polohu odrůda není náročná, daří se jí dobře i ve vyšších, drsnějších polohách, které by však měly být chráněny před větry. Dává přednost lehčím, vlhčím půdám, v suchých značně trpí opadem listů. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje koncem října a vydrží do prosince až do ledna. Sklízet se musí velice opatrně, neboť každé zranění rychle hnije.

Celkové hodnocení: předností této odrůdy je dlouhá čerstvost plodů bez stop vadnutí, nedostatkem je především horší chuť dužniny a méně uspokojivá plodnost. Odolnost proti strupovitosti je střední až malá, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je střední.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 118–120; VANĚK (1945/1), s. 83; KOHOUT (1960), s. 250; DVOŘÁK (1980), s. 131; DVOŘÁK (1976), s. 549.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46871)

VAŇKOVO OBROVSKÉ

Inventární číslo: 85580, 85581

Synonyma: –

Původ: neznámý.

Velikost a tvar: velká až velmi velká, tvar je ploše kulovitý.

Slupka: hladká, jemná, základní barva je zelenožlutá s bledě červeným žíháním.

Dužnina: bělavá, pevná, šťavnatá, chuť je sladká.

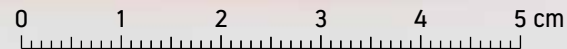
Habitus: –

Doba sklizně a trvanlivost: –

Celkové hodnocení: –

Literatura: KRCHŇÁKOVÁ (2013), s. 42.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 85850)

VILÉMOVO

Inventární číslo: 46303, 46304, 46877, 46879, 55040

Synonyma: Císař Vilém.

Původ: Německo, nahodilý semenáč získal učitel Hasselman v roce 1864 ve Witzhelden u Solingenu.

Velikost a tvar: hmotnost 150–250 g, průměrná výška 60 mm, šířka 70–80 mm. Tvar je široce kuželovitý nebo kulovitě kuželovitý, nejširší málo pod polovinou plodu anebo i v dolní třetině plodu. Žebnatost je jen naznačena v kališní části plodu. Oblá žebra se rychle vytrácejí ve stopečné části, kde je již plod pravidelně zaoblený. Příčný řez je mírně nepravidelně zaoblený, podélný řez je nepatrně nesouměrný, tvarová vyrovnanost plodů je větší až velká.

Slupka: hladká, zčásti lesklá, v době zralosti mírně mastná, tuhá. Základní barva na stromě je žlutozelená, později zlatožlutá, krytá světle červenou barvou, na sluneční straně se vytváří výrazné červeně pruhované líčko, v okolí kalichu zůstává zelené lemování.

Dužnina: běložlutá, hrubozrnější, tužší, šťavnatá. Chuť je sladce nakyslá, nepatrně aromatická, jen v ideální konzumní zralosti dosti dobrá, při přezrání moučnatí. Po rozkrojení lehce hnědne.

Habitus: stromy rostou bujně a vytváří široce kuželovité, později kulovité, nahoře se rozšiřující, přiměřeně husté koruny. Plodit začíná velmi pozdě, zpočátku je plodnost pravidelná, ale později střídavá. Odrůda není nijak zvláště náročná na půdu a polohu. Velmi dobře se přizpůsobuje stanovišti, hodí se pro pěstování ve vyšších, drsnějších polohách, kde se nedaří choulostivějším odrůdám. Nejlepší jsou středně těžké, propustné, vlhčí půdy. Neprospívá v suchých a teplých místech, kde plody předčasně uzrávají a rychle moučnatí. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v první polovině října, konzumní zralost začíná v listopadu a vydrží do ledna, někdy i déle. Konzumní zralost silně ovlivňuje poloha, z některých míst vydrží až do března. Skladuje se velmi špatně, rychle moučnatí a ztrácí chuť.

Celkové hodnocení: odrůda nevyniká v mnoha znacích, mezi výhody se řadí snad jen menší náročnost na prostředí, velmi dobrá odolnost při přepravě a velké plody. Mezi hlavní nedostatky patří pozdní nástup plodnosti, dále chuť, přezrání plodů, tvorba velkých korun, střídavá plodnost, jen střední úrodnost a celá řada jiných průměrných vlastností. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je dobrá, ale dřevo musí být vyztáhlé. Odrůda je dosti náchylná k hořké skvrnitosti, zvláště ve vlhčích letech a v půdách přehnojených dusíkem.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 150–152; VANĚK (1945/1), s. 40; KOHOUT (1960), s. 256; DVOŘÁK (1980) s. 132; DVOŘÁK (1976), s. 460–461. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46303)

VYTOUŽENÉ

Inventární číslo: 22353

Synonyma: Mon Désirée, Moje přání, Moje touha.

Původ: vyšlechtil J. E. Proche (pod původním jménem 'Mon Désirée') ve Sloupně v roce 1887.

Velikost a tvar: hmotnost 100–125 g, výška 50–60 mm a šířka 60–65 mm. Tvar je mírně zploštělý, pravidelně kroužený, obě poloviny jsou na podélném řezu téměř úplně souměrné.

Slupka: hladká, lesklá, základní barva přechází ze zelené do světle až citronově žluté, na slunci nabývá odstínu až se zlatým nádechem, někdy s rzivými skvrnami. Slabě voní po levandulích.

Dužnina: zažloutle bělavá, jemná, renetově hustá, šťavnatá, chuť je lehce navinulá, libě okoušená, velmi dobrá.

Habitus: stromy tvoří vzhledně kulovité koruny, na polohu ani půdu odrůda není choulostivá. Dobře vzdoruje náporům větrů, hodí se pro otevřené polohy.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se ve druhé polovině října, konzumní zralost nastupuje před Vánoci a vydrží do března.

Celkové hodnocení: největšími přednostmi této odrůdy jsou výborná chuť plodů a nenáročnost na podmínky pěstování. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí nízká. Odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: KAMENICKÝ (1924), s. 30–32; DVOŘÁK (1976), s. 566.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 22353)

Synonyma: –

Původ: USA, bylo vypěstováno farmářem Abrahamem Wagenerem v roce 1796 ve státě New York. U nás se začalo pěstovat v roce 1860. Je otcovskou odrůdou 'Ontaria' a odrůdy 'Idared'.

Velikost a tvar: hmotnost 110–250 g, výška 50–65 mm, šířka 65–80 mm. Tvar je plochý až ploše kulovitý, nejširší uprostřed plodu, široce žebnatý, žebra nepravidelně rozdělená a zřetelná po celém plodu, příčný průřez je nepravidelně hranatý, podélný téměř souměrný. Tvarově jsou plody vyrovnané až velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, mírně mastná, tuhá, pevná, pružná. Základní barva je světle zelená, později žlutá (místy zůstává stále nazelenalá), křutá souvislou červeně oranžovou barvou, líčko je na sluneční straně a je dosti výrazně tmavěji červené, krátce proužkované.

Dužnina: kyprá, křehká až jemná, šťavnatá, žlutobílá, pod slupkou nazelenalá. Po rozkrojení hnědne. Chuť je navinule sladká, později výrazně sladká, slabě aromatická, dobrá až velmi dobrá.

Habitus: stromy rostou spoře a tvoří vzorně kulovité, později širší, přiměřeně řídké až řidší, celkově malé koruny. Plodnost je raná, často plodí již ve školce, je velká, při dobré agrotechnice a řezu téměř pravidelná, jen málokdy vynechává. Na podmínky odrůda není náročná, je dosti přizpůsobivá, žádá raději půdy lehčí, úrodné, ve středních až vyšších, ale chráněných polohách. Nesnáší stanoviště vlhké a uzavřené, kde často trpí rakovinou jabloní. Kvete středně raně.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se nejpozději v druhé polovině října, plody dobře drží na stromě, nepadají. Konzumní zralosti dosahuje v prosinci a vydrží do dubna. Velmi dobře se skladuje, nevadne a nehnije.

Celkové hodnocení: mezi přednosti této odrůdy patří velmi dobrá skladovatelnost, pozdní a dlouhá konzumní zralost, velká a pravidelná plodnost, vyhovující vzhled a dosti dobrá chuť plodů. Hlavními nedostatky jsou drobné, často nevyrovnané plody, značně vysoké procento odpadu, rychlé stárnutí stromů a malá odolnost k virové chorobě – „plochovět- vosti“. Odolnost proti strupovitosti i padlí je střední, odolnost proti mrazu je také střední.

Literatura: VANĚK (1945/1), s. 64; KOHOUT (1960), s. 260; DVOŘÁK (1980), s. 132; KAMENICKÝ (1924), s. 242–244; DVOŘÁK (1976), s. 464–468. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 3136)

WATERVLIETSKÉ MRAMOROVANÉ

Inventární číslo: 55031

Synonyma: Watervlietské šarlatové.

Původ: Belgie, kde bylo získáno jako nahodilý semenáč na začátku osmdesátých let 19. století u obce Watervliet.

Velikost a tvar: hmotnost 100–150 g, průměrná výška 60 mm, průměrná šířka 65 mm. Tvar je vysoce kulovitý, nejširší uprostřed plodu, žebra jsou pouze naznačená, v kalíšní části je jen mírně zkosený, ve stopečné pravidelně zaoblený. Příčný průřez je pravidelný, kruhovitý, podélný řez je souměrný. Tvarově jsou plody vyrovnané až velmi vyrovnané.

Slupka: hladká, pololesklá až lesklá, suchá, tuhá, silná. Základní barva je v době zralosti citronově žlutá, z velké části je někdy i celý plod překryt temně červenou barvou a ještě tmavším pruhováním. Charakteristická je světle hnědá rzivost, zvláště nápadná na sluneční straně.

Dužnina: bělavá, jen málo nažloutlá, tuhá, pevná, později křehká, šťavnatá, chuť je sladce navinulá, málo kořenitá, dobrá. Na vzduchu delší dobu téměř nehnědne. Plody dobře uchované nevadnou.

Habitus: stromy rostou bujně, tvoří vzrovně kulovité až pyramidální, středně velké, středně husté koruny. Plodnost je pozdější, a to podle použitých podnoží, je pravidelná, pokud udržujeme stromy stále v přiměřeném růstu. Celkově je odrůda úrodná. Plody velmi dobře drží na stromech. Na podmínky odrůda není náročná, snáší dobře drsnější polohy, avšak s dostatkem vláhy a slunečního záření. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině října, pokud možno co nejpozději, protože ovoce v pozdním podzimním období dostává charakteristickou barvu s mramorováním. Konzumní zralost nastupuje v prosinci až lednu a vydrží do dubna až května. Předčasně sklizené plody vadnou.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou malá náročnost na pěstování a vhodnost pro vyšší polohy, mezi nedostatky patří průměrná chuť, drobné plody a větší rzivost plodů, zejména ve vlhčích letech. Odolnost proti strupovitosti je dobrá, proti padlí střední, odolnost proti mrazu je velmi dobrá. Odrůda má vysokou odolnost proti bakteriální spále růžovitých.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 24; KOHOUT (1960), s. 262; DVOŘÁK (1980), s. 132–133; DVOŘÁK (1976), s. 468–472. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55031)

Synonyma: –

Původ: USA, bylo vyšlechtěno v roce 1869 P. M. Gideonem ve městě Excelsior v Minnesotě, semenáč odrůdy 'Cherry Crab'.

Velikost a tvar: hmotnost 135–260 g, výška 60–70 mm, šířka 75–90 mm. Tvar je kulovitý až ploše kulovitý, nejširší uprostřed plodu, bez žeber, pravidelně zaoblený, ke kalichu jen nepatrně sbíhavý, příčný obrys je pravidelný, kruhovitý, podélný souměrný anebo jen nepatrně nesouměrný, tvarově velmi vyrovnaný až zcela vyrovnaný.

Slupka: hladká, lesklá, v době zralosti polomastná, tenká, ale pevná. Základní barva je zelenožlutá, později žlutá, karminově červeně tečkovaná s tmavšími delšími pruhy. Pruhování kontrastuje se žlutou základní barvou a je pro odrůdu charakteristické. Plody jsou ojíněné.

Dužnina: nažloutle bílá, pod slupkou narůžovělá, jemná, velmi šťavnatá. Chuť je sladce navinulá, s malinovým aromatem, velmi dobrá. Po rozkrojení slabě hnědne.

Habitus: stromy rostou středně bujně, tvoří vzrovně kulovité, poměrně malé koruny. Plodí dosti raně, zpočátku pravidelně, později má sklon ke střídavé plodnosti. Celkově je to odrůda plodná. Na pěstování nemá vysoké nároky, vyžaduje jen polohy chráněné před větrem, protože plody snadno opadávají. Půdy preferuje dobře zavlažované, v suchých a teplých stanovištích sice dobře plodí a plody se výborně vybarvují, ale padají. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se v polovině září, optimální dobu stromové zralosti je nutno pečlivě sledovat, protože existuje nebezpečí, že plody najednou opadají. Konzumní zralost dosahuje začátkem října, vydrží do Vánoc, ale později již ztrácí chuť. Z vyšších poloh vydrží ovoce běžně do konce prosince. Nejlepší chuť mají plody v listopadu.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je výborná chuť, atraktivní vzhled plodů a vysoká úrodnost. Mezi nedostatky patří silný opad ovoce před sklizní, krátká konzumní zralost v běžných poměrech, často drobnější plody při velké násadě a pozdější sklon ke střídavé plodnosti. Odolnost proti strupovitosti je střední, proti padlí dobrá, odolnost proti mrazu je velmi vysoká.

Literatura: ŘÍHA (1937), s. 42–44; VANĚK (1945/1), s. 29; KOHOUT (1960), s. 264; DVOŘÁK (1976), s. 472–476.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55060)

WEALTHY DOUBLE RED

Inventární číslo: 48230, 55268

Synonyma: –

Původ: USA, objevil ji v roce 1933 J. G. Case ve městě Sodus ve státě New York, mutace odrůdy 'Wealthy'. Je rozšiřována od roku 1940, u nás se zavádí od roku 1960.

Velikost a tvar: velikost je střední až velká, tvar je kulovitý až ploše kulovitý, pravidelný, oblý, bez žeber, tvarově velmi vyrovnaný.

Slupka: hladká, lesklá, v době zralosti polomastná, tenká, pevná. Základní barva je zelenožlutá, později zlatavě žlutá, krycí barva je vínově červená, „rozmytá“, s intenzivnějším červeným líčkem. Celý plod je namodrale fialově ojíněn. V červené barvě vynikají světlé, hvězdičkovité lenticely.

Dužnina: nažloutlá, jemná a velmi šťavnatá. Chuť je sladce navinulá, s malinovým aromatem, velmi dobrá.

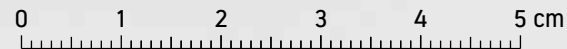
Habitus: stromy rostou zpočátku středně silně, s nastupující plodností slabě, až růst ustává, vytváří menší kulovité, středně husté až řidší koruny. Plodnost je brzká, velká, většinou střídavá. Odrůda je nenáročná na polohu a půdu, je však náročná na letní řez a při přeplození na probírku plodů.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se již v polovině září, neboť plody velmi snadno při přezrání padají. Konzumně dozrávají začátkem října a vydrží do Vánoc, později ztrácejí chuť. Jablka z vyšších poloh vydrží běžně i do konce prosince.

Celkové hodnocení: hlavní předností této odrůdy je její nenáročnost na podmínky pěstování a na půdu a také atraktivní vzhled plodů. Nedostatkem je sklon k předčasnému opadávání plodů. Odolnost proti strupovitosti i padlí je vysoká, odolnost proti mrazu je velmi vysoká.

Literatura: DVOŘÁK (1980), s. 105; DVOŘÁK (1976), s. 476; RICHTER (2002), s. 17; RICHTER (2004), s. 41.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55268)

ZELENČE RHODOISLANDSKÉ

Inventární číslo:
46792

Synonyma: Zelenče americké, Rhode-Island Greening, Rhodoisland Greening.

Původ: USA, velmi stará odrůda, vznik neznámý, patrně objeveno v Green's End, Newport, Rhode Island, odrůda byla známa již v roce 1650.

Velikost a tvar: hmotnost 160–350 g, výška asi 65–85 mm, šířka 75–98 mm. Tvar je ploše kulovitý až válcovitý, k temeni mírně sbíhavý, nejširší uprostřed, obě poloviny plodu nestejně.

Slupka: jemná, hladká, lesklá, polomastná, základní barva je zelenožlutá, na sluneční straně oranžovější, s prosvítajícími bělavými tečkami. Plod mírně voní.

Dužnina: kyprá, šťavnatá, jemně nažloutlá i prozelenalá, chuť je příjemně navinule nasládlá, bez výrazné kořenitosti; slabě voní.

Habitus: stromy rostou velmi bujně, tvoří mohutné, široké, částečně převísle koruny. Plodit začínají záhy, plodnost je velká a celkem pravidelná. Na prostředí odrůda není příliš náročná, přednost však dává půdám středním a špatně snáší suché půdy. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se co nejpozději, konzumně zraje v prosinci, vydrží do konce března, dobře uložené do května. Pro trh se hodí až v pokročilé zimní době, kdy nabývá sympatičtější barvy.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou výborná chuť plodů a vysoká plodnost, nedostatky jsou nelákavá barva, snadné otláčeniny a následné zahnívání. Odolnost proti strupovitosti je střední, odolnost proti mrazu je také střední.

Literatura: VANĚK (1945/2), s. 87; KOHOUT (1960), s. 266; BULTITUDE (1984), s. 277.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46792)

ZIMOVÉ

Inventární číslo: 22345, 55036

Synonyma: –

Původ: neznámý, lokální odrůda ze Slezska, rozšířena hlavně na Těšínsku.

Velikost a tvar: průměrná šířka 70 mm, výška 60 mm a hmotnost 125 g. Tvar je hladký, kulovitý, na temeni zdatelně zkosený, čímž vznikají nestejně poloviny plodů.

Slupka: dost slabá, hladká, pololesklá, částečně zdrsňelá vystupujícími hojnými tmavšími tečkami. Základní barva je v nezralém stavu zelená, později bledě žlutá, bývá jen slabě zastřena zarůžovělým líčkem, někdy s pronikajícím slabým žíháním. Na povrchu se vyskytuje dost nepravidelných rzivých skvrn.

Dužnina: bílá, jen jemně zažloutlá, kolem jádřince prozelenalá. Po rozkrojení na vzduchu rychle hnědne. Chuť je mdlé navinulá.

Habitus: –

Doba sklizně a trvanlivost: vydrží asi do Vánoc, později snadno moučnatí a je mdlé.

Celkové hodnocení: plody trpí dost fusikladiem a křenčením. K dalšímu rozmnožování se nedoporučuje a lze jej nahradit odrůdami hodnotnějšími.

Literatura: KOHOUT (nedat.), s. 218–218.

Za informace o této odrůdě a za nálezní článku děkuji Ing. Jiřímu Kaplanovi a paní Anně Pa-pršteštinové z Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského v Holovousích.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 55036)

ZVĚZDOČKA

Inventární číslo: 38973

Synonyma: –

Původ: odrůda byla vyšlechtěna S. F. Černěnkem v roce 1927, vznikla křížením odrůd 'Pepinka litevská' × 'Anis'.

Velikost a tvar: hmotnost 100–150 g, výška 58–66 mm, průměr 63–74 mm. Tvar je okrouhlý, s nevelkým zúžením nahoře.

Slupka: tenká, se silně voskovým povrchem, základní barva je žlutavá, skoro na celém plodu je kryta temně višňovým „rozmytým“ ruměncem.

Dužnina: něžná, šťavnatá, mělce zrnitá, lehce zelenavá, na sluneční straně růžová.

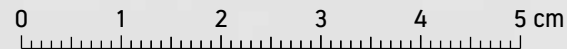
Habitus: stromy vytváří široce pyramidální, u základny rozložitě, nezahuštěné koruny. Plodnost u matečného stromu nastoupila devátý rok růstu semenáče, úrodnost je střední.

Doba sklizně a trvanlivost: semenná zralost nastupuje v polovině září, spotřebitelská trvá od října do února, některé roky i déle.

Celkové hodnocení: hlavními přednostmi této odrůdy jsou vysoce atraktivní vzhled plodů a dlouhé období upotřebitelnosti se svěžím vzhledem. Odrůda vykazuje dobrou imunitu proti všem chorobám a rovněž odolnost proti mrazu je dobrá.

Literatura: ČERNĚNKO (1957), s. 382–385; dostupné online: <<http://supersadovod.ru/sorta/sorta-yabloni/sort-yabloni-zvezdochka/>> [10. 10. 2016].

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 38973)

ZVONKOVÉ

Inventární číslo: 46812, 55052, 85372

Synonyma: Zvonkovo.

Původ: neznámý, odrůda byla známa již v 19. století.

Velikost a tvar: průměrná hmotnost 160 g, průměrná výška 75 mm, průměrná šířka 65 mm, tvar je vysoký, tupě kuželovitý až válcovitý, ale vždy zvonkovitý, nejširší v dolní třetině plodu, žebnatý, žebra zvláště vysoká v kališní části a zřetelná až do dolní třetiny plodu. Povrch je nepravidelně hrbolatý, na plodech se často vyskytuje ostrý šev přes celý plod. Větší plody bývají vyšší a typičtěji zvonkovité než plody malé.

Slupka: hladká, matně lesklá, suchá, tuhá, ale křehká. Základní barva je bělavě zelená, později bělavě žlutá až citronově žlutá. Někdy se objevuje na sluneční straně mramorované malé karmínově červené líčko. Lenticely jsou rzivé, malé, řídké. V nepříznivých letech se objevuje nepravidelná síťovaná rzivost, zejména v kališní části plodu.

Dužnina: bílá s nazelenalým nádechem, zpočátku tuhá, pevná, později křuplavá až křehká, šťavnatá. Chuť je zpočátku kyselá, ve správné konzumní zralosti nasládle kyselá, bez aromatu, dobrá; svěží nakyslou chuť si podržuje i v pozdním jarním období. Po rozkrojení velmi málo hnědne.

Habitus: stromy rostou zpočátku bujněji, později pomalu, tvoří pyramidální, později mírně se rozkládající koruny. Plodit začíná později, zprvu je plodnost pravidelná, teprve u starších stromů při velké násadě je střídavá. Úrodnost je na zákrscích malá, u vyšších tvarů střední. Odrůda vyžaduje chráněné teplejší polohy s hlubší, humózní a přiměřeně vlhkou půdou. Ve vlhkých půdách a studených polohách nevyzrává a snižuje se mrazuodolnost. Kvete středně pozdě.

Doba sklízně a trvanlivost: sklízí se koncem října mezi posledními odrůdami, neopadáva. Doporučuje se pozdní sklizeň kvůli dobrému vyzrávání na stromě. Konzumní zralosti dosahuje v lednu a vydrží až do května. Výborně se skladuje, nevadne a nehnije.

Celkové hodnocení: hlavní předností odrůdy je dobrá, nenáročná skladovatelnost a dlouhá doba konzumní zralosti. Mezi nedostatky patří pozdnější nástup do plodnosti, nevhodný růst stromů, poměrně špatné obrůstání a celkově menší úrodnost, vybarvení, tvar a chuť, chybí aroma. Odolnost proti strupovitosti i padlí je střední, odolnost proti mrazu je menší.

Literatura: KOHOUT (1960), s. 270; DVOŘÁK (1980), s. 105–106; DVOŘÁK (1976), s. 481–485; RICHTER (2002), s. 34; RICHTER (2004), s. 122. (KS)

(NZM Valtice, inv. č. 46812)

ŽĎÁRSKÉ ÚRODNÉ

Inventární číslo: 57720, 85281, 85282

Synonyma: Žďárské červené.

Původ: neznámý, u nás se pěstovalo již v sedmdesátých letech 19. století v obci Veselý Žďár v okrese Havlíčkův Brod.

Velikost a tvar: velikost menší, tvar je kulovitý, mírně tupě žebernatý, nepatrně hranatý.

Slupka: hladká, mírně mastná, základní barva je slámově žlutá s karmínově červeným líčkem a pruhováním. Někdy se vyskytuje i rzivé mramorování.

Dužnina: základní barva je žlutavě bílá, křehká, šťavnatá, chuť je sladce navinulá, dosti dobrá.

Habitus: stromy rostou zdravě, středně bujně a vytváří velké, kulovité koruny. Plodnost je velmi raná, velmi hojná a střídavá. Odrůda není náročná na podmínky pěstování a snáší i vyšší polohy. Kvete středně pozdě.

Doba sklizně a trvanlivost: sklízí se koncem září, konzumní zralosti dosahuje v říjnu a vydrží do listopadu, z vyšších poloh i déle.

Celkové hodnocení: přednostmi této odrůdy jsou malé nároky na stanoviště a vhodnost pro vyšší polohy, nedostatkem je menší velikost plodů a méně chutná dužnina. Odolnost proti strupovitosti je velmi vysoká, proti padlí slabá až střední. Odolnost proti mrazu je vysoká.

Literatura: DVOŘÁK (1976), s. 553–554.

(KS)

(NZM Valtice, inv. č. 85281)

Inventární číslo: 22377

BOCMANKA

Pěstitel: Vil. Šimko, zahrada nitranského krajského muzea v Bojnících, okres Prievidza.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 50 let.

Krajové odrůdy

(NZM Valtice, inv. č. 22377)

BORAČSKÉ ŠARLATOVÉ

Inventární číslo: 22335

Pěstitel: Vlad. Škorpík, Borač, někdejší okres Tišnov.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 80 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22335)

BRNĚNKA

Inventární číslo: 22347

Pěstitel: Gabriel Frant, Babice u Uherského Hradiště.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 120 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22347)

BUTOVSKÉ

Inventární číslo: 22351

Pěstitel: Rudolf Hanka, Butovice, někdejší okres Bílovec.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 30 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22351)

FIALKOVÉ

Inventární číslo: 22392, 55025

Pěstitel: Výzkumná stanice ovocnářská, Průhonice.

Další informace: původní odrůda, vypěstovaná J. E. Prochem.

(NZM Valtice, inv. č. 55025)

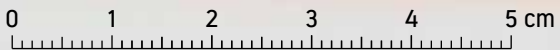
HROMOVO

Inventární číslo: 22394, 55083

Synonyma: Hromovka.

Pěstitel: M. Gerdčík, Bojnice, okres Prievidza.

Další informace: vysokokmen na pláňeti.

(NZM Valtice, inv. č. 55083)

CHVATKOVICKÁ RENETA

Inventární číslo: 22355

Pěstitel: výzkumná stanice ovocnářská, Průhonice.

Další informace: snad odpovídá odrůdě 'Princ Albert Pruský', vysokokmen na pláňeti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 27 let.

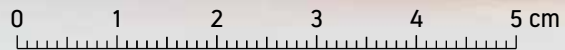
(NZM Valtice, inv. č. 22355)

KAPUCÍNKA

Inventární číslo: 22379

Pěstitel: František Schnierer, Bojnice, okres Prievidza.

Další informace: vysokokmen na pláněti.

(NZM Valtice, inv. č. 22379)

KONIČKA

Inventární číslo: 22340

Další informace: krajová odrůda z Pováží, vysokokmen na pláněti.

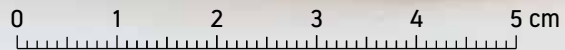

(NZM Valtice, inv. č. 22340)

KÖNIGSBAŠKÉ

Inventární číslo: 22399

Pěstitel: ovocnářské družstvo Těchobuzice, někdejší okres Litoměřice.

(NZM Valtice, inv. č. 22399)

Inventární číslo: 22383

KOPIDELNSKÁ STRÝMKA

Pěstitel: zemědělská škola Kopidno.

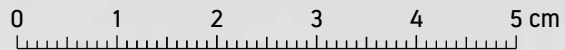
Další informace: vysokokmen na pláněti.

(NZM Valtice, inv. č. 22383)

Pěstitel: Vladislav Škorpík, Borač, někdejší okres Tišnov.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 150 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22386)

Pěstitel: Jan Rokyta, Pustějov, někdejší okres Bílovec.

Další informace: vysokokmen na pláněti.

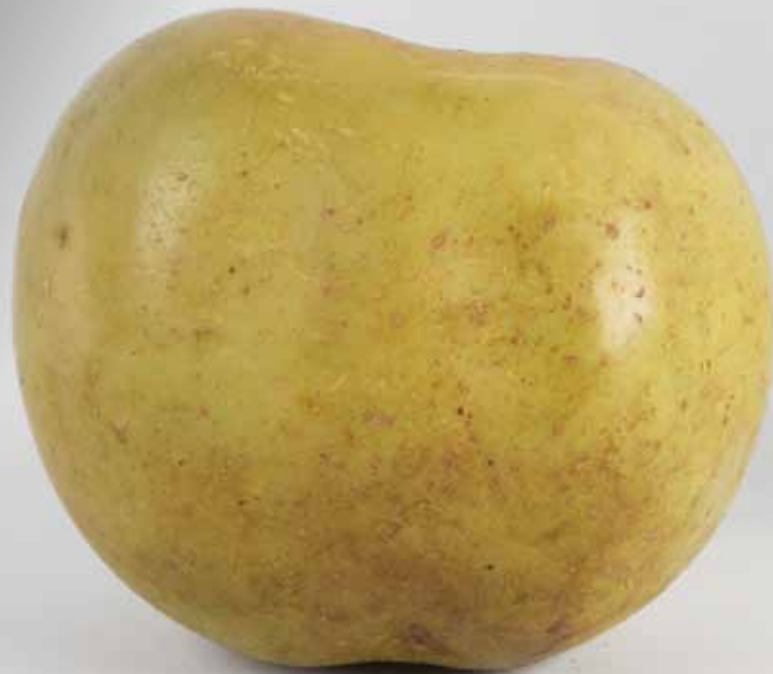
(NZM Valtice, inv. č. 22380)

NEBÍLOVSKÝ SKLENÁČ

Inventární číslo: 22331, 22361

Pěstitel: Josef Kesl, Nebílové, někdejší okres Plzeň.

Další informace: vysokokmen na pláňti.

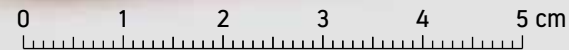
(NZM Valtice, inv. č. 22331)

OJÍNĚNÉ

Inventární číslo: 23255

Pěstitel: Státní statek Předklášteří, někdejší okres Tišnov.

Další informace: vysokokmen na pláňti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 60 let.

(NZM Valtice, inv. č. 23255)

PISÁRKA

Inventární číslo: 22369, 55028

Pěstitel: Ján Mačiar, Bojnice, okres Prievidza, Slovensko.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 100 let.

(NZM Valtice, inv. č. 55028)

PRUHÁČ

Inventární číslo: 23254

Pěstitel: pěstována v obci Bočaca, okres Nová Ves nad Váhom, Slovensko.

(NZM Valtice, inv. č. 23254)

RŮŽENCOVÉ

Inventární číslo: 22366, 55071

Pěstitel: Alois Cett, Doubravčice, někdejší okres Český Brod.

(NZM Valtice, inv. č. 22366)

SORBÁŇ

Inventární číslo: 22338

Pěstitel: Vladislav Čevele, Babice, někdejší okres Uherské Hradiště.

Další informace: vysokokmen na pláňeti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 150 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22338)

ŠIPLŮVKA

Inventární číslo: 22343

Pěstitel: Rudolf Chovanec, Vyšní Lhoty, někdejší okres Frýdek-Místek.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 100 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22343)

Inventární číslo: 23258, 55029

TIŠNOVSKÉ

Pěstitel: František Synek, Kaly, někdejší okres Tišnov.

Další informace: vysokokmen na pláněti.

(NZM Valtice, inv. č. 55029)

Pěstitel: Josef Koloč, Řepiště, někdejší okres Frýdek-Místek.

Další informace: totožné s odrůdou 'Slezské bílé'.

(NZM Valtice, inv. č. 22332)

Pěstitel: Josef Koloč, Řepiště, někdejší okres Frýdek-Místek.

Další informace: vysokokmen na pláněti, stáří stromu při sběru plodů na výrobu modelu 25 let.

(NZM Valtice, inv. č. 22330)

Inventární číslo: 57908

ANAMONOVÁ RENETA

Odrůdy, o kterých se
nepodařilo nalézt
bližší informace

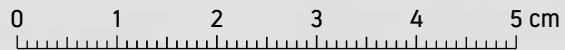
(NZM Valtice, inv. č. 57908)

BONBONIERE

Inventární číslo: 4186

Inventární číslo: 36331

DAMESONSKÁ RENETA

(NZM Valtice, inv. č. 4186)

(NZM Valtice, inv. č. 36331)

- 418 -

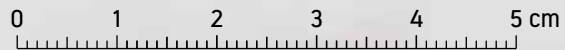
- 419 -

DELVERONES RED

Inventární číslo: 55005

Inventární číslo: 4189

DÜROVA RENETA

(NZM Valtice, inv. č. 55005)

(NZM Valtice, inv. č. 4189)

HILDESHEIMSKÁ RENETA

Inventární číslo: 39717

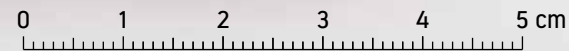
Inventární číslo: 3138

HAVRÁNKOVO

Modelováno podle vzorku ovoce z Pomologického ústavu v Tróji.

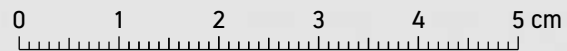

(NZM Valtice, inv. č. 39717)

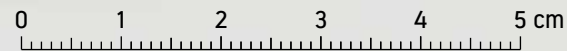

(NZM Valtice, inv. č. 3138)

Modelováno podle vzorku ovoce z Pomologického ústavu v Tróji.

(NZM Valtice, inv. č. 58005)

(NZM Valtice, inv. č. 3155)

ME NOECORPIN

Inventární číslo: 39714

Inventární číslo: 39713

MONTOFIO ČERVENÉ

(NZM Valtice, inv. č. 39714)

(NZM Valtice, inv. č. 39713)

ORANŽOVÁ RENETA

Inventární číslo: 4202

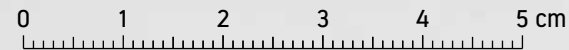
Inventární číslo: 4251

SÍTKOVANÁ RENETA

Modelováno podle vzorku ovoce z Pomologického ústavu v Tróji.

(NZM Valtice, inv. č. 4202)

(NZM Valtice, inv. č. 4251)

Závěr

Sbírka modelů jablek, uložená v Národním zemědělském muzeu ve Valticích, čítá celkem 744 kusů, zapsaných pod 505 inventárními čísly, zastoupeno je v ní 221 odrůd. Vzhledem k tomu, že poslední modely, které jsou její součástí, byly vyrobeny na konci devadesátých let 20. století, nejsou v ní zastoupeny odrůdy nově vyšlechtěné a i z těch starších (rozuměj vyšlechtěných v osmdesátých a devadesátých letech 20. století) některé chybí. Proto se v současné době uvažuje o jejím dalším rozšiřování.

Předkládaná kniha je zamýšlena jako první z řady publikací, týkajících se parafinových modelů ovoce a zeleniny. V dalších letech by měly následovat monografie věnované sbírkám hrušek, meruněk, broskví a drobného ovoce.

Summary

The Collection of Paraffin Apple Models

The Valtice branch of the National Museum of Agriculture has in its collections a unique set of some 1,500 models of fruits and vegetables. Most are made of paraffin, while a smaller part consists of older, plaster models. The models cover the best-known varieties of fruits and vegetables, but also some old, regional, or relatively recent varieties which had never been grown in larger numbers.

The collection of apple models that is the subject of this catalogue comprises 744 items catalogued under 505 inventory numbers. These items represent 221 varieties of apples. Since the most recent models included in the collection were made in the late 1990s, new varieties of a more recent date are not represented, and some older ones – that is, some varieties created in the 1980s and 1990s – are also missing. For this reason, an extension of this collection is currently under consideration.

Introductory chapters of the catalogue deal with general issues pertinent to the collection. They are followed by the main body of the catalogue, which describes the individual varieties of apples covered by the Valtice collection of models. For better orientation, the varieties are listed alphabetically and each entry includes also a photograph of the model. In addition to a basic pomological description, entries also contain a list of inventory numbers of models of the variety in question and information about its possible alternative names, since some varieties are known under several names (for instance, the 'Nonnetit' and 'Matčino'). At the end of each entry, one finds a brief bibliography which lists sources used in the entry's preparation. A full bibliography listing all the sources used is found at the end of the catalogue. To aid orientation in the varieties covered by the collection, the catalogue also contains an index.

Seznam použité literatury

BLÁHA, Václav, *Dva pozoruhodné semenáče jablek*, *Ovocnické rozhledy*, 1951, č. 11, s. 165–166.

BLAŽEK, Jan, *Pěstujeme jabloně*, Praha: Brázda, 2001.

BULTITUDE, John, *Apples. A guide to the identification of international varieties*, London: Macmillan Press, 1984.

ČERNĚNKO, Semjon Fjodorovič, *Polvěka raboty v sadu*, Moskva: Gosudarstvennoje izdatelstvo sėjlskochozjajstvennoj literatury, 1957.

DVOŘÁK, Antonín, *Pěstování jabloní*, Praha: SZN, 1980.

DVOŘÁK, Antonín, a kol., *Jablka*, Praha: Academia, 1976.

CHALOUPKA, Roman, *20. výročí založení Ovocnářské unie České republiky a historie ovocnických spolků v Čechách a na Moravě*, rukopis.

KAMENICKÝ, Karel, *České ovoce, VI. díl, Jablka, část II.*, Praha: Československá ovocnická společnost, 1924.

KOHOUT, Karel, *Jablka. Malá pomologie I.*, Praha: SZN, 1960.

TÝŽ, *Krajové odrůdy*, rukopis závěrečné zprávy, uloženo v knihovně Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského, Holovousy, s. 218–219.

KRCHŇÁKOVÁ, Tereza, *Evidence výskytu dříve pěstovaných ovocných druhů ve vybrané oblasti*. Diplomová práce. Brno: Zahradnická fakulta Mendelovy univerzity v Brně, 2013.

LUŽNÝ, Jan – SALAŠ, Petr, *Stručná historie zahradnictví I.*, Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2006.

TÍŽ, *Stručná historie zahradnictví II.*, Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2008.

NĚMEC, Bohumil, *Dějiny ovocnictví*, Praha: ČSAV, 1955.

RICHTER, Miloslav, *Velký atlas odrůd ovoce a révy*, Lanškroun: TG Tisk, 2002.

TÝŽ, *Malý obrazový atlas odrůd ovoce, 4. díl, Jabloně*, Lanškroun: TG Tisk, 2004.

ŘÍHA, Jan, *České ovoce, 3. díl, Jablka*, Praha: Československá pomologická společnost, 1937.

SUCHÝ, František, *Moravské ovoce. Pojednání o ovocných odrůdách*, Brno: Český odbor zemědělské rady moravské, 1931.

SUS, Josef, a kol., *Obrazový atlas jaderovin. Novější a vybrané starší odrůdy jabloní a hrušní*, Praha: KVĚT, 2000.

TETERA, Václav, *Jabloně na Valašsku*, Nitra: Vysoká škola poľnohospodárska, 1996.

VANĚK, Josef, *Jablka. 100 nejdůležitějších odrůd*, Chrudim: Nakladatelství zahradnické literatury, 1945.

TÝŽ, *Jablka. Druhá stovka: nové i starší, hojně rozšířené odrůdy*, Chrudim: Nakladatelství zahradnické literatury, 1945.

Internetové zdroje

- <<http://www.plantsdata.com/OvoceVyslVyb.aspx>> [14. 01. 2016]
- <<http://www.sempra.cz/odrudy/ovoce/popisy/jablone.htm>> [26. 1. 2016]
- <<http://www.saltspringapplecompany.com/Kandil-Sinap.htm>> [07. 03. 2016]
- <<http://www.ovocnarska-unie.cz/?page=2>> [07. 06. 2016]
- <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D1%91%D0%BD_%D0%A4%D1%91%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87> [04. 10. 2016]
- <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/letnie-sorta-yabloni-pamyat-shevchenko>> [10. 10. 2016]
- <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/letnie-sorta-yabloni-smena>> [10. 10. 2016]
- <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/osennie-sorta-yabloni-tambovskoe>> [10. 10. 2016]
- <<http://dachanadonu.ru/sad/yablonya-sad/zimnie-sorta-yabloni-antonovka-novaya>> [10. 10. 2016]
- <http://florapedia.ru/sorts/leng_13/brood_22/class_27_1/sort_1828/> [10. 10. 2016]
- <http://www.folvarok.ru/sad/yablonya_so2.htm> [10. 10. 2016]
- <<http://gardenweb.ru/diana-sort-yabloni>> [10. 10. 2016]
- <<http://katalogsortov.ru/yablonya/sort-yabloni-pervenec.html>> [10. 10. 2016]
- <<http://www.sadproekt.ru/yablonya-suvorovec>> [10. 10. 2016]
- <<http://supersadovod.ru/sorta/sorta-yabloni/sort-yabloni-bogatyir-2/>> [10. 10. 2016]
- <<http://supersadovod.ru/sorta/sorta-yabloni/sort-yabloni-zvezdochka/>> [10. 10. 2016]
- <http://yablok.ru/sorta_yabloni/osennie/31-barhatnoe.html> [10. 10. 2016]

<http://yablok.ru/sorta_yabloni/zimnie/70-sort-yabloni-oranzhevoe.html> [10. 10. 2016]

<http://yablok.ru/sorta_yabloni/zimnie/76-sort-yabloni-pobeda.html> [10. 10. 2016]

Rejstřík odrůd a jejich synonymních názvů

Adamsova parména – 28

Adamsovo viz **Adamsova parména**

Aderslebenský kalvil – 30

Albrechtovo – 32, 429

Alexander viz **Car Alexandr**

Alkmene – 34

Anamonová reneta – 447

Ananaska viz **Ananasová reneta**

Ananasová reneta – 36, 64, 382

Anglická zimní parména viz **Parména zlatá**

Anis aportovuj – 38

Antonovka – 40, 42, 76, 86, 104, 386

Antonovka novaja – 42

Antonovka žlutá viz **Antonovka**

Aport viz **Car Alexandr**

Aporta viz **Car Alexandr**

Atlas – 44

Atlas 1 – 45

Atlas 2 – 46

Aurora – 48

Bádenské – 50

Banánové zimní – 52

Bancroft – 54

Barchatnoje – 56

Batul – 58

Baumannova reneta – 60, 110, 290

Beforest – 62

Bellefleur žlutý viz **Krasokvět žlutý**

Berlepschova reneta viz **Berlepšova reneta**

Berlepšova reneta – 64

Bernské – 66

Bernské růžové viz **Bernské**

Bílá vlašská zimní gdouble viz **Kalvil zimní bílý**

Bílé průhledné letní viz **Průsvitné letní**

Bismarkovo – 50, 68

Black Ben – 70

Bláhova oranžová reneta viz **Bláhovo oranžové**

Bláhovo oranžové – 72

Blenheimská reneta – 74, 168

Bocmanka – 423

Bogatyr – 76

Bohemia – 78

Boikovo – 80

Bojčák viz **Boikovo**

Bojče viz **Boikovo**

Bojkovo viz **Boikovo**

Bojkovské viz **Boikovo**

Bonboniere – 448

Boračské šarlatové – 424

Borovinka viz **Charlamowski**

Boskoopské – 82, 84

Boskoopské červené – 84

Boskoopské rudé viz **Boskoopské červené**

Brat pobědy – 86

Breuhahnovo – 88

Brněnka – 425

Butovské – 426

Car Alexandr – 32, 68, 90

Carola – 92

Cikán viz **Jeptiška**

Císař Vilém viz **Vilémovo**

Citronové zimní – 94

Clivia – 96

Cornwallské – 98

Cornwallské hřebíčkové viz **Cornwallské**

Cortland – 100

Coxova oranžová reneta viz **Coxova reneta**

Coxova reneta – 34, 72, 92, 96, 102, 118, 128, 162, 170, 174, 206, 230, 352, 390, 392

Croncelské – 104

Červená hvězdicovitá reneta viz **Hvězdičková reneta**

Červené kožoušky viz **Ribstonský jadernáč**

Červené tvrdé – 106

Česká koruna viz **Česká pochoutka**

Česká pochoutka – 108

České výborné viz **Česká pochoutka**

Československo – 110

Čistecké lahůdkové – 112

Damesonská reneta – 449
Daru Sovary viz **Solivarské ušlechtlé**
Delicious červený viz **Red Delicious**
Delicious zlatý viz **Golden Delicious**
Delverones Red – 450
Diana – 114, 288
Dr. Karel Kramář – 116
Dr. Oldenburg viz **Oldenburg**
Drkáč viz **Řehtáč soudkovitý**
Drkavka viz **Řehtáč soudkovitý**
Dukát – 118
Dürova reneta – 451
Early Red Margaret – 120
Edgar – 122
Entzovo rozmarýnové viz **Hontánské – Entzovo**
Entzův rozmarýn viz **Hontánské – Entzovo**
Erwin Baur – 124
Evino – 126
Farliové viz **Studničné**
Fialkové – 427
Flory viz **Banánové zimní**

Francouzská šedá reneta viz **Kožená reneta zimní**
Freyberg – 128
Frogmorské – 130
Frogmorské úrodné viz **Frogmorské**
Funtové viz **Kardinál žihanj**
Gallowayské viz **Smiřické vzácné**
Gascoigneho šarlatové – 132
Gascoigneský semenáč viz **Gascoigneho šarlatové**
Gascoyneho šarlatové viz **Gascoigneho šarlatové**
Gaskoňské viz **Gascoigneho šarlatové**
Gdoulové pravé viz **Kalvil zimní bílý**
Gloster – 134
Golden Delicious – 118, 128, 136, 140, 186, 206, 344, 352, 368, 370, 390
Goldspur – 140
Grahamovo – 142
Granátka – 144
Grávštýnské – 30, 146
Grimesovo zlatožluté – 148
Hájkova muškátová reneta – 150

Hájkova reneta viz **Hájkova muškátová reneta**
Hájkovo viz **Hájkova muškátová reneta**
Hammersteinovo viz **Ministr Hammerstein**
Harbertova reneta – 152
Hauptmannova reneta viz **Hauptmannovo**
Hauptmannovo – 154
Havránkovo – 453
Hildesheimská reneta – 452
Holovouské malinové viz **Malináč holovouský**
Hontánské – Entzovo – 156
Hontianské viz **Hontánské – Entzovo**
Hornokrajský Malináč viz **Malinové hornokrajské**
Hradecké viz **Parkerovo**
Hranáč viz **Kardinál žihanj**
Hrkáč viz **Řehtáč soudkovitý**
Hrkavka viz **Řehtáč soudkovitý**
Hromovka viz **Hromovo**
Hromovo – 428
Humi – 454
Hvězdičková reneta – 158

Hvězdná reneta viz **Hvězdičková reneta**
Hvězdnatá reneta viz **Hvězdičková reneta**
Charlamowski – 160
Charlottentálské viz **Průsvitné letní**
Cherry Cox's – 162
Chodská reneta viz **Chodské**
Chodské – 164
Chroupě londýnské viz **Londýnský jadernáč**
Chvatkovičká reneta – 429
Idared – 166, 404
Ideál – 168
Ingrid Maria – 170
Ingrid Marie viz **Ingrid Maria**
Jadernička moravská – 172
Jadernička valašská viz **Jadernička moravská**
Jahodové viz **Kalvil červený podzimní**
Jahodové viz **Malinové hornokrajské**
James Grieve – 45, 174, 178, 246
James Grieve Red – 46, 178
Jaroslav Němec – 180
Jelení nos viz **Řehtáč soudkovitý**

Jeptiška – 182
Jesenická reneta viz **Sudetská reneta**
Jonadel – 184
Jonagold – 186
Jonared – 188, 192
Jonathan – 166, 184, 186, 188, 190, 258
Jongrimes – 194
Joseph Musch viz **Muschovo**
Kaiser Alexander viz **Car Alexandr**
Kalco viz **Carola**
Kalvarúže viz **Kalvil červený podzimní**
Kalvil bádenský viz **Bádenské**
Kalvil červený podzimní – 196
Kalvil velkovévody Bedřicha Bádenského viz **Bádenské**
Kalvil zimní bílý – 30, 198, 264
Kamejče viz **Kamýcké**
Kamýcké – 200
Kandil Sinap – 202
Kapucinka – 430
Kardinál plamenitý viz **Kardinál žiháný**
Kardinál žiháný – 204

Kardinálice viz **Panenské**
Kardinálka viz **Panenské**
Kardinálka zimní viz **Červené tvrdé**
Kidd's Orange – 206
Kinastovo – 455
Kmínová reneta – 208
Knižecí zelené – 210
Kohoutek viz **Červené tvrdé**
Kohoutky viz **Panenské**
Kominík viz **Jeptiška**
Konička – 431
Königsbašské – 432
Kopidelnská strýmka – 433
Kouřimské – 212
Kouřimský kropenáč viz **Kouřimské**
Kozary viz **Řehtáč soudkovitý**
Kozí nos viz **Řehtáč soudkovitý**
Kožená reneta podzimní – 214
Kožená reneta zimní – 216
Koženáč viz **Parkerovo**
Kožené francouzské viz **Kožená reneta zimní**

Kožené jablko viz **Kožená reneta zimní**
Kožené viz **Parkerovo**
Koženky viz **Kožená reneta zimní**
Kožoušky viz **Kožená reneta zimní**
Králické – 218
Královna reneta viz **Parména zlatá**
Královnino – 220
Královské jubilejní viz **Grahamovo**
Krasokvět americký viz **Krasokvět žlutý**
Krasokvět žlutý – 222
Krátkostopka královská – 224
Krvavé viz **Červené tvrdé**
Křehče viz **Panenské**
Křehouče viz **Panenské**
Kučerovo viz **Kutscherovo**
Kutscherovo – 226
Kyseláč viz **Strýmka**
Landsberská reneta – 76, 114, 228, 264
Laxton's Superb – 230
Lebelovo – 232
Lecar – 434
Libinské – 234

Libínské panenské viz **Libinské**
Limburské – 236
Linda – 238
Lístky – 435
Lobo – 240
Lohák – 242
Londýnské viz **Londýnský jadernáč**
Londýnský jadernáč – 86, 244, 324
Lord Lambourne – 246, 352
Maďarské rozmarýnové viz **Honťanské – Entzovo**
Major – 248
Malina viz **Malináč holovouský**
Malináč holovouský – 250
Malináč holovouský viz **Malináč holovouský**
Malinové červené podzimní viz **Kalvil červený podzimní**
Malinové holovouské viz **Malináč holovouský**
Malinové hornokrajské – 252
Malinové viz **Kalvil červený podzimní**
Malinové viz **Malinové hornokrajské**
Mankovo viz **Evino**

Markétka červená viz **Early Red Margaret**
Matčino viz **Nonnetit**
McIntosh – 45, 54, 100, 122, 238, 240, 254, 366, 368
Me Noecorpin – 456
Melrose – 258
Mičurinec – 260
Mikulášovo – 262
Ministr Hammerstein – 264, 290
Míšeň jaroměřská – 266
Míšeňské – 268
Moje přání viz **Vytoužené**
Moje touha viz **Vytoužené**
Mon Désirée viz **Vytoužené**
Montofio červené – 457
Muschovo – 270
Nabella – 272
Nalezenče viz **Nonnetit**
Nalezenče z Roztok viz **Nonnetit**
Nathusiovo – 274
Nathusiovo holubí viz **Nathusiovo**
Nebílovský sklenáč – 436

Nelson Codlin – 276
Nelsonovo viz **Nelson Codlin**
Něžnoje – 278
Nonnetit – 9, 280
Northern Spy – 284, 294
Novozélandské viz **Bismarkovo**
Oberdieckovo – 286
Obilnoje – 288
Ojíněné – 437
Oldenburg – 34, 96, 124, 290
Oldenburgova reneta viz **Oldenburg**
Ontario – 294, 392, 404
Oranževoje – 298
Oranžová reneta – 458
Orleans – 300
Otcovo – 302
Ovčí hubička viz **Řehtáč soudkovitý**
Památka na Oberdiecka viz **Oberdieckovo**
Pamjat Ševčenko – 304
Panenské – 306
Panenské české viz **Panenské**
Papellův Libernáč – 308

Papírové viz **Průsvitné letní**
Parkerovo – 310
Parkerův jadernáč viz **Parkerovo**
Parména letní – 312
Parména Oberdieckova viz **Oberdieckovo**
Parména zlatá – 116, 314
Parména zlatá zimní viz **Parména zlatá**
Parmice letní viz **Parména letní**
Peasgodovo viz **Peasgood**
Peasgood – 116, 318
Pepinka londýnská viz **Londýnský jadernáč**
Pepinka z Ribston viz **Ribstonský jadernáč**
Pervenec – 320
Pisárka – 438
Plesník – 322
Plesnivě viz **Plesník**
Plizírkové viz **Panenské**
Plžiňský hrboláč viz **Kardinál žihanj**
Poběda – 324
Pomphelia reneta – 326
Popelnoje – 328
Pottovo viz **Pottův jadernáč**

Pottův jadernáč – 174, 330
Princ Albert – 332
Princ Albrecht Pruský viz **Albrechtovo**
Princ viz **Řehtáč soudkovitý**
Prince of Wales viz **Blenheimská reneta**
Princezna Louisa – 112, 334
Princezna Luisa Kanadská viz **Princezna Louisa**
Pruháč – 439
Průsvitné bílé viz **Průsvitné letní**
Průsvitné letní – 336
Punčové – 338
Ranní červánek viz **Aurora**
Red Delicious – 184, 258, 300, 340, 342
Red Spur Delicious – 342
Redgold – 344
Reneta hranatá viz **Kminová reneta**
Reneta kanadská viz **Kminová reneta**
Reneta pařížská viz **Kminová reneta**
Reneta Pompheliova viz **Pomphelia reneta**
Renetka kožená viz **Kožená reneta zimní**
Rhode-Island Greening viz **Zelenče Rhodoislandské**

Rhodoisland Greening viz **Zelenče Rhodoislandské**
Ribstonské viz **Ribstonský jadernáč**
Ribstonský jadernáč – 64, 102, 262, 346
Richardovo viz **Punčové**
Rome Beauty – 348
Rozmarýnové – 350
Rubín – 78, 352
Růžencové – 440
Řehtáč soudkovitý – 354
Římská kráska viz **Rome Beauty**
Římské krásné viz **Rome Beauty**
Římské viz **Baumannova reneta**
Římské viz **Rome Beauty**
Scarlet Staymared – 356
Sedmhradské viz **Batul**
Sítřkovaná reneta – 459
Skleněné žluté viz **Průsvitné letní**
Skvostné z Roztok viz **Nonnetit**
Sládě letní – 358
Slovenské viz **Hončanské – Entzovo**
Směna – 360

Smířické vzácné – 362
Solivarské ušlechtilé – 364
Solnohradské viz **Solivarské ušlechtilé**
Sorbáň – 441
Soudek viz **Řehtáč soudkovitý**
Spartan – 366
Spencer – 368
Spigold – 370
Stark Earliest – 372
Stark Redgold viz **Redgold**
Starking – 272, 342, 374, 376
Starkrimson – 344, 376
Strýmka – 110, 378
Studničné – 380
Sudetská reneta – 382
Suvorovec – 386
Syreček viz **Šampaňská reneta**
Šálové viz **Kardinál žihanj**
Šampaňská reneta – 388
Šampaňské viz **Šampaňská reneta**
Šampion – 390
Šarlamovské viz **Charlamowski**

Šedá reneta viz **Parkerovo**
Šiplůvka – 442
Štěpové viz **Solivarské ušlechtilé**
Štěpovka viz **Solivarské ušlechtilé**
Štrůdlové viz **Kardinál žihanj**
Švýcarské oranžové – 392
Tajný rada Dr. Oldenburg viz **Oldenburg**
Tambovskoje – 394
Tišnovské – 443
Travers viz **Ribstonský jadernáč**
Trnavské – 444
Ušlechtilé žluté – 396
Válník viz **Strýmka**
Vaňkovo obrovské – 398
Velišátko viz **Studničné**
Velišské viz **Studničné**
Velkovévoda bádenský viz **Bádenské**
Vilémovo – 400
Vindlink – 445
Vinné viz **Studničné**
Vytoužené – 402
Wagenerovo – 19, 72, 166, 294, 404

Watervlietské mramorované – 406
Watervlietské šarlatové viz **Watervlietské mramorované**
Wealthy – 408, 410
Wealthy Double Red – 410
Zaječí hlava viz **Řehtáč soudkovitý**
Záře viz **Aurora**
Zelenče americké viz **Zelenče Rhodoislandské**
Zelenče Rhodoislandské – 412
Zimní citrónek viz **Citronové zimní**
Zimové – 414
Zlatá reneta viz **Parména zlatá**
Zlatá reneta viz **Ribstonský jadernáč**
Zorja viz **Aurora**
Zvězdočka – 416
Zvonkové – 134, 418
Zvonkovo viz **Zvonkovo**
Žďárské červené viz **Žďárské úrodné**
Žďárské úrodné – 420
Žebernáč bílý zimní viz **Kalvil zimní bílý**
Železné viz **Jeptiška**

Sbírka parafínových modelů jablek

Ing. Vilém Křeček – Mgr. Kamila Svobodová, Ph.D. – Mgr. Dominika Švédová

Národní
zemědělské
muzeum

Vydalo Národní zemědělské muzeum, s. p. o.

Kostelní 44, 170 00 Praha 7

Praha 2016

Redakce: Mgr. Markéta Kouřilová

Grafická úprava, sazba a obálka: Martin Feikus

Jazyková korektura: PhDr. Lucie Zikmundová

Překlad do anglického jazyka: Anna Pilátová, Ph.D.

Vytiskla tiskárna: ASTRON studio CZ, a. s. – Praha 9 Letňany

Vydání první

ISBN 978-80-86874-76-0

Národní
zemědělské
muzeum

www.nzm.cz

ISBN 978-80-86874-76-0

9 788086 874760